

Joanna Fernandez, Raúl Fernández Jódar, Xavier Pascual López

PRAKTYCZNA
GRAMATYKA

A1/A2/B1

języka hiszpańskiego



DRACO

Projekt okładki: Mikołaj Ostaszewski

Layout i opracowanie graficzne:

Mikołaj Ostaszewski, Agencja Reklamowa Headout

Skład: Agencja Reklamowa Headout

Korekta merytoryczna: Sergio Balches

Redakcja: Piotr Szkółka

Wydawnictwo dołożyło wszelkich starań, aby odnaleźć posiadaczy praw autorskich do wszystkich utworów zamieszczonych w podręczniku.
Pozostałe osoby prosimy o kontakt z Wydawnictwem.

Copyright© by Wydawnictwo Draco Sp. z o.o.
ul. Rakowicka 15A/U2
31-511 Kraków
Kraków 2025
redakcja@wydawnictwodraco.pl

ISBN 978-83-947512-3-4

Wstęp

Mamy przyjemność złożyć na Państwa ręce książkę do gramatyki języka hiszpańskiego napisaną z myślą o polskich uczniach i studentach, która jest owocem naszej wieloletniej pracy badawczej i doświadczenia w obszarze edukacji języka hiszpańskiego jako języka obcego w Polsce.

Niniejsza gramatyka składa się z 80 rozdziałów podzielonych na trzy poziomy zgodne z europejskim systemem opisu kształcenia językowego (A1, A2 i B1). Każdy rozdział zawiera część teoretyczną, która w jasny i czytelny sposób przedstawia poszczególne kwestie gramatyczne, oraz część praktyczną, zawierającą zróżnicowane ćwiczenia dotyczące omawianych treści, których, w sumie, w całej książce jest ponad trzysta.

Rozdziały są ułożone w sposób postępujący, to znaczy, że materiał gramatyczny, a także słownictwo zawarte w przykładach i ćwiczeniach, jest dostosowane do poziomu językowego ucznia, a jego trudność zwiększa się wraz z postępami w nauce języka. Dodatkowo, dla ułatwienia, większość przykładów znajdujących się w części teoretycznej została przetłumaczona na język polski.

Każdy poziom zakończony jest testem sprawdzającym, składającym się z 50 pytań wraz z odpowiedziami wielokrotnego wyboru, dzięki któremu uczeń będzie mógł sprawdzić, czy osiągnął dany poziom i może przejść do nauki kolejnej części książki. Zaleca się, aby procent poprawnych odpowiedzi przekraczał 60% pytań zawartych w teście, zanim przejdzie się do kolejnego poziomu (30 odpowiedzi poprawnych).

Dzięki wszystkim tym aspektom niniejsza gramatyka może być wykorzystywana zarówno jako dodatkowy podręcznik w nauce szkolnej, uniwersyteckiej bądź na kursach językowych, jak i materiał do nauki indywidualnej. Jest też idealnym sposobem na zaznajomienie się z treściami gramatycznymi, zawartymi w różnego rodzaju egzaminach i testach, w tym również egzaminach oficjalnych.

Autorzy



SPIS TREŚCI

1	EL ABECEDARIO	Alfabet	6
2	EL ACENTO	Akcent	8
3	EL GÉNERO DEL SUSTANTIVO	Rodzaj rzeczownika	10
4	EL NÚMERO DEL SUSTANTIVO	Liczba rzeczownika	12
5	EL GÉNERO Y EL NÚMERO DE LOS ADJETIVOS	Rodzaj i liczba przymiotnika	14
6	VERBO SER EN PRESENTE	Czasownik <i>ser</i> (być) w czasie teraźniejszym	16
7	VERBO ESTAR EN PRESENTE	Czasownik <i>estar</i> (być, znajdować się) w czasie teraźniejszym	18
8	PREPOSICIONES Y LOCUCIONES PREPOSICIONALES DE LUGAR	Przymyki i wyrażenia przymkowe w funkcji okolicznika miejsca	20
9	VERBOS HABER (HAY) Y ESTAR	Czasowniki <i>haber</i> (<i>hay</i>) i <i>estar</i>	22
10	LOS ARTÍCULOS DETERMINADOS	Rodzajniki określone	24
11	LOS ARTÍCULOS INDETERMINADOS	Rodzajniki nieokreślone	26
12	LA AUSENCIA DE ARTÍCULOS	Brak rodzajnika	28
13	LOS NUMERALES CARDINALES	Liczebniki główne	30
14	LOS NUMERALES ORDINALES	Liczebniki porządkowe	32
15	ADJETIVOS Y PRONOMBRES POSESIVOS	Przymiotniki i zaimki dzierżawcze	34
16	PRESENTE DE INDICATIVO: FORMAS REGULARES	Czas teraźniejszy trybu oznajmującego: formy regularne	36
17	PRESENTE DE INDICATIVO: FORMAS IRREGULARES (I)	Czas teraźniejszy trybu oznajmującego: formy nieregularne (I)	38
18	PRESENTE DE INDICATIVO: FORMAS IRREGULARES (II)	Czas teraźniejszy trybu oznajmującego: formy nieregularne (II)	40
19	PRESENTE DE INDICATIVO: FORMAS IRREGULARES (III)	Czas teraźniejszy trybu oznajmującego: formy nieregularne (III)	42
20	LA EXPRESIÓN DE LA FRECUENCIA	Wyrażanie częstotliwości	44
21	LA NEGACIÓN	Przeczenie	46
22	VERBOS GUSTAR Y ENCANTAR	Czasowniki <i>gustar</i> i <i>encantar</i>	48
23	VERBOS PARECER E INTERESAR	Czasowniki <i>parecer</i> i <i>interesar</i>	50
24	IR A + INFINITIVO	Konstrukcja <i>ir a</i> + bezokolicznik	52
25	ESTAR + GERUNDIO	Konstrukcja <i>estar</i> + imiesłów czynny	54
26	HAY QUE / TENER QUE + INFINITIVO	Konstrukcja <i>hay que</i> / <i>tener que</i> + bezokolicznik	56
27	PRONOMBRES Y ADVERBIOS INTERROGATIVOS	Zaimki i przysłówki pytajne	58
28	LOS COMPARATIVOS	Stopień wyższy, niższy i równy	60
TEST A1			62
29	ADJETIVOS Y PRONOMBRES DEMOSTRATIVOS	Przymiotniki i zaimki wskazujące	66
30	LOS SUPERLATIVOS	Stopień najwyższy	68
31	PRETÉRITO PERFECTO	Czas przeszły złożony	70
32	PRETÉRITO PERFECTO CON LOS ADVERBIOS YA, TODAVÍA NO	Czas przeszły złożony z partykulą „już”, „jeszcze nie”	72
33	ADVERBIOS Y ADJETIVOS CUANTIFICADORES	Przysłówki i przymiotniki stopnia i miary	74
34	PRONOMBRES PERSONALES DE COMPLEMENTO (I)	Zaimki osobowe w funkcji dopełnienia (I)	76
35	PRONOMBRES PERSONALES DE COMPLEMENTO (II)	Zaimki osobowe w funkcji dopełnienia (II)	78
36	PREPOSICIÓN A DELANTE DE COMPLEMENTO DIRECTO DE PERSONA	Przyimek <i>a</i> przed rzeczownikiem osobowym w funkcji dopełnienia bliższego	80
37	PRETÉRITO INDEFINIDO: FORMAS REGULARES	Czas przeszły prosty: formy regularne	82
38	PRETÉRITO INDEFINIDO: FORMAS IRREGULARES	Czas przeszły prosty: formy nieregularne	84
39	CONTRASTE ENTRE PRETÉRITO PERFECTO Y PRETÉRITO INDEFINIDO	Porównanie czasów przeszłego prostego i przeszłego złożonego	86
40	VERBOS IR / VENIR / LLEGAR Y LLEVAR / TRAER	Czasowniki <i>ir</i> / <i>venir</i> / <i>llegar</i> oraz <i>llevar</i> / <i>traer</i>	88
41	IMPERATIVO AFIRMATIVO: FORMAS REGULARES	Tryb rozkazujący w formie twierdzącej: czasowniki regularne	90

42	IMPERATIVO AFIRMATIVO: FORMAS IRREGULARES	Tryb rozkazujący w formie twierdzącej: czasowniki nieregularne	92
43	IMPERATIVO AFIRMATIVO CON PRONOMBRES PERSONALES	Tryb rozkazujący w formie twierdzącej z zaimkami osobowymi	94
44	ORACIONES CAUSALES: COMO Y PORQUE	Zdania przyczynowe: spójniki <i>como</i> i <i>porque</i>	96
45	PRETÉRITO IMPERFECTO (I)	Czas przeszły niedokonany (I)	98
46	PRETÉRITO IMPERFECTO (II)	Czas przeszły niedokonany (II)	100
47	CONTRASTE DE PASADOS	Porównanie czasów przeszłych	102
48	VERBOS SER Y ESTAR: CONTRASTE (I)	Porównanie czasowników <i>ser</i> i <i>estar</i> (I)	104
49	ORACIONES CONDICIONALES (I)	Zdania warunkowe (I)	106
50	PREPOSICIONES POR Y PARA	Przyimki <i>por</i> i <i>para</i>	108
51	EL GÉNERO DEL SUSTANTIVO (II)	Rodzaj rzeczownika (II)	110
TEST A2			112
52	ESTAR + GERUNDIO EN PASADO	Konstrukcja <i>estar</i> + imiesłów czynny w czasie przeszłym	116
53	PRONOMBRES PERSONALES DE COMPLEMENTO (III)	Zaimki osobowe w funkcji dopełnienia (III)	118
54	ARTÍCULOS DETERMINADOS E INDETERMINADOS Y AUSENCIA DE ARTÍCULO	Rodzajniki określone, nieokreślone i brak rodzajnika	120
55	ADJETIVOS Y PRONOMBRES INDEFINIDOS. CUANTIFICADORES	Przymiotniki i zaimki nieokreślone. Określniki ilościowe	122
56	PRONOMBRES Y ADVERBIOS RELATIVOS	Zaimki i przysłówki względne	124
57	IMPERATIVO NEGATIVO: FORMAS REGULARES	Tryb rozkazujący przeczący: formy regularne	126
58	IMPERATIVO NEGATIVO: FORMAS IRREGULARES	Tryb rozkazujący przeczący: formy nieregularne	128
59	IMPERATIVO NEGATIVO CON PRONOMBRES PERSONALES	Tryb rozkazujący przeczący z zaimkami osobowymi i zwrotnymi	130
60	FUTURO IMPERFECTO	Czas przyszły prosty	132
61	ORACIONES CONDICIONALES (II)	Zdania warunkowe	134
62	CONDICIONAL SIMPLE	Czas warunkowy prosty	136
63	PRETÉRITO PLUSCUAMPERFECTO DE INDICATIVO	Czas zaprzeszy trybu oznajmującego	138
64	PRESENTE DE SUBJUNTIVO	Czas teraźniejszy trybu łączącego	140
65	PRESENTE DE SUBJUNTIVO PARA EXPRESAR DESEOS	Tryb łączący: wyrażanie chęci, woli, życzeń	142
66	PRESENTE DE INDICATIVO O SUBJUNTIVO CON VERBOS DE OPINIÓN Y PENSAMIENTO	Czas teraźniejszy trybu oznajmującego lub łączącego z czasownikami wyrażającymi opinię, pogląd, zdanie	144
67	PRESENTE DE INDICATIVO O SUBJUNTIVO PARA EXPRESAR PROBABILIDAD Y DUDA	Czas teraźniejszy trybu oznajmującego lub łączącego z wyrażeniami prawdopodobieństwa lub wątpliwości	146
68	INFINITIVO O PRESENTE DE SUBJUNTIVO CON VERBOS DE SENTIMIENTO	Bezokolicznik lub czas teraźniejszy trybu łączącego z czasownikami wyrażającymi stany emocjonalne	148
69	INFINITIVO O PRESENTE DE SUBJUNTIVO CON ESTRUCTURAS VALORATIVAS	Bezokolicznik lub czas teraźniejszy trybu łączącego z wyrażeniami waloratywnymi	150
70	ESTILO INDIRECTO (I): TRANSMITIR INFORMACIÓN	Mowa zależna (I): przytaczanie wypowiedzi (informacje)	152
71	ESTILO INDIRECTO (II): TRANSMITIR PREGUNTAS	Mowa zależna (II): przytaczanie wypowiedzi (pytania)	154
72	ESTILO INDIRECTO (III): TRANSMITIR ÓRDENES, PETICIONES Y CONSEJOS	Mowa zależna (III): przytaczanie wypowiedzi (polecenia, prośby i rady)	156
73	ORACIONES FINALES CON PARA / PARA QUE / PARA QUÉ	Zdania okolicznikowe celu z użyciem <i>para</i> / <i>para que</i> / <i>para qué</i>	158
74	ORACIONES TEMPORALES CON CUANDO / CUÁNDO	Zdania okolicznikowe czasu z użyciem <i>cuando</i> / <i>cuándo</i>	160
75	ORACIONES CONCESIVAS CON AUNQUE	Zdania okolicznikowe przyzwolenia z użyciem <i>aunque</i>	162
76	ORACIONES CONSECUTIVAS	Zdania wynikowe	164
77	PERÍFRASIS VERBALES	Konstrukcje peryfrastyczne	166
78	VALORES DE SE	Różne znaczenia <i>se</i>	168
79	VERBOS SER Y ESTAR: CONTRASTE (II)	Porównanie czasowników <i>ser</i> i <i>estar</i> (II)	170
80	VERBOS DE CAMBIO	Czasowniki wyrażające zmianę	172
TEST B1			174

1 Alfabet hiszpański:

Wielka litera	Mała litera	Wymowa	Przykład
A	a	/a/	a jak Andorra
B	b	/b/	be jak Bélgica
C	c	/θ/	ce jak Ceilán
		/k/	ce jak Colombia
CH	ch	/tʃ/	che jak Chile
D	d	/d/	de jak Dinamarca
E	e	/e/	e jak Ecuador
F	f	/f/	efe jak Finlandia
G	g	/x/	ge jak Gerona
		/g/	ge jak Guatemala
H	h	-	hache jak Honduras
I	i	/i/	i jak India
J	j	/x/	jota jak Japón
K	k	/k/	ka jak Kiev
L	l	/l/	ele jak Lisboa
LI	ll	/ʎ/	elle jak Llafranc

M	m	/m/	eme jak Malta
N	n	/n/	ene jak Nicaragua
Ñ	ñ	/ɲ/	eñe jak España
O	o	/o/	o jak Oviedo
P	p	/p/	pe jak Panamá
Q	q	/k/	cu jak Quito
R	r	/r/	erre jak Nicaragua
		/rr/	erre jak Rusia
			erre doble jak Marruecos
S	s	/s/	ese jak Suecia
T	t	/t/	te jak Tenerife
U	u	/u/	u jak Ukraina
V	v	/b/	uve jak Valencia
W	w	/w/	uve doble jak Washington
X	x	/ks/	equis jak Extremadura
Y	y	/j/	y griega jak Yucatán
		/i/	y griega jak Uruguay
Z	z	/θ/	zeta jak Zaragoza

2 Pisownia i wymowa:

- ▶ Litery w języku hiszpańskim są rodzaju żeńskiego: *la a, la be, la ce...*
- ▶ Litery **b** (*be*) i **v** (*uve*) wymawiane są identycznie.
- ▶ W Ameryce Łacińskiej, a także w części południowej Hiszpanii i na Wyspach Kanaryjskich, zamiast dźwięku /θ/ wymawiany jest dźwięk /s/.
- ▶ Podwójne **rr** (*erre doble*) piszemy zawsze, kiedy jest ono pierwszą literą sylaby, oprócz sytuacji, gdy jest ono pierwszą literą w wyrazie, np. *Marruecos* (Ma-rrue-cos).
- ▶ Dźwięki /θ/ i /k/ zapisywane są na kilka sposobów, w zależności od samogłoski, która po nich występuje:

Patrz tabela A

/θ/	/k/
za	ca
ce	que
ci	qui
zo	co
zu	cu

- ▶ W połączeniach **qu+e** i **qu+i** litery **u** nie wymawiamy.
- ▶ Litery **k** używamy w niektórych słowach obcego pochodzenia, np.: *karaoke, ketchup*.
- ▶ Litera **z** przed samogłoskami e oraz i (*ze, zi*) występuje tylko w nielicznych przypadkach: *zinc, zeta, zelandés*.
- ▶ Dźwięki /x/ i /g/ zapisywane są na kilka sposobów, w zależności od samogłoski, która po nich występuje:

Patrz tabela B

/x/	/g/
ja	ga
ge / je	gue
gi / ji	gui
jo	go
ju	gu

- ▶ W połączeniach **gu+e** i **gu+i** litery **u** nie wymawiamy.
- ▶ W połączeniach **gü+e** i **gü+i** literę **u** wymawiamy, np.: *pingüino* czy *bilingüe*.
- ▶ Dźwięk /x/ zapisuje się literą **x** w niektórych słowach, np.: *Texas, México, mexicano*.
- ▶ Dźwięk /x/ zapisuje się literą **h** w niektórych słowach, np.: *hockey* czy *Hawái*.
- ▶ Literę **j** wymawia się w niektórych słowach obcego pochodzenia jako dźwięk /ʎ/, np.: *jazz, judo*.

1 Z podanych liter zapisz nazwy miast i przeczytaj je na głos.

- | | |
|---|---------------------------------------|
| 1. uve a erre ese o uve i a : <i>Varsovia</i> | 6. be a erre ce e ele o ene a : |
| 2. ese e uve i elle a : | 7. ele o ene de erre e ese : |
| 3. hache e ele ese i ene ka i : | 8. zeta a erre a ge o zeta a : |
| 4. ese o erre i a : | 9. ce erre a ce o uve i a : |
| 5. ge i ene e be erre a : | 10. eme a de erre i de : |

2 Zaznacz grupę liter, która tworzy podane słowo.

Haya

1. hache, a, i, a
2. hache, a, elle, a
3. hache, a, i griega, a

Vizcaya

1. uve, i, zeta, a, i griega, a
2. uve, i, zeta, Ce, a, elle, a
3. uve, i, zeta, Ce, a, i griega, a

Azucena

1. a, zeta, u, zeta, e, ene, a
2. a, zeta, u, ce, ene, a
3. a, zeta, u, ce, e, ene, a

Héctor

1. hache, e, ce, te, o, erre doble
2. hache, e, ce, te, o, erre
3. hache, zeta, te, o, erre

Guadalquivir

1. ge, u, a, de, a, ele, cu, i, uve, i, erre,
2. ge, u, a, de, a, ele, cu, u, i, uve, i, erre,
3. jota, u, a, de, a, ele, cu, u, i, uve, i, erre

3 Połącz w pary litery z imionami, którym odpowiadają.

- | | |
|-------------------------------|--------------|
| 1. Eme i ge u e ele | a. Felipe |
| 2. A ge a te a | b. Agnieszka |
| 3. Efe e ele i pe e | c. Miguel |
| 4. Ce a erre eme e ene | d. Ágata |
| 5. A ge ene i e ese zeta ka a | e. Carmen |

4 Z podanych liter utwórz trzy nazwy krajów Ameryki Łacińskiej.

CRVOGNLBTMIAU

1.
2.
3.



1 Spójrz na przykłady:

DÓMINO (domino)
DOMINO (dominuję)
DOMINÓ (dominował)

2 Użycie:

- Sylaba to część wyrazu, która może być samogłoską lub grupą samogłosek i spółgłosek wymawianych jako jedna całość. Wszystkie wyrazy posiadają jedną sylabę mocniej wymawianą od pozostałych, zwaną sylabą akcentowaną (*silaba tónica*), która w języku hiszpańskim może posiadać różną pozycję w wyrazie. Czasami sylaba akcentowana zaznaczona jest akcentem graficznym (*tilde*). Spójrz na przykłady z punktu 1.

- Wyrazy akcentowane na ostatniej sylabie to po hiszpańsku **palabras agudas**.
Jeśli zakończone są spółgłoską (z wyjątkiem *n* oraz *s*), nie mają akcentu graficznego.

a bril (kwiecień)
□ ■

di fi cul tad (trudność)
□ □ □ ■

ha blar (mówić)
□ ■

Jeśli zakończone są samogłoską albo spółgłoską *n* lub *s*, posiadają akcent graficzny.

ca fé (kawa)
□ ■

co ra zón (serce)
□ □ ■

es tás (jesteś)
□ ■

- Wyrazy akcentowane na przedostatniej sylabie to po hiszpańsku **palabras llanas**.

Jeśli zakończone są samogłoską albo spółgłoską *n* lub *s*, nie mają akcentu graficznego.

ma ña na (jutro)
□ ■ □

o ri gen (pochodzenie)
□ ■ □

chi cos (chłopcy)
■ □

Jeśli zakończone są spółgłoską (z wyjątkiem *n* oraz *s*), posiadają akcent graficzny.

ám bar (bursztyn)
■ □

di fí cil (trudny)
□ ■ □

a zú car (cukier)
□ ■ □

- Wyrazy akcentowane na trzecią sylabę od końca to po hiszpańsku **palabras esdrújulas**. Wszystkie one posiadają akcent graficzny.

más ca ra (maska)
■ □ □

mú si ca (muzyka)
■ □ □

te lé fo no (telefon)
□ ■ □ □

- Wyrazy akcentowane na czwartą sylabę od końca to po hiszpańsku **palabras sobresdrújulas**. Jest ich niewiele i wszystkie posiadają akcent graficzny.

pró xi ma men te (niedługo)
■ □ □ □ □

rá pi da men te (szybko)
■ □ □ □ □

- Podział na sylaby.

W języku hiszpańskim jest pięć samogłosek, które dzielą się na samogłoski otwarte (*a, e, o*) i samogłoski zamknięte (*u, i*). Dwie samogłoski występujące obok siebie, które tworzą razem jedną sylabę, nazywamy dyftongiem (*diptongo*). Dyftongi mogą składać się z jednej samogłoski otwartej i jednej zamkniętej lub dwóch samogłosek zamkniętych.

Eu ro pa
□ ■ □

cuan do (kiedy)
■ □

bai lar (tańczyć)
□ ■

Trzy samogłoski występujące obok siebie i tworzące jedną sylabę, w tym jedna otwarta i dwie zamknięte, nazywamy tryftongiem (*triptongo*).

es tu diáis (studiujecie)
□ □ ■

Dwie samogłoski otwarte, które pomimo występowania obok siebie tworzą dwie odrębne sylaby, nazywamy rozziwem (*hiato*).

eu ro pe o (europejski)
□ □ ■ □

- Wyrazy jednosylabowe nie posiadają akcentu graficznego, z wyjątkiem wyrazów o identycznej formie, ale należących do różnych kategorii gramatycznych.

el (artículo) / (rodzajnik)
mi (posesivo) / (zaimek dzierżawczy)
se (pronombre reflexivo) / (zaimek zwrotny)
te (pronombre personal) / (zaimek osobowy)
tu (posesivo) / (zaimek dzierżawczy)
de (preposición) / (przyimek)

≠ él (pronombre personal) / (zaimek osobowy)
≠ mí (pronombre personal) / (zaimek osobowy)
≠ sé (verbo "saber") / (czasownik „wiedzieć”)
≠ té (sustantivo) / (rzeczownik)
≠ tú (pronombre personal) / (zaimek osobowy)
≠ dé (verbo "dar") / (czasownik „dać”)

1 Podkreśl sylaby akcentowane.

Palabras agudas	Palabras llanas	Palabras esdrújulas
<u>profesor</u> hotel español cantar universidad	coche hombre turista libro primavera	médico simpático sábado página rápido

2 Dodaj akcent graficzny do tych wyrazów, w których jest on konieczny.

Palabras agudas	Palabras llanas	Palabras esdrújulas
<u>café</u> autobus mujer frances escribir	futbol fiesta movil momento arbol	maquina automatico boligrafo tecnologico ecologico

3 Umieść wyrazy we właściwym wierszu tabeli.

manó • plátano • zapato • habitación • pequeño • sofá • micrófono • bailar • barato
 • azul • teléfono • caro • melón • inteligente • cocinar • negro • moderno
 • fácil • nacionalidad • difícil • lápiz • moda • perro • copa • gueto • espejo • léxico

agudas	
llanas	mano
esdrújulas	

4 Zapisz nazwy geograficzne odpowiadające podanym definicjom. Pamiętaj o akcencie graficznym tam, gdzie jest on konieczny. Użyj słownika.

AGUDAS

- Capital de España.
- País hispanoamericano (capital: Lima).
- País europeo (capital: Lisboa).
- Capital de Francia.

Madrid

LLANAS

- País hispanoamericano (capital: Buenos Aires).
- Capital de Polonia.
- Capital de Italia.
- País africano (capital: El Cairo).

ESDRÚJULAS

- Mar en la costa de Polonia.
- Continente situado al sur de Europa.
- País hispanoamericano de Norteamérica.
- Océano en la costa de Brasil.

1 Spójrz na przykłady:

el chico
la silla
el profesor
la mujer

2 Forma:

RODZAJ	
męski	żeński
el chico	la chica
el profesor	la profesora

3 Użycie:

- O rodzaju rzeczownika informuje w języku hiszpańskim rodzajnik.

el chico, la taxista, la estudiante, el profesor, el periodista

- Rzeczowniki zakończone samogłoską **-o** w większości przypadków są rodzaju męskiego.

el gato, el vestido, el libro

! **Wyjątki:** *la mano, la radio, la foto(grafía), la moto(cicleta)...*

- Rzeczowniki zakończone samogłoską **-a** w większości przypadków są rodzaju żeńskiego.

la mesa, la casa, la película

! **Wyjątki:** *el día, el problema, el tema, el mapa, el sofá, el pijama, el clima, el poeta...*

- Aby utworzyć rodzaj żeński od rzeczowników rodzaju męskiego zakończonych na **-o**, zamieniamy końcówkę **-o** na **-a**.

el chico → *la chica*
el gato → *la gata*

- Aby utworzyć rodzaj żeński od rzeczowników żywotnych rodzaju męskiego zakończonych spółgłoską, dodajemy do nich końcówkę **-a**.

el profesor → *la profesora*

- Rzeczowniki zakończone na spółgłoskę lub na samogłoskę **-e** mogą być rodzaju męskiego lub żeńskiego.

el cine, el restaurante, el coche
el hotel, el pan, el color
la noche, la clase, la leche
la nariz, la sal, la flor

- Rzeczowniki zakończone na **-ista** i prawie wszystkie rzeczowniki z końcówką **-nte** mają taką samą formę zarówno w rodzaju męskim, jak i żeńskim.

el / la periodista, el / la taxista, el / la estudiante

! **Wyjątki:** *el dependiente* → *la dependienta*, *el cliente* → *la clienta*.

- Rzeczowniki oznaczające osoby i zwierzęta posiadają rodzaj męski lub żeński zgodny z płcią.

el hombre → *la mujer* (mężczyzna → kobieta)
el padre → *la madre* (ojciec → matka)
el marido → *la esposa* (mąż → żona)
el rey → *la reina* (król → królowa)

1 Zapisz rodzaj żeński rzeczowników.

- | | | | | | |
|---------------|---|--------------|---------------|---|--|
| 1. hombre | → | <i>mujer</i> | 11. chico | → | |
| 2. taxista | → | | 12. rey | → | |
| 3. estudiante | → | | 13. escritor | → | |
| 4. futbolista | → | | 14. turista | → | |
| 5. periodista | → | | 15. psicólogo | → | |
| 6. señor | → | | 16. fotógrafo | → | |
| 7. director | → | | 17. padre | → | |
| 8. artista | → | | 18. pintor | → | |
| 9. doctor | → | | 19. alumno | → | |
| 10. niño | → | | 20. hijo | → | |

2 Zaznacz, czy podane poniżej wyrazy są rodzaju męskiego (M), żeńskiego (Ż), czy też mogą być zarówno rodzaju męskiego, jak i żeńskiego (M/Ż).

1. marido = M
 2. hotel =
 3. periodista =
 4. noche =
 5. dependienta =
 6. cine =
 7. tenista =
 8. nariz =
 9. deportista =
 10. clase =

3 Wpisz wyrazy w odpowiednią kolumnę tabeli.

coche • príncipe • mano • problema • restaurante • silla • madre • tema • mesa • sal • color • mapa
guitarra • pan • leche • pijama • gato • luz • flor • radio

[illegible]

1 Spójrz na przykłady:

los chicos
las estudiantes
las niñas

2 Forma:

		RODZAJ	
		męski	żeński
LICZBA	pojedyncza	el chico	la chica
	mnoga	los chicos	las chicas
	pojedyncza	el profesor	la profesora
	mnoga	los profesores	las profesoras

3 Użycie:

- Rzeczowniki zakończone na samogłoskę, z wyjątkiem samogłoski *i*, przyjmują w liczbie mnogiej końcówkę *-s*.

el zapato → *los zapatos*, *el chico* → *los chicos*

- Rzeczowniki zakończone na spółgłoskę oraz na samogłoskę *i* przyjmują w liczbie mnogiej końcówkę *-es*.

la ciudad → *las ciudades*, *el papel* → *los papeles*, *el maniquí* → *los maniqués*

! Uwaga!

Rzeczowniki zakończone na samogłoskę „i” nieakcentowaną, przyjmują w liczbie mnogiej końcówkę *-s*.

taxi → *taxis*, *kiwi* → *kiwis*



Wyjątki: *el paraguas* → *los paraguas* oraz dni tygodnia zakończone na *-es* (*lunes, martes, miércoles, jueves i viernes*) zachowują taką samą formę w liczbie pojedynczej i mnogiej.

- Rzeczowniki zakończone na spółgłoskę *-z* zamieniają ją w liczbie mnogiej na spółgłoskę *-c*.

la paz → *las paces*, *una vez* → *unas veces*, *el albornoz* → *los albornoces*

- Grupy złożone zarówno z rzeczowników rodzaju żeńskiego, jak i męskiego, posiadają w liczbie mnogiej rodzaj męski.

Los alumnos (alumnos + alumnas) estudian mucho.

- Niektóre rzeczowniki występują wyłącznie w liczbie mnogiej.

las gafas, las tijeras

1 Podaj liczbę mnogą rzeczowników.

- | | | | | | |
|-------------|---|---------------|--------------|---|--|
| 1. flor | → | <i>flores</i> | 11. mujer | → | |
| 2. paraguas | → | | 12. mes | → | |
| 3. zapato | → | | 13. cuaderno | → | |
| 4. lápiz | → | | 14. nariz | → | |
| 5. autobús | → | | 15. turista | → | |
| 6. hotel | → | | 16. problema | → | |
| 7. coche | → | | 17. pez | → | |
| 8. máquina | → | | 18. día | → | |
| 9. sofá | → | | 19. vez | → | |
| 10. mano | → | | 20. beso | → | |

2 Uzupełnij tabelę rzeczownikami z poprzedniego ćwiczenia. Skorzystaj ze słownika i dodaj inne rzeczowniki.

I. mnoga z końcówką -s	I. mnoga z końcówką -es	I. mnoga z zamianą -z na -ces	I. pojedyncza taka sama jak I. mnoga

3 Zapisz liczbę mnogą podanych rzeczowników.

- | | | | | | |
|---------------|---|------------------|--------------|---|--|
| 1. el lunes | → | <i>los lunes</i> | 6. el país | → | |
| 2. la ciudad | → | | 7. el mes | → | |
| 3. la paz | → | | 8. el pez | → | |
| 4. la vez | → | | 9. la actriz | → | |
| 5. el viernes | → | | 10. el lápiz | → | |

4 Zakreśl nazwy pięciu dni tygodnia.

lunes • martes • miércoles • jueves •
viernes • sábado • domingo

L	U	N	I	T	E	R	C	O	L
J	U	E	V	E	S	A	M	D	R
I	M	Á	I	R	V	S	Á	O	I
E	T	V	E	S	Á	B	A	M	O
R	A	S	R	I	L	E	S	I	N
N	L	U	N	E	S	L	U	N	A
E	I	N	E	M	A	R	I	G	O
S	A	T	S	Á	B	A	D	O	N
A	R	O	T	S	I	B	A	T	G
L	O	N	O	E	R	A	S	A	O

1 Spójrz na przykłady:

el chico alto
la estudiante inteligente
la chica amable

2 Forma:

		RODZAJ	
		męski	żeński
LICZBA	pojedyncza	el chico alto	la chica alta
	mnoga	los chicos altos	las chicas altas
	pojedyncza	el profesor amable y simpático	la profesora amable y simpática
	mnoga	los profesores amables y simpáticos	las profesoras amables y simpáticas

3 Użycie:

- Przymiotniki zachowują zgodność rodzaju i liczby z rzeczownikami, które określają.

La chica (es) alta.
El perro (es) bonito.
Las chicas (son) altas.
Los perros (son) bonitos.

- Przymiotniki w rodzaju męskim zakończone na **-o** zamieniają w rodzaju żeńskim **-o** na **-a**.

guapo → *guapa*
rápido → *rápida*

- Przymiotniki w rodzaju męskim zakończone na **-or** lub na samogłoskę akcentowaną + **n** dodają końcówkę **-a** w rodzaju żeńskim.

hablador → *habladora*
dormilón → *dormilona*

- Przymiotniki zakończone na **-e**, **-ista**, **-l**, **-n**, **-r**, **-z** zachowują taką samą formę zarówno w rodzaju męskim, jak i w żeńskim. W liczbie mnogiej natomiast przyjmują końcówkę **-s**, jeśli zakończone są samogłoską oraz **-es**, jeśli zakończone są spółgłoską. Przymiotniki zakończone spółgłoską **-z** w liczbie mnogiej zamieniają ją na **-c**.

<i>el chico / la chica inteligente</i>	<i>los chicos / las chicas inteligentes</i>
<i>el profesor / la profesora amable</i>	<i>los profesores / las profesoras amables</i>
<i>un líder / una organización ecologista</i>	<i>unos líderes / unas organizaciones ecologistas</i>
<i>un libro / una tarea difícil</i>	<i>unos libros / unas tareas difíciles</i>
<i>un lugar / una idea común</i>	<i>unos lugares / unas ideas comunes</i>
<i>un asunto / una reunión familiar</i>	<i>unos asuntos / unas reuniones familiares</i>
<i>un día / una época feliz</i>	<i>unos días / unas épocas felices</i>

- Przymiotniki pochodzące od nazw państw, zakończone na **-o** w rodzaju męskim, zamieniają **-o** na **-a** w rodzaju żeńskim.

polaco → *polaca*
italiano → *italiana*

- Przymiotniki pochodzące od nazw państw, zakończone na spółgłoskę w rodzaju męskim, otrzymują końcówkę **-a** w rodzaju żeńskim.

español → *española*
alemán → *alemana*
inglés → *inglesa*

- Przymiotniki pochodzące od nazw państw, które nie są zakończone ani na **-o**, ani na spółgłoskę, nie odmieniają się przez rodzaje.

Bélgica → *el hombre belga / la mujer belga*
Estados Unidos → *el hombre estadounidense / la mujer estadounidense*
Irán → *el hombre iraní / la mujer iraní*

1 Podaj rodzaj żeński następujących przymiotników.

- | | | | | | |
|---------------|---|----------------|----------------|---|-------|
| 1. pequeño | → | <u>pequeña</u> | 6. rápido | → | _____ |
| 2. feliz | → | _____ | 7. inteligente | → | _____ |
| 3. amable | → | _____ | 8. guapo | → | _____ |
| 4. joven | → | _____ | 9. hablador | → | _____ |
| 5. trabajador | → | _____ | 10. difícil | → | _____ |

2 Uzupełnij tabelę nazwami narodowości.

Kraj	NARODOWOŚĆ	
	rodzaj męski	rodzaj żeński
Portugal	<i>portugués</i>	portuguesa
Polonia	polaco	
Brasil		brasileña
Alemania	alemán	
China		china
Ucrania	ucraniano	
Chile		chilena
México	mexicano	
España		española
Eslovaquia	eslovaco	
Francia	francés	
Inglaterra		inglesa
Marruecos	marroquí	
Bélgica	belga	
Ecuador		ecuatoriana
Chequia	checo	
Rusia		rusa

3 Podaj liczbę mnogą podanych wyrazów.

- | | | | | | |
|-------------------------|---|--------------------------|-----------------------|---|-------|
| 1. persona normal | → | <u>personas normales</u> | 8. chica alta | → | _____ |
| 2. tenista alemán | → | _____ | 9. reina buena | → | _____ |
| 3. alumna trabajadora | → | _____ | 10. atleta rápido | → | _____ |
| 4. deportista argentino | → | _____ | 11. libro interesante | → | _____ |
| 5. médico inteligente | → | _____ | 12. actor guapo | → | _____ |
| 6. persona feliz | → | _____ | 13. ventana grande | → | _____ |
| 7. mujer rica | → | _____ | 14. ordenador viejo | → | _____ |

4 Wpisz przymiotnik określający pochodzenie.

- El Prado es un museo español.
- La Torre Eiffel es un monumento
- El tequila es una bebida
- La pizza es una comida
- La samba es un baile
- Cracovia es una ciudad

5 Podkreśl właściwą formę przymiotnika.

- Las gafas son rojos / rojas.
- Los chicos son polacos / polacas.
- La silla es cómodo / cómoda.
- El día es soleado / soleada.
- Messi es argentino / argentinos.
- La ciudad es grande / grandes.

1 Spójrz na przykłady:

Hola, soy Manuel.
Cześć, jestem Manuel.
¿De dónde eres?
Skąd jesteś?

Andrea y Gonzalo son profesores de español.
Andrea i Gonzalo są nauczycielami hiszpańskiego.
La puerta es de metal.
Drzwi są metalowe.

2 Forma:

	ser
yo	soy
tú	eres
él, ella, usted	es
nosotros, nosotras	somos
vosotros, vosotras	sois
ellos, ellas, ustedes	son

3 Użycie:

- Czasownika *ser* używamy, gdy orzecznikiem zdania jest osoba lub przedmiot.

– *¿Quién es la chica?* Kim jest ta dziewczyna?
– *¿Qué es?* Co to jest?
– *Es Ana, una amiga de Andrés.* To jest Anna, koleżanka Andresa.
– *Es un bolso.* To jest torebka.

- Gdy informujemy o pochodzeniu lub narodowości.

– *¿De dónde eres?* Skąd jesteś?
– *Soy de Polonia. / Soy polaco.* Jestem z Polski. / Jestem Polakiem.

- Gdy opisujemy cechy stałe osób i przedmiotów.

Mi madre es alta y rubia. Moja matka jest wysoką blondynką.
La clase de gramática española es muy interesante. Lekcja gramatyki hiszpańskiej jest bardzo ciekawa.

- Gdy informujemy o wyuczonym zawodzie.

Soy médico. Jestem lekarzem.

- Gdy informujemy o przynależności.

– *¿De quién es el bolígrafo?* Czyj jest ten ołówek?
– *Es de Martín.* Jest Martina.

- Gdy podajemy datę (w trzeciej osobie liczby pojedynczej).

– *¿Qué día es?* Jaki jest dzisiaj dzień?
– *Es sábado, 24 de octubre.* Jest sobota, 24 października.

- Gdy informujemy o godzinie.

– *¿Qué hora es?* Która jest godzina?
– *Son las cinco de la tarde.* Jest pięta po południu.

1 Uzupełnij zdania czasownikiem *ser* w odpowiedniej formie.

1. El coche *es* de Marek.
2. Nosotros estudiantes de español.
3. El gato blanco y negro.
4. Mis padres arquitectos.
5. ¿Tú de Segovia?
6. Las flores de Agnieszka.
7. Yo optimista.
8. Hoy lunes.
9. Nosotros compañeros de trabajo.
10. Vosotras hermanas de Pedro.

2 Utwórz zdania z podanych wyrazów.

1.	grande / la / es / clase	<i>La clase es grande.</i>
2.	son / los / perros / inteligentes	
3.	las / de / noche / son / dos / la	
4.	¿ dónde / de / Jaime / es ?	
5.	la / es / de / hora / comer	
6.	libros / del / son / profesor / los	
7.	ejercicio / el / difícil / es	
8.	buenos / nosotros / somos / amigos	
9.	es / Barcelona / ciudad / una / bonita	
10.	no / vosotros / morenos / sois	

3 Połącz pytania z właściwymi odpowiedziami.

- | | |
|---|--|
| <ul style="list-style-type: none"> • ¿Quién es el chico rubio? • ¿De dónde es Jakub? • ¿De quién es el lápiz? • ¿Qué día es? • ¿Antonio es médico? • ¿De dónde es usted? • ¿Eres español? • ¿El libro es de Sergio? • ¿Qué hace Isabel? • ¿Qué hora es? | <ul style="list-style-type: none"> • Soy de Polonia. • Hoy es 2 de mayo. • No, soy argentino. • Es Bartek, el novio de Marta. • Es de María. • Son las diez de la mañana. • Es profesora. • No, es de David. • Es de Varsovia. • No, es policía. |
|---|--|

4 Ułóż zdania z elementami z każdej kolumny.

- | | | |
|---|---|---|
| <ul style="list-style-type: none"> • Los tomates • Las nubes • El cielo • La nieve • El sol • La hierba • La noche • La sangre • Las zanahorias • Los limones | <ul style="list-style-type: none"> • es • son | <ul style="list-style-type: none"> • azul • verde • roja • amarillos • blancas • naranjas • negra • amarillo • rojos • blanca |
|---|---|---|

1. *Los tomates son rojos.*
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

1 Spójrz na przykłady:

*Los padres de Miguel **están** en el jardín.* Rodzice Miguela są w ogrodzie.

***Estamos** en primavera.* Jest wiosna.

*Antonio **está** casado.* Antonio jest żonaty.

2 Forma:

	estar
yo	estoy
tú	estás
él, ella, usted	está
nosotros, nosotras	estamos
vosotros, vosotras	estáis
ellos, ellas, ustedes	están

3 Użycie:

- Czasownika *estar* używamy, gdy informujemy o umiejscowieniu w przestrzeni.

*El café **está** en la mesa.* Kawa jest na stole.

- Gdy informujemy o umiejscowieniu w czasie (zawsze w pierwszej osobie liczby mnogiej).

***Estamos** en octubre.* Jest październik.

- Gdy mówimy o stanie cywilnym osób.

*Eva **está** casada.* Eva jest mężatką.

*Javier **está** soltero.* Javier jest kawalerem.

- Gdy podajemy datę (z przyimkiem *a* zawsze w pierwszej osobie liczby mnogiej).

– *¿**A** qué día **estamos**?* Jaki dzień jest dzisiaj?

– ***Estamos a** sábado, 24 de octubre.* Jest sobota, 24 października.

- Gdy mówimy o stanie przejściowym.

*El perro **está** muy sucio.* Pies jest bardzo brudny.

*Laura **está** enferma.* Laura jest chora.

1 Znajdź i zaznacz właściwą odpowiedź na każde pytanie.

- | | |
|---------------------------------|--|
| • ¿A qué día estamos? | • No, estoy soltera. |
| • ¿Dónde están las llaves? | • No, están en el trabajo. |
| • ¿Están tus padres en casa? | • Están en el bolsillo de la chaqueta. |
| • ¿Estás casada? | • A miércoles, 5 de septiembre. |
| • ¿Está ordenada tu habitación? | • Claro que sí. |

2 Ułóż zdania z elementów z każdej kolumny.

- | | | |
|----------------|-----------|-----------------------|
| • Hoy | • está | • a lunes. |
| • Pedro | • estamos | • alto y moreno. |
| • Mis hermanos | • es | • sentada. |
| • Isabel | • son | • guapos. |
| | | • trabajadora. |
| | | • sentado en el sofá. |

1. *Hoy estamos a lunes.*
2.
3.
4.
5.
6.

3 Opisz podane osoby według wzoru, używając czasowników *ser* i *estar*.

- | | |
|---|---|
| 1. • Margarita Isart, una amiga de Jaime | <i>Es Margarita Isart. Es una amiga de Jaime.</i> |
| • Argentina, Buenos Aires | <i>Es argentina. Es de Buenos Aires.</i> |
| • Profesora | <i>Es profesora.</i> |
| • Divorciada | <i>Está divorciada.</i> |
| 2. • Luis Suárez, el marido de Sofía Balbi. | |
| • Uruguayo, Salto | |
| • Futbolista | |
| • Casado | |
| 3. • Manuel Motilla, un primo de David | |
| • Mexicano, Cancún | |
| • Electricista | |
| • Soltero | |
| 4. • Andrés Iniesta, un compañero de Luis | |
| • Español, Albacete | |
| • Futbolista | |
| • Casado | |

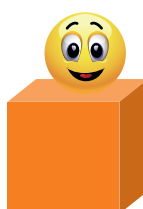
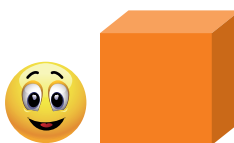
4 Uzupełnij zdania czasownikami *ser* i *estar* w odpowiedniej formie.

- | | |
|--|--|
| 1. Conchi <u>está</u> preocupada por los exámenes. | 11. Tú y tus amigos muy simpáticos. |
| 2. Hoy martes, 8 de abril. | 12. Izaskun en casa de sus padres. |
| 3. Patricia la hermana de Helena. | 13. Las islas Baleares en el Mediterráneo. |
| 4. ¿A qué día ? | 14. ¿De quién la copa de vino? |
| 5. Los libros de un alumno. | 15. Mi amigo Miguel chileno, de Santiago de Chile. |
| 6. Las islas Canarias unas islas muy bonitas. | 16. Muchos de mis amigos no casados. |
| 7. Bárbara, ¿dónde mi libro de gramática? | 17. El señor Jesús Grau ocupado. |
| 8. Los padres de Julián divorciados. | 18. Las aulas de la universidad limpias. |
| 9. Vosotros cansados de estudiar. | 19. en otoño y no en invierno. |
| 10. Sergio, tu compañero de trabajo, ¿ casado? | 20. El cuaderno azul. |

1 Spójrz na przykłady:

*El libro está **sobre** la mesa.* Książka jest na stole.*Los niños están **al lado del** cine.* Dzieci stoją obok kina.*La enfermera está **delante de** la puerta.* Pielęgniarka jest przed drzwiami.

2 Forma:

*al lado (de)**delante (de)**detrás (de)**debajo (de)**encima (de) /
sobre / en**junto (a)**a la derecha (de)**a la izquierda (de)**dentro (de) / en**entre ... y ...*

► Inne formy: *cerca (de)* blisko, *lejos (de)* daleko, *enfrente (de)* naprzeciwko, *aquí* tu, *ahí* tam i *allí* tam dalej.

► Niektóre wyrażenia przymkowe w funkcji okolicznika miejsca wymagają użycia przymka *de* lub *a*, jeśli występują po nich inne elementy zdania.

*El gato está **debajo**.* —> *El gato está **debajo de** la mesa.*
Kot jest pod spodem. —> Kot jest pod stołem.

*Lisboa está **lejos**.* —> *Lisboa está **lejos de** Varsovia.*
Lizbona jest daleko. —> Lizbona jest daleko od Warszawy.

1 Utwórz zdania, używając elementów z ramki i z tabeli jak w przykładzie.

entre • al lado de • lejos de • cerca de • dentro de • encima de • debajo de

1.	el cuaderno / el bolígrafo	<i>El cuaderno está al lado del bolígrafo...</i>
2.	la cama / las mesitas de noche	
3.	el sillón / el sofá	
4.	el móvil / el bolso	
5.	las gafas / la tele	
6.	la iglesia / el bar	
7.	el hospital / la escuela	
8.	el cojín / el sofá	
9.	los vasos / el armario	
10.	la pelota / la cama	

2 Połącz pytania z właściwymi odpowiedziami.

1. ¿Dónde está el ramo de flores?
2. ¿Dónde está la cama?
3. ¿Dónde está la pizarra?
4. ¿Dónde está Varsovia?
5. ¿Dónde está el bar?
6. ¿Dónde están las llaves?
7. ¿Dónde está la enfermera?
8. ¿Dónde están las cervezas?
9. ¿Dónde están los libros?
10. ¿Dónde están los zapatos?

- Está delante del hospital.
- Está al lado de la farmacia.
- Están sobre la mesa.
- Está en el dormitorio.
- Están dentro de la nevera.
- Está en el jarrón. *1*
- Está en Polonia.
- Están dentro de la caja.
- Está en el aula.
- Están debajo de la tele.

3 Utwórz zdania z elementów z każdej kolumny zgodnie z przykładem.

- | | | |
|---------------|---------------|------------------|
| • La botella | • detrás de | • el cajón. |
| • El plato | • dentro de | • Francia. |
| • El cuchillo | • encima de | • el estuche. |
| • La mesita | • junto a | • la mesa. |
| • Barcelona | • cerca de | • la casa. |
| • El lápiz | • lejos de | • el escritorio. |
| • El árbol | • enfrente de | • el armario. |
| • El señor | | • Polonia. |
| • Andalucía | | • el sofá. |
| • El sillón | | • la ventana. |

1. *La botella está dentro del armario.*
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

1 Spójrz na przykłady:

Hay un ordenador en la mesa.
Na stole leży komputer.

El ordenador está en la mesa.
Komputer jest na stole.

Hay agua en la botella.
W butelce jest woda.

El agua está en la botella.
Woda jest w butelce.

2 Forma:

Haber		
	un libro (unos) libros	en la mesa. en la mesa.
Hay	Ø zumo	en la mesa.
	mucha gente muchos coches	en la calle. en la calle.

	Haber	
En la mesa En la mesa		un libro. (unos) libros.
En la mesa	hay	Ø zumo
En la calle En la calle		mucha gente. muchos coches.

	Estar	
El libro Los libros		en la mesa. en la mesa.
El zumo	está / están	en la mesa
La gente Los coches		en la calle. en la calle.

3 Użycie:

- Czasownika *estar* używamy do określania lokalizacji w przestrzeni, natomiast czasownik *haber* wskazuje na istnienie osób bądź przedmiotów. Ta różnica jest zazwyczaj widoczna w szyku zdania.

El café está en la mesa.

Hay café en la mesa.

- *Hay* jest formą bezosobową czasownika *haber* w czasie teraźniejszym. Używamy tej formy zarówno dla liczby pojedynczej, jak i mnogiej. We wszystkich czasach używa się tego czasownika zawsze tylko w trzeciej osobie liczby pojedynczej.

Hay una flor.

Hay muchas flores.

- *Hay* używamy do wskazywania istnienia osób lub rzeczy, zwykle w kontekście miejsca. Informacja o miejscu znajduje się na początku lub na końcu zdania.

Hay un vaso en la mesa.

Debajo de la mesa hay una pelota.

- *Hay* używamy, odnosząc się do informacji, o której wspominamy po raz pierwszy lub takiej, o której nasz rozmówca nie wie. Kiedy informacja jest już znana, używamy czasownika *estar*.

– *En Barcelona hay una cafetería muy buena.*

– *¿Sí?*

– *Sí. La cafetería está en la calle Verdi.*

- W przypadku rzeczowników policzalnych po czasowniku *haber* może wystąpić rodzajnik nieokreślony (patrz ROZDZIAŁ 8), rzeczownik w liczbie mnogiej, liczebnik główny (patrz ROZDZIAŁ 9) lub liczebnik nieokreślony, na przykład: *muchos / muchas*.

Hay un león en el zoo.

Hay dos copas junto al plato.

Hay libros en la estantería.

En Poznań hay muchos teatros.

- Przed rzeczownikami niepoliczalnymi w liczbie pojedynczej nie dodajemy rodzajnika po czasowniku *haber* lub używamy liczebnika nieokreślonego, na przykład: *mucho / mucha*.

Hay Ø fuego en la montaña.

Hay mucho amor en esta casa.

- Czasownika *haber* używamy również, pytając o lokalizację miejsc, których nie znamy.

– *¿Dónde hay un banco? / ¿Hay un banco por aquí?*

– *Hay un banco por aquí cerca. Está en la siguiente calle a la derecha.*

- Czasownika *estar*, kiedy służy do lokalizacji w przestrzeni, używa się z rodzajnikami określonymi (patrz ROZDZIAŁ 8) lub przymiotnikami dzierżawczymi (patrz ROZDZIAŁ 10), z wyjątkiem nazw własnych.

El león está en la jaula.

Mi coche está en el aparcamiento.

Juan está dentro del edificio.

1 Ułóż zdania z elementami z każdej kolumny.

- | | | |
|--------------------|---------|-------------------------------|
| • En la ciudad | | • muchas calles. |
| • Pedro | • está | • una catedral. |
| • En la habitación | • están | • al lado del ordenador. |
| • Las casas | • hay | • detrás del parque. |
| • El teléfono | | • enfrente del río. |
| | | • una lámpara. |
| | | • sobre la mesita. |
| | | • tres comisarias de policía. |
| | | • cuatro sillas. |
| | | • bares. |

1. *En la ciudad hay muchas calles.*
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

2 Ułóż zdania jak w podanym przykładzie.

en • entre • detrás de • debajo de • dentro de

- | | |
|---|--|
| 1. la lámpara / la mesita de noche | <i>La lámpara está en la mesita de noche. / Hay una lámpara en la mesita de noche.</i> |
| 2. las frutas / la nevera | |
| 3. el jardín / la casa | |
| 4. el estanco / la librería y el supermercado | |
| 5. la alfombra / la mesa | |

3 Odpowiedz na pytania, używając elementów z ramki.

un móvil • tres libros • enfermos y camas • muchas maletas • museos y restaurantes

- | | |
|----------------------------------|---------------------------------------|
| 1. ¿Qué hay dentro del bolso? | <i>Dentro del bolso hay un móvil.</i> |
| 2. ¿Qué hay en Barcelona? | |
| 3. ¿Qué hay en un hospital? | |
| 4. ¿Qué hay en un aeropuerto? | |
| 5. ¿Qué hay sobre la estantería? | |

4 Uzupełnij zdania, wpisując odpowiednio czasowniki *hay*, *está* lub *están*.

- | | |
|---|---|
| 1. ¿Dónde <i>hay</i> una farmacia, por favor? | 6. En la plaza muchas palomas. |
| 2. La panadería en la calle Fuencarral. | 7. ¿Dónde las llaves? |
| 3. Tus libros en la estantería. | 8. La guitarra enfrente de la tele. |
| 4. ¿..... limones para hacer limonada? | 9. Mañana es festivo y no clases. |
| 5. El teléfono al lado de la chimenea. | 10. Los platos en el fregadero. |

5 Uzupełnij zdania czasownikami *estar* lub *haber*. Użyj rodzajników tam, gdzie to konieczne.

- | | |
|--|---|
| 1. a. ¿Dónde <i>hay un</i> taller por aquí? (Nie wiem, czy w okolicy jest jakiś warsztat). | 3. a. ¿Dónde hospital? (Myślę, że jest w tej miejscowości tylko jeden szpital). |
| b. ¿Dónde taller García? (Wiem, że istnieje warsztat o takiej nazwie, ale nie wiem, gdzie się znajduje). | b. ¿Dónde hospital? (Myślę, że jest w tej miejscowości kilka szpitali). |
| 2. a. ¿..... naranjas? (Ktoś chce zrobić sok, ale nie wie, czy są w domu pomarańcze). | 4. a. en casa. (Mama informuje swoje dziecko, gdzie znajdują się jego bracia). |
| b. ¿..... Teresa aquí? (Ktoś chce wiedzieć, czy Teresa jest teraz w tym miejscu). | b. en casa. (Mama informuje swoje dziecko, że nie ma potrzeby kupować pisaków, bo są inne w domu). |

1 Spójrz na przykłady: *la casa el coche los caramelos las mesas*

2 Forma:

		RODZAJ	
		męski	żeński
LICZBA	pojedyncza	el chico	la chica
	mnoga	los chicos	las chicas

- ▶ Rodzajnik *el* łączy się z przymiotnikami *a* oraz *de*, tworząc formę ściągniętą

$a + el = al$
 $de + el = del$

El coche está junto al camión.
Hay un estuche al lado del ordenador.

! Uwaga!

- ▶ Rodzajnik *el* występuje przed rzeczownikami rodzaju żeńskiego, gdy rozpoczynają się one na *á* lub *ha* akcentowane.

el águila, el alma, el hacha

3 Użycie:

- ▶ Rodzajników określonych używamy, gdy mówimy o czymś już nam znanym, gdy wspomnieliśmy o tym we wcześniejszej rozmowie, lub gdy zakładamy, że dana rzecz istnieje.

–*Hay un reloj en la cómoda.* (Mówimy o zegarku, którego pochodzenia nie znamy).
 –*Sí, es el reloj de Javier.* (Mówimy o zegarku, o którym wspomniano wcześniej, znamy jego pochodzenie).
 –*¿Dónde está la salida?* (Zakładamy istnienie wyjścia).

- ▶ Używamy ich też w odniesieniu do osób i rzeczy występujących pojedynczo.

el Papa, el Rey de España, el sol ... (Jest tylko jeden Papież, król Hiszpanii, słońce...)

- ▶ Rodzajniki określone występują również przy podawaniu godziny.

Son las tres.
Es la una y media.

- ▶ Z dniami tygodnia.

El sábado es festivo.
Hay una película en la tele el viernes.

- ▶ Z wyrazami *señor, señora i señorita*, kiedy mówimy o nich w trzeciej osobie.

El señor Manlleu es muy trabajador.
 (w rozmowie telefonicznej) –*Con la señora Pérez, por favor.*

- ▶ Ze słowami takimi, jak: *río, mar, océano, islas, montañas* itd. Dopuszcza się nawet ominięcie tego słowa przed nazwą geograficzną i pozostawienie samego rodzajnika.

Las Baleares están en el Mediterráneo.

1 Przekształć zdania tak jak w przykładzie.

- | | |
|---------------------------------|--------------------------------|
| 1. Vivo en una calle turística. | → calle Montcada |
| 2. Visito un museo. | → museo Picasso |
| 3. Como en un bar. | → bar Fina |
| 4. Leo un libro. | → último libro de Vargas Llosa |
| 5. Veo una película. | → última película de Bardem |
| 6. Trabajo en una librería. | → librería Laia |
| 7. Estudio en una universidad. | → Universidad de Valencia |
| 8. Compró una revista. | → revista National Geographic |

1. *Vivo en la calle Montcada.*
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.

2 Uzupełnij zdania rodzajnikiem określonym. Użyj formy ściągniętej *al* lub *del* tam, gdzie to konieczne.

- | | |
|--|---|
| 1. <i>La</i> hermana de Antonio se llama Carmela. | 6. venezolanos hablan español. |
| 2. París es capital de Francia. | 7. madre de Martín es abogada. |
| 3. El coche de Juan está al lado de coche de Javier. | 8. aula 8 está a la izquierda. |
| 4. ¿Quién es presidente de Estados Unidos? | 9. café no es bueno para la salud. |
| 5. El centro comercial está junto a hospital. | 10. –¿Dónde está Maite?
–Está en cocina. |

3 Zapisz słownie godzinę.

- | | |
|----------|--|
| 1. 7:45 | <i>Son las ocho menos cuarto de la mañana.</i> |
| 2. 10:15 | |
| 3. 16:30 | |
| 4. 21:00 | |
| 5. 23:40 | |
| 6. 3:10 | |

4 Uzupełnij zdania odpowiednim rodzajnikiem określonym.

- | | |
|---|--|
| 1. <i>El</i> Mediterráneo está entre Europa y África. | 5. río Ebro desemboca en el Mediterráneo. |
| 2. Tajo atraviesa península Ibérica. | 6. Canarias están en África. |
| 3. Pirineos están en el noreste de España. | 7. Picos de Europa están en el norte de España. |
| 4. Atlántico es enorme. | 8. Guadalquivir pasa por Andalucía. |

1 Spójrz na przykłady: *una casa* *un sillón* *unos muebles* *unas puertas*

2 Forma:

		RODAJ	
		męski	żeński
LICZBA	pojedyncza	un chico	una chica
	mnoga	unos chicos	unas chicas

! Uwaga!

- ▶ Rodzajnika nieokreślonego **un** używamy przed rzeczownikami rodzaju żeńskiego w liczbie pojedynczej, zaczynającymi się na literę **á, a** lub **ha** akcentowane, z wyjątkiem nazw liter: **una a** oraz **una hache**.

un águila, un alma, un hacha

3 Użycie:

- ▶ Rodzajnika nieokreślonego używamy, gdy mówimy o czymś po raz pierwszy.

Tengo un perro y un gato. (Nigdy wcześniej nie podaliśmy tej informacji osobie, z którą rozmawiamy).
Mam psa i kota.

- ▶ Używamy go zawsze z czasownikiem **hay**, gdy wskazujemy na istnienie czegoś lub kogoś.

Hay una foto en la estantería. (Informujemy, że na półce jest jakieś zdjęcie, ale nie wiemy co to za zdjęcie).
Na półce leży jakieś zdjęcie.

- ▶ Rodzajnik nieokreślony stosujemy również, gdy odnosimy się do jednego z wielu elementów jakiejś grupy.

Necesito un lápiz. (Nieważne jaki ołówek z całej gamy różnych ołówków).
Potrzebuję ołówka.

- ▶ Formy i użycie rodzajników określonych znajdziesz w ROZDZIALE 10.

1 Uzupełnij zdanie jednym z rodzajników nieokreślonych *un / una* lub *unos / unas*.

En la clase necesito:

un lápiz
 cuaderno
 carpeta
 diccionario
 bolígrafos
 rotuladores

2 Uzupełnij zdania rodzajnikami określonymi lub nieokreślonymi.

1. *La* calle Soria está muy cerca.
2. línea 5 del metro termina en Cornellá.
3. París es capital de Francia.
4. Allí vive médico muy famoso.
5. En Praga siempre me alojo en hotel Waldstein.
6. En mi empresa necesitan secretaria.
7. Los viernes compro tableta de chocolate.
8. ¿Tienes cerveza fría?
9. Aquí cerca vive padre de Javier.
10. Tengo amigo que trabaja en Ikea.
11. Necesito cuaderno.
12. En mi colegio hay directora.

3 Zaznacz właściwy rodzajnik.

1. *El / Un* sábado voy al cine.
2. Por favor, ¿dónde están *los / unos* servicios?
3. *El / Un* domingo no hay clases.
4. Vivimos en *la / una* casa cerca de Sevilla.
5. *La / Una* novia de Pedro es muy alegre.
6. *El / Un* café no es bueno para la salud.
7. En la puerta hay *el / un* hombre desconocido.
8. *La / Una* Tierra gira alrededor del Sol.

4 Uzupełnij zdania jednym z wyrazów z ramki, dodając odpowiedni rodzajnik określony lub nieokreślony.

deporte • región • río • isla • idioma • país
 • animal • continente • fruta • ciudad

1. El tenis es *un deporte*.
2. Bolivia es
3. El Amazonas es
4. Mallorca es
5. Bilbao es
6. Galicia es
7. Asia es
8. El esperanto es
9. La manzana es
10. El elefante es

1 Spójrz na przykłady:

Soy Ø estudiante de español.
Jestem studentem języka hiszpańskiego.
En Ø Polonia hay muchos centros comerciales.
W Polsce jest wiele centrów handlowych.

2 Nie używamy rodzajników:

- Z nazwami zawodów, narodowości, jeśli te występują z czasownikiem *ser*.

Soy Ø mecánico. Jestem mechanikiem.
Julián es Ø electricista. Julian jest elektrykiem.

Rodzajnika używamy tu tylko w przypadku, gdy po rzeczowniku występuje przymiotnik.

Raquel es una cantante magnífica. Raquel jest wspaniałą śpiewaczką.
Alfredo es un italiano muy agradable. Alfredo jest miłym Włochem.

- Z nazwami własnymi, takimi jak: imiona, nazwiska, nazwy kontynentów, państw i miast, z wyjątkiem nazw, w których rodzajnik stanowi część nazwy, jak: *La Coruña, El Cairo* czy *El Salvador*.

Ø Francia es un país fantástico. Francja jest fantastycznym krajem.
En Ø España hay muchos museos interesantes. W Hiszpanii jest wiele ciekawych muzeów.

W przypadku niektórych nazw państw użycie rodzajników jest dopuszczalne.

<i>Argentina</i>	=	<i>la Argentina</i>
<i>Estados Unidos</i>	=	<i>los Estados Unidos</i>
<i>Japón</i>	=	<i>el Japón</i>
<i>China</i>	=	<i>la China</i>

- Z wyrazem *señor, señora* i *señorita*, kiedy zwracamy się bezpośrednio do danej osoby.

–Buenos días, Ø señor Palencia. – Dzień dobry panie Palencia.
–Ø Señor Pérez, ¿cómo está? – Panie Pérez, co słychać?

1 Wskaż, czy podane zdania są poprawne, czy niepoprawne. Popraw błędy w zdaniach niepoprawnych. W każdym zdaniu jest tylko jeden błąd.

1. Antonio es profesor en Universidad de Varsovia. *Correcta / Incorrecta.*
Antonio es profesor en la Universidad de Varsovia.

2. La Polonia es un país muy grande. *Correcta / Incorrecta.*

3. En lunes tengo un examen de gramática española. *Correcta / Incorrecta.*

4. La estación de Sants está en Barcelona. *Correcta / Incorrecta.*

5. ¿Dónde está la calle Gran Vía? *Correcta / Incorrecta.*

6. Necesito un bolígrafo para escribir el ejercicio. *Correcta / Incorrecta.*

7. Madrid es capital de España. *Correcta / Incorrecta.*

8. Las famosas pirámides de Egipto están en El Cairo. *Correcta / Incorrecta.*

9. En la calle Preciados de Madrid hay muchas tiendas. *Correcta / Incorrecta.*

10. Barcelona está en Mediterráneo. *Correcta / Incorrecta.*

2 Wpisz rodzajnik określony w zdaniach, w których jest on konieczny.

1. ¿Está
señora Núñez?

2. ¿Dónde está
señor
Gamero?

3. Buenos días,
.....
señorita
Buenaafuente.

4. ¿Quién es
señor Ibarra?

5. señor
Espinar es muy
amable.

6. Hasta pronto,
.....
señora
Sánchez.

3 Uzupełnij zdania rodzajnikiem określonym, nieokreślonym lub zaznacz brak rodzajnika.

- Antonio Banderas es actor.
- Son dos menos cuarto.
- águila es el símbolo de Polonia.
- Salvador es un país centroamericano.
- Rey de España se llama Felipe VI.
- Mi hermana es enfermera en un hospital de Jaén.
- sábado estudio dos horas.
- La pistola es arma muy peligrosa.
- Patricia es estudiante de astronomía.
- David Bisbal es andaluz.
- Francia es un país muy bonito.

4 Uzupełnij zdania rodzajnikiem określonym lub zaznacz jego brak.

- Fernando es fotógrafo.
 - Fernando es un fotógrafo muy prestigioso.
- Pablo es escritor famoso.
 - Pablo es escritor.
- Sergio es músico famoso.
 - Sergio es músico desde hace tiempo.
- La esposa de Edgar es alemana.
 - La esposa de Edgar es alemana muy simpática.
- Los padres de Rafael son médicos y trabajan en un hospital.
 - Los padres de Rafael son médicos muy conocidos en Valencia.

1 Spójrz na przykłady:

Mi cumpleaños es el veinticuatro de octubre.
Moje urodziny są dwudziestego czwartego października.

Son las cuatro menos veinte.
Jest za dwadzieścia czwarta.

2 Forma:

jedności	dziesiątki		setki	tysiące
0 cero	10 diez	20 veinte	100 cien	1.000 mil
1 uno	11 once	30 treinta	200 doscientos, -as	2.000 dos mil
2 dos	12 doce	40 cuarenta	300 trescientos, -as	3.000 tres mil
3 tres	13 trece	50 cincuenta	400 cuatrocientos, -as	4.000 cuatro mil
4 cuatro	14 catorce	60 sesenta	500 quinientos, -as	5.000 cinco mil
5 cinco	15 quince	70 setenta	600 seiscientos, -as	6.000 seis mil
6 seis	16 dieciséis	80 ochenta	700 setecientos, -as	7.000 siete mil
7 siete	17 diecisiete	90 noventa	800 ochocientos, -as	8.000 ocho mil
8 ocho	18 dieciocho		900 novecientos, -as	9.000 nueve mil
9 nueve	19 diecinueve			

! Uwaga!

- ▶ Od 1 do 30 liczebniki zapisywane są jednym słowem, np. 24 = **veinticuatro**, przy czym ostatnia litera **e** w liczebniku **veinte** zamienia się na **i**.
- ▶ Od 31 liczebniki zapisywane są jako dwa oddzielne słowa, dodatkowo rozdzielone spójnikiem **y**.
34 = **treinta y cuatro**.
- ▶ Liczebnik 100 w formie pisemnej to **cien**, ale 101 to **ciento uno**, 102 to **ciento dos** itd.
- ▶ Liczebnik **ciento** nie posiada rodzaju żeńskiego, ale reszta setek już go posiada.
setecientos pájaros / setecientas casas
- ▶ Inne liczebniki.
1.000.000 = **un millón**
1.000.000.000 = **mil millones / un millardo** (ten drugi rzadko używany)
1.000.000.000.000 = **un billón**
- ▶ Liczebnik **uno** zmienia formę na **un** przed rzeczownikiem rodzaju męskiego liczby pojedynczej, a przed rzeczownikiem rodzaju żeńskiego liczby pojedynczej na **una**.
un sillón / una silla
- ▶ Liczebnik **veintiuno** przed rzeczownikiem rodzaju męskiego liczby pojedynczej zmienia formę na **veintiún**, a przed rzeczownikiem rodzaju żeńskiego liczby pojedynczej na **veintiuna**.
veintiún sillones / veintiuna sillas
- ▶ Liczebniki **treinta y uno**, **cuarenta y uno** itd., przed rzeczownikiem rodzaju męskiego liczby pojedynczej, zmienia formę na **treinta y un**, **cuarenta y un** itd., a przed rzeczownikiem rodzaju żeńskiego liczby pojedynczej na **treinta y una**, **cuarenta y una** itd.
treinta y un sillones / cuarenta y una sillas

3 Użycie:

▶ Wiek. <i>Tengo 48 [cuarenta y ocho] años.</i>	▶ Miary, wagi i odległości. <i>Mi hermano pesa 72 [setenta y dos] kilos.</i> <i>Mi casa está a 600 [seiscientos] metros de la catedral.</i>
▶ Ceny. <i>El ramo de flores cuesta 28 [veintiocho] euros.</i>	▶ Ilość lub liczba. <i>Ana tiene 3 [tres] libros en el bolso.</i>
▶ Daty. <i>El concierto es el 3 [tres] de abril.</i> <i>Cristóbal Colón llega a América el 12 [doce] de octubre de 1492 [mil cuatrocientos noventa y dos].</i>	▶ Numery telefonów. <i>El número de teléfono de la escuela es el 91 468 63 78 [noventa y uno, cuatrocientos sesenta y ocho, sesenta y tres, setenta y ocho].</i>
▶ Godziny. <i>Son las once y media, hora de acabar la clase.</i>	▶ Adresy. <i>El hospital está en el número 173 [ciento setenta y tres] de la calle Constitución.</i>
▶ Temperatura. <i>Hoy estamos a 28 [veintiocho] grados.</i>	

1 Zapisz słownie podane liczebniki.

1. 5 *cinco*
2. 14
3. 15
4. 79
5. 107
6. 536
7. 921
8. 1.038
9. 3.465
10. 13.972
11. 1.746.952
12. 7.539.211

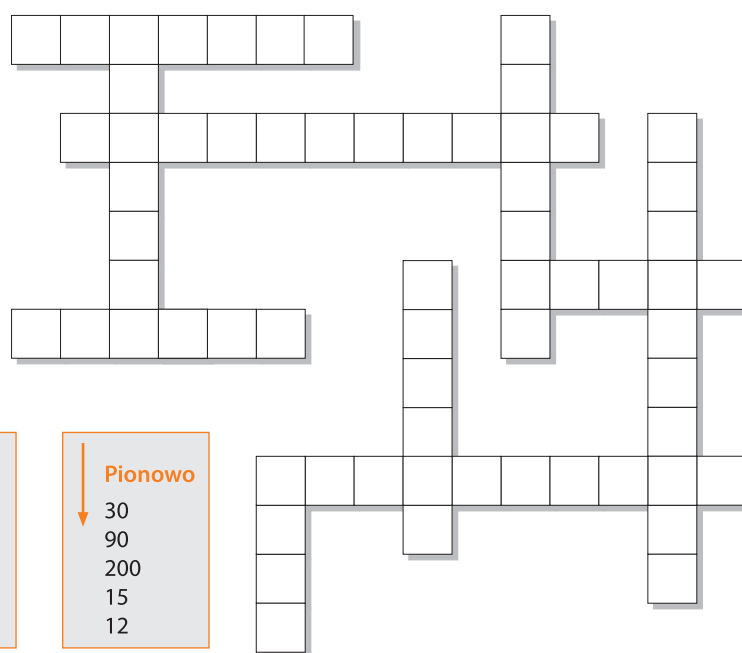
2 Zapisz słownie różne kombinacje podanych cyfr.

- 4 7 *cuarenta y siete*
- 7 8 *setenta y ocho*
- 5 6 *cincuenta y seis*
- 5 6 *cincuenta y seis*

3 Połącz elementy, aby uzyskać podane liczebniki.

- 1.980 → mil trescientos
- 7.577 → cuatro mil ochenta y cinco
- 4.008 → siete mil ochenta y siete
- 14.355 → catorce mil quinientos

4 Uzupełnij krzyżówkę podanymi liczebnikami.



5 Zapisz słownie liczbę mieszkańców podanych państw.

1. Polonia 38.483.957 *treinta y ocho millones cuatrocientos ochenta y tres mil novecientos cincuenta y siete*
2. Argentina 42.980.026
3. México 127.017.000
4. España 46.524.943
5. Cuba 11.379.111

1 Spójrz na przykłady:

La primera clase es la más difícil. Pierwsza lekcja jest najtrudniejsza.
Vivo en el segundo piso. Mieszkam na drugim piętrze.

2 Forma:

1º primero, 1ª primera
 2º segundo, 2ª segunda
 3º tercero, 3ª tercera
 4º cuarto, 4ª cuarta
 5º quinto, 5ª quinta
 6º sexto, 6ª sexta
 7º séptimo, 7ª séptima
 8º octavo, 8ª octava
 9º noveno, 9ª novena
 10º décimo, 10ª décima

11º undécimo, 11ª undécima
 12º duodécimo, 12ª duodécima
 13º decimotercero, 13ª decimotercera
 14º decimocuarto, 14ª decimocuarta
 15º decimoquinto, 15ª decimoquinta
 16º decimosexto, 16ª decimosexta
 17º decimoséptimo, 17ª decimoséptima
 18º decimoctavo, 18ª decimoctava
 19º decimonoveno, 19ª decimonovena
 20º vigésimo, 20ª vigésima

! Uwaga!

- ▶ Do liczebników porządkowych zapisywanych numerycznie dodajemy znak diakrytyczny ° w przypadku liczebników rodzaju męskiego oraz znak ª dla liczebników rodzaju żeńskiego.
- ▶ Liczebniki porządkowe od 11° w górę są rzadko używane i zwykle są zastępowane liczebnikami głównymi.
Vivo en la planta 14 (catorce).
 Mieszkam na czternastym piętrze.
- ▶ Liczebnik porządkowy **primero** przed rzeczownikiem rodzaju męskiego liczby pojedynczej zmienia formę na **primer**.
 Można zapisywać go numerycznie **1^{er}**.
Vives en el primer piso. = *Vives en el 1^{er} piso.*
 Mieszkasz na pierwszym piętrze.
- ▶ Liczebnik porządkowy **tercero** przed rzeczownikiem rodzaju męskiego liczby pojedynczej zmienia formę na **tercer**.
 Można zapisywać go numerycznie **3^{er}**.
Vivo en el tercer piso. = *Vivo en el 3^{er} piso.*
 Mieszkam na trzecim piętrze.

3 Użycie:

- ▶ Liczebniki porządkowe wyrażają kolejność, w jakiej rzeczy występują w grupie.

El examen es la primera semana de junio.
 Egzamin jest w pierwszym tygodniu czerwca.
La tercera planta está sucia.
 Trzecie piętro jest brudne.

1 Uzupełnij zdania informacjami z tabeli.

Javier Abad 2ºA	Fontanería García 3º B	Isabel Izquierdo 5ºD	Veterinario 1ºB
Abogados Hernández y Corona 4ºD	Andreu Fonollosa 6ºC	Escuela de Idiomas Don Quijote 7ºB	Peluquería Tauste 8ºD

- Javier Abad vive en el segundo piso.
- La Fontanería García está en el piso.
- Isabel Izquierdo vive en la planta.
- El veterinario está en el piso.
- Los abogados Hernández y Corona están en la planta.
- Andreu Fonollosa vive en el piso.
- La Escuela de Idiomas Don Quijote está en la planta.
- La peluquería Tauste está en el piso.

2 Zapisz słownie imiona następujących osób.

- Felipe VI Felipe sexto
- Juan Carlos I
- Juan Pablo II
- Alfonso X
- Casimiro IV
- Juan III Sobieski
- Gregorio VI
- León IX
- Carlos V
- Fernando VII

3 Uzupełnij zdania liczebnikami porządkowymi.

- José María vive en la 8ª (octava) planta.
- Te llamas Kowalski y eres el 5º (.....) de la lista.
- Ser 2º (.....) en una Olimpiada también es importante.
- Hoy es el 1º (.....) día del curso académico.
- El 3º (.....) Concierto de Brandeburgo de Bach es fantástico.

4 Zaznacz właściwy liczebnik porządkowy.

- Las clases terminan la *tercer* / *tercero* / *tercera* semana de junio.
- El hijo de Evaristo es el *primer* / *primero* / *primera* de la clase.
- En el *tercer* / *tercero* / *tercera* piso hay una escuela de idiomas.
- La *tercer* / *tercero* / *tercera* calle a la izquierda es la calle Allende.
- El *primer* / *primero* / *primera* niño de la cola es el hermano de Alfredo.
- El examen es el *primer* / *primero* / *primera* día de noviembre.
- El *tercer* / *tercero* / *tercera* problema es muy difícil.
- El *primer* / *primero* / *primera* libro de Harry Potter es muy interesante.

1 Spójrz na przykłady:

Mi padre es escritor y mi madre abogada. Mój ojciec jest pisarzem, a moja matka adwokatem.
Las gafas son suyas. Okulary są jego.

W języku hiszpańskim istnieje podział na zaimki i przymiotniki dzierżawcze, chociaż w języku polskim mówimy w tym kontekście tylko o zaimkach dzierżawczych. W tym rozdziale będziemy stosować podział hiszpański.

2 Forma:

PRZYMOTNIKI DZIERŻAWCZE				
	LICZBA POJEDYNCZA		LICZBA MNOGA	
	Rodzaj męski	Rodzaj żeński	Rodzaj męski	Rodzaj żeński
yo	mi		mis	
tú	tu		tus	
usted	su		sus	
él / ella	su		sus	
nosotros, -as	nuestro	nuestra	nuestros	nuestras
vosotros, -as	vuestro	vuestra	vuestros	vuestras
ustedes	su		sus	
ellos / ellas	su		sus	

- Przymiotniki dzierżawcze umiejscowione są przed rzeczownikiem, który określają.
Mi casa es grande y vieja.
 Mój dom jest duży i stary.
- W pierwszej i drugiej osobie liczby mnogiej przymiotniki dzierżawcze są zgodne pod względem rodzaju i liczby z rzeczownikiem, który określają.
Nuestra abuela vive con nosotros.
 Nasza babcia mieszka z nami.

ZAIMKI DZIERŻAWCZE				
	LICZBA POJEDYNCZA		LICZBA MNOGA	
	Rodzaj męski	Rodzaj żeński	Rodzaj męski	Rodzaj żeński
yo	mío	mía	míos	mías
tú	tuyo	tuya	tuyos	tuyas
usted	suyo	suya	suyos	suyas
él / ella	suyo	suya	suyos	suyas
nosotros, -as	nuestro	nuestra	nuestros	nuestras
vosotros, -as	vuestro	vuestra	vuestros	vuestras
ustedes	suyo	suya	suyos	suyas
ellos / ellas	suyo	suya	suyos	suyas

- Zaimki dzierżawcze są umiejscowione po rzeczowniku, który określają i zawsze są z nim zgodne pod względem liczby i rodzaju.
Un amigo mío vive en Mallorca.
 Jeden z moich przyjaciół mieszka na Majorce.
- Zaimki dzierżawcze mogą występować z rodzajnikiem określonym lub bez niego.
Este plato no es mío. Ten talerz nie jest mój.
Este plato no es el mío. To nie ten talerz jest mój.
- Rzeczownik, który jest określany przez dany zaimek dzierżawczy, zawsze występuje z rodzajnikiem nieokreślonym, zaimkiem wskazującym lub liczebnikiem.
Un amigo mío vive de Mallorca.
Este plato no es mío.
Tres compañeros míos son de Varsovia.

3 Użycie:

3.1. Przymiotniki dzierżawcze mogą oznaczać:

- przynależność do osoby lub rzeczy,
Mis maletas están muy usadas.
 Moje walizki są bardzo zużyte.
- związek pomiędzy dwiema rzeczami lub osobami,
Su habitación está llena de peluches.
 Jego/Jej pokój jest pełen pluszaków.
- pokrewieństwo,
Mis hermanos viven en Florida.
 Moi bracia mieszkają na Florydzie.
- przynależność do grupy.
En mi trabajo no tenemos tiempo para desayunar.
 W mojej pracy nie mamy czasu na śniadanie.

3.2. Zaimki dzierżawcze.

- Wskazują na właściciela przedmiotu, gdy występują z rzeczownikiem *ser*.
¿De quién es esta taza de café?
 – Czyja jest ta filiżanka kawy?
– Es mía.
 – Moja.
- Zastępują rzeczownik, gdy występują z rodzajnikiem określonym. W ten sposób unikamy powtórzenia rzeczownika, o którym była już wcześniej mowa.
Este plato es mío. ¿Dónde está el tuyo?
 Ten talerz jest mój. Gdzie jest twój?

1 Uzupełnij zdania przymiotnikiem dzierżawczym.

- Señora Pérez, ¿dónde está su hija?
- Marta es profesora y marido también.
- Mariana, ¿es bonito pueblo?
- ¿Vosotras vivís solas o con padres?
- Gracias por ayuda, Jaime.
- Todos los padres aman a hijos.
- Andrés y Antonio, ¿dónde están chaquetas?
- Señor Hernández, gafas están arregladas.
- Roberto, ¿cómo se llama hermana?
- No es gato. Este es muy oscuro.

2 Przekształć zdania zgodnie z przykładem.

- Tengo un hermano muy inteligente.
- Tengo un coche muy viejo.
- Ellos tienen unos amigos muy simpáticos.
- Vosotros tenéis una casa muy grande.
- Él tiene un móvil muy moderno.
- Usted tiene una chaqueta muy elegante.
- Vosotras tenéis un televisor muy caro.
- Usted tiene unos muebles muy antiguos.
- Ustedes tienen unos gatos antipáticos.
- Nosotros tenemos unos padres fantásticos.

Mi hermano es muy inteligente.

3 Przekształć zdania zgodnie z przykładem.

- Es mi lápiz. *Es mío.*
- Son sus gafas.
- Es su perro.
- Es nuestra casa.
- Son sus zapatos.
- Es la casa de Ana.
- Es vuestro móvil.
- Es tu coche.
- Es su piso.
- Son vuestras frutas.

4 Uzupełnij zdania zgodnie z przykładem.

- Señor Sanz, ¿es suya esta cartera?
–No, la mía es azul.
- Juan, ¿es este móvil?
–No, es de otra marca.
- Violeta y Esmeralda, ¿son estos bolis?
–No, son azules.
- Manuela, ¿es este estuche?
–No, está en casa.
- Señora García, ¿son estas tijeras?
–No, son pequeñas.
- Lucía y Luis, ¿es este coche?
–No, es japonés.
- Antonio, ¿es esta mochila?
–No, es roja.
- Carmen y Matilde, ¿son estos lápices?
–No, son diferentes.
- Patricia, ¿es esta tableta?
–No, es negra.
- Señora Núñez, ¿es el ordenador negro?
–No, es gris.

5 Podkreśl właściwą formę.

- ¿Cómo está su / suya hija, señor Calvo?
- ¿De quién es este libro?
–Es mi / mío.
- ¿Esta camiseta es tu / tuya?
- Esta moto no es mi / mía. Es del vecino.
- Este peine es de tu hermana y el cepillo de dientes también es su / suyo.
- Las flores de la mesa son un regalo de mi / mía novia.
- Un amigo su / suyo trabaja en Zara.
- Este es uno de mis / míos libros.
- Estos pantalones cortos son sus / suyos.
- Mamá, ¿dónde están mis / mías cosas?

- 1 Spójrz na przykłady: *Hablo con mi tío muchas veces.* Często rozmawiam z moim wujkiem.
Comemos paella todos los domingos. Jemy paellę w każdą niedzielę.

2 Forma:

- W języku hiszpańskim istnieją trzy grupy czasowników, które zależnie od końcówki jaką posiadają w formie bezokolicznika, przynależą do jednej z trzech koniugacji.

Pierwsza koniugacja: -ar	trabajar
Druga koniugacja: -er	comer
Trzecia koniugacja: -ir	escribir

	trabajar	comer	escribir
yo	trabaj -o	com -o	escrib -o
tú	trabaj -as	com -es	escrib -es
él, ella, usted	trabaj -a	com -e	escrib -e
nosotros, nosotras	trabaj -amos	com -emos	escrib -imos
vosotros, vosotras	trabaj -áis	com -éis	escrib -ís
ellos, ellas, ustedes	trabaj -an	com -en	escrib -en

! Uwaga!

- W niektórych czasownikach regularnych występują zmiany w pisowni w pierwszej osobie liczby pojedynczej, które są podyktowane wyłącznie wymogami dotyczącymi zasad wymowy (patrz ROZDZIAŁ 1).

coger → **cojo**, *coges*, *coge*, *cogemos*, *cogéis*, *cogen*

- W języku hiszpańskim istnieją również czasowniki zwrotne, które występują w połączeniu z zaimkiem zwrotnym. W bezokoliczniku zaimek zwrotny występuje po czasowniku i jest pisany łącznie, natomiast w formie odmienionej czasownika, zaimek występuje przed nim i jest pisany rozdzielnie.

llamarse → **me llamo**, **te llamas**, **se llama**, **nos llamamos**, **os llamáis**, **se llaman**

3 Użycie:

- Czasu teraźniejszego w trybie oznajmującym (**presente de indicativo**) używamy do podawania informacji natury ogólnej.

*El tren **llega** a las 12:00.* Pociąg przyjeżdża o 12.00.

***Vivo** en la calle Carranza.* Mieszkam przy ulicy Carranza.

- Stosuje się go również do opisywania reguł, praw i definicji ogólnych.

*La Tierra **gira** alrededor del Sol.* Ziemia krąży wokół Słońca.

*Dos más dos **suman** cuatro.* Dwa plus dwa równa się cztery.

- Używamy go, gdy mówimy o czynnościach zwyczajowych oraz podajemy częstotliwość ich wykonywania (patrz ROZDZIAŁ 20).

*Los martes y los jueves **trabajo** en una escuela.* We wtorki i czwartki pracuję w szkole.

*Normalmente nos **levantamos** a las 7:00 de la mañana.* Zazwyczaj wstajemy o 7:00 rano.

- Czas teraźniejszy (**presente de indicativo**) służy też do podawania instrukcji, objaśniania drogi itd.

*Para ir al museo, primero **giras** la segunda calle a la derecha y después **continúas** recto.*

Aby dojść do muzeum najpierw skręcasz w drugą ulicę w prawo, a potem idziesz dalej prosto.

- Używamy go, gdy mówimy o bliskiej przyszłości, a czynność mająca nastąpić jest zaplanowana.

*Mañana **compramos** el regalo para María.* Jutro kupujemy prezent dla Marii.

- Służy też do relacjonowania zdarzeń przeszłych, jako tzw. czas teraźniejszy historyczny, w celu opisanie minionych zdarzeń, faktów historycznych lub biograficznych.

*El 12 de octubre de 1492 Cristóbal Colón **llega** a América.*

12 października 1492 roku Krzysztof Kolumb przybywa do Ameryki.

1 Uzupełnij tabelę brakującymi formami czasowników.

TOMAR	BEBER	VIVIR	ESTUDIAR	BUSCAR
.....	<i>bebo</i>
<i>tomas</i>	<i>buscas</i>
.....	<i>bebe</i>
<i>tomamos</i>	<i>vivimos</i>
.....	<i>buscáis</i>
.....	<i>beben</i>	<i>estudian</i>

2 Uzupełnij zdania właściwą formą czasownika.

- Los viernes Arnaldo *publica* (publicar) un artículo en un periódico.
- Mis padres (vivir) en una casa en la montaña; en cambio, vuestros padres (vivir) en la playa.
- Mi hermana (trabajar) en el hospital.
- Nadia siempre (completar) el ejercicio en poco tiempo.
- Ellos nunca (responder) a tiempo.
- ¿Vosotros (desayunar) en casa o en un bar?
- Cuando estoy en el Museo del Prado, siempre (mirar) los cuadros con mucha atención.
- ¿Juan y tú (vivir) cerca del trabajo?
- Este año (terminar) mis estudios universitarios.
- Por la noche María (escuchar) música para relajarse.

3 Uzupełnij zdania właściwą formą czasowników z ramki.

trabajar • leer • mirar • cenar • cantar • abrir • llamar • comer • estudiar • reparar

- Julián *trabaja* de nueve a cinco.
- En mi casa todos nuestros electrodomésticos viejos.
- Por la mañana (yo) el periódico en el tranvía.
- La tienda todos los días a las 10.
- ¿David y tú siempre a la misma hora?
- Muchas personas comida sana y ecológica.
- ¿Cuántas horas vosotros por la tarde?
- Los visitantes del museo el cuadro con atención.
- Su hermana en un grupo de música punk.
- ¿Vosotras por teléfono a vuestros padres todas las semanas?

4 Dokończ zadania, używając wyrażen z ramki zgodnie z przykładem.

tocar un instrumento • *reparar coches* • curar a las personas
 • controlar el tráfico • escribir artículos • explicar la lección
 • practicar un deporte • ayudar a los pacientes
 • escribir correos electrónicos • vender productos

- El mecánico *repara coches*
- El dependiente
- El médico
- La secretaria
- La profesora
- El futbolista
- La enfermera
- La policía
- La periodista
- El músico

5 Uzupełnij tekst, używając czasowników z ramki w odpowiedniej formie.

desayunar • *levantarse* • terminar • ducharse • estudiar
 • comer • trabajar • cenar • tomar • llegar

Todas las mañanas tú y tu compañera de piso *os levantáis* a las siete y juntas en la cocina. Después, a las siete y media, el autobús número 52 para ir a la Universidad. A las tres en el bar de la Facultad con otros compañeros de estudios. Las clases a las cinco menos cuarto de la tarde. Luego, tu compañera de piso como dependienta en una tienda de ropa hasta las diez de la noche. Tú también trabajas como dependienta hasta las diez de la noche, pero en una tienda de perfumes. A las once de la noche las dos a casa. Entonces y Después un poco antes de ir a dormir.

- 1 Spójrz na przykłady: *Las clases **empiezan** normalmente a las nueve.*
Lekcje zwykle zaczynają się o dziewiętej.

***Recuerdo** muy bien mi primer día de trabajo.*
Pamiętam bardzo dobrze mój pierwszy dzień w pracy.

2 Forma:

- Istnieją różne rodzaje nieregularności w czasie teraźniejszym trybu oznajmującego (*presente de indicativo*). Jednymi z najczęstszych są oboczności tematyczne, czyli wymiana jednych samogłosek w temacie czasownika na inne we wszystkich osobach, z wyjątkiem pierwszej i drugiej osoby liczby mnogiej. W sumie istnieją cztery różne rodzaje zmian samogłoskowych. W tym rozdziale prezentujemy dwie z nich.

e > ie			
	pensar	querer	preferir
yo	pienso	quiero	prefiero
tú	piensas	quieres	prefieres
él, ella, usted	piensa	quiere	prefiere
nosotros, nosotras	pensamos	queremos	preferimos
vosotros, vosotras	pensáis	queréis	preferís
ellos, ellas, ustedes	piensan	quieren	prefieren

- Inne czasowniki:

-AR → *acertar, calentar, cerrar, comenzar, despertarse, empezar, fregar, merendar, nevar*
(występuje wyłącznie w trzeciej osobie liczby pojedynczej), *recomendar, sentarse...*
-ER → *defender, encender, entender, perder...*
-IR → *divertirse, mentir...*

o > ue			
	recordar	volver	dormir
yo	recuerdo	vuelvo	duermo
tú	recuerdas	vuelves	duermes
él, ella, usted	recuerda	vuelve	duerme
nosotros, nosotras	recordamos	volvemos	dormimos
vosotros, vosotras	recordáis	volvéis	dormís
ellos, ellas, ustedes	recuerdan	vuelven	duermen

- Inne czasowniki:

-AR → *acostarse, acordarse, aprobar, comprobar, contar, costar, encontrar, probar, sonar, soñar, volar...*
-ER → *devolver, llover* (występuje wyłącznie w trzeciej osobie liczby pojedynczej), *mover, poder...*
-IR → *morir*

3 Użycie:

- Patrz ROZDZIAŁ 16.

1 Uzupełnij tabelę formami czasowników właściwej koniugacji.

CERRAR	ENTENDER	VOLAR	PODER
.....	<i>entiendo</i>
<i>cierras</i>
.....
.....	<i>volamos</i>
.....
.....
.....	<i>pueden</i>

2 Zapisz właściwą formę czasownika zgodnie z przykładem.

	TÚ	VOSOTROS, -AS
1. dormir	<i>duermes</i>	<i>dormís</i>
2. calentar
3. encender
4. mentir
5. comprobar
6. poder
7. comenzar
8. preferir

3 Dokonaj zmian w podanych zdaniach zgodnie z przykładem.

- Me despierto a las nueve.
VOSOTROS *os despertáis a las nueve.*
- Juan se divierte en el cine.
NOSOTROS
- Nos acostamos después de cenar.
USTED
- Me acuerdo de las cosas importantes.
ELLA
- Nos sentamos en la primera fila.
ELLOS

4 Uzupełnij zdania właściwą formą czasowników z ramki. Zwróć uwagę na odmianę czasowników zwrotnych.

perder • sentarse • querer • nevar • fregar
recomendar • divertirse • empezar • calentar • mentir

- Tomás, ¿qué *quieres* para tu cumpleaños?
– *Quiero* una sorpresa.
- Ana María el tranvía muchas veces por la mañana.
- Las clases de la universidad en octubre.
- En España también en invierno.
- Los buenos estudiantes no en la última fila.
- La crítica la última película de Christopher Nolan.
- Nosotros mucho los fines de semana.
- Los hijos nunca a sus padres.
- ¿Vosotros la comida en el microondas?
- Después de comer, yo siempre los platos, ¿y tú?

5 Uzupełnij zdania właściwą formą czasowników z ramki. Zwróć uwagę na odmianę czasowników zwrotnych.

soñar • costar • volver • sonar • llover
acostarse • recordar • volar • probar • contar

- Esta camisa es muy barata. *Cuesta* 20 euros.
- En primavera frecuentemente.
- En Navidades a casa de mis padres.
- Muchas personas con realizar un viaje alrededor del mundo.
- Algunas compañías aéreas a Barcelona todas las semanas.
- Muchos padres cuentos a sus hijos antes de dormir.
- ¿A qué hora por la noche?
–Normalmente temprano.
- Los profesores no el nombre de todos los alumnos.
- La música de ese grupo muy bien.
- Los buenos cocineros la comida antes de servirla.

6 Uzupełnij zdania właściwą formą czasowników.

- Los políticos (*aprobar*) las nuevas leyes en el parlamento.
- Andrés y Lorenzo, ¿..... (*entender*) la explicación?
- ¿Cuántas horas (*dormir*) vosotros?
- El señor Iniesta (*comprobar*) su agenda todos los días antes de acostarse.
- ¿Qué (*pensar, vosotros*) de la novia de Ernesto?
- Los hijos de los vecinos (*merendar*) siempre magdalenas y chocolate.
- Ágata, ¿..... (*preferir*) un libro o una película?
- Todos los días (*morir*) muchas personas por las guerras.

- 1 Spójrz na przykłady: *La policía pide el pasaporte en el aeropuerto.* Policja prosi o paszport na lotnisku.
Los futbolistas juegan muy bien. Piłkarze grają bardzo dobrze.

2 Forma:

- Istnieją różne rodzaje nieregularności w czasie teraźniejszym trybu oznajmującego (*presente de indicativo*). Jedną z najczęstszych są oboczności tematyczne, czyli wymiana jednych samogłosek w temacie czasownika na inne, we wszystkich osobach, z wyjątkiem pierwszej i drugiej osoby liczby mnogiej. W sumie istnieją cztery różne rodzaje zmian samogłoskowych. W tym rozdziale prezentujemy kolejne dwie z nich.

	e > i
	pedir
yo	vido
tú	pides
él, ella, usted	pide
nosotros, nosotras	pedimos
vosotros, vosotras	pedís
ellos, ellas, ustedes	piden

- Inne czasowniki:

-IR → competir, despedirse, medir, repetir, servir, vestirse...

	u > ue
	jugar
yo	juego
tú	juegas
él, ella, usted	juega
nosotros, nosotras	jugamos
vosotros, vosotras	jugáis
ellos, ellas, ustedes	juegan

- Czasownik *jugar* jest jedynym czasownikiem z tego rodzaju nieregularnością.

! Uwaga!

- W niektórych czasownikach nieregularnych występują zmiany w pisowni w pierwszej osobie liczby pojedynczej, które są podyktowane wyłącznie wymogami dotyczącymi zasad wymowy (ROZDZIAŁ 1).

corregir → **corrijo**, corriges, corrige, corregimos, corregís, corrigen
 elegir → **elijo**, eliges, elige, elegimos, elegís, eligen
 seguir → **sigo**, sigues, sigue, seguimos, seguís, siguen

3 Użycie:

- Patrz ROZDZIAŁ 16.

1 Uzupełnij brakujące formy czasowników.

SEGUIR	PEDIR	REPETIR
<i>sigo</i>
.....
.....
.....
.....
.....	<i>repetís</i>
.....	<i>piden</i>

2 Zapisz właściwą formę czasownika zgodnie z przykładem.

	YO	NOSOTROS, -AS
1. corregir	<i>corrijo</i>	<i>corregimos</i>
2. seguir
3. jugar
4. pedir
5. repetir

3 Zapisz właściwą formę czasownika zgodnie z przykładem.

	TÚ	VOSOTROS, -AS
1. medir	<i>mides</i>	<i>medís</i>
2. vestirse
3. competir
4. servir
5. despedirse

4 Uzupełnij zdania właściwą formą czasowników z ramki. Zwróć uwagę na odmianę czasowników zwrotnych.

servir • ~~corregir~~ • vestirse • despedirse • medir

- El profesor *corrige* los errores.
- Los camareros muy rápido.
- Cristóbal casi dos metros.
- Mis amigos al final del verano.
- Nunca a la moda.

5 Znajdź i zaznacz na tablicy cztery formy czasowników.

J	U	E	G	E	M
U	N	M	I	T	O
E	L	E	G	Í	S
G	I	R	M	L	I
O	M	T	L	E	R
T	O	T	I	Í	V
A	S	I	G	U	E
N	A	S	O	S	N

6 Uzupełnij dialog odpowiednimi formami czasowników.

–Podemos cenar en el restaurante Dos Sobrinas.
 (servir, ellos) platos típicos andaluces.
 Perdón, me (corregir, yo), el
 restaurante se llama Dos Hermanas.
 –¿Es muy caro?
 –No, no mucho.
 –Genial. Siempre (pedir, yo) muchos
 platos y al final pago demasiado.
 –No es muy caro. Además, si (pedir, tú)
 primer y segundo plato, el postre es gratis.

–¡Fantástico! ¿En qué calle está?
 –En la calle Fuencarral.
 –¿Dónde?
 –Te lo (repetir, yo): en la calle Fuencarral.
 –De acuerdo. Esta noche nos vemos allí y
 (seguir, nosotras) hablando de nuestras cosas.

- 1 Spójrz na przykłady: *No tengo tiempo para ver la tele.* Nie mam czasu oglądać telewizji.
Conozco a tu profesora del inglés. Znam twoją nauczycielkę angielskiego.

2 Forma:

- Kolejną grupę czasowników nieregularnych w czasie teraźniejszym trybu oznajmującego (*presente de indicativo*) stanowią czasowniki, których jedyną formą nieregularną jest pierwsza osoba liczby pojedynczej.

hacer	→ hago , haces, hace, hacemos, hacéis, hacen
poner	→ pongo , pones, pone, ponemos, ponéis, ponen
valer	→ valgo , vales, vale, valemós, valéis, valen
traer	→ traigo , traes, trae, traemos, traéis, traen
caer	→ caigo , caes, cae, caemos, caéis, caen
salir	→ salgo , sales, sale, salimos, salís, salen

nacer	→ nazco , naces, nace, nacemos, nacéis, nacen
conocer	→ conozco , conoces, conoce, conocemos, conocéis, conocen
parecer	→ parezco , pareces, parece, parecemos, parecéis, parecen
conducir	→ conduzco , conduces, conduce, conducimos, conducís, conducen

caber	→ quepo , cabes, cabe, cabemos, cabéis, caben
-------	--

dar	→ doy , das, da, damos, dais, dan
-----	--

saber	→ sé , sabes, sabe, sabemos, sabéis, saben
-------	---

ver	→ veo , ves, ve, vemos, veis, ven
-----	--

- Niektóre czasowniki, oprócz nieregularnej pierwszej osoby liczby pojedynczej, posiadają również zmianę samogłoskową w drugiej i trzeciej osobie liczby pojedynczej oraz trzeciej osobie liczby mnogiej (patrz ROZDZIAŁY 17 i 18).

tener	→ tengo , tienes , tiene , tenemos, tenéis, tienen
venir	→ vengo , vienes , viene , venimos, venís, vienen
decir	→ digo , dices , dice , decimos, decís, dicen
oír	→ oigo , oyes , oye , oímos, oís, oyen

- Czasowniki całkowicie nieregularne posiadają swoiste nieregularności.

	estar	ser	ir
yo	estoy	soy	voy
tú	estás	eres	vas
él, ella, usted	está	es	va
nosotros, nosotras	estamos	somos	vamos
vosotros, vosotras	estáis	sois	vais
ellos, ellas, ustedes	están	son	van

3 Użycie:

- Patrz ROZDZIAŁ 16.

1 Zapisz właściwą formę czasownika zgodnie z przykładem.

	YO	NOSOTROS, -AS
1. poner	<u>pongo</u>	<u>ponemos</u>
2. valer
3. caer
4. conducir
5. parecer

	YO	NOSOTROS, -AS
6. dar
7. ver
8. oír
9. venir
10. ir

2 Uzupełnij zdania właściwą formą czasowników *querer*, *poder* i *tener*.

- ¿ Quieres ir al teatro el viernes por la noche?
–Lo siento, no El viernes no tiempo.
- No comprendo. ¿ usted repetir la pregunta?
- ¿ jugar al tenis mañana por la mañana?
–Lo siento, no No raqueta.
- Mi hermano tres coches y vender uno.
- No hay leche. ¿ ir a la tienda y comprar un litro?
–Sí, pero no dinero.

3 Uzupełnij zdania właściwą formą czasowników z ramki.

tener (usted) • caber (ellas) • hacer (yo) • saber (tú) • venir (tú)
• salir (yo) • poner (yo) • ver (yo) • ir (vosotros) • valer (él)

- ¿ Pongo la tele? Hay un partido de fútbol.
- ¿Cuántos años?
- ¿ una tortilla de patatas para cenar?
- ¿De dónde?
- Los fines de semana con mis amigos.
- hablar español y catalán.
- ¿ mañana al concierto de Álvaro Soler?
- En la tele solo películas.
- ¿Cuánto un fin de semana en un hotel de lujo?
- En esta sauna solo seis personas.

4 Przekształć tekst zgodnie z przykładem.

Hola, me llamo Alfredo. Tengo veintitrés años. Los sábados por la mañana duermo mucho, pero por la tarde voy al gimnasio y hago deporte. Por la noche salgo con mis amigos, vamos a la discoteca Pachá. Conozco a muchas personas porque trabajo en la tele. Soy presentador.

Se llama Alfredo. Tiene veintitrés años. Los sábados

.....

.....

.....

.....

.....

5 Uzupełnij zdania właściwą formą czasowników.

- Mónica es (ser) vegetariana desde hace cinco años.
- Yo (hacer) los deberes por la noche, antes de acostarme.
- Muchas personas no leen porque no (tener) tiempo. Solo (tener) tiempo para ver la tele.
- Mis amigas nunca (salir) antes de los exámenes.
- Soy camionero. (conducir) ocho horas todos los días.
- En Europa (nacer) pocos niños.
- Lo siento, (estar, yo) enfermo y no (poder) ir al cine contigo.
- Nosotros (ir) mucho a la biblioteca.
- ¿ (conocer, vosotras) a Carmen? (ser) una chica muy simpática.
- Nunca (dar, yo) dinero en la calle a desconocidos.
- ¿Vosotros (hacer) deporte?
- Marcela y Elena, ¿ (saber) dónde está mi móvil?
- Lo siento, pero no (caber, yo) en este coche.
- No (oír, yo) bien del oído derecho.
- Mis padres siempre (traer) galletas cuando me visitan.

1 Spójrz na przykłady:

Cada día hago tres o cuatro ejercicios de gramática española.
Codziennie robię trzy lub cztery ćwiczenia z gramatyki języka hiszpańskiego.

A veces el profesor no corrige los deberes.
Czasami nauczyciel nie sprawdza zadania domowego.

2 Forma:

- Częstotliwość można wyrażać w języku hiszpańskim poprzez przysłówki częstotliwości lub wyrażenia takie, jak:

<p>Większa częstotliwość +</p> <p>↑</p> <p>↓</p> <p>Mniejsza częstotliwość -</p>	<i>siempre</i>	zawsze
	<i>casi siempre</i>	prawie zawsze
	<i>normalmente</i>	zazwyczaj
	<i>a menudo</i>	często
	<i>a veces</i>	czasami
	<i>de vez en cuando</i>	niekiedy
	<i>muy de vez en cuando</i>	rzadko
	<i>casi nunca</i> (ROZDZIAŁ 21)	prawie nigdy
	<i>nunca</i> (ROZDZIAŁ 21)	nigdy

- Wyrażenia te mogą występować przed czasownikiem lub po nim.

A menudo vemos películas de terror. / Vemos a menudo películas de terror.
Siempre comemos a las dos. / Comemos siempre a las dos.

- Częstotliwość można również wyrażać poprzez struktury typu **todos los / todas las + rzeczownik** oraz **cada + rzeczownik**.

<i>todos los + rzeczownik w liczbie mnogiej</i>	=	<i>cada + rzeczownik w l. pojedynczej</i>	
<i>todos los días</i> <i>todos los lunes / martes, etc.</i> <i>todos los fines de semana</i> <i>todos los meses</i> <i>todos los veranos</i> <i>todos los otoños</i> <i>todos los inviernos</i> <i>todos los años</i>		<i>cada día</i> <i>cada lunes / martes, etc.</i> <i>cada fin de semana</i> <i>cada mes</i> <i>cada verano</i> <i>cada otoño</i> <i>cada invierno</i> <i>cada año</i>	codziennie w każdy poniedziałek, wtorek itd. w każdy weekend co miesiąc każdego lata każdej jesieni każdej zimy co roku
<i>todas las + rzeczownik w liczbie mnogiej</i>			
<i>todas las mañanas</i> <i>todas las tardes</i> <i>todas las noches</i> <i>todas las semanas</i>		<i>cada mañana</i> <i>cada tarde</i> <i>cada noche</i> <i>cada semana</i>	co rano w każde popołudnie co wieczór/co noc co tydzień

- Struktury te mogą występować na początku lub na końcu zdania.

Cada semana estudio en la biblioteca. / Estudio en la biblioteca cada semana.
Todos los días cojo el tranvía. / Cojo el tranvía todos los días.

- Poza tym częstotliwość można wyrazić jeszcze przy użyciu rzeczownika **vez / veces**.

<i>una vez, dos veces, etc.</i> raz, dwa razy, itd <i>muchas veces</i> wiele razy <i>algunas veces</i> kilka razy	+	<i>al día</i> dziennie <i>al mes</i> w miesiącu <i>al año</i> w roku <i>a la semana / por semana</i> w tygodniu
---	---	--

- Wyrażenia te mogą występować na początku lub na końcu zdania.

Una vez a la semana salgo con mis amigos. / Salgo con mis amigos una vez a la semana.
Dos veces al mes voy al cine. / Voy al cine dos veces al mes.

1 Uporządkuj wyrażenia w kolejności od największej do najmniejszej częstotliwości.

Dos veces al año	Muchas veces al día
Nunca	Una vez por semana
Cada verano	Cada fin de semana
Dos veces al mes	Todos los días

2 Ułóż zdania z elementów z każdej kolumny.

- | | | |
|--|--|---|
| <ul style="list-style-type: none"> • Los policías • Los alumnos • Los mecánicos • Los profesores | <ul style="list-style-type: none"> • reparar coches • detener delincuentes • estudiar en la biblioteca • corregir exámenes • leer libros • utilizar herramientas • llevar uniforme • explicar la lección | <ul style="list-style-type: none"> • todos los días • una vez a la semana • muchas veces • cada tarde • a menudo |
|--|--|---|

- Los policías *detienen delincuentes muchas veces.*
- Los policías
- Los alumnos
- Los alumnos
- Los mecánicos
- Los mecánicos
- Los profesores
- Los profesores

3 Uzupełnij poniższy tekst wyrażeniami z ramki.

~~todas las mañanas~~ • nunca • casi nunca • cada miércoles • cada fin de semana
• a menudo • casi nunca • cada fin de semana • a veces • todos los días

Marek es estudiante en la Universidad de Varsovia. Todas las mañanas se levanta a las siete, desayuna y coge el tranvía.
..... come en el bar de la Facultad después de las clases. Va al cine
porque es el día del estudiante y las entradas son más baratas. Visita a sus padres en Lublin
por eso sale con sus amigos los sábados. Antonio es estudiante en la Universidad de Barcelona.
..... se levanta a las ocho, desayuna un café con leche y coge el metro.
el despertador no funciona y se queda dormido. trabaja en un bar como camarero. Los sábados
trabaja de 14 h. a 22 h. y los domingos de 12 h. a 20 h. visita a sus padres porque viven muy lejos.

1 Spójrz na przykłady:

No quieres salir nunca con nosotros. Nie chcesz z nami nigdy wychodzić.
Nada puede detenernos. Nic nie może nas zatrzymać.

2 Forma:

- Formy przeczące w języku hiszpańskim mogą występować w różnym szyku.

No + czasownik	<i>Ana no come dulces.</i> <i>No quiero.</i>	Ana nie je słodczy. Nie chcę.
No + czasownik + nunca No + czasownik + nadie No + czasownik + nada	<i>Ana no come dulces nunca.</i> <i>No hay nadie con tu hermana.</i> <i>No quiero nada.</i>	Ana nigdy nie je słodczy. Nie ma nikogo z twoją siostrą. Nic nie chcę.
Nunca + czasownik Nadie + czasownik	<i>Ana nunca come dulces.</i> <i>Nadie está con tu hermana.</i>	Ana nigdy nie je słodczy. Nikogo nie ma z twoją siostrą.

No = nie **Nadie** = nikt
Nada = nic **Nunca** = nigdy

- Kiedy czasownikowi towarzyszy zaimek, formy przeczące występują przed zaimkiem.

No me llamo Javier: me llamo Julián. Nie mam na imię Javier – mam na imię Julián.
Nadie lo sabe mejor que tú. Nikt nie wie tego lepiej niż ty.

- Przeczeniem partykuły **también** (też, również) jest **tampoco** (też nie, również nie).

Wyrażanie zgodności		Wyrażanie niezgodności	
– <i>Tengo sed.</i>	– Chce mi się pić.	– <i>Tengo hambre.</i>	– Jestem głodny.
– <i>Yo también.</i>	– Mnie też.	– <i>Yo no.</i>	– Ja nie.
– <i>No tengo calor.</i>	– Nie jest mi gorąco.	– <i>No tengo frío.</i>	– Nie jest mi zimno.
– <i>Yo tampoco.</i>	– Mnie też nie.	– <i>Yo sí.</i>	– Mnie tak.

! Uwaga!

- W języku hiszpańskim, gdy zdanie zaczyna się od **nunca**, **nadie**, **nada**, nie stosujemy podwójnego zaprzeczenia.

Nunca come dulces. Nigdy nie je słodczy.
Nadie te espera. Nikt na ciebie nie czeka.
Nada le puede parar. Nic nie może go zatrzymać.

- Jeśli zdanie zaczyna się od czasownika, powinien on również zostać zaprzeczony.

No come dulces nunca.
No te espera nadie.
No le puede parar nada.

Znaczenie obu form jest takie samo.

1 Przekształć zdania zgodnie z przykładem.

1. Nunca pongo la tele los lunes.

No pongo nunca la tele los lunes.

2. Nadie me llama así.

3. Isabel nunca llega tarde a clase.

4. En España nunca nieva en verano.

5. Nunca salimos los fines de semana.

6. Los hijos nunca mienten a sus padres.

7. Nunca caliento la comida en el microondas.

8. Nadie cocina como su madre.

9. Nunca viajamos a países peligrosos.

10. Nadie tiene tu simpatía.

2 Uzupełnij zdania czasownikami z ramki, dodając zaimek *nunca*.*comer • cocinar • jugar • saludar • usar • hablar • invitar • estudiar • comprar • cerrar*

1. Inés es vegana.

Nunca come queso.

2. Andrés va al trabajo en tranvía.

..... el coche.

3. Siempre comen en restaurantes.

..... en casa.

4. Diego es muy antipático.

..... a los vecinos.

5. Miguel no se informa sobre la actualidad.

..... el periódico.

6. Milena es muy tímida.

..... en público.

7. Las tiendas siempre están abiertas.

..... al mediodía.

8. Su hermana no es buena estudiante.

..... para los exámenes.

9. Víctor es muy tacaño.

..... a su novia.

10. Ana no practica deporte.

..... al fútbol.

3 Przekształć zdania z poprzedniego ćwiczenia, używając konstrukcji *No + czasownik + nunca*.1. *No come nunca queso.*

6.

2.

7.

3.

8.

4.

9.

5.

10.

4 Uzupełnij zdania wyrażeniami przeczącymi *no, nunca, nada, nadie, tampoco*.1. –Esta falda *no* cuesta 30 euros.

–¿25 euros?

–*Tampoco*

2. – quiero para mi cumpleaños.

–Yo

3. quiere ir al cine con nosotros.

4. olvido el nombre de las personas que me presentan.

5. –Inma hace los deberes.

–Asun

6. entiendes la explicación del profesor.

7. Sobre la mesa hay

8. Después de cenar, Alonso lava los platos.

9. cocina como mi madre.

10. Los padres de Javier compran libros para sus hijos.

5 Uzupełnij zdania partykułą *también* lub *tampoco*.

1. –No tengo dinero para comprarlo.

–Yo *tampoco*

–Entonces no podemos comprarlo.

2. –Tengo mucho trabajo y no puedo ver el partido de fútbol en la tele.

–Yo

3. –Este verano voy a Marruecos.

–¡Yo!

4. –En Polonia las clases de la universidad empiezan en octubre.

–En España

5. –El viernes no trabajo.

–Nosotros

1 Spójrz na przykłady:

Me gusta la paella. Lubię paellę.*Nos encantan los libros de aventuras.* Uwielbiam książki przygodowe.*Gustar* = lubić, podobać się.*Encantar* = uwielbiać

2 Forma:

GUSTAR			
(A mí)	me	gusta	la literatura. escribir. Antonio Banderas.
(A ti)	te		
(A usted / él / ella)	le		
(A nosotros / -as)	nos		
(A vosotros / -as)	os		
(A ustedes / ellos / ellas)	les		
(A mí)	me	gustan	los libros.
(A ti)	te		
(A usted / él / ella)	le		
(A nosotros / -as)	nos		
(A vosotros / -as)	os		
(A ustedes / ellos / ellas)	les		

ENCANTAR			
(A mí)	me	encanta	la literatura. escribir. Antonio Banderas.
(A ti)	te		
(A usted / él / ella)	le		
(A nosotros / -as)	nos		
(A vosotros / -as)	os		
(A ustedes / ellos / ellas)	les		
(A mí)	me	encantan	los libros.
(A ti)	te		
(A usted / él / ella)	le		
(A nosotros / -as)	nos		
(A vosotros / -as)	os		
(A ustedes / ellos / ellas)	les		

Wiecej	Me encanta(n).
+	Me gusta(n) muchísimo.
↑	Me gusta(n) mucho.
	Me gusta(n).
↓	No me gusta(n) mucho.
	No me gusta(n).
-	No me gusta(n) nada.
Mniej	

- Forma mocna zaimka osobowego (*a mí, a ti...*) nie jest konieczna, ale może być używana w celu położenia większego nacisku.

Ø *No me gusta caminar solo por la noche.* Nie lubię chodzić sam/a nocą.

A mí no me gusta salir a pasear con el perro. Ja nie lubię chodzić z psem na spacer.

- Forma mocna zaimka osobowego może zostać zastąpiona rzeczownikiem, przy czym przyimek *a* musi zostać zachowany.

A su novia le gusta la ropa azul. Jego narzeczonej podobają się niebieskie ubrania.

A mis padres no les gusta Julio Iglesias. Moi rodzice nie lubią Julio Iglesiassa.

- Forma mocna zaimka osobowego lub rzeczownik wraz z przyimkiem *a* mogą być używane wraz z czasownikiem lub bez niego.

–¿A quién le gusta el fútbol?

–A Marco le encanta pasear con su perro.

–A mí.

–A Pablo también.

3 Użycie:

- Czasowniki *gustar* i *encantar* określają upodobania.

1 Wstaw wyrazy do właściwej kolumny w tabeli.

~~ir al teatro~~ • los chicos italianos • el baloncesto • los libros • hablar por teléfono • las pizzas • el pastel de queso
• las verduras • el chocolate • las comedias • viajar en avión

A Patricia le gusta...	A Elena no le gustan...
<i>ir al teatro</i>	

2 Utwórz zdania z elementami z każdej kolumny.

- | | | | | |
|--------------------|---|---------------|---|---------------------------|
| • A Eloy | → | • no le gusta | → | • pasear por la ciudad. |
| • A vosotras | | • les gustan | | • el tenis. |
| • A mí | | • me gusta | | • los muebles de mi casa. |
| • A David y Daniel | | • os gustan | | • ir a bares. |
| • A mis vecinos | | • les encanta | | • la música. |

- | | |
|---------------------------------------|----------|
| 1. <i>A Eloy no le gusta el tenis</i> | 6. |
| 2. | 7. |
| 3. | 8. |
| 4. | 9. |
| 5. | 10. |

3 Uporządkuj wyrazy tak, by powstały zdania.

- | | |
|--|--|
| 1. ella / le / A / naranja. / zumo / de / el / encanta
<i>A ella le encanta el zumo de naranja.</i> | 6. A / me / las / mí / bicicletas. / encantan
..... |
| 2. al / gusta / Nos / ajedrez. / jugar
..... | 7. polacos / el / A / sol. / los / les / encanta
..... |
| 3. coleccionar / López / Al / señor / sellos. / gusta / le
..... | 8. ¿No / gusta / te / nadar?
..... |
| 4. gustan / mis / A / comedias. / las / amigos / les
..... | 9. vosotros / gusta / en / A / no / trabajar / verano. / os
..... |
| 5. le / ir / fiesta. / A / de / gusta / Sara
..... | 10. chucherías. / A / niños / los / encantan / las / les
..... |

4 Uzupełnij zdania właściwym zaimkiem.

- | | |
|---|--|
| 1. A Marta no <i>le</i> gusta el café con leche. | 7. Niños, ¿..... gustan las galletas? |
| 2. ¿A vosotros gusta jugar al tenis? | 8. A mi jefe gusta trabajar también los sábados. |
| 3. A los niños encanta el chocolate y las patatas fritas. | 9. A no te gusta escribir cartas. |
| 4. Carmen y Teresa, ¿a os gusta la fruta? | 10. A nos encantan las series de televisión. |
| 5. A mis vecinos encantan los viajes. | 11. ¿A usted gusta coleccionar monedas? |
| 6. A los perros no gustan los gatos. | 12. A Vicente no gusta el jamón. |

1 Spójrz na przykłady:

La película me parece muy buena. Film wydaje mi się bardzo dobry.

Nos interesan las carreras de coches. Interesują nas wyścigi samochodowe.

Parecer = wydawać się

Interesar = interesować się

2 Forma:

PARECER			
(A mí)	me	parece	maravilloso / -a. fantástico / -a. terrible.
(A ti)	te		
(A usted / él / ella)	le		
(A nosotros / -as)	nos		
(A vosotros / -as)	os		
(A ustedes / ellos / ellas)	les		
(A mí)	me	parecen	maravillosos / -as. fantásticos / -as. terribles.
(A ti)	te		
(A usted / él / ella)	le		
(A nosotros / -as)	nos		
(A vosotros / -as)	os		
(A ustedes / ellos / ellas)	les		

INTERESAR			
(A mí)	me	interesa	la literatura. escribir. Antonio Banderas.
(A ti)	te		
(A usted / él / ella)	le		
(A nosotros / -as)	nos		
(A vosotros / -as)	os		
(A ustedes / ellos / ellas)	les		
(A mí)	me	interesan	los libros.
(A ti)	te		
(A usted / él / ella)	le		
(A nosotros / -as)	nos		
(A vosotros / -as)	os		
(A ustedes / ellos / ellas)	les		

Bardziej	Me interesa(n) muchísimo.
+	Me interesa(n) mucho.
↑	Me interesa(n).
↓	No me interesa(n) mucho.
-	No me interesa(n).
Mniej	No me interesa(n) nada.

- Forma mocna zaimka osobowego (**a mí, a ti...**) nie jest konieczna, ale może być używana w celu położenia większego nacisku.

(A ella) no le parece correcto hablar en clase. Nie wydaje jej się właściwym rozmawianie na lekcjach.

En general, (a mí) no me interesa el deporte. Ogólnie nie interesuję się sportem.

- Forma mocna zaimka osobowego może zostać zastąpiona rzeczownikiem, przy czym przyimek **a** musi zostać zachowany.

A su novia le interesa la moda. Jego narzeczona interesuje się modą.

A mis padres no les parece sano comer antes de acostarse. Moim rodzicom nie wydaje się zdrowe jedzenie tuż przed pójściem spać.

- Forma mocna zaimka osobowego lub rzeczownik wraz z przyimkiem **a** mogą być używane razem z czasownikiem lub bez niego.

–¿A quién le interesa el fútbol?

–A Marcelino le parecen aburridas las obras de Shakespeare.

–A mí.

–A Gerardo también.

3 Użycie:

- Czasownik *parecer* służy do wyrażania opinii na dany temat.

Los juegos de cartas me parecen aburridos. Gry karciane wydają mi się nudne.

- Czasownik *interesar* mówi o zainteresowaniach.

Me interesa la literatura española. Interesuje mnie literatura hiszpańska.

1 Wstaw podane wyrazy do właściwej kolumny w tabeli.

el teatro • correctas tus respuestas • el baloncesto • simpático • las películas americanas • los libros • cómodos los trenes
• sana la comida rápida • los juegos de ordenador • agradable comprar en los supermercados

A Patricia le interesa(n)...	A Elena no le parece(n)...
<u>el teatro</u>	

2 Utwórz zdania z elementami z każdej kolumny.

- | | | | | |
|--------------------|---|-----------------|---|---------------------------|
| • A Eric | → | • no le parece | → | • las obras de teatro. |
| • A vosotras | | • les interesan | | • bonito. |
| • A mí | | • me parece | | • muy interesante. |
| • A David y Daniel | | • os interesa | | • antipáticas tus amigas. |
| • A mis vecinos | | • les parecen | | • la música. |

- | | |
|---------------------------------------|----------|
| 1. <u>A Eric no le parece bonito.</u> | 6. |
| 2. | 7. |
| 3. | 8. |
| 4. | 9. |
| 5. | 10. |

3 Uporządkuj wyrazy tak, by powstały zdania.

- | | |
|---|--|
| 1. Ramón / interesa / le / A / historia / medieval.
<u>A Ramón le interesa la historia medieval.</u> | 6. te / ¿Qué / interesa?
..... |
| 2. A / le / parece / avión. / Felipe / en / peligroso / muy / viajar
..... | 7. parece / A / importante / Estela / opinión. / le / tu
..... |
| 3. ¿Qué / estos / parecen / os / tomates?
..... | 8. física cuántica. / interesa / les / A / mucho / ellos / la
..... |
| 4. le / A / interesan / nadie / del / las / presidente. / palabras
..... | 9. me / A / mí / interesa / no / tu / saber / opinión.
..... |
| 5. una / parece / A / ropa / Mireia / pasada de moda. / le / muy
..... | 10. os / ¿A / las / vosotras / interesan / carreras / motos? / de
..... |

4 Uzupełnij zdania właściwym zaimkiem.

- | | |
|--|---|
| 1. A Teresa el ciclismo <u>le</u> parece un deporte muy interesante. | 6. El Carnaval no interesa a todos. |
| 2. A Alejandra y Montse parecen aburridas las películas de Almodóvar. | 7. A los estudiantes de español la gramática parece muy importante. |
| 3. A Jaime no parece oportuno salir antes de viaje. | 8. A mis amigas interesa la biología. |
| 4. A nos interesan las Olimpiadas. | 9. Las matemáticas a os parecen apasionantes. |
| 5. A muchas personas parece divertido. | 10. A Martín interesan los deportes. |

1 Spójrz na przykłady:

Vamos a pedir una botella de agua. Zamówimy butelkę wody.

Esta noche voy a ver el partido de baloncesto. Dziś wieczorem będę oglądać mecz koszykówki.

2 Forma:

ir (w czasie presente) a + bezokolicznik			
yo	voy	a	hablar
tú	vas		trabajar
él, ella, usted	va		saltar
nosotros, nosotras	vamos		hacer
vosotros, vosotras	vais		ver
ellos, ellas, ustedes	van		bailar

- Zaimki osobowe używane wraz z konstrukcją *ir a* + **bezokolicznik** mogą być umiejscowione przed czasownikiem *ir* lub za czasownikiem w bezokoliczniku, z którym są pisane łącznie.

Mañana me voy a levantar a las 6.00.

Mañana voy a levantarme a las 6.00.

Jutro wstanę o 6.00.

3 Użycie:

- Konstrukcja *ir+a+bezokolicznik* wyraża zamiar wykonania jakiejś czynności w przyszłości, generalnie już wcześniej zaplanowanej.

En enero voy a jubilarme. W styczniu przejdę na emeryturę.

Esta noche vamos a ver una película. Dzisiaj wieczorem obejrzymy film.

- Wyraża zamiar wykonania czynności, która ma nastąpić natychmiast.

Tengo hambre. Voy a comer algo. Jestem głodny. Zjem coś.

- Zwykle towarzyszą jej określenia czasu typu:

hoy dzisiaj

esta mañana dziś rano

esta tarde dzisiaj po południu

esta noche dzisiaj wieczorem

esta semana w tym tygodniu

este invierno tej zimy

mañana jutro

el sábado w sobotę

en febrero w lutym

la semana que viene w przyszłym tygodniu

el mes que viene w przyszłym miesiącu

Este verano voy a viajar a África. Latem pojadę do Afryki.

En marzo van a apuntarse a un cursillo de fotografía. W marcu zapiszą się na kurs fotografii.

1 Utwórz pytania z podanych elementów, dodając konstrukcję *ir a* + bezokolicznik.

- | | |
|---|--|
| 1. ¿Vosotros / ir / a clase? | <i>¿Vais a ir a clase?</i> |
| 2. ¿Tú / cenar / en casa? | |
| 3. ¿Nosotros / ver / el partido en la tele? | |
| 4. ¿Cuándo / ellos / visitar a sus padres? | |
| 5. ¿A qué hora / vosotros / llegar? | |
| 6. ¿Ellas / ver / la exposición de Dalí? | |
| 7. ¿Cuándo / ella / pintar / la casa? | |
| 8. ¿Nosotros / bailar / esta noche? | |
| 9. ¿Tú / venir / con nosotros al cine? | |
| 10. ¿Qué / hacer / Pili esta tarde? | |

2 Połącz elementy z obu kolumn i napisz zdania zgodnie z przykładem.

- | | | |
|-------------------------------|---------------------------|---|
| • Están en Barcelona. | • ir en bici | <i>Están en Barcelona, van a visitar el Parque Güell.</i> |
| • Sandra tiene sed. | • llamar al médico | |
| • El tranvía no funciona. | • quedarse en casa | |
| • Carmen está enferma. | • beber un vaso de agua | |
| • Llueve. | • ir a la playa | |
| • Estoy muy blanco. | • descansar | |
| • Tiene un examen. | • visitar el Parque Güell | |
| • Mi coche no tiene gasolina. | • poner la calefacción | |
| • Hace frío. | • estudiar | |
| • Están cansados. | • ir a la gasolinera | |

3 Przekształć zdania zgodnie z przykładem.

- | | |
|------------------------|--------------------------------------|
| 1. Me voy a levantar. | <i>Voy a levantarme.</i> |
| 2. Te vas a afeitarte. | |
| 3. Os vais a divertir. | |
| 4. Nos vamos a casar. | |
| 5. Se va a peinar. | |
| 6. Os vais a vestir. | |
| 7. Me voy a lavar. | |
| 8. Nos vamos a sentar. | |
| 9. Se va a duchar. | |
| 10. Se van a acostar. | |

4 Zapoznaj się z kalendarzem Eleny i uzupełnij tekst podanymi czasownikami, informując o tym, co będzie robiła w piątek.

VIERNES, 11 DE MAYO		
MAÑANA	TARDE	NOCHE
08:00 clase de literatura española 09:45 clase de traducción 11:30 profesor Pérez 14:00 comida con Sebastián en el restaurante La Traviata	16:15 tren a Valencia (llegada a las 19:05) 19:10 flores para mamá	21:00 cena en casa de papá y mamá 22:30 de copas con Tamara.

asistir (x2) • comer • coger • hablar • llegar • comprar • ir • cenar

A las ocho en punto *va a asistir* a una clase de literatura española y a las diez menos cuarto a otra de traducción. A las once y media con el profesor Pérez. A las dos con Sebastián en el restaurante La Traviata. A las cuatro y cuarto de la tarde el tren a Valencia. El tren a Valencia a las siete y cinco de la tarde. A las siete y diez flores para su madre. A las nueve de la noche en casa de sus padres. A las diez y media de la noche de copas con su amiga Tamara.

1 Spójrz na przykłady:

Estoy estudiando gramática. Uczę się gramatyki.

–¿*Qué está haciendo Mireia?* Co robi Mireia?

–*Está escribiendo una carta a sus padres.* Píše list do swoich rodziców.

2 Forma:

	Estar + imiesłów czynny (gerundio)	
yo	estoy	hablando
tú	estás	trabajando
él, ella, usted	está	saltando
nosotros, nosotras	estamos	haciendo
vosotros, vosotras	estáis	viendo
ellos, ellas, ustedes	están	escribiendo

	FORMY REGULARNE	
	Bezokolicznik	Imiesłów czynny (gerundio)
-AR	cantar →	cantando
-ER	comer →	comiendo
-IR	vivir →	viviendo

FORMY NIEREGULARNE	
Bezokolicznik	Imiesłów czynny (gerundio)
decir →	diciendo
dormir →	durmiendo
ir →	yendo
leer →	leyendo
oír →	oyendo
reír →	riendo
sonreír →	sonriendo

► Taką samą nieregularność jak czasownik **decir** (*e > i*) posiadają również inne czasowniki zakończone na **-IR**, jak: *corregir* (*corrigiendo*), *despedirse* (*despidiéndose*), *divertirse* (*divirtiéndose*), *elegir* (*eligiendo*), *medir* (*midiendo*), *mentir* (*mintiendo*), *pedir* (*pidiendo*), *preferir* (*prefiriendo*), *repetir* (*repitiendo*), *seguir* (*siguiendo*), *servir* (*sirviendo*), *vestirse* (*vistiéndose*) itd.

► Zaimki osobowe mogą być umiejscowione przed czasownikiem **estar** lub za czasownikiem w formie imiesłowu czynnego, z którym są pisane łącznie.

Se están despidiendo de su hermano en la estación.

Están despidiéndose de su hermano en la estación.

Żegnają się ze swoim bratem na stacji.

► W przypadku, gdy zaimek piszemy łącznie z czasownikiem w formie imiesłowu, należy dodać akcent graficzny nad samogłoską w przedostatniej sylabie.

Eva se está divirtiéndose mucho esta noche.

Eva está divirtiéndose mucho esta noche.

Ewa bardzo dobrze się bawi dzisiaj wieczorem.

3 Użycie:

► Konstrukcja **estar + imiesłów czynny (gerundio)** w czasie teraźniejszym wyraża czynność trwającą, mającą miejsce w chwili mówienia.

En este momento Javier se está duchando y no puede hablar por teléfono.

W tym momencie Javier bierze prysznic i nie może rozmawiać przez telefon.

1 Utwórz imiesłów czynny (*gerundio*) podanych czasowników.

- | | | | |
|-----------|---------------|-----------|-------|
| 1. ver | <u>viendo</u> | 6. bailar | _____ |
| 2. hablar | _____ | 7. dormir | _____ |
| 3. hacer | _____ | 8. pedir | _____ |
| 4. salir | _____ | 9. oír | _____ |
| 5. leer | _____ | 10. beber | _____ |

2 Uzupełnij zdania czasownikami z ramki. Użyj konstrukcji *estar + gerundio*.

cenar • leer • ducharse • corregir • estudiar • pasear • ver • tomar • hacer • jugar

- | | |
|--|---|
| 1. Juan <u>está leyendo</u> el último libro de Enrique Vilamatas en la biblioteca. | 6. Eva _____ a su perro. |
| 2. Esta noche mis padres _____ en un restaurante con mis tíos. | 7. Los alumnos están en silencio porque _____ un examen. |
| 3. Javier no sale porque _____ para un examen de física. | 8. –¿Qué haces, papá?
– _____ unas redacciones de mis alumnos. |
| 4. Rosario _____ un café en el bar que está cerca de su casa. | 9. Ellos _____ al baloncesto con sus primos. |
| 5. –¿Puedes ponerte al teléfono? Te llama el señor Figueras.
–No puedo. _____ | 10. Nosotros _____ en la tele nuestro programa favorito. |

3 Odpowiedz na pytania, używając wyrażen z ramki zgodnie z przykładem.

reparar un coche • preparar una reunión • repartir bebidas en un avión • cambiar un grifo • escribir una carta
• explicar la lección • escribir un artículo • vendar un brazo herido • servir una copa de vino • cocinar una paella

- | | |
|--------------------------------------|---------------------------------|
| 1. ¿Qué está haciendo el mecánico? | <u>Está reparando un coche.</u> |
| 2. ¿Qué está haciendo el fontanero? | _____ |
| 3. ¿Qué está haciendo la secretaria? | _____ |
| 4. ¿Qué está haciendo la enfermera? | _____ |
| 5. ¿Qué está haciendo la cocinera? | _____ |
| 6. ¿Qué está haciendo la directora? | _____ |
| 7. ¿Qué está haciendo la azafata? | _____ |
| 8. ¿Qué está haciendo la profesora? | _____ |
| 9. ¿Qué está haciendo el periodista? | _____ |
| 10. ¿Qué está haciendo el camarero? | _____ |

4 Uzupełnij zdania czasownikami w nawiasach, używając czasu *presente* lub konstrukcji *estar + gerundio*.

- | | |
|---|---|
| 1. Normalmente <u>voy</u> (ir) al trabajo en coche. | 6. Mi hermano _____ (pintar) la casa y no puede venir con nosotros. |
| 2. Mateo ahora mismo _____ (hablar) por teléfono y no puede salir. | 7. Cada día por la tarde _____ (salir) con mi perro a pasear. |
| 3. –¿Quieres una cerveza?
–No, gracias. Nunca _____ (beber) cerveza antes de trabajar. | 8. –¿Por qué no está Javier con nosotros?
– _____ (comprar) una cuna para su hijo que nace en diciembre. |
| 4. Mis hijos solo _____ (jugar) una hora cada día a los videojuegos. | 9. Dos veces a la semana _____ (practicar) deporte. |
| 5. –¿Puedes venir a visitarme?
–Ahora mismo no puedo. _____ (terminar) un trabajo para la clase de literatura. | 10. –¿Y Lola?
–En la zapatería. _____ (comprar) unos zapatos nuevos. |

5 Przekształć zdania zgodnie z przykładem.

- | | |
|--|--------------------------------|
| 1. Me estoy levantando. <u>Estoy levantándome.</u> | 6. Os estáis vistiendo. _____ |
| 2. Te estás afeitando. _____ | 7. Me estoy lavando. _____ |
| 3. Os estáis divirtiendo. _____ | 8. Nos estamos sentando. _____ |
| 4. Nos estamos casando. _____ | 9. Se está duchando. _____ |
| 5. Se está peinando. _____ | 10. Se está acostando. _____ |

1 Spójrz na przykłady:

Tengo que estudiar para el examen. Muszę uczyć się do egzaminu.

¿Qué hay que hacer para estudiar en la universidad? Co trzeba zrobić, żeby studiować na uniwersytecie?

Tener que = musieć

Hay que = należy, trzeba

3 Użycie:

tener que + bezokolicznik			
yo	tengo	que	hablar
tú	tienes		trabajar
él, ella, usted	tiene		saltar
nosotros, nosotras	tenemos		hacer
vosotros, vosotras	tenéis		ver
ellos, ellas, ustedes	tienen		bailar

- Zaimki osobowe, używane wraz z konstrukcją **tener que** + bezokolicznik, mogą być umiejscowione przed czasownikiem **tener** lub za czasownikiem w bezokoliczniku, z którym są pisane łącznie.

Tienes que lavarte los dientes.

Te tienes que lavar los dientes.

Musisz umyć zęby.

Tenemos que ponernos la chaqueta.

Nos tenemos que poner la chaqueta.

Musimy założyć kurtkę.

hay que + bezokolicznik		
hay	que	hablar
		trabajar
		saltar
		hacer
		ver
		bailar

- Konstrukcja **hay que** + bezokolicznik jest bezosobowa i nieodmienna.

3 Użycie:

- **Tener que** + bezokolicznik (muszę, musisz...) wyraża osobisty obowiązek lub konieczność.

Tienes que matricularte en el curso.

Musisz zapisać się na kurs.

Tengo que escribir una redacción para la próxima semana.

Muszę napisać wypracowanie na przyszły tydzień.

- **Hay que** + bezokolicznik (trzeba, należy) wyraża obowiązek, konieczność lub potrzebę ogólną, pochodzącą z zewnątrz.

Hay que tener un visado para ir a Estados Unidos.

Trzeba mieć wizę, żeby pojechać do Stanów Zjednoczonych.

Hay que cuidar la salud.

Należy dbać o zdrowie.

1 Połącz elementy z obu kolumn, aby utworzyć zdania.

- | | |
|---------------------------------------|---|
| • Para estar sano | • hay que coger el avión. |
| • Antes de coger el tranvía | • hay que practicar deporte. |
| • Para ir a Venezuela | • hay que reservar mesa. |
| • Para comer en ese restaurante | • hay que pagar una entrada. |
| • Antes de tomar un avión | • hay que facturar las maletas. |
| • En el coche | • hay que preparar un currículum vitae. |
| • Para entrar en un estadio de fútbol | • hay que comprar un billete. |
| • Para encontrar trabajo | • hay que conducir con atención. |

2 Uzupełnij zdania zgodnie z przykładem.

hablar en voz baja • pagar por la comida • fumar • ~~hacer exámenes~~ • llevar calzado adecuado • ponerse crema solar

- | | |
|---------------------------------|-----------------------|
| 1. En la universidad hay que | <u>hacer exámenes</u> |
| 2. En un restaurante hay que | |
| 3. En una biblioteca hay que | |
| 4. En una gasolinera no hay que | |
| 5. En la playa hay que | |
| 6. En la montaña hay que | |

3 Uporządkuj zdania tak, aby powstała instrukcja dotycząca wysyłania listów.

- Luego, hay que escribir la carta.
- Después, hay que introducir la carta en el sobre.
- Primero hay que comprar un sobre y sellos en un estanco.
- A continuación hay que cerrar el sobre.
- Finalmente, hay que introducir la carta en un buzón.
- Seguidamente, hay que escribir la dirección del destinatario y del remitente, y pegar los sellos.

4 Przekształć zdania zgodnie z przykładem.

- | | |
|----------------------------|-----------------------------|
| 1. Me tengo que acostar. | <u>Tengo que acostarme.</u> |
| 2. Te tienes que lavar. | |
| 3. Me tiene que escuchar. | |
| 4. Nos tiene que esperar. | |
| 5. Se tiene que vestir. | |
| 6. Os tenéis que peinar. | |
| 7. Me tengo que afeitár. | |
| 8. Nos tenemos que sentar. | |
| 9. Se tiene que duchar. | |
| 10. Se tiene que levantar. | |

5 Uzupełnij zdania czasownikami z ramki, dodając konstrukcję *tener que* + bezokolicznik.

practicar • proteger • plantar • levantarse • estudiar • lavarse • ponerse • irse • probar • acostarse

- | | |
|----------------------------------|--|
| 1. Hoy <u>tengo que estudiar</u> | porque mañana tengo un examen muy difícil. |
| 2. Todos | el medio ambiente. |
| 3. Maribel | más para ser una buena violinista. |
| 4. Lo siento, pero | porque me están esperando. |
| 5. (Yo) | porque tengo las manos sucias. |
| 6. (Nosotros) | árboles para luchar contra la contaminación. |
| 7. (Tú) | los nuevos sabores de helados. |
| 8. (Vosotros) | antes para no llegar tarde. |
| 9. Manuel, | antes para no tener sueño por la mañana. |
| 10. Lidia, | ese vestido tan elegante para el banquete de boda. |

- 1 Spójrz na przykłady: *¿Qué hora es?* Która jest godzina?
¿Cuántos años tienes? Ile masz lat?

2 Forma:

Zaimki pytajne nieodmienne	<i>¿Qué</i> + czasownik? <i>¿Qué</i> + rzeczownik + czasownik? <i>¿Dónde</i> + czasownik? <i>¿Cuándo</i> + czasownik? <i>¿Cómo</i> + czasownik?
Zaimki pytajne odmienne	<i>¿Quién / Quiénes</i> + czasownik? <i>¿Cuál / Cuáles</i> + czasownik? <i>¿Cuál / Cuáles</i> + <i>de</i> + określnik + rzeczownik? <i>¿Cuánto</i> + czasownik? <i>¿Cuánto / Cuánta / Cuántos / Cuántas</i> + rzeczownik?

- Zaimki i przysłówki pytajne zawsze mają akcent graficzny na sylabie akcentowanej i są umiejscowione na początku pytania.

¿Cómo estás? / *¿Cuándo viene?*
 Jak się masz? / Kiedy przyjeżdża?

- Mogą być poprzedzone przymikiem.

¿A qué hora empieza el partido? / *¿Con quién viene a la fiesta?*
 O której zaczyna się mecz? / Z kim przychodzi na imprezę?

3 Użycie:

- *¿Qué* + czasownik? służy do zadawania pytań o wykonywane czynności lub o rzeczy i zjawiska, które chcemy zdefiniować.

¿Qué haces? / *¿Qué quieres?*
 Co robisz? / Co chcesz?

¿Qué son las Fallas? Co to są las Fallas?

- *¿Qué* + rzeczownik + czasownik? służy do zadawania pytań o ilość, wiek, liczbę lub miarę. Może też służyć do pytania o określenie typu rzeczy lub zjawisk.

¿Qué hora es? / *¿Qué edad tiene?* / *¿Qué distancia hay?* / *¿Qué falda quieres?*
 Która jest godzina? / W jakim jest wieku? / Jaka jest odległość? / Jaką chcesz spódnicę?

- *¿Dónde* + czasownik? służy do pytania o umiejscowienie w przestrzeni.

¿Dónde están mis gafas? Gdzie są moje okulary?

- *¿Cuándo* + czasownik? służy do pytania o umiejscowienie w czasie.

¿Cuándo termina la clase? Kiedy kończy się lekcja?

- *¿Cómo* + czasownik? służy do uzyskiwania informacji o osobach lub rzeczach.

¿Cómo es tu hermano? / *¿Cómo quieres el café?*
 Jaki jest twój brat? / Jaką chcesz kawę?

- *¿Quién / Quiénes* + czasownik? służy do pytania o tożsamość osób.

¿Quién es Sandra? / *¿Quiénes son esos chicos?*
 Kto to jest Sandra? / Kim są ci chłopcy?

- *¿Cuál / Cuáles* + czasownik? oraz *¿Cuál / Cuáles* + *de* + określnik + rzeczownik? służą do pytania o wybór z grupy osób lub rzeczy.

¿Cuál prefieres? / *¿Cuáles te parecen más bonitos?*
 Który wolisz? / Które ci się wydają ładniejsze?
¿Cuál de estos libros prefieres? / *¿Cuál de mis perros te gusta más?*
 Którą z tych książek wolisz? / Który z moich psów bardziej ci się podoba?

- *¿Cuánto* + czasownik? oraz *¿Cuánto, -a, -os, -as* + rzeczownik? służą do pytania o cenę, ilość.

¿Cuánto cuesta la entrada? Ile kosztuje bilet?
¿Cuánto azúcar quieres? / *¿Cuánta leche te pongo?* / *¿Cuántos amigos vienen a la fiesta?* / *¿Cuántas hermanas tienes?*
 Ile chcesz cukru? / Ile mleka ci nalać? / Ilu kolegów przyjeżdża na imprezę? / Ile masz siostr?

1 Połącz pytania z właściwymi odpowiedziami.

- ¿Cómo es la casa de Luis?
 - ¿Dónde comemos hoy?
 - ¿Cuándo empieza la película?
 - ¿Cómo se llama tu amiga?
 - ¿Cuál de los dos te gusta más?
 - ¿Quién tiene coche?
 - ¿Cuántos idiomas hablas?
 - ¿Cuál es la capital de Portugal?
- A las tres de la tarde.
 - Se llama Lucía.
 - El de la izquierda.
 - Es grande y moderna.
 - Mi padre.
 - En un restaurante nuevo.
 - Es Lisboa.
 - Dos: francés e inglés.

2 Uzupełnij zdania zaimkami pytajnymi: ¿cuál?, ¿cuáles?, ¿cuál de?, ¿cuáles de? lub ¿qué?

1. -¿Cuál..... es tu comida favorita?
-La pasta.
2. -¿..... teléfono móvil tienes?
-Un Samsung.
3. -¿..... tus hermanos vive en Cracovia?
-Marcin.
4. -¿..... son tus deportes favoritos?
-El fútbol y el baloncesto.
5. -¿..... color te gusta más?
-El azul.
6. -¿En ciudad vives?
-En Madrid.
7. -¿..... los dos diccionarios compramos?
-El pequeño.
8. -¿A hora empieza la obra de teatro?
-A las ocho y media de la noche.
9. -¿..... bebida prefieres?
-El agua con gas.
10. -¿..... estos bolsos es tuyo?
-El negro.

3 Uporządkuj wyrazy, aby utworzyć pytania.

1. ¿A / hora / qué / el / concierto / Shakira? / comienza / de Shakira
¿A qué hora comienza el concierto de Shakira?
2. personas / ¿Cuántas / entrar? / pueden entrar
.....
3. termina / fútbol? / el / ¿Cuándo / partido / de fútbol
.....
4. tiene / estudiar? / tiempo / ¿Quién / para estudiar
.....
5. está / mi / ¿Dónde / reloj?
.....
6. qué / está / ¿En / la / Sagrada Familia? / ciudad
.....

4 Uzupełnij dialog zaimkami pytajnymi z ramki.

~~cuántos~~ • cuándo • cuál • qué • cuáles • dónde

1. -¿Cuántos..... idiomas habla?
-Dos: inglés y catalán.
2. -¿..... hace los fines de semana?
-Voy al cine y paseo con mi perro.
3. -¿..... vive?
-En la calle Libertad.
4. -¿..... puede empezar a trabajar con nosotros?
-Mañana.
5. -¿..... es su experiencia profesional?
-Este es mi primer trabajo.
6. -¿..... son sus estudios?
-Tengo un máster en Economía.

1 Spójrz na przykłady:

*En España hay **más** fiestas **que** en Polonia.* W Hiszpanii jest więcej świąt niż w Polsce.
*El pan blanco es **menos** sano **que** el integral.* Biały chleb jest mniej zdrowy niż razowy.
*Javier es **tan** alto **como** María.* Javier jest tak wysoki, jak Maria.

2 Forma:

STOPIEŃ WYŻSZY (+)		
más + przymiotnik + que	<i>Tu hermano es más alto que el mío.</i>	Twój brat jest wyższy niż mój.
más + przysłówek + que	<i>La oficina está más lejos que el banco.</i>	Biuro jest dalej niż bank.
más + rzeczownik + que	<i>Eva tiene más amigos que Ana.</i>	Eva ma więcej przyjaciół niż Ana.
czasownik + más + que	<i>Ingrid habla más que Peter.</i>	Ingrid mówi więcej niż Peter.

► Przymiotniki **bueno**, **malo**, **grande** i **pequeño** oraz przysłówki **bien** i **mal** mają własne, jednowyrazowe formy stopnia wyższego:

mejor = más bueno / más buena / ~~más bien~~

peor = más malo / más mala / ~~más mal~~

mayor = más grande

menor = más pequeño / más pequeña

► **Mejor**, **peor**, **mayor** i **menor** nie odmieniają się przez rodzaje, ale posiadają formę liczby mnogiej: **mejores**, **peores**, **mayores** i **menores**.

► **Mejor** i **peor** używane są zazwyczaj do porównywania rzeczy pod względem jakości, natomiast **más bueno** i **más malo** do porównywania osób pod względem charakteru.

*Mi ordenador nuevo funciona **mejor que** el anterior.* Mój nowy komputer działa lepiej niż poprzedni.
*Andrés es **más bueno que** Alejandro.* Andres jest lepszym człowiekiem niż Alejandro.

► **Mayor** i **menor** używane są do porównywania wieku osób lub do porównywania ilości.

*Pablo es **menor que** José.* Pablo jest młodszy niż José.
*El consumo de chocolate en Polonia es **mayor que** en España.* Spożycie czekolady w Polsce jest wyższe niż w Hiszpanii.

► Do porównywania wielkości możemy używać obu form: **más grande** / **mayor** oraz **más pequeño** / **menor**.

*Un castillo es **más grande / mayor que** una casa.* Zamek jest większy niż dom.

STOPIEŃ NIŻSZY (-)		
menos + przymiotnik + que	<i>Mi hermano es menos alto que el tuyo.</i>	Mój brat jest niższy (mniej wysoki) niż twój.
menos + przysłówek + que	<i>El banco está menos lejos que la oficina.</i>	Bank jest bliżej (mniej daleko) niż biuro.
menos + rzeczownik + que	<i>Ana tiene menos amigos que Eva.</i>	Ana ma mniej przyjaciół niż Eva.
czasownik + menos + que	<i>Peter habla menos que Ingrid.</i>	Peter mówi mniej niż Ingrid.

STOPIEŃ RÓWNY (=)		
tan + przymiotnik + como	<i>Tu hermano es tan alto como el mío.</i>	Twój brat jest tak wysoki jak mój.
tan + przysłówek + como	<i>La oficina está tan cerca como el banco.</i>	Biuro jest tak blisko jak bank.
tanto + rzecz. r. męsk. + como	<i>No tengo tanto tiempo como tú.</i>	Nie mam tyle czasu co ty.
tanta + rzecz. r. żeńsk. + como	<i>Hoy hay tanta gente como ayer.</i>	Dziś jest tylu ludzi co wczoraj.
tantos + rzecz. r. męsk. l. mn. + como	<i>Eva tiene tantos amigos como Ana.</i>	Ewa ma tylu przyjaciół, co Ana
tantas + rzecz. r. żeńsk. l. mn. + como	<i>Su casa tiene tantas ventanas como un palacio.</i>	Jego dom ma tyle okien, co pałac.
czasownik + tanto + como	<i>Ingrid habla tanto como Peter.</i>	Ingrid mówi tyle co Piotr.

1 Uzupełnij zdania stopniem wyższym, niższym lub równym.

- (+) París tiene más habitantes que Lublin.
- (-) Amparo lee cada año libros yo.
- (=) Un médico gana dinero un abogado.
- (+) Los japoneses comen pescado los italianos.
- (-) Pero los japoneses comen verdura los españoles.
- (=) En Cuzco hace frío en La Paz.
- (+) Los estudiantes universitarios tienen tiempo libre los trabajadores.
- (-) Pero un estudiante universitario tiene dinero un trabajador.
- (=) En la ciudad no hay coches en el campo.
- (+) Por eso en el campo hay tranquilidad en la ciudad.

2 Uzupełnij zdania, porównując informacje zawarte w obu ramkach.

Normalmente los polacos:

Se levantan a las 7:00.
Desayunan a las 7:30.
Utilizan el teléfono móvil noventa minutos cada día.
Comen a las 15:00.
Cenan a las 19:00.
Se acuestan a las 23:00.
Ven la tele tres horas cada día y escuchan la radio treinta minutos en el coche.
Tienen veinte días de vacaciones al año.

Normalmente los españoles:

Se levantan a las 8:00.
Desayunan a las 9:00.
Utilizan el teléfono móvil una hora y media cada día.
Comen a las 14:00.
Cenan a las 21:00.
Se acuestan a las 00:00.
Ven la tele tres horas al día y escuchan la radio una hora.
Tienen veinte días de vacaciones al año.

- Los polacos se levantan más pronto que los españoles.
- Los españoles desayunan tarde los polacos.
- Los españoles utilizan el móvil tiempo los polacos.
- Los polacos comen tarde los españoles.
- Los polacos cenar pronto los españoles.
- Los polacos ven la tele horas los españoles.
- Los polacos escuchan la radio tiempo los españoles.
- Los españoles tienen vacaciones los polacos.

3 Uzupełnij dialogi tak jak w przykładzie.

- Yo ando todos los días dos horas.
–(=) Yo ando tanto como tú.
- En Rusia beben mucho alcohol.
–(+) Sí, beben en Alemania.
- Mi marido habla mucho.
–(+) Pues dicen que las mujeres hablan los hombres.
- (-) Un americano medio fuma un europeo.
–No lo creo.
- Mamá, hoy no tengo hambre.
–(-) Hijo, comes un pájaro.
- Ganamos poco dinero.
–(+) Sí, pero trabajamos el jefe.
- (+) En Occidente consumimos en África.
–Sí, pero eso es algo que está cambiando.
- Mis clases duran 90 minutos.
–(=) Las mías duran las tuyas.

4 Uzupełnij zdania na podstawie podanych informacji, używając struktur stopniowania oraz wyrazów z ramki.

antigua • rápido • interesantes • calor • frío • grande • lejos • limpias

- La farmacia de mi calle tiene 25 años y la papelería que está al lado tiene 10 años.
La farmacia es más antigua que la papelería.
- El autobús llega al centro de la ciudad en 45 minutos y en coche tarda 25 minutos.
El coche es el autobús.
- En Sevilla en agosto hace 40° (grados) y en Nápoles también.
En Sevilla hace en Nápoles.
- Mi tía Pilar vive a 3 kilómetros de mi casa y mi tío Fernando a 8 kilómetros.
Mi tío Fernando vive mi tía Pilar.
- En Cracovia en invierno puede hacer 10° (grados) bajo cero y en Barcelona nunca baja de los 5° (grados).
En Cracovia hace en Barcelona.
- En las calles del centro de Madrid no hay basura en el suelo. En las de Varsovia tampoco.
Las calles del centro de Madrid están las de Varsovia.
- Me gustan los libros de Carlos Ruiz Zafón y los de Javier Marías. Los libros de Javier Marías son los de Carlos Ruiz Zafón.
- Mi casa tiene 80 m2 (metros cuadrados) y la de Javier tiene 110 m2 (metros cuadrados).
La casa de Javier es la mía.

1

Spójrz na przykłady:

- ¿Compramos **esta** silla? – Kupimy to krzesło?
 –**Aquella** es más barata. – Tamto jest tańsze.
 –¿Quién es **aquella** señora? – Kim jest tamta pani?

2

Pisownia i wymowa:

	RODZAJ MĘSKI (przymiotniki i zaimki)			RODZAJ ŻEŃSKI (przymiotniki i zaimki)			RODZAJ NIJAKI (tylko zaimki)		
Liczba pojedyncza	este	ese	aquel	esta	esa	aquella	esto	eso	aquello
Liczba mnoga	estos	esos	aquellos	estas	esas	aquellas			

! Uwaga!

- ▶ Przymiotniki wskazujące w języku hiszpańskim (odpowiadające zaimkom przymiotnym wskazującym w języku polskim) są zgodne co do liczby i rodzaju z rzeczownikiem, z którym występują.
*Me gusta **esta** camisa.* Podoba mi się ta koszula.
***Aquellos** coches son modelos antiguos.* Tamte samochody to stare modele.
- ▶ Zaimki wskazujące zastępują rzeczownik, z którym, podobnie jak przymiotniki, zachowują zgodność liczby i rodzaju.
 –¿Cuánto cuestan **estos** zapatos? – Ile kosztują te buty?
 –30 euros. – 30 euro.
 –¿Y **aquellos**? – A tamte?
- ▶ Zaimki wskazujące rodzaju nijakiego posiadają tylko formę liczby pojedynczej.

3

Użycie:

- ▶ **Este / esta / estos / estas** są używane do wskazywania przedmiotów lub osób, które znajdują się w najbliższym otoczeniu mówiącego.
***Este** libro de gramática es muy útil.* Ta książka do gramatyki jest bardzo przydatna.
- ▶ **Ese / esa / esos / esas** są używane do wskazywania przedmiotów lub osób, które znajdują się w otoczeniu słuchającego, nieco dalej od mówiącego, ale nadal stosunkowo blisko obu rozmówców. W języku polskim nie ma odpowiednika tego zaimka.
***Este** bolígrafo no funciona. ¿Me dejas **ese**?* Ten (tutaj) długopis nie działa. Pożyczysz mi ten (tam)?
- ▶ **Aquel / aquella / aquellos / aquellas** są używane do wskazywania przedmiotów lub osób, które znajdują się poza bliższym otoczeniem obu rozmówców.
***Aquella** chica del fondo se llama Antonia.* Tamta dziewczyna w głębi ma na imię Antonia.
- ▶ **Esto / eso / aquello** są używane w odniesieniu do rzeczy, których ani liczba, ani rodzaj nie są podane ze względu na to, że nie są znane, albo dlatego, że nie ma to znaczenia.
 –¿Qué es **eso**? – Co to jest?
 –*Un regalo para ti.* – Prezent dla ciebie.
 –¿Dónde puedo poner **esto**? – Gdzie mogę to położyć?
 –*En la mesa.* – Na stole.
- ▶ **Esto / eso / aquello** można używać również w odniesieniu do sytuacji lub części wypowiedzi.
*Mi coche está estropeado, el autobús no viene, el tranvía no funciona. ¡**Esto** es increíble!*
 Mój samochód jest zepsuty, autobus nie przyjeżdża, tramwaj nie działa. To niewiarygodne!
 –*Tengo un coche nuevo, un Ferrari.* Mam nowy samochód, ferrari.
 –***Eso** no es verdad.* To nieprawda.

1 Uzupełnij brakujące litery w wyrazach zgodnie z przykładem.

1. Mi casa es aquella.....
2. Est..... alumna es muy inteligente.
3. Es..... árbol tiene seiscientos años.
4. Aqu..... gato es muy viejo.
5. Es..... tiendas abren a las diez.
6. Est..... sillón es muy cómodo.
7. Es..... señora mayor es la directora.
8. Est..... manzanas están podridas.
9. Aqu..... hombre es mi padre.
10. Es..... libros son muy caros.

2 Napisz, do którego słowa z ramki odnoszą się podane w zdaniach zaimki wskazujące.

libros • sofá • restaurante • coche • chaqueta • bolígrafo • pasteles • tijeras • zapatos • casa

1. Estos son muy interesantes. libros
2. Este es muy cómodo.
3. Aquella me encanta. Tiene cuatro habitaciones.
4. En ese la comida es muy mala.
5. El mío es aquel, el rojo.
6. Este no escribe.
7. Me llevo esta. Es preciosa.
8. Estos son bonitos, pero son pequeños.
9. Esas no cortan.
10. Estos son de chocolate y esos de nata.

3 Utwórz zdania z podanych elementów.

1. ¿Cómo / aquel / se / llama / chico?
2. Esa / es / muy / falda / corta.
3. Este / tiene / pocas / libro / páginas.
4. Aquel / es / chico / simpático. / muy
5. edificio / Aquel / es / alto.
6. aquella / rubia. / es / Paula / chica
7. Esos / practican / chicos / deporte.
8. Este / Mario / es / y / Silvia / aquella. / es
9. flor / me / Esta / encanta.
10. Ese / es / color / de / coche / azul.

¿Cómo se llama aquel chico?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4 Połącz sytuację z właściwą reakcją.

- Señalas tu coche nuevo a un amigo.
- En una tienda de ropa aconsejas a una amiga.
- No sabes el nombre de un objeto.
- Te dan una caja envuelta.
- Pides un libro que está lejos.
- ¿Cómo se llama eso?
- Es ese.
- ¿Puedes acercarme ese libro?
- Esta falda es preciosa.
- ¿Qué es esto?

5 Uzupełnij zdania odpowiednim zaimkiem lub przymiotnikiem wskazującym.

1. ¡Señoras y señores! ¡Esta..... botella de vino que tengo en mis manos es excelente!
2. ¿Quién es chica que está hablando con Carlos?
3. Perdón, ¿está libre silla?
4. Hola, Julián. Te presento a mi hermana, y es su novio.
5. Perdón, ¿puede acercarme camisa?

1 Spójrz na przykłady:

- Suiza es **el país más caro** del mundo. –Szwajcaria jest najdroższym krajem na świecie.
–Sí, es **carísimo**. –Tak, jest bardzo droga.

2 Użycie:

STOPIEŃ NAJWYŻSZY/ NAJNIŻSZY WZGLĘDNY

Rodzajnik określony + (rzeczownik) + <i>más</i> / <i>menos</i> + przymiotnik	<i>Mi hermano es el (chico) más alto de la clase.</i> <i>El curling es el deporte olímpico menos popular del mundo.</i>
---	--

! Uwaga!

- ▶ Aby wyróżnić jedną osobę lub rzecz spośród innych, używamy przyimka **de** + grupa, do jakiej się odnosimy lub spójnik **que** + zdanie.
*Mi hermano es **el chico más alto** de la clase.* Mój brat jest najwyższym chłopakiem w klasie.
*Mi hermano es **el chico más alto que hay** en la clase.* Mój brat jest najwyższym chłopakiem, jaki jest w klasie.
*El curling es **el deporte olímpico menos** popular del mundo.* Curling jest najmniej popularnym sportem olimpijskim na świecie.
- ▶ Rzeczownik występujący w tej konstrukcji można pominąć, jeśli odnosi się do znanej treści.
*Mi hermano es **el más alto** de la clase.* Mój brat jest najwyższy w klasie.

STOPIEŃ NAJWYŻSZY/ NAJNIŻSZY BEZWZGLĘDNY (ABSOLUTNY)

przymiotniki	<i>-ísimo / -ísima / -ísimos / -ísimas</i>	<i>Mi hermano es altísimo.</i>
przysłówki	<i>-ísimo</i>	<i>Marta siempre llega tardísimo.</i>

Ta forma nie ma dokładnego odpowiednika w języku polskim. Zwykle tłumaczymy ją, dodając przed przymiotnikiem przysłówkę **bardzo** lub intensyfikując cechę przymiotnika poprzez przedrostki: *amabilísimo*: bardzo miły / przemiły.

! Uwaga!

- ▶ Końcówka *-ísimo* dodana do przymiotnika jest zgodna pod względem liczby i rodzaju z rzeczownikiem, z którym występuje.
Un coche modernísimo / Una casa nuevísima / Unos libros aburridísimos / Unas amigas buenísimas
- ▶ Przymiotniki i przysłówki zakończone na spółgłoskę przyjmują końcówkę *-ísimo*, natomiast przymiotniki i przysłówki zakończone na samogłoskę tracą ją po dodaniu końcówki *-ísimo*.
difícil → *difícilísimo/a* *divertido/a* → *divertidísimo/a*
fácil → *facilísimo/a* *temprano* → *tempranísimo*
- ▶ Przymiotniki zakończone na *-ble* zamieniają końcówkę na *-bilísimo/a*.
amable → *amabilísimo/a*
- ▶ Stopień najwyższy bezwzględny przysłówków zakończonych na *-mente* tworzymy, dodając *-ísima* w formie wrostka przed końcówką *-mente*.
rápidamente → *rapidísimamente*
amablemente → *amabilísimamente*
- ▶ Formy nieregularne.

PRZYMOTNIKI:

joven → *jovencísimo/a*
nuevo/a → *novísimo/a, nuevísimo/a*
fuerte → *fortísimo/a, fuertísimo/a*
antiguo/a → *antiquísimo/a*

PRZYSŁÓWKI:

cerca → *cerquísima*
lejos → *lejísimos*

- ▶ *Mejor* / *peor* / *mayor* / *menor* (patrz ROZDZIAŁ 28) nie posiadają stopnia najwyższego bezwzględnego.

3 Użycie:

- ▶ Stopień **najwyższy/najniższy względny** służy do wyróżniania cechy jednej osoby lub rzeczy na tle innych.
*Juan es **el (estudiante) más inteligente** de la clase.* Juan jest najmądrzejszy(m) (uczniem) w klasie.
*Marta es **la (persona) menos trabajadora** de todo el equipo.* Marta jest najbardziej pracowita(tą) (osobą) w zespole.
- ▶ Stopień **najwyższy bezwzględny** służy do podkreślania intensywności danej cechy, bez porównywania jej z innymi elementami tej samej grupy osób lub rzeczy.
*Juan es **intelligentísimo**.* Juan jest bardzo/wyjątkowo inteligentny.

1 Wpisz stopień najwyższy bezwzględny podanych przymiotników.

frágil	→	<i>fragilísimo</i>	tontos	→
antipáticas	→	aburrida	→
secos	→	agradable	→
joven	→	útil	→
amables	→	gordo	→

2 Wpisz stopień najwyższy bezwzględny podanych przysłówków.

cerca	→	<i>cerquísima</i>	rápidamente	→
lejos	→	tranquilamente	→
pronto	→	difícilmente	→

3 Ułóż zdania z elementami z każdej kolumny.

- | | | |
|--------------------|-----------------------------|----------------------------|
| • "Las Meninas" es | • la chica más alta | • de Velázquez. |
| • La cocina es | • la ciudad más calurosa | • de Europa. |
| • Carmen es | • el cuadro más famoso | • de la semana. |
| • Suiza es | • la bebida más sana | • que conozco. |
| • El viernes es | • la habitación más ruidosa | • de España. |
| • Sevilla es | • el país más montañoso | • que podemos beber. |
| • Varsovia es | • el mejor día | • de la casa. |
| • El agua es | • la ciudad más grande | • de nuestra vida. |
| • La juventud es | • el río más largo | • de la península ibérica. |
| • El Tajo es | • la mejor etapa | • de Polonia. |

1. "Las Meninas" es el cuadro más famoso de Velázquez.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

4 Uzupełnij dialogi zgodnie z przykładem.

- | | |
|--|--|
| 1. –Mi vecina es muy amable.
–Sí, es <i>amabilísima</i> . | 6. –No me gusta Felipe. Es muy antipático.
–Es verdad. Es |
| 2. –Esta chaqueta me parece muy fea. ¿Qué os parece a vosotros?
–Sí, es | 7. –La familia de Mercedes es muy rica.
–Sí, es |
| 3. –Su casa está muy lejos.
–Sí, vive | 8. –El nuevo diccionario es muy útil.
–Es verdad. Es |
| 4. –En verano siempre como mucho.
–Yo también como | 9. –El profesor de matemáticas explica todo muy claramente.
–Sí, Pero no entiendo nada. |
| 5. –La comida mexicana es muy picante.
–Sí, es | 10. –El último libro de Carlos Ruiz Zafón es muy interesante.
–Es verdad. Es |

1 Spójrz na przykłady:

Hoy **he hablado** con mi tío. Dzisiaj rozmawiałem z moim wujkiem.
Nunca **ha trabajado** en el extranjero. Nigdy nie pracował za granicą.

2 Forma:

► Czasownik posiłkowy **haber** (w czasie teraźniejszym) + **participio** (czasownik w formie imiesłowu przymiotnikowego biernego).

► Formy regularne.

	hablar		comer		vivir	
yo	he	hablado	he	comido	he	vivido
tú	has	hablado	has	comido	has	vivido
él, ella, usted	ha	hablado	ha	comido	ha	vivido
nosotros, -as	hemos	hablado	hemos	comido	hemos	vivido
vosotros, -as	habéis	hablado	habéis	comido	habéis	vivido
ellos, ellas, ustedes	han	hablado	han	comido	han	vivido

► Formy nieregularne.

BEZOKOLICZNIK	PARTICIOPIO	BEZOKOLICZNIK	PARTICIOPIO	BEZOKOLICZNIK	PARTICIOPIO
abrir →	abierto	hacer →	hecho	romper →	roto
decir →	dicho	morir →	muerto	ver →	visto
escribir →	escrito	poner →	puesto	volver →	vuelto

! Uwaga!

► Forma **participio** w czasie **pretérito perfecto** jest nieodmienna.

Él **ha cantado** una canción / Ellas **han cantado** una canción.

► Konstrukcja **haber** + **participio** jest nierozdzielna, to znaczy, że pomiędzy czasownikiem posiłkowym **haber** i czasownikiem w formie **participio** nigdy nie może pojawić się żadne inne słowo.

3 Użycie:

► Czas **pretérito perfecto** wyraża czynność jednorazową, zakończoną w przeszłości, ale występuje z przysłówkami czasu związanymi z teraźniejszością, takimi jak:

hoy (dzisiaj)
esta semana (w tym tygodniu)
este verano (tego lata)
este año (w tym roku) itd.

Este año he conocido a personas fantásticas. W tym roku poznałem fantastyczne osoby.

► Czasu **pretérito perfecto** używamy również z wyrażeniami przysłówkowymi czasu, które w oczywisty sposób dotyczą dnia dzisiejszego (**hoy**), takimi jak:

esta mañana (dziś rano)
esta tarde (dziś po południu)
esta noche (dziś wieczorem)
hace un momento (przed chwilą)
hace dos horas (dwie godziny temu) itd.

Ha llegado hace un momento. Przyjechał przed chwilą.

► Czasu **pretérito perfecto** używamy zawsze z wyrażeniami przysłówkowymi, w których występuje zaimek wskazujący (**este, esta, estos, estas**). W tym przypadku zaimek wskazujący oznacza „ostatni, poprzedni”, na przykład: **este fin de semana** (w ostatni weekend), **este lunes** (w ostatni poniedziałek), **estas navidades** (w ostatnie Święta Bożego Narodzenia) itd.

Este domingo he ido al cine. W (ostatnią) niedzielę poszedłem do kina.

► Czas **pretérito perfecto** może występować również bez przysłówków czasu, kiedy używamy go do wyrażania czynności przeszłych, o nieokreślonych ramach czasowych lub niedawnych, szczególnie kiedy ich skutki są aktualne w momencie mówienia.

¿Habéis terminado el trabajo?

Skończyliście pracę? (Pytamy, czy jest ona już skończona w momencie mówienia).

He perdido el reloj y no sé dónde está.

Zgubiłem zegarek i nie wiem, gdzie jest. (Teraz go nie mam, ponieważ go zgubiłem, ale nie wiem kiedy).

1 Wpisz formę *participio* podanych czasowników.

1	escribir	→ <i>escrito</i>	9	volver	→
2	ver	→	10	entender	→
3	venir	→	11	abrir	→
4	esperar	→	12	leer	→
5	tener	→	13	decidir	→
6	terminar	→	14	ir	→
7	morir	→	15	ser	→
8	subir	→	16	poner	→

2 Dokończ zdania wyrażeniami z ramki oraz czasownikiem w czasie *pretérito perfecto*.

ir al teatro • olvidar el libro en casa • perder el tren • tomar dos tazas de café • volver en taxi • ganar el Nobel de literatura
• escribir un e-mail a un cliente • terminar los estudios • estar muchas veces en la playa • trabajar mucho

- No he leído en el tranvía porque *he olvidado el libro en casa*.
- Han vuelto a casa tarde porque esta noche
- Carmen está muy nerviosa porque
- Estoy muy moreno porque este verano
- He tomado una copa de vino en la fiesta, por eso
- Marina está muy contenta porque
- No sé quién este año.
- Esta mañana la secretaria
- Milena está cansada porque hoy
- He llegado tarde al trabajo porque

3 Uzupełnij zdania czasownikami z ramki w czasie *pretérito perfecto*.

escuchar • *hablar* • estropearse • publicar • comer • ir • comprar
• cocinar • enviar • viajar • aprobar • llamar • invitar • probar

- Hoy yo no *he hablado* con Julián.
- Esta semana María a pasear dos veces con su perro.
- Esta mañana las noticias en la radio del coche.
- Marcin está muy feliz porque el examen.
- Carmen y Serafín a Roma este verano.
- Este año mi hermano su primer libro.
- Hoy para mi esposa, pero no le ha gustado.
- Esta mañana el tranvía
- Antonio con Pablo en un restaurante nuevo.
- En mi vida solo la comida china en una ocasión.
- Este verano Marta y yo un sombrero mexicano en Barcelona. Lo sé, es muy triste.
- Un admirador secreto me un ramo de flores.
- a todos sus amigos a una fiesta en su casa.
- Nosotros a Teresa dos veces por teléfono.

4 Przekształć zdania zgodnie z przykładem, używając czasu *pretérito perfecto*.

Normalmente...

pero hoy...

- desayuno a las siete de la mañana, *he desayunado* a las siete y media.
- os levantáis temprano, muy tarde.
- cogemos el tranvía para ir al trabajo, un taxi.
- Malwina llega tarde a clase, a tiempo.
- escribo por las noches, no
- el director come cerca del trabajo, en casa de un amigo.
- habla mucho con los vecinos, no con nadie.
- no ven ninguna serie de la tele, el primer capítulo de una serie nueva.
- me ducho por la noche, por la mañana.
- escuchas la radio en el coche, la radio también en casa.

1 Spójrz na przykłady:

Mi amiga ya ha llegado a Varsovia.
Moja koleżanka już przyjechała do Warszawy.
Todavía no he comprado el último libro de Javier Marías.
Jeszcze nie kupiłam ostatniej książki Javiera Maríasa.

2 Forma:

<i>Ya</i> (już)	+ <i>pretérito perfecto</i>
<i>Todavía no</i> (jeszcze nie)	
<i>Alguna vez</i> (kiedykolwiek)	
<i>Nunca</i> (nigdy)	

3 Użycie:

- Czasu **pretérito perfecto** używamy również do wyrażania osobistych doświadczeń życiowych, występuje on wtedy z takimi przysłówkami i wyrażeniami przysłówkowymi czasu jak:

ya (już)
todavía no (jeszcze nie)
alguna vez (kiedykolwiek)
nunca (nigdy)

Nunca he visitado Francia.
Nigdy nie odwiedziłem Francji.
–¿Has bailado **alguna vez** flamenco?
Tańczyłeś kiedykolwiek flamenco?

- Partykuła **ya** podkreśla fakt zakończenia danej czynności. Najczęściej używa się jej właśnie z czasem **pretérito perfecto**.

–¿Sales a pasear **conmigo**?
Wyjdiesz ze mną na spacer?
–Sí, **ya** he terminado los deberes.
Tak, już skończyłem zadanie domowe.

- Partykuły **ya** używamy też, gdy pytamy o to, czy dana czynność została zrealizowana przed momentem mówienia.

–¿**Ya** has leído la última novela de Arturo Pérez Reverte?
Przeczytałeś już ostatnią powieść Artura Pereza Reverte?

- Partykuła **todavía no** wyraża brak wykonania danej czynności do chwili mówienia, z jednoczesnym zamiarem jej wykonania w przyszłości. Najczęściej używa się jej właśnie z czasem **pretérito perfecto**.

–¿Has visto la última película de Pedro Almodóvar?
Widziałeś ostatni film Pedro Almodovara?
–No, **todavía no** la he visto.
Nie, jeszcze go nie widziałem.

- 1 Napisz dziesięć zdań na temat tego, co już dzisiaj zrobiłeś i czego jeszcze nie zrobiłeś. Użyj wyrażen z ramki.

estudiar español • tomar café • levantarse • cenar
• ver la televisión • ducharse • salir de casa • lavarse los dientes
• escribir un correo electrónico • hablar por teléfono

1. *Ya he estudiado español.*
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

- 3 Mario przygotowuje się do podróży do Polski. Napisz, co już w tym celu zrobił, a czego jeszcze nie zrobił. Użyj wyrażen z ramki.

comprar un diccionario de polaco
• comprar ropa de abrigo • hacer la maleta
• guardar el cargador del móvil en la maleta
• cenar con Sofia • renovar el pasaporte
• despedirme de mis padres • imprimir el billete de avión

1. *Ya ha comprado un diccionario de polaco.*
2. *Todavía no ha comprado ropa de abrigo.*
3.
4.
5.
6.
7.
8.

- 2 Napisz dziesięć zdań na temat tego, co już zrobiłeś w tym roku, czego jeszcze nie zrobiłeś, a czego nie zrobiłeś nigdy. Użyj wyrażen z ramki.

estar de vacaciones • hacer un viaje a otro país
• visitar a la familia • invitar a cenar a un/a amigo/a
• ir a una fiesta • leer un libro muy interesante
• cumplir años • ver una película española
• probar una comida nueva • recibir un regalo

1. *Todavía no he estado de vacaciones.*
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

- 4 Przeczytaj tekst i napisz, co David już zrobił w swoim życiu, a czego jeszcze nie zrobił. Użyj wyrażen z ramki.

David es español y trabaja como periodista en Estados Unidos. Tiene 32 años. Está casado con Isabel y tiene un hijo. Le encanta la comida de la India, pero nunca ha probado la de Tailandia. Habla inglés muy bien y ahora quiere aprender alemán. La próxima semana es el cumpleaños de su hijo y quiere comprar un perro.

terminar los estudios de periodismo • cumplir 32 años
• casarse • viajar a otro continente • probar la comida tailandesa • aprender inglés
• hablar alemán • comprar un perro

1. *Ya ha terminado los estudios de periodismo.*
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.

1 Spójrz na przykłady:

Es muy trabajador/a. *Trabaja mucho.* *Trabaja muchas horas.*
Jest **bardzo** pracowity/a. **Dużo** pracuje. Pracuje **wiele** godzin.

Przymiotniki stopnia i miary w tym rozdziale odpowiadają polskim zaimkom przymiotnym.

2 Forma:

STOPIEŃ INTENSYWNOŚCI	PRZYSŁÓWKI I PRZYMOTNIKI STOPNIA I MIARY	
	Przysłówki (nieodmienne)	Przymiotniki (odmienne)
****	muy mucho muchísimo	mucho, mucha, muchos, muchas muchísimo, muchísima, muchísimos, muchísimas
***	bastante	bastante, bastantes
**	un poco	–
*	poco	poco, poca, pocos, pocas

3 Użycie:

- Formy nieodmienne **muy**, **bastante** i **poco** (bardzo, dość, mało) występują przed przymiotnikiem lub przysłówkiem.

Es muy alto. / *Son muy altas.* / *Está muy lejos.*
Jest **bardzo** wysoki. / Są **bardzo** wysokie. / Jest **bardzo** daleko.
Son bastante divertidas. / *Lo hace bastante bien.*
Są **dość** zabawne. / Robi to **dość** dobrze.
Son poco simpáticos. / *Lo dijo poco amablemente.*
Są **mało** sympatyczni. / Powiedział to **mało** uprzejmie.

- Formy nieodmienne **mucho**, **bastante** i **poco** (dużo, dość dużo, mało) występują po czasowniku.

Trabaja mucho. / *Trabaja bastante.* / *Trabaja poco.*
Dużo pracuje. / **Dość** dużo pracuje. / **Mało** pracuje.
Le gusta mucho la fruta. / *Le gusta bastante la fruta.* / *Le gusta poco la fruta.*
Bardzo lubi owoce. / **Dość** lubi owoce. / **Mało** lubi owoce.

- Forma nieodmienna **un poco** (trochę) ma funkcję osłabiającą i występuje z przymiotnikami, przysłówkami i czasownikami.
Forma **un poco de** (trochę) występuje z rzeczownikami niepoliczalnymi w liczbie pojedynczej.

Es un poco antipático/a. Jest **trochę** antypatyczny/a.
Está un poco lejos. Jest **trochę** daleko.
Estudia un poco por la noche. Uczy się **trochę** wieczorami.
Quiero un poco de agua. Chcę **trochę** wody.

- Formy odmienne **mucho/a/s**, **bastante/s** i **poco/a/s** występują z rzeczownikami. Formy **mucho/a/s** i **poco/a/s** są zgodne pod względem rodzaju i liczby z rzeczownikiem, a forma **bastante/s** jest z nim zgodna pod względem liczby.

Hay mucho trabajo. / *Hay bastante trabajo.* / *Hay poco trabajo.*
Jest **dużo** pracy. / Jest **dosyć** dużo pracy. / Jest **mało** pracy.
Hay mucha comida. / *Hay bastante comida.* / *Hay poca comida.*
Jest **dużo** jedzenia. / Jest **dosyć** dużo jedzenia. / Jest **mało** jedzenia.
Hay muchos coches. / *Hay bastantes coches.* / *Hay pocos coches.*
Jest **dużo** samochodów. / Jest **dosyć** dużo samochodów. / Jest **mało** samochodów.
Hay muchas casas. / *Hay bastantes casas.* / *Hay pocas casas.*
Jest **dużo** domów. / Jest **dosyć** dużo domów. / Jest **mało** domów.

! Uwaga!

Polski przysówek *długo* (dużo czasu, wiele lat) to też w języku hiszpańskim **mucho** (*mucho tiempo, muchos años*). Błędem jest używanie w tym znaczeniu hiszpańskiego słowa **largo**.

He pensado mucho en lo que me has dicho. **Długo** myślałem o tym, co mi powiedziałeś.

1 Uporządkuj następujące zdania według stopnia intensywności (od najbardziej do najmniej).

- Me gusta muchísimo la fruta.
- Me gusta bastante el chorizo.
- No me gusta la sopa.
- Me gusta mucho el tomate.
- No me gusta nada el pimiento.
- Me gusta un poco la paella.
- Me gusta poco la verdura.

2 Uzupełnij zdania przysłówkami: *muy, mucho* lub *poco/a/s*.

1. Dicen que los funcionarios no trabajan *mucho*
2. Hay personas que dicen lo contrario.
3. gente no entiende los problemas de lógica.
4. Las películas de Chaplin me parecen divertidas.
5. Comemos a menudo en la cocina.
6. Carla es independiente.
7. Siempre me dice que me quiere, pero no me lo creo.
8. Según el tópico, los polacos beben alcohol.
9. Habla y dice cosas.
10. Se levanta temprano por la mañana.

3 Wybierz właściwe słowo zgodne z sensem treści i zasadami gramatycznymi.

(1) *Pocas/Muchas* personas saben la verdad sobre mí: en realidad no soy profesor de escuela, sino agente secreto. Mi familia cree que me levanto (2) *mucho/muy* temprano por la mañana porque la escuela está (3) *muy/poco* lejos de casa, pero en realidad trabajo en una oficina secreta que está (4) *poco/bastante* cerca, en la misma calle donde vivo. (5) *Muchas/Mucha* gente cree que la vida de los agentes secretos es (6) *muy/poco* emocionante, pero en realidad (7) *mucho/muchos* días son (8) *bastante/bastantes* aburridos y tienen (9) *poco/poca* acción: ligo a la oficina, trabajo (10) *un poco/mucho* durante unos minutos y después no hago nada más, así que me aburro durante horas. Solo excepcionalmente tengo (11) *mucho/mucha* trabajo: esos días tengo que coger un avión privado que me lleva a (12) *mucho/muchos* países (13) *muy/pocos* diferentes: Grecia, Luxemburgo, Turquía, Afganistán... Pero esto solo ocurre en días (14) *muy/mucho* especiales. La verdad es que estoy (15) *poco/un poco* decepcionado porque este trabajo es más aburrido de lo que muchos piensan.

4 Uzupełnij dialog przysłówkami: *poco, poco/a/s, un poco* lub *un poco de*.

- ¿Qué (1) *pocas* ganas tengo de estudiar!
- Yo tampoco tengo ganas. ¿Quieres descansar (2) ?
- De acuerdo. ¿Quieres (3) café? Todavía hay (4) en la cafetera.
- No gracias, el café me gusta (5)
- ¿De verdad? Conozco a (6) personas a las que no les gusta el café. ¿Y te gusta el té?
- Me gusta más, pero lo tomo (7) veces y siempre con (8) azúcar, porque sin azúcar me parece muy amargo. En realidad, estoy (9) acostumbrado a las bebidas calientes y prefiero las frías.
- ¿En serio? Me parece que tenemos (10) gustos en común.
- Quizás sí. Pero con mi primo también tengo (11) en común y somos muy buenos amigos. Por ejemplo, a él le gusta mucho el fútbol y a mí (12)
- En realidad me parece que estas cosas son (13) importantes en comparación con otras. ¿Vemos (14) la tele y así descansamos?
- Vale, pero creo que hay (15) programas interesantes a esta hora...

5 Uzupełnij zdania przysłówkami lub przymiotnikami stopnia i miary zgodnie z własnym upodobaniem.

1. Como carne, pescado y verdura.
2. Vivo en una casa pequeña que está cerca del centro.
3. Tengo un trabajo estresante: trabajo horas y tengo tiempo para descansar.
4. La comida mexicana me gusta y conozco platos mexicanos.
5. El fútbol me parece un deporte interesante y aburrido.
6. El cine me gusta y la televisión me parece entretenida.
7. En mi vida, Internet es útil y me conecto veces durante la semana.
8. En invierno paseo por los parques y veo series en casa.

1 Spójrz na przykłady:

- ¿Dónde has comprado las rosas? Gdzie kupiłeś róże?
 –Las he comprado en la floristería de Carlos. Kupiłem je w kwiaciarni Carlosa.
 –Te espero aquí. Zaczekam na ciebie tutaj.

2 Forma:

ZAIMKI W FUNKCJI DOPEŁNIENIA BLIŻSZEGO (kogo? co?)		
osoba	I. pojedyncza	I. mnoga
1.	me	nos
2.	te	os
3.	lo (le) / la	los (les) / las

ZAIMKI W FUNKCJI DOPEŁNIENIA DALSZEGO (komu? czemu?)		
osoba	I. pojedyncza	I. mnoga
1.	me	nos
2.	te	os
3.	le (se)	les (se)

3 Użycie:

- Zaimek osobowy zastępuje w zdaniu rzeczownik, co pozwala na unikanie niepotrzebnych powtórzeń.

–¿Has visto **la última película** de Julio Medem?
 Widziałeś ostatni film Julio Medema?
 –Sí, ya **la** he visto.
 Tak, już go widziałem

- Zaimki osobowe w funkcji dopełnienia są umiejscowione przed czasownikiem.

–¿**Me** dejas tu ordenador?
 Pożyczysz mi swój komputer?

- Wyjątek od tej reguły stanowi użycie zaimków osobowych z czasownikami w formie bezokolicznika (*infinitivo*), imiesłowu czynnego (*gerundio*) oraz trybu rozkazującego w formie twierdzącej (*imperativo afirmativo*) (patrz ROZDZIAŁ 41). W tych przypadkach umiejscowione są one za czasownikiem, tworząc z nim jedno słowo.

–No sé si **vender el coche o repararlo**.
 Nie wiem czy naprawić samochód, czy go sprzedać.
 –¿**Cómo puedo alegrar a mi madre**?
 Jak mogę ucieszyć moją mamę?
 –**Llamándola**.
 Dzwoniąc do niej.

- Jeśli trzeba w zdaniu użyć obu zaimków, zarówno w funkcji dopełnienia bliższego, jak i dalszego, ten w funkcji dopełnienia dalszego umiejscawiany jest jako pierwszy.

–¿**Te** ha dado el profesor **las notas del examen**?
 Czy profesor podał ci oceny z egzaminu?
 –No, todavía no **me las** ha dado.
 Nie, jeszcze mi ich nie podał.

- Kiedy po zaimkach **le/les** w funkcji dopełnienia dalszego występuje zaimek **lo, la, los** lub **las** w funkcji dopełnienia bliższego, wówczas ten pierwszy zmienia formę na **se**.

–**Has comprado ya el regalo para tu padre**?
 Kupiłeś już prezent dla twojego ojca?
 –No, no **se (le)** **lo** he comprado todavía.
 Nie, jeszcze mu go nie kupiłem.

- Zaimek w rodzaju męskim w funkcji dopełnienia bliższego ma formę **lo/los**, jednakże dopuszcza się użycie formy **le/les** w rodzaju męskim w przypadku osób.

–¿Dónde está **Manuel**?
 Gdzie jest Manuel?
 –Hoy no **le/lo** he visto.
 Dzisiaj go nie widziałem.

1 Uzupełnij zdania zaimkiem osobowym.

a mí	a ti	a Luis	a Gloria
<i>Me</i> llamas esta noche. admiramos. / veo en el trabajo.	No conozco.
a nosotros /-as	a vosotros /-as	a mis compañeros	a mis amigas
..... esperas. he visto en la calle. / invito a café. escribo muchas veces.

2 Odpowiedz na pytania, używając zaimków *lo, la, los, las*.

1. -¿Ya has comprado la revista?
- *Sí, ya la he comprado.*
2. -¿Ya has llamado a tus padres?
-
3. -¿Ya has visto la película?
-
4. -¿Ya habéis terminado los ejercicios?
-
5. -¿Ya has escuchado las noticias?
-
6. -¿Ya has comprado las frutas?
-
7. -¿Ya habéis llamado al camarero?
-
8. -¿Ya habéis preguntado el precio?
-
9. -¿Ya has comprado el disco?
-
10. -¿Ya han arreglado la farola?
-

3 Odpowiedz na pytania zgodnie z przykładem.

1. -¿Ya has dado el cuaderno a tu hermana?
- *No, todavía no se lo he dado.*
2. -¿Ya has enseñado las fotos a tu madre?
-
3. -¿Has traído la chaqueta a María?
-
4. -¿Ya has dado la merienda a los niños?
-
5. -¿Has traído los lápices a tus sobrinos?
-
6. -¿Has dado las llaves del coche a tu padre?
-

4 Uzupełnij zdania właściwym zaimkiem.

1. El sábado es el cumpleaños de Marisa. ¿*Le*..... regalamos un suéter?
2. Cuando visito a mis amigos, siempre llevo una botella de vino.
3. Tengo un coche nuevo. ¿Quieres ver.....?
4. Todos los días tomo el autobús. tomo en la calle Libertad.
5. Rafael es amigo nuestro, pero no ha invitado a su boda.
6. Esta falda es muy bonita. Me llevo.
7. Patricia ve mucho la tele. ve cuando regresa a casa.
8. Los domingos llamo a mis padres. Siempre llamo por la tarde.
9. No he leído la última novela de Enrique Vila-Matas. Todavía no he comprado.
10. Estos zapatos son muy bonitos. he comprado en París.

5 Zastąp wyróżnione słowa odpowiednimi zaimkami.

1. -¿Has visto a Teresa?
-Sí, he visto **a Teresa** y he dado **a Teresa** la carta.
- *Sí, la he visto y le he dado la carta.*
2. -¿Has llamado a Felipe?
-Sí, he llamado **a Felipe** y he dicho todo **a Felipe**.
-
3. -¿Has mandado a tu hermano una postal de Navidad?
-Sí, he mandado **a mi hermano** una postal de Navidad.
-
4. -¿Has visto a tus compañeras de trabajo?
-No he visto **a mis compañeras de trabajo**, pero he escrito un email **a mis compañeras de trabajo**.
-
5. -¿Has llamado a Marcela y a Miguel?
-Sí, he llamado **a Marcela y a Miguel** y he explicado **a Marcela y a Miguel** el camino.
-

- 1 Spójrz na przykłady: –¿Dónde has dejado el coche? Gdzie zostawiłeś samochód?
 –Lo he aparcado junto al teatro. Zaparkowałem go przy teatrze.

2 Forma:

- ▶ Patrz ROZDZIAŁ 34.

3 Użycie:

- ▶ Jak napisano poprzednim rozdziale, zaimek osobowy zastępuje w zdaniu rzeczownik, co pozwala na unikanie niepotrzebnych powtórzeń.

–¿Puedo leer **el periódico**?
 Mogę poczytać gazetę?
 –Lo siento. **Lo** estoy leyendo yo ahora.
 Przykro mi. Teraz ja ją czytam.

- ▶ Czasami w języku hiszpańskim występuje jednak podwójna forma dopełnienia. Kiedy chcemy położyć większy nacisk na dopełnienie bliższe, stawiamy je w zdaniu przed czasownikiem. W takim przypadku powinno się powtórzyć je również w formie zaimkowej. W języku polskim taka zasada nie występuje.

El reloj lo ha estropeado tu hermano.
 Zegar zepsuł twój brat.

- ▶ Podobnie w przypadku dopełnienia dalszego, kiedy chcemy położyć większy nacisk na dopełnienie, umieszczamy je przed czasownikiem i również w tym przypadku powinno się powtórzyć je w formie zaimkowej.

Al profesor le han regalado un ramo de flores.
 Profesorowi подарowano bukiet kwiatów.

- ▶ W pozostałych przypadkach powtarzanie dopełnienia dalszego w formie zaimkowej nie jest konieczne, chociaż jego użycie jest dosyć częste, ponieważ brzmi bardziej naturalnie.

Le he prestado **a Juan** el libro.
 Pożyczyłem Juanowi książkę.

- ▶ Zaimek **lo** w funkcji dopełnienia bliższego może być używany również wtedy, kiedy nie wiemy, o jaką rzecz chodzi, kiedy nie ma to istotnego znaczenia lub gdy odnosimy się do rzeczy abstrakcyjnych, takich jak sytuacje, wspomnienia, uczucia czy opinie.

–¿Me acercas eso? **Lo** necesito.
 Podasz mi to? Potrzebuję tego. (Nie pamiętamy, jak się ta rzecz nazywa).
 –¿Puedes recoger todo esto de la mesa?
 Możesz sprzątnąć to wszystko ze stołu?
 –Sí, ya **lo** recojo.
 Tak, już to sprzątam. (Mamy na myśli talerze i sztućce, ale nazywanie ich nie ma tutaj istotnego znaczenia).
 –¿Cuándo es el cumpleaños de Claudia?
 Kiedy są urodziny Klaudii?
 –No **lo** recuerdo.
 Nie pamiętam (tego). (Dotyczy sytuacji).

- ▶ Pozostałe przypadki użycia zaimków w funkcji dopełnienia: patrz ROZDZIAŁ 34.

1 Ułóż zdania z podanych elementów zgodnie z przykładem.

1. A la niña / han llevado / la / al parque.

A la niña la han llevado al parque.

2. El profesor / nos / el tema / lo / pregunta / cada día.

3. El libro de García Márquez / he prestado / te / yo. / lo

4. Su madre / ha prohibido / les / beber alcohol.

5. A los novios / los invitados. / han tirado arroz / les /

6. Se / a María / todo. / lo / he explicado

7. Le / el informe / he entregado / al secretario.

8. La botella de vino / ha roto / Francisco. / la

2 Popraw błędy w poniższych zdaniach, jeśli takie występują.

1. Normalmente no, la echo mucha sal a la sopa. *le*

2. A mi madre la llevo a casa la compra.

3. A Marcin le doy clases de español.

4. El recibo le he pagado al vecino.

5. Javier la ha pedido perdón a Lidia.

6. El regalo le lo he comprado yo.

7. Sus hijos nunca le llaman.

8. Pedro no lo ha dicho.

3 Dodaj zaimek osobowy w formie dopełnienia, tam gdzie to konieczne.

1. A los alumnos no han dado la información correcta.

A los alumnos no les han dado la información correcta.

2. Las flores he enviado a Carlota.

3. A Marcos han aceptado en la universidad.

4. La fruta he comprado yo, no Leandro.

5. No quiero decir la verdad a tu padre.

6. A mi vecino no presto nada porque nunca devuelve.

7. La invitación de boda he enviado a ella.

8. Las zapatillas deportivas he comprado en Internet.

9. A mi hija ha gustado mucho la muñeca que he regalado.

10. El collar he comprado a mi esposa para el aniversario de boda.

4 Uzupełnij zdania zaimkami.

Trabajo como camionero. *Me* levanto muy temprano.

siento al volante a las 7:00 y no suelto

hasta que llega la hora de descansar. Mi trabajo no

quiero cambiar. Es cansado, pero gusta viajar. Cuando

viajo al extranjero, compro regalos para mis hijos

y doy a la vuelta. Mi hijo mayor dice que

en el futuro también quiere ser camionero, pero yo no

aconsejo.

1 Spójrz na przykłady:

*Esta mañana he visto **a** Natalia en la tienda.*
Dzisiaj rano widziałem Natalię w sklepie.

*Esta tarde hemos visto **Ø** una película muy interesante.*
Dzisiaj po południu widzieliśmy bardzo ciekawy film.

2 Forma:

czasownik + **a** + rzeczownik osobowy w funkcji dopełnienia bliższego

*Este año hemos visitado **a** mis padres.*
W tym roku odwiedziliśmy moich rodziców.

czasownik + rzeczownik nieosobowy w funkcji dopełnienia bliższego

Este año hemos visitado Barcelona.
W tym roku zwiedziliśmy Barcelonę.

3 Użycie:

- Używamy przyimka **a** przed dopełnieniem bliższym, jeśli jest ono rzeczownikiem osobowym.

*He oído **a** tu padre en un programa de la radio.*
Słyszałem twojego ojca w programie radiowym.

- Nie stawiamy przyimka **a** przed dopełnieniem bliższym, kiedy jest ono rzeczownikiem nieosobowym.

*Mi madre nunca echa **Ø** sal en la comida.*
Moja matka nigdy nie dodaje soli do jedzenia.

- Przyimek **a** występujący przed rodzajnikiem **el** tworzy z nim formę ściągniętą **al**.

*He visto **al** profesor Martínez.*
Widziałem profesora Martineza.

! Uwaga!

- Nie używamy przyimka **a** z czasownikiem **tener**.

*Tengo **Ø** tres hijos.*
Mam troje dzieci.

- Kiedy dopełnienie bliższe nie odnosi się do konkretnej osoby, nie stawiamy przed nim przyimka **a**.

*Busco **Ø** un buen mecánico.*
Szukam dobrego mechanika.
*Solos no somos capaces de traducirlo, necesitamos **Ø** un traductor.*
Sami nie jesteśmy w stanie tego przetłumaczyć, potrzebujemy tłumacza.

- Kiedy dopełnieniem bliższym jest zwierzę, można dodać przyimek **a**, jeśli mówimy o zwierzęciu, w stosunku do którego żywimy uczucia podobne jak w stosunku do ludzi. Jeśli zwierzę jest nam obojętne, nie musimy używać przyimka.

*He perdido **a** mi perro.*
Zgubiłem mojego psa.
*He encontrado **Ø** un gato en la puerta de mi casa.*
Znalazłem kota przy drzwiach mojego domu.

- Nigdy nie używamy przyimka **a** po bezosobowej formie czasownika **haber** (**hay**).

*Hay **Ø** un chico en la recepción que quiere hablar contigo.*
Jest jakiś chłopak w recepcji, który chce z tobą rozmawiać.

1 Wstaw przyimek *a* /*al*, tam gdzie to konieczne.

1. No he visto *a* Sonia en todo el día.
2. Busco un apartamento para este verano.
3. No he oído todavía la nueva canción de Shakira.
4. Todos los días encuentro mi primo en el autobús.
5. Hoy hemos visto un documental muy interesante en la tele.
6. No hay que tratar mal las personas.
7. ¿Quieres mucho tus gatos?
8. Por favor, ¿puedes echar más sal a la sopa?
9. No recuerdo la dirección del hospital más cercano.
10. ¿Has preguntado la dirección?
11. Mañana vamos a visitar mi tía.
12. Estoy esperando una carta muy importante.
13. ¿Habéis visitado Panamá alguna vez?
14. Isabel, ¿conoces la esposa de Rafael?
15. La Universidad busca profesores bien formados.

2 Uzupełnij zdania czasownikami z ramki w czasie *presente* lub *pretérito perfecto*, dodając przyimek *a*, tam gdzie to konieczne.

recordar • echar • visitar • conocer • recibir • escuchar • esperar • buscar • tener • ver

1. Todos los fines de semana *visito a* mi hermana.
2. Yo no la ciudad.
3. Alfredo nunca azúcar al café.
4. Matilde, ¿ya la carta del Ministerio de Educación?
5. Yo ya el nuevo disco de Amaral y me gusta mucho.
6. Nosotros sus palabras perfectamente.
7. Gregorio siempre su hijo cuando llega tarde.
8. Este fin de semana nosotros tu amiga en la fiesta de Maite.
9. Mi hermana un mecánico barato y bueno.
10. Los vecinos dos perros y tres gatos.

3 Uzupełnij zdania elementami z ramki.

la última película • Francia • un chico nuevo • profesor • un abrigo nuevo • mis perros
• Francisco • gato • faldas • un hijo • los actores • una secretaria

1. Hoy nos hemos encontrado a en la calle.
2. He visto al de los vecinos en nuestro jardín.
3. Buenos días, ¿tienen?
4. Quiero comprarme este invierno.
5. Javier tiene y no quiere tener más.
6. ¿Has visto de Carlos Saura?
7. En verano suelo visitar
8. Cada mes baño a
9. Necesitan en la oficina de Antonio.
10. Hay en nuestra clase.
11. Los estudiantes hacen muchas preguntas al
12. Han entregado los premios a

1 Spójrz na przykłady:

Ayer hablé con mi tío. Wczoraj rozmawiałem z moim wujkiem.

La semana pasada comimos paella por primera vez. W zeszłym tygodniu jedliśmy paellę po raz pierwszy.

Cervantes publicó el Quijote en 1605. Cervantes opublikował *Don Kichota* w 1605 roku.

2 Forma:

	hablar	comer	escribir
yo	habl-é	com-í	escrib-í
tú	habl-aste	com-iste	escrib-iste
él, ella, usted	habl-ó	com-ió	escrib-ió
nosotros, nosotras	habl-amos	com-imos	escrib-imos
vosotros, vosotras	habl-asteis	com-isteis	escrib-isteis
ellos, ellas, ustedes	habl-aron	com-ieron	escrib-ieron

! Uwaga!

- Pierwsza i trzecia osoba liczby pojedynczej czasowników regularnych w czasie **pretérito indefinido** zawsze akcentowana jest na ostatnią sylabę. Czasami akcent jest jedyną cechą odróżniającą te formy czasownikowe od innych.

(yo) **hablo** (czas presente) ≠ (él/ella/usted) **habló** (czas pretérito indefinido)

- Pierwsza osoba liczby mnogiej (*nosotros/-as*) czasowników zakończonych na **-ar** oraz **-ir** jest w czasie **pretérito indefinido** identyczna jak w czasie teraźniejszym (*presente*).

Ayer escribimos una redacción en clase, pero normalmente escribimos en casa.

Wczoraj napisaliśmy pracę pisemną w klasie, ale zwykle piszemy w domu.

- W czasownikach z końcówką **-er** oraz **-ir**, których temat zakończony jest na samogłoskę, trzecia osoba liczby pojedynczej i mnogiej mają formę **-yó** i **-yeron**.

caer → **cayó, cayeron**

leer → **leyó, leyeron**

oír → **oyó, oyeron**

- W czasownikach zakończonych na **-ar**, których temat kończy się na spółgłoskę **c** (*buscar*), **z** (*empezar*) lub **g** (*pagar*), ulega zmianie ich pisownia w pierwszej osobie liczby pojedynczej, w celu zachowania takiej samej wymowy.

buscar → **busqué, buscaste, buscó, buscamos, buscasteis, buscaron**

empezar → **empecé, empezaste, empezó, empezamos, empezasteis, empezaron**

pagar → **pagué, pagaste, pagó, pagamos, pagasteis, pagaron**

3 Użycie:

- Czas **pretérito indefinido** wyraża czynność jednorazową, zakończoną w przeszłości, występuje z przysłówkami i wyrażeniami przysłówkowymi czasu:

ayer (wczoraj)

anoche (wczoraj wieczorem)

el lunes, el martes, el miércoles... (w poniedziałek, we wtorek, w środę...)

la semana pasada (w zeszłym tygodniu)

el año pasado (w zeszłym roku)

en verano (latem)

en 2004 (w 2004 roku)

hace dos días (dwa dni temu)

hace tres meses (trzy miesiące temu) itd.

- Czas **pretérito indefinido** może wyrażać czynność powtarzającą się lub trwającą w przeszłości, w szczególności, gdy wskazany jest czas jej trwania lub powtarzania się.

El mes pasado comí algunas veces en casa de mis padres.

W zeszłym miesiącu kilka razy jadłem obiad u moich rodziców.

Piotr vivió en España muchos años. Piotr mieszkał w Hiszpanii wiele lat.

Trabajé de nueve a dos. Pracowałem od dziewiętej do drugiej.

Estudió tres años en México. Studiował trzy lata w Meksyku.

1 Uzupełnij formy podanych czasowników.

TOMAR	BEBER	VIVIR	EMPEZAR	BUSCAR	LEER
.....	<i>bebí</i>
<i>tomaste</i>	<i>empezaste</i>	<i>buscaste</i>	<i>leíste</i>
.....	<i>bebí</i>
<i>tomamos</i>	<i>vivimos</i>	<i>empezamos</i>	<i>leímos</i>
.....	<i>bebisteis</i>	<i>buscasteis</i>	<i>leísteis</i>
.....	<i>vivieron</i>	<i>empezaron</i>

2 Wpisz właściwą formę czasownika w czasie *pretérito indefinido*.

- ¿Dónde *estudió* (*estudiar*) tu hijo medicina?
- A tus amigos no les (*gustar*) la última película de Woody Allen.
- El policía (*contestar*) de mala manera a la pregunta del transeúnte.
- Nuestros amigos de la universidad nos (*invitar*) a su boda.
- Ayer (*limpiar, yo*) la casa por última vez.
- La semana pasada no (*recoger, él*) a los niños de la guardería.
- Hace poco (*aprender, yo*) a planchar camisas.
- El martes (*planchar, ellos*) toda la ropa de la colada.

3 Wskaż, czy zdanie wyraża czas teraźniejszy, czy przeszły.

- Nos acostamos muy tarde todos los días. *Presente*
- Ayer nos acostamos muy tarde y ahora tenemos sueño. *Indefinido*
- El verano pasado llegamos a Barcelona a finales de agosto.
- Normalmente llegamos puntuales.
- Siempre escribimos los trabajos que pide el profesor.
- El año pasado escribimos muchos exámenes.

4 Przekształć zdania zgodnie z przykładem, używając czasu *pretérito indefinido*.

Normalmente...

pero ayer...

- desayuno a las siete de la mañana *desayuné* a las siete y media.
- os levantáis temprano, muy tarde.
- cogemos el tranvía para ir al trabajo, un taxi.
- Malwina llega tarde a clase, a tiempo.
- escribo por las noches, *no*
- el director come cerca del trabajo, en casa de un amigo.
- habla mucho con los vecinos, *no* con nadie.
- no ven ninguna serie de la tele, el primer capítulo de una serie nueva.
- me ducho por la noche, por la mañana.
- escuchas la radio en el coche, la radio también en casa.

5 Uzupełnij luki czasownikami w formie czasu *pretérito indefinido*, a obok nazwiska każdej z postaci wpisz numer odpowiadający jej biografii.

Pablo Picasso (.....) • Amadeus Mozart (.....) • Michael Jackson (.....) • Cleopatra (.....)

- Nació* (*nacer*) el 25 de octubre en Málaga, España. A los ocho años (*pintar*) su primer cuadro, *El pequeño picador*. En 1881, la familia (*abandonar*) Málaga y (*trasladarse*) a La Coruña. Allí, (*trabajar*) en sus dibujos y (*mostrar*) una gran confianza en su capacidad. En 1885 (*entrar*) en la Escuela de Artes y Oficios donde (*estudiar*) durante dos años.
- (*nacer*) en Egipto. (*heredar*) el trono de su padre, Ptolomeo XII Auletes. (*casarse*) con su hermano. (*enamorarse*) de Marco Antonio. (*quitarse*) la vida al conocer la muerte de este. Dice la leyenda que una serpiente le (*morder*).
- Su padre le (*enseñar*) música, así como el resto de asignaturas académicas. Durante los años de formación, su familia (*realizar*) varios viajes por Europa. El 12 de enero de 1762 la familia entera (*partir*) hacia Múnich.
- (*formar*) en los años sesenta, siendo aún un niño, un grupo de gran éxito en compañía de sus hermanos. Desde los inicios (*demostrar*) ser un genio. En 1982 (*grabar*) el disco más vendido de la historia. Su éxito a nivel mundial le (*llevar*) a vender cientos de millones de discos.

- 1 Spójrz na przykłady: *El año pasado vinieron mis primos de Andalucía. W zeszłym roku przyjechali moi kuzynowie z Andaluzji. Ayer no tuve tiempo para leer. Wczoraj nie miałem czasu na czytanie.*

2 Forma:

- W czasie *pretérito indefinido* istnieje grupa czasowników, które mają nieregularny temat.

CZASOWNIKI Z NIEREGULARNYM TEMATEM					
andar	→ anduv-	poder	→ pud-	decir	→ dij-
estar	→ estuv-	poner	→ pus-	traer	→ traj-
tener	→ tuv-	hacer	→ hic-	conducir	→ conduj-
caber	→ cup-	querer	→ quis-	introducir	→ introduj-
saber	→ sup-	venir	→ vin-	producir	→ produj-
haber	→ hub-			traducir	→ traduj-

! Uwaga!

- Czasowniki z nieregularnym tematem posiadają szczególny rodzaj końcówek.
- W tych czasownikach akcent w pierwszej i trzeciej osobie liczby pojedynczej przypada na temat, a nie na końcówkę.

		estar	poder	traducir
yo	e	estuv -e	pud -e	traduj -e
tú	-iste	estuv -iste	pud -iste	traduj -iste
él, ella, usted	-o	estuv -o	pud -o	traduj -o
nosotros, nosotras	-imos	estuv -imos	pud -imos	traduj -imos
vosotros, vosotras	-isteis	estuv -isteis	pud -isteis	traduj -isteis
ellos, ellas, ustedes	-ieron / -eron (jeśli temat zakończony jest na -j)	estuv -ieron	pud -ieron	traduj -eron

- W czasownikach trzeciej koniugacji (*-ir*), których ostatnią samogłoską w temacie jest *-e* lub *-o*, występuje oboczność tematowa, czyli zamiana tej samogłoski w trzeciej osobie liczby pojedynczej i mnogiej na inną.
- Inne czasowniki z obocznością *e > i* (również nieregularne w czasie *presente*) to: *competir, elegir, medir, mentir, preferir, reír, repetir, seguir, sentir, sugerir...*
- Inny czasownik z obocznością *o > u*: *morir*.

	CZASOWNIKI Z OBOCZNOŚCIAMI	
	e > i	o > u
	pedir	dormir
yo	pedí	dormí
tú	pediste	dormiste
él, ella, usted	pídió	durmió
nosotros, nosotras	pedimos	dormimos
vosotros, vosotras	pedisteis	dormisteis
ellos, ellas, ustedes	pídieron	durmieron

- Czasowniki *ser* oraz *ir* mają w czasie *pretérito indefinido* taką samą formę.

Ayer Pedro fue al cine.
Wczoraj Pedro poszedł do kina.

La película fue fantástica.
Film był fantastyczny.

	CZASOWNIKI CAŁKOWICIE NIEREGULARNE	
	dar	ir / ser
yo	di	fui
tú	diste	fuiste
él, ella, usted	dio	fue
nosotros, nosotras	dimos	fuimos
vosotros, vosotras	disteis	fuisteis
ellos, ellas, ustedes	dieron	fueron

3 Użycie:

- Patrz ROZDZIAŁ 37.

1 Uzupełnij brakujące formy podanych czasowników.

SEGUIR	PEDIR	REPETIR	DECIR	QUERER	TRAER
<i>seguí</i>			<i>dije</i>		
				<i>quiso</i>	
		<i>repetisteis</i>			<i>trajisteis</i>
	<i>pidieron</i>				

2 Wpisz formy czasownikowe zgodnie z przykładem.

	YO	ÉL / ELLA / USTED
1. corregir	<i>corregí</i>	<i>corrigió</i>
2. seguir		
3. elegir		
4. pedir		
5. repetir		
6. tener		
7. saber		
8. hacer		

3 Wpisz formy czasownikowe zgodnie z przykładem.

	NOSOTROS, -AS	ELLOS, ELLAS, USTEDES
1. medir	<i>medimos</i>	<i>midieron</i>
2. vestirse		
3. competir		
4. servir		
5. despedirse		
6. poner		
7. estar		
8. dormir		

4 Uzupełnij zdania czasownikami w czasie *pretérito indefinido*. Pamiętaj o zaimku zwrotnym.servir • venir • poner • estar • ~~corregir~~ • vestirse • despedirse • medir

- El profesor *corrigió* los exámenes.
- María cinco minutos con nosotros.
- Ayer Rafael tarde a clase.
- Mis amigos antes de marcharse de vacaciones.
- La semana pasada el camarero copas gratis para todos.
- Mis padres los libros en su sitio.
- Sonia, ayer muy rápido y hoy no encuentras la ropa.
- Javier la habitación antes de comprar los muebles.

5 Znajdź i zaznacz na tablicy pięć form czasowników nieregularnych w czasie *pretérito indefinido*.

P	U	S	O	D	I	E	S
I	K	A	D	O	T	S	V
D	R	O	T	S	E	D	I
I	A	F	U	I	M	O	S
E	T	C	F	M	I	N	T
R	L	B	A	P	U	D	E
O	N	R	H	G	A	Ñ	I
N	I	P	S	E	F	O	N

1 Spójrz na przykłady:

El año pasado vinieron mis primos de Andalucía.
W zeszłym roku przyjechali moi kuzynowie z Andaluzji.
Este año no han podido venir.
W tym roku nie mogli przyjechać.

2 Forma:

- ▶ Pretérito perfecto: patrz ROZDZIAŁ 31.
- ▶ Pretérito indefinido: patrz ROZDZIAŁ 37 i 38.

3 Użycie:

- ▶ Oba czasy odnoszą się do czynności zakończonej w przeszłości, nie zawsze odpowiadają jednak aspektowi dokonanemu w języku polskim.

De joven vivió tres años en México.
Za młodu mieszkał trzy lata w Meksyku.
(Oznacza czynność zakończoną w przeszłości, nie posiada aspektu dokonanego w języku polskim).
He leído un poco esta mañana.
Dzisiaj rano trochę czytałem.
(Oznacza czynność zakończoną w niezakończonych ramach czasowych, nie posiada aspektu dokonanego w języku polskim).

- ▶ Podstawową różnicą pomiędzy oboma czasami są ramy czasowe, w których dana czynność miała miejsce. Jeśli nie są one zakończone (*hoy, esta semana, este mes, este año, últimamente* itd.), używamy czasu **pretérito perfecto**, natomiast jeśli są one zakończone (*ayer, la semana pasada, esa semana, el mes pasado, aquel año, el año pasado* itd.), używamy czasu **pretérito indefinido**.

Esta semana hemos empezado las clases con puntualidad.
W tym tygodniu zaczynaliśmy zajęcia punktualnie.
La semana pasada empezamos siempre tarde.
W zeszłym tygodniu zawsze zaczynaliśmy z opóźnieniem.

- ▶ Partykuły **ya** (już) i **todavía no** (jeszcze nie) zwykle są używane z czasem **pretérito perfecto**, gdyż odnoszą się do momentu mówienia, czyli chwili obecnej.

–¿*Han llegado ya de la fiesta?* Wrócili już z imprezy?
–No, *todavía no han llegado*. Nie, jeszcze nie wrócili.

- ▶ Kiedy nie występuje w zdaniu żadne określenie czasu, zwykle używamy czasu **pretérito perfecto**, ponieważ znaczenie ma tutaj skutek, jaki dana czynność lub zdarzenie mają w chwili obecnej.

He perdido el reloj. (Zgubiłem zegarek. —> Teraz go nie mam).
Andrea ha cambiado de trabajo. (Andrea zmieniła pracę. —> Teraz pracuje gdzie indziej).

1 Podkreśl właściwą formę czasownika.

- Ya es viernes. ¿Todavía no has pintado / pintaste la habitación?
–Lo siento. No he tenido / tuve tiempo.
- ¿Qué has hecho / hiciste hoy?
–Lo mismo que he hecho / hice ayer.
- Anoche ha nevado / nevó mucho.
–Pues esta mañana ha llovido / llovió.
- ¿Este año no has hecho / hiciste ningún viaje?
–No, no he tenido / tuve tiempo. Además, hace dos meses me he roto / me rompí la pierna.
- ¿Sabes?, he cambiado / cambié de trabajo.
–¿Cuándo?
–He dejado / dejé el anterior la semana pasada.
- ¿Has llamado / Llamaste a tus padres por teléfono?
–Sí. Les he llamado / llamé ayer.
- ¿A qué hora has terminado / terminaste de trabajar?
–He terminado / Terminé a las seis de la tarde. Pero ayer he terminado / terminé antes.
- ¿A dónde ha ido / fue Manuel?
–No lo sé. Hace cinco minutos ha salido / salió de casa sin decir nada.
- Últimamente no he comprado / compré ningún libro interesante.
–Pues nosotros la semana pasada hemos comprado / compramos una novela muy buena.
- Esta mañana ha habido / hubo un accidente de tranvía.
–Pues hace dos días ha habido / hubo otro.

2 Wpisz, jakiego czasu powinniśmy użyć z podanymi określeniami czasu.

- | | | | |
|--|-------------------|---------------------------------|-------|
| 1. Un día, hace dos años... | <u>Indefinido</u> | 6. Este lunes... | |
| 2. En los años 80, tres veces... | | 7. Ese invierno, ninguna vez... | |
| 3. Últimamente, muchas veces... | | 8. Nunca en mi vida... | |
| 4. Casi siempre en los últimos años... | | 9. Anoche... | |
| 5. Siempre hasta ahora... | | 10. Aquel día... | |

3 Zaznacz właściwe określenie czasu.

- | | |
|--|--|
| 1. <i>Esta tarde</i> / <u>Ayer</u> por la tarde no pude llamarte a tiempo. | 7. <i>Esta mañana</i> / <u>Ayer por la mañana</u> me levanté con dolor de cabeza. |
| 2. <i>El martes</i> / <u>Este martes</u> vi una película en el cine. | 8. <i>Estas Navidades</i> / <u>El mes pasado</u> visitamos el mercadillo navideño de Madrid. |
| 3. <i>Hace tres días</i> / <u>Hace tres horas</u> el cartero trajo un paquete. | 9. <i>En 2010</i> / <u>Este año</u> habéis comprado más libros que nunca. |
| 4. <i>Nunca</i> / <u>Hace un año</u> hemos puesto esa música en nuestra casa. | 10. <i>Este fin de semana</i> / <u>Ese fin de semana</u> ha vuelto temprano a casa. |
| 5. <i>La semana pasada</i> / <u>Esta semana</u> ha muerto la tía de Felipe. | |
| 6. <i>Anoche</i> / <u>Esta noche</u> hubo un atentado terrorista. | |

4 Wpisz właściwą formę czasownika.

- | | |
|---|---|
| 1. Hola, María. ¿Por qué <u>has llegado</u> (<i>llegar</i>) tarde al examen? | 10. El F. C. Barcelona (<i>ganar</i>) la Liga española el año pasado. |
| 2. Anoche (<i>volver, nosotros</i>) tarde del restaurante. | 11. Ayer (<i>prestar, yo</i>) un kilo de azúcar a mi vecina. |
| 3. Mis tíos (<i>vivir</i>) muchos años en Dinamarca y después se instalaron en Francia. | 12. No recuerdo dónde (<i>poner, yo</i>) las llaves del coche y ahora no las encuentro. |
| 4. El autobús (<i>llegar</i>) esta tarde con cinco minutos de retraso. | 13. Nunca en mi vida (<i>fumar</i>). |
| 5. (<i>pasar, nosotros</i>) este verano en Turquía. | 14. Últimamente (<i>perder, yo</i>) dos paraguas. |
| 6. Ayer (<i>ir, ellos</i>) a un centro comercial y (<i>comprar, ellos</i>) unos zapatos nuevos. | 15. La semana pasada (<i>dormir, ellos</i>) en un hotel de cinco estrellas. |
| 7. Nunca (<i>conocer, yo</i>) a una persona tan inteligente. | 16. Anoche (<i>traducir, yo</i>) tres poemas de Antonio Machado. |
| 8. Todavía no (<i>recibir, nosotros</i>) el paquete que (<i>enviar, tú</i>) la semana pasada. | 17. (<i>conducir, nosotros</i>) todo el día para llegar a tiempo al concierto de esta noche. |
| 9. ¿A dónde (<i>viajar, vosotros</i>) el año pasado? | 18. Aquel verano (<i>conocer, yo</i>) a mi mejor amiga. |

1 Spójrz na przykłady:

Todos los días voy a la Universidad. Codziennie chodzę na uniwersytet.
Mi primo llega a Varsovia a las cinco. Mój kuzyn przyjeżdża do Warszawy o piątej.
No he traído el libro que me pediste. Nie przyniosłem książki, o którą mnie prosieś.

2 Forma:

- ▶ Dla czasu **presente**: patrz ROZDZIAŁY 16, 17, 18 i 19.
- ▶ Dla czasu **pretérito perfecto**: patrz ROZDZIAŁY 31 i 32.
- ▶ Dla czasu **pretérito indefinido**: patrz ROZDZIAŁY 37 i 38.

3 Użycie:

- ▶ Czasownik **ir** wyraża przemieszczanie się zarówno ludzi, jak i pojazdów w kierunku **stąd tam**, w odniesieniu do osoby mówiącej, i może odpowiadać polskiemu czasownikom „iść”/„chodzić” lub „jechać”/„jeździć”.

Todos los días voy al colegio. Codziennie chodzę do szkoły.
 (Oznacza, że w chwili mówienia osoba mówiąca nie znajduje się w szkole).

El martes Javier va al trabajo en coche. Los otros días va en tren.
 We wtorek Javier jeździ do pracy samochodem. W pozostałe dni jeździ pociągiem.
 (Oznacza, że w chwili mówienia osoba mówiąca nie znajduje się w pracy).

- ▶ Czasownik **venir** wyraża przemieszczanie się zarówno ludzi, jak i pojazdów w kierunku **stamtąd tu**, w odniesieniu do osoby mówiącej, i odpowiada polskiemu czasownikom „przyjść”/„przyjechać”.

Teresa no ha venido al trabajo. Teresa nie przyszła do pracy.
 (Oznacza, że w chwili mówienia osoba mówiąca znajduje się w pracy).

Hoy he venido en autobús porque tengo el coche estropeado.
 Dzisiaj przyjechałem autobusem, ponieważ mam zepsuty samochód.
 (Oznacza, że w chwili mówienia osoba mówiąca znajduje się w pracy).

! Uwaga!

Celem przemieszczania się nie jest w języku hiszpańskim osoba, jak to bywa w języku polskim, ale miejsce. Dlatego czasownik **ir** może czasami być tłumaczony na język polski jako „przyjść”, „przyjechać”.

Kiedy do mnie przyjdiesz? —> ¿Cuándo **vienes** a mi casa?
 (Osoba mówiąca jest w swoim domu).
 —> ¿Cuándo **vas** a mi casa?
 (Osoby mówiącej nie ma w domu w chwili mówienia).
 Idę do Juana. —> **Voy a casa** de Juan. / **Voy a visitar** a Juan.

Jedynie ludzie wykonujący określone zawody mogą być miejscem docelowym przemieszczania się, ze względu na to, że są ściśle związani z miejscem, w którym dany zawód wykonują.

Idę do lekarza. —> **Voy al médico.**

Czasami czasownik **venir** może być używany, gdy przemieszczanie się zachodzi w kierunku stąd tam. Dzieje się tak wtedy, gdy wyrażamy fakt towarzyszenia jakiejś osobie, gdy idziemy razem z nią do jakiegoś miejsca.

¿**Vienes con nosotros al cine**? Idziesz z nami do kina?

- ▶ Czasownik **llegar** wyraża koniec, skutek przemieszczania się i odpowiada polskiemu czasownikom: „przyjechać”, „przylecieć”, „zajechać”, „przybyć na miejsce”.

El avión de París llega a Cracovia a las cinco de la tarde.
 Samolot z Paryża przylatuje do Krakowa o piątej po południu.
La niñera ha llegado tarde a casa. Opiekunka przyjechała do domu spóźniona.

- ▶ Czasownik **llevar** wyraża przewożenie lub przenoszenie przedmiotów lub osób w kierunku **stąd tam** i odpowiada polskiemu czasownikom: „zawozić”, „zanosić”.

Marta ha llevado las compras a casa. Marta zaniósła zakupy do domu.
Tengo que llevar a mi padre al hospital. Muszę zawieźć ojca do szpitala.

- ▶ Czasownik **traer** wyraża przewożenie lub przenoszenie przedmiotów lub osób w kierunku **stamtąd tu** i odpowiada polskiemu czasownikom: „przywozić”, „przynosić”.

Algunos alumnos no han traído el libro a clase. Niektórzy uczniowie nie przynieśli książki na lekcję.
Sergio ha traído a su hijo porque no tiene con quién dejarlo. Sergio przywiózł ze sobą dziecko, ponieważ nie ma go z kim zostawić.

1 Uzupełnij zdania czasownikami *ir, venir, llegar, llevar i traer* w odpowiedniej formie.

1. (en clase)
–¿ *Has traído* el libro de gramática?
2. (en el trabajo)
–Señor López, ¿por qué tarde esta vez?
3. (en casa de un amigo)
–La semana pasada al cine con Teresa (nosotros).
4. (en el aeropuerto)
–Perdón, ¿puede decirme a qué hora el avión de París?
5. (en clase)
–Ayer el libro equivocado (yo).
6. (en casa)
–¿Mañana a comer en casa o comes en el trabajo?
7. (en casa)
–Vicente, hoy no te el desayuno al trabajo.
8. (en un bar)
–Camarero, ¿puede otra cerveza para mi amigo?
9. (en una estación de trenes)
–El tren de Cracovia todavía no
10. (en casa)
–Antonio, ¿ a tu madre al médico?

2 Uzupełnij dialog czasownikami *ir / venir i llevar / traer*.

Rozmowa telefoniczna:

- Hola. ¿Está Manuel?
- Sí. Soy yo.
- Hola. Soy Carmen.
- ¿Qué tal?
- Bien, gracias. Oye, ¿vas a *venir* a la fiesta de Pedro este sábado?
- ¿Dónde es?
- La hacemos aquí, en casa.
- Sí, voy a ¿Tengo que algo?
- Puedes alguna botella de vino y algo de música.
- ¿Qué tipo de música puedo?
- Cualquiera, menos reguetón. El problema es que no tenemos cadena de música. La mía está estropeada.
- Puedo prestaros la mía, pero tienes que aquí a casa a buscarla con tu coche. Ya sabes que yo no tengo coche.
- Bien. ¿Cuándo puedo a buscarla?
- Mañana mismo. Pero Pedro tiene que también. La cadena de música es muy pensada y tiene que ayudarte a
- De acuerdo. Por cierto, a la fiesta puedes con algún amigo.
- Estupendo. Quizá Miguel quiere
- Muy bien. Entonces hasta mañana.
- Hasta mañana.

3 Uzupełnij tekst czasownikami *ir, venir, llegar, llevar i traer* w odpowiedniej formie.

Mamá, esta tarde mi amiga Claudia a casa. Después, a las cinco de la tarde al cine. Pero tranquila, voy a a casa antes de la cena y te voy a palomitas del cine. También te puedo nachos. Sé que te gustan mucho. Quizá otro día podemos juntas tú y yo. La próxima semana ponen una película nueva que quiero ver contigo. ¿Qué te parece la idea?

1 Spójrz na przykłady:

Niños, ya es tarde. Apagad la luz. Dzieci, już jest późno. Zgaście światło.
Come más fruta y menos dulces. Jedz więcej owoców i mniej słodczy.

2 Forma:

hablar	comer	escribir	
habl -a	com -e	escrib -e	(tú)
habl -e	com -a	escrib -a	(usted)
habl -emos	com -amos	escrib -amos	(nosotros / -as)
habl -ad	com -ed	escrib -id	(vosotros / -as)
habl -en	com -an	escrib -an	(ustedes)

► Tryb rozkazujący nie posiada pierwszej osoby liczby pojedynczej.

► Druga osoba liczby pojedynczej trybu rozkazującego (tú) jest taka sama jak druga osoba liczby pojedynczej (tú) czasu teraźniejszego (presente), ale bez końcowej spółgłoski -s.

	CZAS TERAŹNIEJSZY	TRYB ROZKAZUJĄCY
hablar	→ habl -as	→ habl -a
comer	→ com -es	→ com -e
escribir	→ escrib -es	→ escrib -e

► Trzecia osoba liczby pojedynczej (usted) i mnogiej (ustedes) mają taką samą formę jak trzecia osoba liczby pojedynczej (usted) i mnogiej (ustedes) czasu teraźniejszego (presente), ale z zamianą końcowej samogłoski -a na -e w czasownikach pierwszej koniugacji (-ar) oraz samogłoski -e na -a w czasownikach drugiej (-er) i trzeciej (-ir) koniugacji.

	CZAS TERAŹNIEJSZY	TRYB ROZKAZUJĄCY
hablar	→ habl -a, habl -an	→ habl -e, habl -en
comer	→ com -e, com -en	→ com -a, com -an
escribir	→ escrib -e, escrib -en	→ escrib -a, escrib -an

► Formę drugiej osoby liczby mnogiej (vosotros/-as) tworzy się, zamieniając końcową spółgłoskę -r bezokolicznika na spółgłoskę -d. Ta forma zawsze jest regularna.

habla -r → habl -d	come -r → come -d	escribi -r → escribi -d
--------------------	-------------------	-------------------------

! Uwaga!

► Istnieje grupa czasowników, w których występują zmiany ortograficzne w niektórych formach trybu rozkazującego (patrz ROZDZIAŁ 1 i ROZDZIAŁ 2).

apagar	→ apaga, apague , apaguemos , apagad, apaguen
buscar	→ busca, busque , busquemos , buscad, busquen
pagar	→ paga, pague , paguemos , pagad, paguen
proteger	→ protege, proteja , protejamos , protegéd, protejan
enviar	→ envía , envíe , enviemos, enviad, envíen
continuar	→ continúa , continúe , continuemos, continuad, continúen

3 Użycie:

► Trybu rozkazującego używamy w języku hiszpańskim do:

– podawania instrukcji:

Girad por la primera calle a la derecha y después subid por la Gran Vía.
 Skręćcie w pierwszą ulicę w prawo, a następnie idźcie w górę przez Gran Vía.

– wydawania poleceń:

Compra patatas para la abuela. Está enferma y no puede salir a la calle
 Kup ziemniaki dla babci. Jest chora i nie może wychodzić na dwór.

– udzielania rad:

Come más sano, compra más verdura y deja los refrescos.
 Jedz bardziej zdrowo, kupuj więcej warzyw i przestań pić napoje gazowane.

1 Znajdź formy trybu rozkazującego.

CAMBIAR ESPERAR PREGUNTAR ESCRIBIR LAVAR CAMBIAR APAGAR ESCRIBIR
 PEREABRIR ESCUCHAR APAGAR PREGUNTAR LAVAR ESCUCHAR CAMBIAR ESPERAR ENABRIR ESCRIBIR

1. cambiar, vosotros	<i>cambiad</i>
2. esperar, tú
3. preguntar, usted
4. lavar, vosotros
5. escribir, usted
6. abrir, tú
7. apagar, vosotros
8. escuchar, usted

2 Uzupełnij formy podanych czasowników.

COMPRAR	AYUDAR	CORRER	RESPONDER	REPARTIR
<i>compra</i>	<i>responde</i>	<i>reparte</i>
.....	<i>ayude</i>
<i>compremos</i>	<i>corramos</i>
.....	<i>ayudad</i>	<i>repartid</i>
.....	<i>corran</i>	<i>respondan</i>

3 Uzupełnij zdania czasownikami w trybie rozkazującym w drugiej osobie liczby pojedynczej (tú), tak by powstał tekst o tym, jak poprawić znajomość języka hiszpańskiego.

1. *Contacta* (contactar) con nativos
y (conversar) con ellos.
2. (escuchar) música en español.
3. (navegar) por Internet y
..... (visitar) páginas web en español.
4. (buscar) palabras nuevas en el diccionario.
5. (estudiar) cada día un rato.

4 Uzupełnij instrukcję obsługi bankomatu o czasowniki w trybie rozkazującym w trzeciej osobie liczby pojedynczej (usted) oraz wskaż właściwą kolejność wykonywanych działań.

Cómo sacar dinero de un cajero automático:

- a. (indicar) la cifra de dinero que quiere retirar.
- b. *J. Meta* (meter) su tarjeta con la cara hacia arriba en el cajero automático.
- c. (esperar) mientras la máquina procesa la operación.
- d. (seleccionar) el idioma.
- e. (tomar) su tarjeta.
- f. (marcar) su número de identificación personal (PIN).
- g. (retirar) el dinero.
- h. (pulsar) el botón "Intro".
- i. (tocar) "Retirar" en el menú principal.
- j. (decidir) si quiere realizar otra transacción.

5 Uzupełnij zdania czasownikami z ramki we właściwej formie trybu rozkazującego.

enviar, usted • escuchar, ustedes • ordenar, vosotros • mirar, tú • marcar, usted
 • apagar, tú • barrer, tú • pintar, ustedes • leer, tú • contactar, vosotros

1. Niños, *ordenad* vuestra habitación.
2. la pared de blanco.
3. Vicente, ya es muy tarde. la tele, por favor.
4. un SMS al número 4024.
5. con atención el dibujo. ¿Puedes encontrar a Wally?
6. las indicaciones. No pienso repetirlas.
7. el libro que el profesor ha dicho.
8. con vuestro banco. Tenéis un problema con la tarjeta.
9. Javier, hoy tú la casa.
10. Señor Gregorio, el lugar exacto en el mapa.

1 Spójrz na przykłady:

Ponga más sal, por favor. Proszę dodać więcej soli.

Haz los deberes antes de acostarte. Zrób zadanie domowe przed pójściem spać.

2 Forma:

- Istnieje grupa ośmiu czasowników, których formy trybu rozkazującego są nieregularne we wszystkich osobach oprócz drugiej osoby liczby mnogiej (vosotros/-as), która jest zawsze regularna w formie twierdzącej trybu rozkazującego.

decir	hacer	ir	poner	
di	haz	ve	pon	(tú)
diga	haga	vaya	ponga	(usted)
digamos	hagamos	vayamos	pongamos	(nosotros / -as)
decid	haced	id	poned	(vosotros / -as)
digan	hagan	vayan	pongan	(ustedes)

salir	ser	tener	venir	
sal	sé	ten	ven	(tú)
salga	sea	tenga	venga	(usted)
salgamos	seamos	tengamos	vengamos	(nosotros / -as)
salid	sed	tened	venid	(vosotros / -as)
salgan	sean	tengan	vengan	(ustedes)

- Generalnie pozostałe czasowniki nieregularne w czasie teraźniejszym (*presente*) zachowują tę samą nieregularność (oboczność) w drugiej (*tú*) i trzeciej (*usted/ustedes*) osobie liczby pojedynczej trybu rozkazującego.

CZAS TERAŹNIEJSZY		TRYB ROZKAZUJĄCY	
cerrar	→ <i>cierro, cierras, cierra, cerramos, cerráis, cierran</i>	→	<i>cierra, cierre, cerremos, cerrad, cierren</i>
pensar	→ <i>pienso, piensas, piensa, pensamos, pensáis...</i>	→	<i>piensa, piense, pensemos, pensad, piensen</i>
recordar	→ <i>recuerdo, recuerdas, recuerda, recordamos...</i>	→	<i>recuerda, recuerde, recordemos, recordad, recuerden</i>
volver	→ <i>vuelvo, vuelves, vuelve, volvemos, volvéis...</i>	→	<i>vuelve, vuelva, volvamos, volved, vuelvan</i>
jugar	→ <i>juego, juegas, juega, jugamos, jugáis, juegan</i>	→	<i>juega, juegue, juguemos, jugad, jueguen</i>

- W czasownikach z obocznością *e > i* oraz w czasowniku **dormir** forma nieregularna pojawia się również w pierwszej osobie liczby mnogiej (*nosotros/-as*).

CZAS TERAŹNIEJSZY		TRYB ROZKAZUJĄCY	
pedir	→ <i>pido, pides, pide, pedimos, pedís, piden</i>	→	<i>pide, pida, pidamos, pedid, pidan</i>
repetir	→ <i>repito, repites, repite, repetimos...</i>	→	<i>repite, repita, repitamos, repetid, repitan</i>
servir	→ <i>sirvo, sirves, sirve, servimos...</i>	→	<i>sirve, sirva, sirvamos, servid, sirvan</i>
dormir	→ <i>duermo, duermes, duerme, dormimos...</i>	→	<i>duerme, duerma, durmamos, dormid, duerman</i>

! Uwaga!

Istnieje grupa czasowników nieregularnych, w których dodatkowo występują zmiany ortograficzne w niektórych formach trybu rozkazującego (patrz ROZDZIAŁ 1 i ROZDZIAŁ 2).

elegir	→ <i>elige, elija, elijamos, elegid, elijan</i>
empezar	→ <i>empieza, empiece, empecemos, empezad, empiecen</i>
fregar	→ <i>friega, friegue, freguemos, fregad, frieguen</i>
seguir	→ <i>sigue, siga, sigamos, seguid, sigan</i>

3 Użycie:

- Patrz ROZDZIAŁ 41.

- 1 Zaznacz, do jakiej osoby (*tú, usted*) odnoszą się podane formy trybu rozkazującego oraz zapisz czasowniki w bezokoliczniku.

1. repite	<i>tú</i>	<i>repetir</i>	11. salga		
2. di			12. defiende		
3. compite			13. pruebe		
4. ponga			14. ten		
5. mide			15. entienda		
6. haz			16. sueña		
7. sirva			17. cuente		
8. comienza			18. venga		
9. merienda			19. mueva		
10. ve			20. vuelva		

- 2 Uzupełnij formy podanych czasowników.

CALENTAR	COMPROBAR	VOLVER	ENCENDER	SERVIR
<i>calienta</i>			<i>enciende</i>	
	<i>compruebe</i>			<i>sirva</i>
<i>calentemos</i>		<i>volvamos</i>		
	<i>comprobad</i>		<i>encended</i>	<i>servid</i>
		<i>vuelvan</i>		

- 3 Uzupełnij zdania czasownikami w trybie rozkazującym (*tú*), aby udzielić kilku rad, jak być szczęśliwym.

1. *Sé* (*ser*) positivo y *perdona* (*perdonar*) los errores de los demás.
2. (*hacer*) ejercicio físico todos los días.
3. (*decir*) siempre la verdad.
4. (*comenzar*) el día diciendo algo positivo.
5. (*tener*) siempre tiempo para tus amigos y familiares.
6. (*merendar*) chocolate caliente en invierno.

- 4 Uzupełnij zdania właściwą formą czasownika w trybie rozkazującym.

1. Carolina y Víctor, *venid* (*venir*) a la cocina.
2. Pedro, (*pedir*) una botella de agua mineral al camarero.
3. Señor López, (*cerrar*) la ventana, por favor.
4. Fernando, (*ir*) a la casa de tu abuela.
5. (*medir, vosotros*) la habitación antes de comprar los muebles nuevos.
6. Juan, (*mover*) un poco la silla. No veo bien la tele.
7. Niños, (*salir*) más de casa.
8. (*devolver, usted*) los libros el día seis de octubre.
9. (*competir, nosotros*) para saber quién es el mejor.
10. Carlota, (*comprobar*) la respuesta otra vez.

- 5 Uzupełnij zdania czasownikami z ramki w trybie rozkazującym.

poner, tú • ~~contar~~, usted • calentar, tú • encontrar, nosotros
• probar, vosotros • encender, tú

1. *Cuente* el número de alumnos que hay en clase, por favor.
2. el coche antes de comprarlo.
3. una solución todos juntos.
4. la luz, por favor, no veo nada.
5. el libro en la estantería, por favor.
6. la leche para el niño

1 Spójrz na przykłady:

Niños, **poneos** la bufanda antes de salir. Dzieci, załóżcie szalik przed wyjściem.
 Te escucho con atención. **Cuéntamelo** todo. Słucham cię uważnie. Opowiedz mi wszystko.

2 Forma:

- Zaimki osobowe w funkcji dopełnienia bliższego i dalszego (Patrz ROZDZIAŁ 34) oraz zaimki zwrotne umiejscowione są za czasownikiem w trybie rozkazującym, tworząc z nim jedno słowo.

Pon la mesa. → **Ponla.**
 Nakryj do stołu. → Nakryj go.

TRYB ROZKAZUJĄCY Z ZAIMKAMI W FUNKCJI DOPEŁNIENIA BLIŻSZEGO				
<i>a Pedro</i>	<i>a María</i>	<i>los libros</i>	<i>las chaquetas</i>	
<i>búscalo / búscale</i>	<i>búscala</i>	<i>búscalos</i>	<i>búscalas</i>	(tú)
<i>búsquelo / búsquele</i>	<i>búsquela</i>	<i>búsquelos</i>	<i>búsquelas</i>	(usted)
<i>busquémoslo / busquémosle</i>	<i>busquémosla</i>	<i>busquémoslos</i>	<i>busquémoslas</i>	(nosotros / -as)
<i>buscadlo / buscadle</i>	<i>buscadla</i>	<i>buscadlos</i>	<i>buscadlas</i>	(vosotros / -as)
<i>búsquenlo / búsquenle</i>	<i>búsquenla</i>	<i>búsquenlos</i>	<i>búsquenlas</i>	(ustedes)

TRYB ROZKAZUJĄCY CZASOWNIKÓW ZWROTNYCH	
levantarse	
levántate	(tú)
levántese	(usted)
levantémonos	(nosotros / -as)
levantaos	(vosotros / -as)
levántense	(ustedes)

! Uwaga!

- Końcowa spółgłoska -s w pierwszej osobie liczby mnogiej trybu rozkazującego (*nosotros/-as*) zanika, kiedy dodamy zaimek **nos**.

levantemos + nos → levantémonos
 pongamos + nos → pongámonos

- Końcowa spółgłoska -d w drugiej osobie liczby mnogiej trybu rozkazującego (*vosotros/-as*) zanika, kiedy występuje z zaimkiem **os**. Wyjątkiem jest tutaj czasownik **irse**. Dodatkowo czasowniki zakończone na -ir + **os** posiadają akcent graficzny na samogłosce **i**.

levantad + os → levantaos
 poned + os → poneos
 dormid + os → dormíos
 id + os → idos

- Słowo powstałe po połączeniu czasownika w trybie rozkazującym z zaimkiem/zaimkami, akcentowane jest zgodnie z ogólnymi zasadami akcentowania w języku hiszpańskim (patrz ROZDZIAŁ 2). Formy drugiej osoby liczby mnogiej (*vosotros, -as*) są akcentowane na ostatnią sylabę, natomiast w pozostałych osobach akcent pada na przedostatnią sylabę, dlatego formy drugiej osoby liczby mnogiej posiadają akcent graficzny (*tilde*) tylko wtedy, gdy występują z dwoma zaimkami, podczas gdy do pozostałych form dodajemy akcent graficzny już w przypadku występowania z jednym zaimkiem. Czasowniki jednosylabowe w trybie rozkazującym posiadają akcent graficzny tylko, gdy łączą się z dwoma zaimkami.

levanten + se → levántense
 busca + las → búscalas
 comprad + las → compradlas
 comprad + me + las → comprádmelas
 haz + lo → hazlo
 haz + se + lo → házselo

3 Użycie:

- Patrz ROZDZIAŁY 34 i 41.

1 Uzupełnij tabelę. Nie zapomnij o akcencie graficznym, tam gdzie to konieczne.

	tú	usted	vosotros/-as	ustedes
callarse	<i>cállate</i>	<i>cállese</i>	<i>callaos</i>	<i>cállense</i>
peinarse
vestirse
acordarse
acercarse
sentarse
irse

2 Uzupełnij tabelę. Nie zapomnij o akcencie graficznym, tam gdzie to konieczne.

	tú	usted	vosotros/-as	ustedes
apagar la luz	<i>apágala</i>	<i>apáguela</i>	<i>apagadla</i>	<i>apáguenla</i>
pedir el postre
hacer los deberes
llamar a tu madre
cerrar las ventanas
levantar la mano
comprar las revistas

3 Odpowiedz w formie twierdzącej na pytania, używając zaimków.

1. –¿Puedo quitarme *los zapatos*?

– *Sí, quítatelos*

2. –¿Puedo ponerme *tus gafas*?

–

3. –¿Puedo contarte *una cosa*?

–

4. –¿Puedo servirle *el postre*?

–

5. –¿Le presto *el libro a David*?

–

6. –¿Puedo llamar *a mis padres* por teléfono?

–

7. –¿Puedo devolverle *el libro a Teresa*?

–

8. –¿Puedo hacer *la comida* ya?

–

9. –¿Puedo quedarme *el disco*?

–

10. –¿Puedo pagarle *la deuda a Natalia*?

–

4 Zastąp słowo napisane kursywą odpowiednim zaimkiem. Nie zapomnij o akcencie graficznym, tam gdzie to konieczne.

1. Poneos *el abrigo*.

Ponéoslo

2. Dale *una propina*.

.....

3. Pague *el recibo*.

.....

4. Hazme *la cena*.

.....

5. Ponte *los guantes*.

.....

6. Tráigale *un plato*.

.....

7. Explícales *un cuento*.

.....

8. Quédate *las pinturas*.

.....

9. Hagámosle *un favor*.

.....

10. Préstale *diez euros*.

.....

1 Spójrz na przykłady:

Quiere volver a casa porque está cansado.
Chce wrócić do domu, ponieważ jest zmęczony.
Como está cansado, quiere volver a casa.
Ze względu na to, że jest zmęczony, chce wrócić do domu.

2 Forma:

Spójniki *como* i *porque* posiadają w zdaniu odmienny szyk.

Skutek	+	<i>porque</i>	+	przyczyna
<i>Como</i>	+	przyczyna	+	skutek

3 Użycie:

- Spójnik przyczynowy *porque* występuje w środku zdania i informuje o przyczynie wcześniej nieznannej. Zazwyczaj nie wymaga przecinka.

Me gusta esta película porque me parece muy divertida.
Podoba mi się ten film, ponieważ wydaje mi się bardzo zabawny.
Me molesta su actitud porque resulta ofensiva.
Przeszkadza mi jego zachowanie, ponieważ jest obraźliwe.

- Spójnik przyczynowy *como* występuje na początku zdania i zwykle informuje o przyczynie już wcześniej znanej. Wymaga użycia przecinka.

Como no le gusta el cine, se aburre cuando vemos una película.
Ze względu na to, że nie lubi kina, nudzi się, kiedy oglądamy jakiś film.

- Zarówno w języku hiszpańskim, jak i w polskim, nowa informacja zwykle pojawia się na końcu zdania. Dlatego, kiedy porównamy poniższe pary zdań, w tych z kolumny A można domniemywać, że nasz rozmówca nie znał wcześniej przyczyny, o której go informujemy (chęć pojechania do Meksyku / brak znajomości odpowiedzi), ale może znać zdarzenie (uczenie się hiszpańskiego / nieumiejętność mówienia). Natomiast w zdaniach z kolumny B nasz rozmówca najprawdopodobniej znał przyczynę, a informacją dla niego nową jest tutaj samo zdarzenie.

A
Estudia español porque quiere ir a México.
Uczy się hiszpańskiego, ponieważ chce pojechać do Meksyku.
No dice nada porque no sabe la respuesta.
Nic nie mówi, ponieważ nie zna odpowiedzi.

B
Como quiere ir a México, estudia español.
Ze względu na to, że chce jechać do Meksyku, uczy się hiszpańskiego.
Como no sabe la respuesta, no dice nada.
Ze względu na to, że nie zna odpowiedzi, nic nie mówi.

! Uwaga!

- Nie należy mylić *porque* (spójnik „ponieważ”, „bo”) z *por qué* (zaimek pytajny „dlaczego”).

No sé cómo está porque está enfadado y no habla conmigo.
Nie wiem, jak się czuje, ponieważ jest zły i nie rozmawia ze mną.
No sé cómo está ni por qué está enfadado.
Nie wiem, jak się czuje ani dlaczego jest zły.

1 Uzupełnij poniższe zdania spójnikami *como* lub *porque*.

1. *Como* sus padres están de vacaciones, Isabel está sola en casa.
2. Tiene muchos libros en casa le gusta mucho leer.
3. La tele no funciona no hay electricidad.
4. a ti no te gusta el gazpacho, hoy comemos una ensalada.
5. No voy a la fiesta no tengo ganas.
6. Juan, ha ido al gimnasio, ahora se está duchando.
7. Este verano vamos a ir a Australia un amigo nuestro vive allí.
8. el alquiler del piso es muy caro, vamos a mudarnos a otro más barato.
9. Esta semana, Mercedes ha estado enferma, no ha venido a trabajar.
10. Esta actriz es muy famosa ha actuado en muchas películas.

2 Połącz elementy z obu kolumn spójnikiem *como* lub *porque*, tworząc logiczne zdania.

1. Me gusta la primavera.	a. Vamos a ir de excursión.
2. Hoy no llueve.	b. Hace muy buen tiempo.
3. En invierno hace frío.	c. Tienes que abrigarte bien.
4. Estoy muy cansado.	d. He trabajado mucho.
5. Marta y yo ya hemos visto esta película.	e. Vamos a ir a ver otra.
6. Quiere comprarse un coche.	f. Está buscando ofertas en Internet.
7. Le he regalado una entrada para ir a ver al Barça.	g. Es su equipo favorito.

1. *Me gusta la primavera porque hace muy buen tiempo.*
2.
3.
4.
5.
6.
7.

3 Uzupełnij zdania spójnikiem *porque* lub zaimkiem *por qué*.

1. –¿*Por qué* no vamos al cine esta tarde?
–No tengo muchas ganas ya fui ayer con Paco.
2. –Creo que Inés prefiere el chocolate negro.
–¿Y cómo lo sabes?
–Pues le gustan los sabores intensos.
–¿Y crees que el blanco no es tan intenso?
–Me parece evidente su sabor no es tan fuerte.
3. Antonio me ha preguntado Marta está tan contenta y le he dicho que ha conseguido un aumento de sueldo.
4. Está muy enfadado y no sé qué hacer no quiere decirme está tan enfadado.
5. –No entiendo me cuentas todo esto.
–¿No? Pues necesito tu ayuda.
–¡Ah! ¿Y no me pides ayuda directamente?
Es que yo con tantas indirectas me pierdo al final no sé qué quieres decir.
6. No sé Eva quiere ir otra vez de vacaciones con nosotros. Siempre dice que se aburre tenemos gustos muy diferentes.

- 1 Spójrz na przykłady: *Mi primer teléfono móvil era muy malo.* Mój pierwszy telefon komórkowy był bardzo słaby.
Antes leía muchos libros. Ahora solo leo el periódico. Kiedyś czytałem dużo książek. Teraz czytam tylko gazetę.

2 Forma:

FORMY REGULARNE			
	hablar	comer	escribir
yo	habl -aba	com -ía	escrib -ía
tú	habl -abas	com -ías	escrib -ías
él, ella, usted	habl -aba	com -ía	escrib -ía
nosotros /-as	habl -ábamos	com -íamos	escrib -íamos
vosotros /-as	habl -abais	com -íais	escrib -íais
ellos /-as, ustedes	habl -aban	com -ían	escrib -ían

FORMY NIEREGULARNE			
	ser	ir	ver
yo	era	iba	veía
tú	eras	ibas	veías
él, ella, usted	era	iba	veía
nosotros /-as	éramos	íbamos	veíamos
vosotros /-as	erais	ibais	veíais
ellos /-as, ustedes	eran	iban	veían

- Czasowniki *ser*, *ir* oraz *ver* są jedynymi nieregularnymi czasownikami czasu *pretérito imperfecto*.

3 Użycie:

- Czas *pretérito imperfecto* służy do opisywania osób, przedmiotów i miejsc w przeszłości.

Mi hermana antes llevaba el pelo largo.

Moja siostra kiedyś nosiła długie włosy.

He perdido mi maleta. Era grande y de color marrón, y tenía una rueda rota.

Zgubiłem walizkę. Była duża, brązowa i miała zepsute kółko.

Mi primer piso era muy pequeño y tenía unos vecinos muy ruidosos.

Moje pierwsze mieszkanie było małe i miało hałaśliwych sąsiadów.

- Opis osób, przedmiotów i miejsc w przeszłości w czasie *pretérito imperfecto* ma charakter statyczny, jakby chodziło o opis fotografii. W przypadku opisu dynamicznego, gdzie podajemy przebieg wydarzeń lub procesów, jakby chodziło o opis filmu (impreza, mecz piłkarski, koncert itd.), używamy czasu *pretérito indefinido* lub *pretérito perfecto* (patrz ROZDZIAŁ 31 i 37).

Mi gato era negro. Mój kot był czarny. (Opis statyczny)

→ *pretérito imperfecto*

El viaje fue estupendo. Podróż była wspaniała. (Opis dynamiczny)

→ *pretérito indefinido*

- Czasu *pretérito imperfecto* używamy również do opisywania sytuacji, czynności lub wydarzeń zwyczajowych albo powtarzających się w sposób regularny w przeszłości. Używamy go często z takimi samymi przysłówkami czasu jak w przypadku czasu teraźniejszego (*presente*).

antes, normalmente, habitualmente, cada día, dos veces al mes, todos los fines de semana...

Todos los fines de semana Ana iba al teatro.

W każdy weekend Ana chodziła do teatru.

! Uwaga!

- Kiedy podajemy konkretny okres trwania danej czynności, bez względu na jego długość (tydzień, dwa miesiące, trzy lata, długi czas itd.), używamy czasu *pretérito indefinido* lub *pretérito perfecto* pomimo tego, że w języku polskim używamy czasu przeszłego w aspekcie niedokonanym (patrz ROZDZIAŁ 31, 32 i 37).

Mi hermana llevó el pelo largo un par de años.

Moja siostra przez kilka lat nosiła długie włosy.

Luis estuvo enfermo dos meses.

Luis był chory przez dwa miesiące.

- 1 Wpisz we właściwej kolumnie pierwszą osobę liczby pojedynczej (yo) podanych czasowników w czasie *pretérito imperfecto*.

~~estudiar~~ • hacer • trabajar • venir • saltar • correr
• vivir • empezar • conocer • preguntar

-aba	-ía
<i>estudiaba</i>	

- 2 Uzupełnij odmianę podanych czasowników.

SALTAR	QUERER	PEDIR
<i>saltaba</i>		
		<i>pedíais</i>
	<i>querían</i>	

- 3 Uzupełnij opisy podanymi czasownikami w czasie *pretérito imperfecto*.

La casa donde Gloria vivía de pequeña	El mejor profesor de Gloria en la universidad	El primer coche de Gloria
estar • haber • tener • ser	tener • ser • saber • parecerse	gastar • correr • gustar • alcanzar
<i>Estaba</i> en un pequeño pueblo. muy grande y cerca un bosque. El terreno una hectárea.	El señor Mateo a su padre, pero no bigote. muy simpático y mucho de física. muy poco, solo los 90 km/h (kilómetros por hora). mucha gasolina, pero le el color.

- 4 Uzupełnij zdania formą *fue* lub *era*.

- El partido de baloncesto *fue* muy aburrido.
- El abrigo que te compraste muy bonito.
- La conferencia del profesor de ayer
interesante, pero muy larga.
- Yo de pequeño rubio.
- Su viaje de novios muy apasionante.
- El pueblo en el que nací muy tranquilo.
Después cambió con el turismo.
- La fiesta muy divertida.
- La obra de teatro muy interesante.
- El antiguo edificio de la universidad alto, pero
muy viejo.
- La pelota que perdí ayer blanca y negra.

- 5 Uzupełnij zdania czasownikami w formie czasu *pretérito imperfecto* lub *pretérito indefinido*.

- Montserrat antes *llevaba* (llevar) pendientes.
- (tener) el pelo largo durante tres años.
Después me cansé y me lo corté.
- Alfredo antes (llevar) ropa muy clásica, pero
..... (cambiar) de estilo cuando
(conocer) a su novia.
- La iglesia (ser) el edificio más alto de la ciudad
durante mucho tiempo.
- Mi primera casa solo (tener) una habitación.
- Ahora no fumo, pero antes (fumar) todos los días.
- Sois muy amables conmigo. Antes siempre me
(gritar).
- El perro de Sandra (andar) con dificultad.
- No me gusta el alcohol, pero antes (beber)
cerveza.
- Antes mi hermana pequeña (hablar) mucho
conmigo. Ahora es adolescente y está siempre enfadada.
- Cuando era pequeño, mis padres y yo (ir)
a esquiar cada mes en invierno.
- (estar, yo) de mal humor toda la noche.
- (ir, él) al teatro una vez en toda su vida.
- Después de cenar siempre (pasear, él) por su
barrio.
- Una vez al mes (ver, nosotros) una película en
el cine.
- El viaje del año pasado no me (gustar) en
absoluto.
- El hotel donde dormimos no (tener) agua en
los cuartos de baño.
- Jaime, antes de casarse, (estar) muy delgado.
- Javier (trabajar) normalmente ocho horas en
el taller.
- José y Sebastián (ser) amigos durante mucho
tiempo.

1 Spójrz na przykłady:

Quando estaba en el tranvía, sonó el móvil y no lo oí.
Kiedy byłem w tramwaju, zadzwonił telefon i go nie usłyszałem.

Ayer a las diez de la noche, todavía tenía la cocina sin limpiar.
Wczoraj o dziesiątej wieczorem jeszcze miał nieposprzątaną kuchnię.

2 Forma:

► Patrz ROZDZIAŁ 45.

3 Użycie:

- Czasu **pretérito imperfecto** używamy do wyrażania czynności lub stanu przeszłego niedokonanego, trwającego w stosunku do konkretnego momentu w przeszłości.

Ayer a las cinco todavía estudiaba. Wczoraj o piątej jeszcze się uczyłem.
(Zdanie oznacza, że wczoraj o godzinie piątej się uczyłem, ale nie wiemy, kiedy ta czynność się zakończyła).

! Uwaga!

Jeśli czynność zakończyła się do konkretnego momentu w przeszłości, używamy czasu **pretérito indefinido**.

Ayer estudié hasta las cinco. Wczoraj uczyłem się do piątej.
(Zdanie oznacza, że o godzinie piątej już skończyłem się uczyć).

W języku polskim, jak widać, oba te zdania są wyrażone czasem przeszłym niedokonanym. W języku hiszpańskim aspekt dokonany zależy od tego, czy dana czynność została zakończona w czasie, a nie jak w języku polskim, czy została zrealizowana.

- Czasu **pretérito imperfecto** używamy też do wyrażania stanu lub czynności przeszłej niedokonanej, trwającej względem innej czynności równoczesnej dokonanej, krótszej w czasie. Ta druga czynność może występować w czasie **pretérito indefinido** lub **pretérito perfecto**.

Quando iba (czynność niedokonana, trwająca) al trabajo, encontré (czynność równoczesna, dokonana) a tu madre.
Kiedy szedłem do pracy, spotkałem twoją matkę.

Esta mañana estaba (stan niedokonany) en el autobús y he visto (czynność równoczesna, dokonana) a Marta.
Dzisiaj rano byłem w autobusie i zobaczyłem Martę.

- Czas **pretérito imperfecto** może wyrażać również dwie czynności niedokonane, trwające równocześnie w przeszłości.

Mientras María hacía (czynność niedokonana, trwająca) la maleta, su marido limpiaba (czynność niedokonana, trwająca) la cocina.
Podczas gdy Maria pakowała walizkę, jej mąż sprzątał kuchnię.

! Uwaga!

Kiedy chcemy wyrazić czynność lub stan zakończony w czasie przeszłym, nawet jeśli jest to czynność lub stan długotrwały, używamy w języku hiszpańskim czasu **pretérito indefinido** lub **pretérito perfecto**. Zwykle występuje wówczas w zdaniu z przysłówkiem lub wyrażeniem przysłówkowym czasu, które określa czas trwania danej czynności lub moment jej zakończenia.

Estuve en el hospital dos semanas.
Byłem w szpitalu przez dwa tygodnie.

Ayer estudié todo el día.
Wczoraj uczyłem się cały dzień.

Ha esperado el tren más de una hora.
Czekał na pociąg ponad godzinę.

El viernes trabajó hasta las 20:00.
W piątek pracował do 20.00.

1 Uzupełnij zdania właściwą formą czasownika w czasie *pretérito imperfecto* lub *pretérito indefinido*.

1. Cuando volvíamos (volver) a casa, encontramos un gato herido en la calle.
2. Cuando (volver) a casa, encontré a mi otro gato durmiendo en mi cama.
3. Cuando (llevar) al veterinario al gato herido, saltó por la ventana del coche, pero paramos y lo recogimos.
4. Cuando (llevar) al gato al veterinario, este nos dijo que era una gata y que iba a tener gatitos.
5. Mi hermana no (poder) dormir de la emoción en toda la noche.
6. A las once de la noche mi hermana (estar) despierta, porque no (poder) dormir de la emoción.
7. La gata (estar) en la clínica veterinaria tres días.
8. Mi hermana y yo (estar) en la clínica veterinaria cuando los gatitos nacieron.

2 Podkreśl właściwą formę czasownika.

Eva y su marido querían / quisieron vivir en el campo porque estaban / estuvieron cansados de la ciudad. Un día se compraban / compraron una antigua granja con vacas y otros animales. Como no tenían / tuvieron mucho dinero, decidían / decidieron arreglar la casa ellos solos. Una mañana, Alfredo, el marido de Eva, estaba / estuvo pintando las paredes cuando se caía / cayó de las escaleras y se rompía / rompió un dedo. Ese día no podía / pudo aprender a ordeñar. Eva decidía / decidió hacerlo sola. Cuando estaba / estuvo sentada junto a una vaca para ordeñarla, la vaca se movía / movió y tiraba / tiró al suelo a Eva. Eva lo intentaba / intentó otra vez y al final lo conseguía / consiguió. Ese día era / fue difícil, pero después todo era / fue más fácil.

3 Uzupełnij biografię Fernando Alonso czasownikami z ramki, używając czasu *pretérito imperfecto* lub *pretérito indefinido*.

nacer • iniciar • tener (x2) • formar • lograr • ganar (x2)

Fernando Alonso, piloto de Fórmula 1, (1) nació en Oviedo en 1981. Cuando (2) tres años, (3) su pasión por el mundo del motor. En 1988, con 7 años, (4) su primer título en una competición oficial: el campeonato infantil de Asturias. (5) siete de las ocho pruebas que (6) la competición. En 2005 y 2006 (7) el campeonato Mundial de Fórmula 1, cuando Fernando (8) parte del equipo Renault F1.

4 Uzupełnij zdania formą czasownika *estar* w czasie *pretérito imperfecto*, *pretérito indefinido* lub *pretérito perfecto*.

1. Mis padres estuvieron de viaje en Cuba el verano pasado. Cuando mi hermano tuvo el accidente con la moto, les llamé a La Habana porque en ese momento allí visitando a un amigo.
2. Cuando fue al médico, ya muy enfermo.
3. Cuando me llamaste ayer al móvil, esperando a Daniela en la estación de trenes. dos horas en la estación, pero no vino.
4. Este año de vacaciones en Grecia y ha sido genial.
5. El domingo pasado en casa de unos amigos toda la tarde.
6. –¿Cuánto tiempo vosotros de vacaciones el año pasado?
–¿El año pasado? Dos semanas. Pero este año tres semanas en julio.
7. –Esta tarde he llegado a casa a las cuatro y no ¿A dónde has ido?
–A esa hora en el médico. dos horas en la cola. Finalmente me han atendido a las cinco.

1 Spójrz na przykłady:

Cuando iba esta mañana al colegio, ha empezado a llover y me he mojado.
Kiedy szedłem dzisiaj rano do szkoły, zaczęło padać i przemokłem.

Javier era rubio de pequeño y llevó el pelo largo dos o tres años.
Javier w dzieciństwie był blondynem i przez dwa lata nosił długie włosy.

2 Forma:

- ▶ Forma czasu **pretérito perfecto**: patrz ROZDZIAŁ 31.
- ▶ Forma czasu **pretérito indefinido**: patrz ROZDZIAŁ 37 i 38.
- ▶ Forma czasu **pretérito imperfecto**: patrz ROZDZIAŁ 45.

3 Użycie:

PRETÉRITO PERFECTO	PRETÉRITO INDEFINIDO	PRETÉRITO IMPERFECTO
<p>▶ Wyraża czynność jednorazową, zakończoną w przeszłości, ale występuje z przysłówkami czasu związanymi z teraźniejszością:</p> <p><i>hoy</i> (dzisiaj) <i>esta semana</i> (w tym tygodniu) <i>este martes</i> (w ostatni wtorek) <i>este verano</i> (tego lata) <i>este año</i> (w tym roku) <i>hace un momento</i> (przed chwilą) <i>hace dos horas</i> (dwie godziny temu) itd.</p> <p><i>Ha vuelto esta mañana.</i> Wrócił dzisiaj rano.</p> <p>▶ Wyraża osobiste doświadczenia życiowe, występuje wtedy z takimi przysłówkami czasu jak:</p> <p><i>ya</i> (już) <i>todavía no</i> (jeszcze nie) <i>alguna vez</i> (kiedykolwiek) <i>nunca</i> (nigdy)</p> <p><i>Nunca he comido pulpo.</i> Nigdy nie jadłem ośmiornicy.</p> <p>▶ Wyraża czynność przeszłą, o nieokreślonych ramach czasowych, lub niedawną, szczególnie kiedy jej skutki są aktualne w momencie mówienia.</p> <p><i>¿Has hecho los deberes?</i> Zrobiłeś zadanie domowe?</p>	<p>▶ Wyraża czynność jednorazową, zakończoną w przeszłości i występuje z przysłówkami czasu związanymi z przeszłością:</p> <p><i>ayer</i> (wczoraj) <i>anoche</i> (wczoraj wieczorem) <i>el martes</i> (we wtorek) <i>el año pasado</i> (w zeszłym roku) <i>en verano</i> (latem) <i>en 2004</i> (w 2004 roku) <i>hace dos días</i> (dwa dni temu) <i>hace tres meses</i> (trzy miesiące temu) itd.</p> <p><i>Ayer fuimos al cine.</i> Wczoraj poszliśmy do kina.</p> <p>▶ Wyraża czynność powtarzającą się lub trwającą w przeszłości, gdy wskazany jest czas jej trwania lub powtarzania się.</p> <p><i>Viví dos años en Francia.</i> Mieszkałem dwa lata we Francji.</p> <p><i>Estuve en casa hasta las cinco.</i> Byłem w domu do piątej.</p> <p><i>El año pasado fui cuatro veces a Italia.</i> W zeszłym roku pojechałem cztery razy do Włoch.</p>	<p>▶ Wyraża czynności i sytuacje zwyczajowe lub powtarzające się w sposób regularny w przeszłości. Występuje wtedy z przysłówkami czasu:</p> <p><i>antes</i> (wcześniej, kiedyś) <i>normalmente</i> (zwykle) <i>habitualmente</i> (zazwyczaj) <i>cada día</i> (codziennie) <i>dos veces al mes</i> (dwa razy w miesiącu) <i>todos los fines de semana</i> (w każdy weekend) itd.</p> <p><i>Antes comía muchos dulces.</i> Kiedyś jadłem dużo słodczy.</p> <p>▶ Służy do opisywania osób, przedmiotów i miejsc w przeszłości. Opis ten ma charakter statyczny (jak opis fotografii).</p> <p><i>Mi primer gato era negro.</i> Mój pierwszy kot był czarny.</p> <p>▶ Wyraża czynność lub stan przeszły niedokonany, trwający w stosunku do konkretnego momentu w przeszłości.</p> <p><i>Ayer a las dos estaba en el trabajo.</i> Wczoraj o drugiej byłem w pracy.</p> <p>▶ Wyraża stan lub czynność przeszłą niedokonaną, trwającą względem innej czynności równoczesnej, ale dokonanej, krótszej w czasie. Ta druga może występować w czasie pretérito indefinido lub pretérito perfecto.</p> <p><i>Cuando estaba en el trabajo, llamó Tomás.</i> Kiedy byłem w pracy, zadzwonił Tomasz.</p> <p>▶ Wyraża dwie czynności niedokonane, trwające równocześnie w przeszłości.</p> <p><i>Mientras preparaba la cena, mi hermana ponía la mesa.</i> Podczas gdy robiłem kolację, moja siostra nakrywała do stołu.</p>

1 Uzupełnij zdania właściwą formą czasownika w czasie przeszłym.

1. Todas las mañanas Juan se levantaba (levantarse) tarde y (perder) el autobús.
2. (vivir, nosotros) en Argentina hasta el año pasado, después (trasladarse) a Bolivia.
3. Esta semana (ir, yo) a la biblioteca que antes (estar) en la calle Salvador Allende.
4. Cuando (conocer, yo) a vuestro padre, (tener) dieciocho años.
5. Teresa (empezar) a estudiar en la universidad cuando todavía no (tener) claro lo que (querer) hacer.

2 Uzupełnij tekst poczty elektronicznej właściwą formą czasu przeszłego.

Hola, Tere:

Te escribo para explicarte por qué no he podido (poder) ir contigo esta noche a la cena del trabajo. Esta mañana me (encontrar) con Nicolás, ese chico tan feo del que te (hablar) varias veces. Trabaja en contabilidad. Me (invitar) a comer. (insistir) tanto que al final (aceptar). (ir) a un restaurante mexicano que tiene su hermano. La comida (ser) malísima. La carne (estar) quemada y el vino (saber) a agua. Lo peor (ser) al final: un grupo de mariachis se (acercar) a nuestra mesa y (empezar) a cantar canciones de amor. Me (poner) roja como un tomate. Nicolás me (decir) que (tener) que hablar conmigo de sus sentimientos. Entonces le (contestar) que (tener) queirme. Me (decir) que (poder) hablar en la cena del trabajo, porque él (pensar) ir. Entonces, yo (decidir) que prefiero quedarme en casa.

3 Uzupełnij tekst właściwą formą czasu przeszłego, a następnie odpowiedz na pytania.

SUPERAR LOS COMPLEJOS

1. Sandra, 31 años.

"En el colegio, al ser la más alta, siempre me ponían (poner) al final de las filas, me (sentar, ellos) al fondo de la clase. (ir) a un colegio solo de chicas y en las obras de teatro siempre (hacer) de chico por ser la más alta y la más grande. ¡Pero yo (estar) encantada porque siempre (tener) un papel en las obras! Cuando (empezar) a hacer deporte, (ir) al médico y me (decir): "Anda recta para no tener problemas". Cuando (empezar) a practicar baloncesto, (entrar) en un mundo en el que toda la gente (ser) alta. Incluso yo (ser) de las normales, pues (haber) chicas más altas".

2. Gerardo, 30 años.

"Antes estaba (estar) muy delgado. Visualmente no (ser) agradable: los huesos muy marcados, me (sobresalir) las costillas, (tener) la cara tan delgada que (dar) la impresión de estar enfermo. Me (acomplejar) sobre todo por la estética. La playa (estar) prohibida. Cuando (ser) muy pequeño, no me (dar) cuenta, pero desde los 14, 15 o 16 años para mí (ser) importante tener un bañador largo y una camiseta ancha para ir a la playa. Un psiquiatra me (decir) que (ser) anorexia nerviosa. Lo (superar) hace tiempo tras una enfermedad que me (obligar) a estar seis meses en casa, sentado en el sofá, viendo la tele y comiendo. (ganar) casi veinte kilos".

3. Cristian, 28 años.

"Yo de pequeño tenía (tener) mucho pelo, muy rizado, pero durante mi adolescencia se me (empezar) a caer. Según (pasar) los años, me (dar) cuenta de que (perder) mucho pelo. Al principio sí me (acomplejar) porque (parecer) más viejo de lo que (ser). Pero últimamente (aprender) a relativizarlo, a verlo como algo insignificante. Lo (asimilar) como algo que forma parte de mi apariencia, de mi estética".

- a. ¿Quién tenía problemas de peso?
- b. ¿Quién tenía complejo por la altura?
- c. ¿Quién tenía complejo por la calvicie?

1 Spójrz na przykłady:

Jaime es el chico que está al lado de la puerta.

Jaime jest tym chłopakiem, który stoi obok drzwi (znajduje się tam).

María es inteligente, pero hoy está distraída.

Maria jest inteligentna, ale dzisiaj jest rozkojarzona (znajduje się w takim stanie).

Pedro es poeta, pero está de camarero en un bar.

Pedro jest poetą, ale pracuje jako kelner w barze (jest nim obecnie).

2 Użycie:

▶ Czasownik *ser*: Patrz ROZDZIAŁ 6.▶ Czasownik *estar*: Patrz ROZDZIAŁ 7.

SER	ESTAR
<p>▶ Określa osoby, przedmioty i miejsca. Służy też do definiowania.</p> <p><i>Miguel es mi hermano.</i> Miguel jest moim bratem. <i>Mi casa es un chalé adosado.</i> Mój dom jest domkiem szeregowym. <i>Madrid es la capital de España.</i> Madryt jest stolicą Hiszpanii.</p>	<p>▶ Podaje umiejscowienie w przestrzeni osób, rzeczy i miejsc.</p> <p><i>Miguel está en casa.</i> Miguel jest w domu. <i>Mi casa está en la calle Colón.</i> Mój dom jest na ulicy Colón. <i>Madrid está en el centro de España.</i> Madryt jest w centrum Hiszpanii.</p>
<p>▶ Opisuje stałe cechy (fizyczne lub charakteru) osób oraz cechy niezmiennie przedmiotów i miejsc.</p> <p><i>Ana es alta y simpática.</i> Anna jest wysoka i sympatyczna. <i>Mi habitación es bonita y acogedora.</i> Mój pokój jest ładny i przytulny. <i>Este jersey es rojo.</i> Ten sweter jest czerwony. <i>Esta mesa es de madera.</i> Ten stół jest drewniany. <i>Barcelona es grande e industrial.</i> Barcelona jest duża i uprzemysłowiona.</p>	<p>▶ Opisuje stan przejściowy (fizyczny lub emocjonalny) osób, a także stan, w jakim znajdują się przedmioty i miejsca.</p> <p><i>Ana está cansada y triste.</i> Anna jest zmęczona i smutna. <i>Mi habitación está sucia.</i> Mój pokój jest brudny. <i>Este jersey está roto.</i> Ten sweter jest podarty. <i>Esta mesa está anticuada.</i> Ten stół jest przestarzały. <i>Barcelona está de moda.</i> Barcelona jest modna.</p>
<p>▶ Informuje o narodowości i pochodzeniu osób i rzeczy.</p> <p><i>Marisa es argentina.</i> Marisa jest Argentyнкą. <i>Aga es de Varsovia.</i> Aga jest z Warszawy. <i>Los burritos son de México.</i> Burritos są z Meksyku.</p>	<p>▶ Informuje o stanie cywilnym osób.</p> <p><i>Marisa está soltera.</i> Marisa jest panną. <i>Aga está casada con Piotr.</i> Aga jest żoną Piotra. <i>Aga y Piotr están casados.</i> Aga i Piotr są małżeństwem.</p>
<p>▶ Informuje o wyuczonym lub stałym zawodzie.</p> <p><i>Antonio es camarero.</i> Antonio jest kelnerem.</p>	<p>▶ Informuje o zawodzie tymczasowym. Używa się go z przyimkiem <i>de</i>. Znaczy to samo co wyrażenie <i>trabaja de</i> + zawód.</p> <p><i>Antonio está de camarero.</i> = <i>Trabaja temporalmente de camarero.</i> Antonio jest kelnerem = Pracuje tymczasowo jako kelner.</p>
<p>▶ Informuje o godzinie, dacie lub porze roku.</p> <p><i>Es la una.</i> Jest pierwsza. <i>Son las tres y media.</i> Jest wpół do czwartej. <i>Hoy es martes.</i> Dzisiaj jest wtorek. <i>Mañana es doce de noviembre.</i> Jutro jest dwunasty listopada. <i>Es el año 2018.</i> Jest 2018 rok. <i>Ahora es primavera.</i> Teraz jest wiosna.</p>	<p>▶ Informuje o dacie w pierwszej osobie liczby mnogiej + przyimek <i>a</i>. Ta sama forma z przyimkiem <i>en</i> informuje o roku lub porze roku.</p> <p><i>Hoy estamos a martes.</i> Dzisiaj mamy wtorek. <i>Mañana estaremos a doce de noviembre.</i> Jutro będzie dwunasty listopada. <i>Estamos en el año 2018.</i> Mamy 2018 rok. <i>Ahora estamos en primavera.</i> Teraz mamy wiosnę.</p>
<p>▶ Informuje o przynależności.</p> <p><i>Este ordenador es mío.</i> Ten komputer jest mój. <i>Ese libro es de Nuria.</i> Ta książka jest Nurii.</p>	<p>▶ Z imiesłowem czynnym wyraża czynność teraźniejszą, ciągłą, trwającą w chwili mówienia (patrz ROZDZIAŁ 25).</p> <p><i>Nuria está leyendo un libro.</i> Nuria czyta książkę.</p>

1 Uzupełnij zdania wyrażeniami z ramki. Zauważ, że tworzą one jedną historię. Użyj czasowników *ser/estar* we właściwej formie.

<i>ser</i> dinámica y no demasiado grande	<i>estar</i> cerca del centro de la ciudad
<i>ser</i> de Szczecin	<i>estar</i> en Poznań
<i>ser</i> polaca	<i>estar</i> casados
<i>ser</i> arquitecto	<i>estar</i> enamorado
<i>ser</i> historiadores del arte	<i>estar</i> muy contentos

- Luis *es arquitecto* y trabaja en un estudio de arquitectura.
- El estudio de arquitectura
- A Luis le gusta mucho Poznań porque
- Luis de Marta, que
- Luis y Marta viven en un piso que
- Hoy Luis y Marta porque han quedado con sus amigos Carlos y Ágata para ir a comer paella en un restaurante español.
- Carlos y Ágata y tienen su propia galería de arte.
- Carlos y Ágata desde hace unos años. Su boda fue en Poznań, porque ella

2 Użyj czasownika *ser* i przymiotników z ramki do utworzenia zdań porównujących różne środki transportu.

rápido/a	≠	lento/a	seguro/a	≠	peligroso/a
cómodo/a	≠	incómodo/a	higiénico/a	≠	antihigiénico/a
caro/a	≠	barato/a	ecológico/a	≠	contaminante
divertido/a	≠	aburrido/a	práctico/a	≠	desventajoso/a

! Pamiętaj

más... que
menos... que
(no) tan... como

- El coche *es más práctico que* el autobús.
- El tren el avión.
- El avión y el barco la bicicleta.
- Viajar en barco viajar en autobús.
- La bici el coche.
- El tranvía el autobús.
- Ir en taxi ir en coche.
- Utilizar el metro ir a pie.

3 Użyj czasownika *estar* oraz niektórych wyrażen z ramki, aby dokończyć zdania informujące o tym, jak czują się poszczególne osoby w danej sytuacji.

bien	≠	mal	emocionado/a	≠	enfadado/a	nervioso/a	≠	tranquilo/a
de buen humor	≠	de mal humor	cansado/a	≠	descansado/a	ocupado/a	≠	libre
contento/a	≠	triste	enfermo/a	≠	sano/a	sorprendido/a	≠	apático/a

- Cuando tienes muchas cosas que hacer, *estás ocupado*
- Después de hacer mucho ejercicio, Ana siempre
- Si os duele la tripa, quizás
- Cuando me dan una sorpresa,
- Durante una visita al dentista, mis hijos
- Cuando nos visitan unos amigos de otra ciudad,
- Cuando me invitan al cine o a un restaurante,
- Cuando te sientes bien,
- Si tienes mucho trabajo,

4 Uzupełnij zdania właściwą formą czasowników *ser* i *estar*.

- Maricarmen y yo *estamos* separados.
- Últimamente muy ocupadas y no tienen tiempo para nada.
- Según el estereotipo, los españoles bajitos y morenos, pero en mi familia todos rubios y tenemos los ojos azules o verdes.
- Y vosotros, ¿de dónde ?
- Y vosotros, ¿dónde ? No os veo.
- muy nervioso porque esta tarde tengo un examen.
- Hoy a veintitrés de noviembre.
- Mañana veintinueve de febrero: siempre me parece que un día especial.
- Toda la ropa que llevabas ayer ya limpia y guardada.
–¿Y dónde ?
–Pues en el armario. ¿Dónde crees que puede estar guardada?
- Ten cuidado, que esas copas muy delicadas porque de cristal y ya tengo dos que un poco rotas.

1 Spójrz na przykłady:

Si podemos, normalmente comemos juntos. Jeśli możemy, to zwykle jemy razem.
Si puedo, esta noche ceno contigo. Jeżeli będę mógł, to zjem z tobą dzisiaj kolację.

2 Forma:

warunek możliwy do spełnienia	skutek możliwy do spełnienia lub pewny
<i>Si</i> + czas teraźniejszy (<i>presente</i>),	czas teraźniejszy (<i>presente</i>)

3 Użycie:

- Używamy formy *si* + **czas teraźniejszy (*presente*)**, kiedy mówimy o sytuacji realnej, która jest lub będzie możliwa do zrealizowania w teraźniejszości lub w przyszłości, jeśli spełninony zostanie możliwy do spełnienia warunek.

Si hace buen tiempo, podemos pasear por el parque.

Jeżeli będzie ładna pogoda, możemy pospacerować po parku. (Możliwe, że będzie ładna pogoda).

- Skutek wyrażony czasem ***presente de indicativo*** może odnosić się do:

- praw uniwersalnych, które są samoistne, czyli zawsze istnieją i działają,

Si la temperatura es inferior a 0 grados, el agua se congela.

Jeżeli temperatura spada poniżej 0 stopni, woda zamarza. (Zawsze tak się dzieje).

- sytuacji, które zazwyczaj mają miejsce, gdy zaistnieją określone warunki,

Si hace frío, me pongo un abrigo.

Jeżeli jest zimno, wkładam płaszcz. (Zawsze tak robię, kiedy jest zimno).

- sytuacji przyszłej, przedstawionej jako pewna,

Si te esperas un momento, te doy el pañuelo de tu madre.

Jeśli chwilę zaczekasz, dam ci chustkę twojej matki. (Zaraz ci ją dam).

- sytuacji przyszłej, przedstawionej jako bardzo prawdopodobna, w przypadku spełnienia warunku.

Si todo va bien, este fin de semana vamos de excursión a Malbork.

Jeżeli wszystko dobrze pójdzie, w ten weekend pojedziemy na wycieczkę do Malborka. (To jest bardzo prawdopodobny plan).

- Zdanie podrzędne (warunek) może pojawić się na początku lub na końcu zdania. Kiedy zdanie podrzędne znajduje się na początku zdania, stawiamy pomiędzy nim a zdaniem nadrzędnym przecinek. W odwrotnej sytuacji przecinka nie stawiamy.

Si me dejas tu tableta, te dejo mi ordenador. Jeśli pożyczysz mi swój tablet, pożyczę ci mój komputer.

Te dejo mi ordenador si me dejas tu tableta. Pożyczę ci mój komputer, jeśli pożyczysz mi swój tablet.

1 Utwórz zdania warunkowe, używając czasu teraźniejszego (*presente*).

1. (Tú) esperarte un momento —> (Yo) Contarte qué pasó ayer.
Si te esperas un momento, te cuento qué pasó ayer.
2. (Vosotros) aprender idiomas —> (Vosotros) poder viajar a otros países.
3. (Tú) ayudar a tu hermano con los deberes —> (Yo) regalarte mi pulsera.
4. (Nosotras) no tener dinero —> (Nosotras) quedarse en casa.
5. (A Jaime) no gustarle el brócoli —> (Yo) prepararle otra cosa para comer.
6. (Yo) saber qué problema tiene —> (Yo) siempre intentar ayudarlo.

2 Uporządkuj elementy, tworząc zdania warunkowe ze spójnikiem *si*.

1. esta noche / no os importa / a casa / vuelvo con vosotros
Si no os importa, esta noche vuelvo con vosotros a casa.
2. lo mejor es / estáis cansados / enseguida / volver a casa
3. puedes apuntarte / francés / quieres aprender / a un curso
4. la carne / podemos pedirle / no está bien / otra cosa al camarero
5. los bailes típicos / espectáculos cada noche / en este local hay / os gustan
6. puedo pagar / dinero en metálico / no tienes suficiente / con tarjeta

3 Określ, które zdania są podrzędne (warunek), a które nadrzędne (skutek) w podanych zdaniach warunkowych i wpisz spójnik *si* we właściwym miejscu. Zwróć uwagę na interpunkcję.

- | | |
|--|---|
| 1. ...X... Esta noche os enseñamos las fotos de nuestra boda ...si... os apetece verlas. | 5. no nieva, las Navidades no me gustan tanto. |
| 2. me dejas tu reloj, te dejo mi móvil. | 6. os gusta el marisco, esta noche os preparo gambas al ajillo. |
| 3. me ayudas, yo te ayudo luego a ti. | |
| 4. mis nietos vienen a verme pasan por la ciudad. | |

4 Co zwykle robisz w następujących sytuacjach? Uzupełnij zdania o zdanie nadrzędne, wyrażające dowolny skutek.

1. Si no tengo comida en casa,
2. Si mis vecinos hacen mucho ruido,
3. Si encuentro una cartera en la calle,
4. Si tengo un día libre,
5. Si un desconocido me habla por la calle,

5 W jakim przypadku zachowujesz się w podany w sposób? Uzupełnij zdania o zdanie podrzędne, wyrażające dowolny warunek.

1., llamo a la policía.
2., voy en taxi.
3., grito muy fuerte.
4., me pongo una chaqueta.
5., sonrío y me siento feliz.

1 Spójrz na przykłady:

*La casa de Jaime está **por** este barrio.* Dom Jakuba jest w tej dzielnicy.
*Jaime viene **para** este barrio.* Jakub przyjeżdża do tej dzielnicy.

2 Użycie:

POR	PARA
<p>▶ Wskazuje na przyczynę lub powód.</p> <p><i>Han cancelado el vuelo por el mal tiempo.</i> Odwołano lot z powodu złej pogody. <i>Gracias por la información.</i> Dziękuję za informację.</p> <p>▶ W powyższym znaczeniu używany jest w pytaniach: ¿Por qué? (Dlaczego?)</p> <p><i>¿Por qué estás triste?</i> Dlaczego jesteś smutny?</p>	<p>▶ Wskazuje na cel, przeznaczenie lub zamiar.</p> <p><i>Esta copa es para vino.</i> Ten kieliszek jest do wina. <i>Luis estudia para arquitecto.</i> Luis studiuje, żeby zostać architektem.</p> <p>▶ W powyższym znaczeniu używany jest w pytaniach: ¿Para qué? (Po co? / Do czego?)</p> <p><i>¿Para qué sirve esta máquina?</i> Do czego służy ta maszyna?</p>
<p>▶ Wskazuje na sposób, w jaki dana czynność została wykonana.</p> <p><i>Te he enviado un mensaje por internet.</i> Wysłałem ci wiadomość przez Internet.</p>	<p>▶ Wskazuje na osobę adresata lub kogoś, kto ma odnośnie do danej sytuacji określone odczucia.</p> <p><i>Ha llegado una carta para ti.</i> Przyszedł list do ciebie. <i>Es una situación difícil para Marta.</i> To jest trudna sytuacja dla Marty.</p>
<p>▶ Kiedy odnosi się do miejsca, oznacza:</p> <ul style="list-style-type: none"> – miejsce, przez które odbywa się jakiś ruch, coś lub ktoś przejeżdża lub przechodzi, <p><i>Este autobús pasa por la Plaza de España.</i> Ten autobus przejeżdża przez Plac Hiszpański.</p> <ul style="list-style-type: none"> – miejsce okoliczne, pobliskie. <p><i>Creo que la oficina de correos está por esta calle.</i> Myślę, że poczta jest na tej ulicy (ale nie jestem pewien).</p>	<p>▶ Kiedy odnosi się do miejsca, oznacza cel lub kierunek. W tym przypadku może być używany wymiennie z przyimkiem <i>hacia</i>.</p> <p><i>Me voy para casa.</i> Idę do domu. <i>Este autobús va para la Plaza de España.</i> Ten autobus jedzie na Plac Hiszpański. <i>¿Es este el tren para Granada?</i> Czy to jest pociąg do Granady?</p>
<p>▶ Kiedy odnosi się do czasu, używany jest z niektórymi porami dnia.</p> <p><i>por la mañana / tarde / noche</i></p>	<p>▶ Kiedy odnosi się do czasu, oznacza termin wykonania jakiejś czynności lub zakończenia czegoś w danym okresie.</p> <p><i>Tenéis que hacer este ejercicio para el lunes.</i> Musicie zrobić to ćwiczenie na poniedziałek.</p>
<p>▶ Kiedy odnosi się do osób, oznacza brak zainteresowania (w znaczeniu „wszystko mi jedno”, „nie obchodzi mnie to”).</p> <p><i>Por mí, puedes quedarte en casa de Maribel.</i> Jak dla mnie, możesz zostać u Maribel.</p>	<p>▶ Kiedy odnosi się do osób, używamy go w celu wyrażenia opinii.</p> <p><i>Para mí, todo es culpa de Carlos.</i> Według mnie wszystko to wina Carlosa.</p>
<p>▶ Wskazuje na liczbę lub ilość stosunkową.</p> <p><i>Tenemos que pagar cinco euros por persona.</i> Musimy zapłacić pięć euro za osobę. <i>Iba a más de cien kilómetros por hora.</i> Jechał ponad sto kilometrów na godzinę.</p>	<p>▶ W porównaniach wskazuje na różnicę między tym, co jest, a tym czego się oczekiwało.</p> <p><i>Para tener cinco años, lee muy bien.</i> Jak na pięć lat, bardzo dobrze czyta. <i>Tiene mucha energía para su edad.</i> Ma dużo energii, jak na swój wiek.</p>
<p>▶ Wskazuje na zamianę jednej rzeczy na drugą lub osobę, która zajęła miejsce innej.</p> <p><i>He cambiado esa falda por otra.</i> Zamieniłam tę spódnicę na inną. <i>He ido a la reunión por Juan, porque él no podía asistir.</i> Poszedłem na zebranie zamiast Juana, ponieważ on nie mógł iść.</p>	
<p>▶ Informuje o cenie.</p> <p><i>He comprado esa falda por cincuenta euros.</i> Kupiłem tę spódnicę za pięćdziesiąt euro.</p>	

1 Uzupełnij zdania przyimkiem *por* lub *para*.

1. Perdona, ¿este tren va *para* Cracovia?
2. El ladrón salió de la casa la ventana.
3. ti, ¿quién es el mejor escritor polaco?
4. Me parece que con diez euros persona tendremos suficiente hacer la fiesta.
5. Tengo que terminar el informe el lunes la mañana.
6. ¿ quién son estos paquetes?
7. ¿ cuándo son estas magdalenas? ¿Puedo comerme una?
8. El cine Apolo está la zona universitaria, ¿no?
9. Ir carretera es más barato que ir autopista.
10. saber siempre qué ocurre, Ana habla todos los días teléfono con su hermana.

2 Połącz elementy obu kolumn właściwym przyimkiem.

1. He comprado esta bufanda
2. Seguro que todo va a estar preparado
3. Por favor, envíame esa foto
4. Quiero hablar contigo
5. Cuando estaban de excursión con sus padres, los niños se perdieron
6. Se ha comprado un coche
7. He decidido dejar mi trabajo
8. Ha decidido dejar su trabajo

por

para

- a. dedicarme a lo que realmente me apasiona: viajar.
- b. el bosque y los encontraron dos días después.
- c. Facebook o Whastapp. Quiero imprimirla y enmarcarla.
- d. Julia. ¿Te gusta?
- e. las condiciones que tenía, que no eran muy buenas.
- f. mañana, así que tranquilízate, por favor.
- g. muy poco dinero.
- h. saber qué opinas.

3 Uzupełnij zdania przyimkiem *por* lub *para* oraz elementami z ramki.

el parque? • ellos, que son muy mayores. • la espalda? • la mañana.
• ser director financiero de una multinacional. • un niño de diez años.

1. Me cuesta mucho levantarme
2. El señor Ramírez es una persona muy sencilla
3. ¿Te importa ponerme crema
4. ¿Te apetece venir a correr mañana
5. Ha vuelto a casa de sus padres
6. Este libro puede ser un poco aburrido

4 Zaznacz właściwe znaczenie każdego ze zdań w podanych przykładach.

- a. Fue por el puente.
 - b. Fue para el puente.
 - i. En el puente tenía una cita.
 - ii. El puente estaba en el camino a su destino.
- a. Van en coche por Polonia.
 - b. Van en coche para Polonia.
 - i. El viaje empezó en otro país.
 - ii. No van a salir de Polonia.
- a. Lo hizo por Carmen.
 - b. Lo hizo para Carmen.
 - i. Dejó su trabajo porque a Carmen no le gustaba.
 - ii. Hizo un jersey de lana y Carmen lo recibirá.
- a. He visto unas cortinas por la ventana.
 - b. He visto unas cortinas para la ventana.
 - i. Las cortinas estaban en la tienda.
 - ii. Las cortinas estaban en la calle.
- a. Para mí, al menos.
 - b. Por mí, al menos.
 - i. Considero que puedes ir al cine con tus amigos, pero pregunta antes a tu madre también.
 - ii. Considero que es muy importante hacer cosas con los amigos.

1 Spójrz na przykłady: *la mano* *el problema* *la universidad* *el/la artista*

2 Forma:

► Podstawowe zagadnienia: patrz ROZDZIAŁ 3.

► W przeciwieństwie do ogólnej zasady niektóre rzeczowniki zakończone na samogłoskę **-a** są rodzaju męskiego.

-a	<i>el mapa, el tranvía, el día, el mediodía, el vodka, el tequila, el sofá...</i>
-ma	<i>el tema, el idioma, el problema, el sistema, el programa, el dilema, el fotograma, el clima, el aroma, el fantasma, el pijama ...</i> (W języku polskim są to często słowa zakończone na -m lub -mat). Wyjątki: <i>la diadema, la crema, la broma, la calma, la fama, la cima...</i>
-ta	<i>el planeta, el cometa</i> (W języku polskim słowa te również zakończone są na -ta).

► W przeciwieństwie do ogólnej zasady niektóre rzeczowniki zakończone na samogłoskę **-o** są rodzaju żeńskiego.

-o	<i>la mano, la radio</i> słowa zakończone na -o, które są skróconą formą: <i>la moto(cicleta), la foto(grafia), la eco(grafia)</i>
----	---

► Rodzaju żeńskiego są również rzeczowniki zakończone na:

-dad, -tad	<i>la ciudad, la universidad, la verdad, la ansiedad, la actividad, la libertad, la mitad, la voluntad...</i>
-ud	<i>la salud, la juventud, la actitud, la altitud, la multitud, la virtud, la solicitud...</i>
-ción, -sión	<i>la habitación, la acción, la televisión, la pasión, la expresión...</i>
-z	<i>la luz, la cruz, la nariz, la voz, la paz, la timidez, la vejez...</i> Wyjątki: <i>el ajedrez, el altavoz, el arroz, el disfraz...</i>
-ie	<i>la serie, la superficie, la especie, la calvicie, la planicie...</i> Wyjątek: <i>el pie</i>
-umbre	<i>la costumbre, la legumbre, la cumbre, la incertidumbre...</i>

3 Użycie:

► Rodzaj gramatyczny w przypadku rzeczowników nieożywionych nie ma związku ze znaczeniem danego słowa, dlatego wiele rzeczowników ma inny rodzaj w języku hiszpańskim, a inny w języku polskim.

la mesa (ten stół), *la silla* (to krzesło), *el sofá* (ta kanapa), *el libro* (ta książka)...

► W przypadku rzeczowników osobowych rodzaj gramatyczny ma związek z płcią biologiczną.

-o / -a	<i>el chico / la chica, el ministro / la ministra...</i>
-spółgłoska / -a	<i>el escritor / la escritora, el capitán / la capitana...</i>

► Istnieją jednak takie rzeczowniki, które posiadają taką samą formę zarówno dla rodzaju męskiego, jak i żeńskiego.

-a	<i>el/la pediatra, el/la psiquiatra, el/la espía...</i>
-sta	<i>el/la artista, el/la turista, el/la periodista, el/la gimnasta...</i>
-nte	<i>el/la estudiante, el/la cantante, el/la paciente...</i>

► Rzeczowniki posiadające taką samą formę w rodzaju męskim i żeńskim, przybierają rodzaj zgodny z płcią biologiczną dla rodzajnika i przymiotnika.

un pediatra simpático / una pediatra simpática

► W przypadku zwierząt, niektóre rzeczowniki nie posiadają zróżnicowania rodzaju na formę męską i żeńską (np. *la rata, la pantera, la serpiente, el ratón, el loro, el tiburón*) i gramatycznie zawsze są rodzaju męskiego lub żeńskiego. Inne rzeczowniki mogą różnicować formę na męską i żeńską.

-a	<i>gato/gata, lobo/loba, oso/osa, elefante/elefanta, camello/camella, león/leona</i>	-ina	<i>gallo/gallina, jabalí/jabalina</i>
-esa	<i>tigre/tigresa</i>	różne słowa	<i>caballo/yegua, toro/vaca, carnero/oveja</i>

1 Wstaw rzeczowniki z ramki w odpowiednie kolumny tabeli.

acompañante • cineasta • gratitud • habitación • mano • pie • mapa • necesidad
• pianista • planeta • radioyente • sencillez • sistema • tenista • tranvía

rodzaj męski	rodzaj żeński	taka sama forma dla rodzaju męskiego i żeńskiego
.....
.....
.....
.....
.....

2 Podkreśl właściwą opcję w poniższych zdaniach.

- Leo Messi es **uno/una** de **los/las** futbolistas más **valorados/valoradas** del mundo.
- A Jaime le duele **el/la** mano **derecho/derecha** y **el/la** pie **izquierdo/izquierda**.
- Este niño tiene **el/la** **feo/fea** costumbre de ponerse el dedo en **el/la** nariz.
- Han descubierto **un/una** **nuevo/nueva** planeta que es **parecido/parecida** a la Tierra.
- El/La** habitación era **amplio/amplia** y **luminoso/luminosa**, pero en realidad no era muy **acogedor/acogedora**.
- Cuando tienes **un/una** problema, tienes que mantener **el/la** calma para no quedarte con **ningún/ninguna** trauma.
- El/La** verdad es que a **cierto/cierta** edad tienes que vigilar **el/la** salud.
- Hijo, levántate **del/de la** sofá y ponte **el/la** pijama, que ya es hora de acostarse.

3 Przepisz poniższe zdania, zmieniając rodzaj na żeński.

- El tigre es más peligroso que el gato.
.....
- En el zoo mi vecino vio un elefante muy tranquilo y un lobo bastante agresivo.
.....
- Yo hice el viaje en un caballo muy ágil y mi primo en un camello muy dócil.
.....
- Mi padre es guía turístico y mi abuelo es un psiquiatra muy reconocido.
.....
- El sueño de mi hermano es ser un cantante conocido en el mundo entero.
.....

4 Uzupełnij tekst rodzajnikami (el, la, los, las).

Según (1) ecologistas, (2) problema del cambio climático es cada vez más evidente. No se puede negar que (3) habitantes de muchos países se han dado cuenta de que (4) clima está cambiando, porque (5) frío es cada vez menos intenso en invierno, mientras que (6) calor es mayor cada verano. En un congreso celebrado en (7) Universidad Católica Andrés Bello de Caracas, (8) especialista Alicia Villamizar aseguró que se calcula que para el año 2060 en Venezuela (9) cantidad anual de lluvias se reducirá en un 25%, (10) nivel del mar subirá como mínimo un metro y (11) disminución de (12) nieve de los Andes será muy perceptible. Por tanto, (13) actitud y (14) costumbres de la población deberán cambiar si se quiere evitarlo. (15) planeta está en peligro y su futuro está en manos de cada uno de nosotros.

1 Spójrz na przykłady:

Manuel estaba pintando la puerta cuando su mujer la abrió.
Manuel malował drzwi, kiedy jego żona je otworzyła.

Ayer estuve escribiendo todo el día.
Wczoraj cały dzień pisałem.

2 Użycie:

- ▶ Sprawdź formę imiesłowu czynnego w ROZDZIALE 25.
- ▶ Sprawdź formę czasu przeszłego złożonego (*pretérito perfecto*) czasownika *estar* w ROZDZIALE 31.
- ▶ Sprawdź formę czasu przeszłego prostego (*pretérito indefinido*) czasownika *estar* w ROZDZIALE 38.
- ▶ Sprawdź formę czasu przeszłego niedokonanego (*pretérito imperfecto*) czasownika *estar* w ROZDZIALE 45.

3 Użycie:

- ▶ Konstrukcja *estuve / he estado* + imiesłów czynny (*gerundio*) wyraża czynność zakończoną w czasie przeszłym, podobnie jak czas przeszły złożony (*pretérito perfecto*) oraz przeszły prosty (*pretérito indefinido*), ale dodatkowo podkreśla, że czynność ta trwała przez jakiś czas.

El año pasado Vicente estuvo ayudando a sus padres a pintar la casa.

W zeszłym roku Vicente pomagał swoim rodzicom malować dom.

Esta semana hemos estado practicando todas las tardes.

W tym tygodniu ćwiczyliśmy każdego popołudnia.

- ▶ Konstrukcji *estuve / he estado* + imiesłów czynny (*gerundio*) używamy w celu wyrażenia czynności trwającej przez określony czas (trzy godziny, cały wieczór, rok itd.). Czynność ta niekoniecznie musi być czynnością dokonaną.

Estuvo escribiendo la biografía de Salvador Dalí durante cinco años, pero no la terminó.

Pisał biografię Salvadora Dalí przez pięć lat, ale jej nie skończył.

- ▶ Konstrukcja *estaba* + imiesłów czynny (*gerundio*) może wskazywać czynność trwającą i niezakończoną względem innej czynności w przeszłości. W wielu przypadkach można jej używać wymiennie z czasem przeszłym niedokonanym (*pretérito imperfecto*).

Cuando estaba caminando por la calle, escuchó la ambulancia. = *Cuando caminaba por la calle, escuchó la ambulancia.*

Kiedy szedł ulicą, usłyszał karetkę pogotowia.

! Uwaga!

- ▶ Konstrukcji *estaba* + imiesłów czynny (*gerundio*) nie używamy do wyrażania czynności zwyczajowych w przeszłości.

De niño todos los domingos comía / ~~estaba comiendo~~ en casa de su abuela.

Jako dziecko w każdą niedzielę jadał obiady w domu swojej babci.

- ▶ Nie używa się jej z czasownikami: *ser, estar, tener, poder, haber, ir, volver, creer, pensar* i *venir*.
- ▶ Nie używamy jej też z czasownikami opisującymi stan, jak *parecer* lub *oler*.

1 Podkreśl właściwą formę (*estuve + gerundio* lub *he estado + gerundio*).

1. Este verano estuve / he estado viajando por toda Europa.
2. Esta mañana Ana estuvo / ha estado esperando el tranvía más de una hora.
3. En diciembre estuvimos / hemos estado ayudando a nuestros abuelos en su casa.
4. ¿Estuvisteis / Habéis estado repasando toda la tarde para el examen de mañana?
5. El fin de semana pasado estuvimos / hemos estado comprando en el supermercado.
6. El niño estuvo / ha estado jugando toda la mañana de ayer.
7. El sábado pasado Maite estuvo / ha estado fregando el suelo.
8. Estuvimos / Hemos estado limpiando el piso después de la fiesta de ayer.

2 Uzupełnij zdania konstrukcją *estuve + gerundio*, *he estado + gerundio* lub *estaba + gerundio*.

1. ¿Qué haciendo vosotros cuando llegó la policía?
2. Nuestros hijos jugando desde que se levantaron hasta que se acostaron.
3. Víctor duchándose cuando cortaron el agua en el edificio.
4. ¡Cuánto tiempo sin verte! ¿Qué haciendo estos años?
5. El curso pasado yo trabajando en un proyecto científico muy interesante.
6. ¿Qué película viendo en el cine cuando os llamé?
7. Hace unos años trabajando en Alemania, después regresé a España.
8. Anoche preparándome para el examen de Informática de hoy.

3 Uzupełnij zdania konstrukcją *estar + gerundio* zawsze, kiedy będzie to możliwe, w innym przypadku użyj czasu przeszłego.

1. Antes yo (*salir*) mucho de casa para ir de copas.
2. Como todo el día (*jugar*) a videojuegos en Internet, le desconecté el wifi.
3. Durante muchos años Julián (*pensar*) que los problemas tienen solución.
4. Mi padre (*tener*) un buen coche más de diez años.
5. Ayer nosotros (*comer*) en un restaurante de tres estrellas.
6. ¿Cómo se titula la canción que (*tocar*) cuando llegué a tu casa?
7. El otro día mi tío (*chocar*) con una farola.
8. Ayer (*nevar*) toda la tarde.
9. (*terminar*) de leer el libro cuando se me cayó al agua.
10. Cuando era niño, (*estudiar*) todas las tardes.

4 W 2010 roku reprezentacja Hiszpanii w piłce nożnej wygrała Puchar Świata. Francisco i Javier tłumaczą nam, co robili w tym czasie, kiedy Andrés Iniesta zdobywał zwycięskiego gola. Uzupełnij tekst czasownikami z ramki, używając konstrukcji *estar + gerundio*.

hablar • esperar • trabajar • intentar

Francisco: "Recuerdo perfectamente el día que España ganó la Copa Mundial de Fútbol porque desde la mañana hasta la noche. Después de trabajar volví a casa, preparé la cena y me senté frente al televisor. a mis amigos hasta que empezó el partido, pero no llegaron, así que empecé a cenar solo. Mis amigos me llamaron. escapar de un enorme atasco. Cuando con ellos, Iniesta marcó el gol. Mis amigos se alegraron mucho".

abrir • viajar • saltar

Javier: "..... todo el día porque soy representante. Cuando la puerta de mi casa oí que la gente se alegraba por el gol de Iniesta. No vi el gol, pero de alegría toda la noche".

1 Spójrz na przykłady:

–¿Estás contenta? – Jesteś zadowolona?

–Sí, lo estoy. – Tak, jestem.

–¿Qué es? ¿Niño o niña? ¿Ya lo sabéis? – Kto to jest? Chłopiec czy dziewczynka? Wicie to już?

–Todavía no lo sabemos. – Jeszcze tego nie wiemy.

2 Forma:

Zaimki w funkcji dopełnienia bliższego (kogo? co?)		
	I. pojedyncza	I. mnoga
1. osoba	<i>me</i>	<i>nos</i>
2. osoba	<i>te</i>	<i>os</i>
3. osoba	<i>lo (le) / la</i> <i>lo</i> (W funkcji rodzaju nijakiego może odpowiadać na pytania: kim? czym? lub jaki? jaka? jakie?).	<i>los (les) / las</i>

Zaimki w funkcji dopełnienia dalszego (komu? czemu?)		
	I. pojedyncza	I. mnoga
1. osoba	<i>me</i>	<i>nos</i>
2. osoba	<i>te</i>	<i>os</i>
3. osoba	<i>le (se)</i>	<i>les (se)</i>

3 Użycie:

- Sprawdź zasady użycia zaimków w ROZDZIALE 34 i ROZDZIALE 35.

- Zaimek *lo* nie tylko jest zaimkiem rodzaju męskiego, posiada też funkcję rodzaju nijakiego. W tym przypadku nie ma liczby mnogiej. Zastępuje on wówczas zaimki nieokreślone (*esto, eso, aquello, algo* itd.) oraz zdania podrzędne ze spójnikiem *que* (że, żeby) lub *si* (czy).

*Sé esto. —> Lo sé.**Cree que se ha equivocado. —> Lo cree.**No saben si esperan un niño o una niña. —> No lo saben.**Quiere estudiar Arquitectura. —> Lo quiere.*

- Zaimek nijaki *lo* zastępuje również przydawkę po czasownikach: *ser, estar, parecer*.

*Jaime es alto. —> Jaime lo es.**Ana es arquitecta. —> Ana lo es.**María y Ernesto están casados. —> María y Ernesto lo están.**Los exámenes parecen difíciles. —> Los exámenes lo parecen.*

1 Przepisz poniższe zdania, zamieniając podkreślone elementy na zaimki.

1. ¿Contaste a Eva un cuento? → ¿Le contaste un cuento?
2. Dieron un susto a Esther. →
3. Están pelando las cebollas. →
4. ¿Llamaste por teléfono a Paula? →
5. ¿Conoces a Ignacio? →
6. Marta está triste, ¿no? →
7. No entiendo todo esto. →
8. Los especialistas consideran que tiene solución. →
9. Me han preguntado si iremos. →
10. Prefiero trabajar en una oficina. →

2 Połącz każde zdanie z właściwym odpowiednikiem.

- | | |
|--|------------------|
| 1. Fue insoportable. | a. La quería. |
| 2. La fiesta no fue muy divertida. | b. Le era fiel. |
| 3. Era alta y un poco gordita. | c. Lo estaba. |
| 4. Era fiel a su familia. | d. No la sabía. |
| 5. Estaba harta de estar en casa. | e. Lo fue. |
| 6. Quería darme una sorpresa. | f. Lo quería. |
| 7. Quería a su madre. | g. Lo era. |
| 8. No sabía que estaba allí. | h. No las sabía. |
| 9. No sabía las tablas de multiplicar. | i. No lo fue. |
| 10. No sabía la verdad. | j. No lo sabía. |
| 11. Parecía fácil. | k. Lo estábamos. |
| 12. Parecían enfadados. | l. Lo quise. |
| 13. Estábamos muy lejos. | m. Lo parecía. |
| 14. Quise conocerlo. | n. Lo parecían. |

3 Uzupełnij dialogi właściwymi zaimkami.

1. –¿De dónde es Julia? ¿Es colombiana?
–No, no es. Es venezolana.
2. –¿Has visto la última película de Amenábar?
–No, todavía no he visto.
3. –¿Dónde habéis puesto el helado?
–..... hemos puesto en el congelador.
4. –Anda, María, vete a la cama, que estás muerta de sueño.
–¡No, no estoy!
5. –¿De verdad sois astronautas?
–Sí, somos.
6. –Mira este dibujo, parece una cara.
–¡Qué dices! No parece.
7. –¿Ves a los Reyes Magos desde allí?
–Sí, veo perfectamente.
8. –¿De quién son estas joyas?
–Son mías, me regaló mi abuela.

4 Uzupełnij tekst właściwymi zaimkami. Zwróć uwagę, czy powinny być pisane łącznie z czasownikiem, czy rozdzielnie.

Andrea entró en el salón y enseguida (1) llamó mucho la atención un jarrón. (2) estuvo mirando durante un buen rato y al final (3) cogió con las manos, (4) dio la vuelta y decidió (5) tirar al suelo. Sin embargo, no se rompió. Pensó: "¿No está roto? ¿De verdad no (6) está? ¿Cómo puede ser? Tengo que (7) romper, tengo que (8) conseguir porque de esto depende mi vida."

Subió al desván, se acercó a la ventana, (9) abrió y (10) lanzó a la calle. Pero cuando se asomó a la ventana, no pudo (11) ver por ningún sitio. "¿Ha desaparecido? Esto sí que no puedo (12) creer". Bajó rápidamente a la calle y (13) buscó por todas partes. Los vecinos (14) miraban con extrañeza porque no sabían qué hacía: ni (15) sabían, ni (16) podían entender. (17) dijeron algo, pero parecía que ella no (18) oía, porque seguía buscando sin (19) hacer caso. "Se ha vuelto loca", dijo el señor del número 23. "Sí, es obvio que (20) está", replicó la del 25. Entonces, de repente, Andrea se quedó quieta y (21) miró a todos con cara de sorpresa. "¿Qué queréis? Sois unos cotillas", (22) dijo a sus sorprendidos vecinos. "Sí, (23) sois y siempre estáis espiándome", añadió justo antes de volver a entrar en su casa.

Los vecinos decidieron llamar a la policía porque era evidente que esa chica necesitaba ayuda, y (24) necesitaba urgentemente. Cuando los policías llamaron a su puerta, (25) encontraron abierta. Entraron, pero a Andrea no (26) encontraron en ninguna de las habitaciones, que estaban vacías. En realidad, no (27) estaban del todo: en el centro del salón, sobre el suelo, había un jarrón.

1 Spójrz na przykłady:

Jaime es médico. Jaime jest lekarzem.

Jaime es un médico excelente. Jaime jest świetnym lekarzem.

Jaime es el médico del que te hablé. Jaime jest tym lekarzem, o którym ci mówiłem.

2 Forma:

▶ Patrz ROZDZIAŁ 10 i ROZDZIAŁ 11.

3 Użycie:

Brak rodzajnika	Rodzajnik un/una/unos/unas	Rodzajnik el/la/los/las
<p>▶ Rzeczownik bez rodzajnika nie odnosi się do żadnego konkretnego przedmiotu, ale np. do materiału, z jakiego jest wykonany.</p> <p><i>No tengo Ø papel para imprimir.</i> <i>Está hecho de Ø papel.</i></p>	<p>▶ Rzeczownik z rodzajnikiem un/una/unos/unas odnosi się do konkretnego przedmiotu, ale takiego, który nie jest określony i o którym wspominamy po raz pierwszy.</p> <p><i>Escríbelo en un papel.</i></p>	<p>▶ Rzeczownik z rodzajnikiem el/la/los/las odnosi się do konkretnego przedmiotu, który jest określony, o którym już wcześniej wspomnieliśmy lub który jest jedynym przedmiotem istniejącym w danym kontekście.</p> <p><i>Escríbelo en el papel que te he dado.</i></p>
<p>▶ Zwykle nie używamy rodzajnika z czasownikami ser oraz nazwami zawodów, narodowości, ideologii, religii itd.</p> <p><i>María es Ø científica.</i> <i>Antonio es Ø chileno.</i> <i>Ingrid es Ø protestante.</i> <i>Pedro es Ø vegetariano.</i> <i>–¿A qué se dedica Inés?</i> <i>–Es Ø profesora de español.</i></p>	<p>▶ Używamy rodzajnika un/una/unos/unas, kiedy do nazwy zawodu, narodowości itd. dodamy określenie, lub gdy identyfikujemy kogoś za pomocą dopełnienia.</p> <p><i>María es una científica polaca.</i> <i>Antonio es un chileno simpatiquísimo.</i> <i>–¿Quién es Inés?</i> <i>–Es una profesora que trabaja con Ana.</i></p>	<p>▶ Używamy rodzajnika el/la/los/las z nazwami zawodów, narodowości itd. w przypadku, gdy dopełnienie (zwykle zdanie względne) pozwala zidentyfikować kogoś nam znanego lub gdy chodzi o jedyną istniejącą taką osobę.</p> <p><i>María es la científica que descubrió el polonio.</i> <i>Antonio es el chileno al que conocí en Sopot.</i> <i>–¿Quién es Inés?</i> <i>–Es la profesora de español de Daniel.</i></p>
<p>▶ Zazwyczaj nie używamy rodzajnika, kiedy rzecz, o której mówimy, występuje w nieokreślonej ilości. Dotyczy to zarówno rzeczowników policzalnych, jak i niepoliczalnych.</p> <p><i>Quiero Ø agua.</i> <i>¿Comes Ø carne?</i> <i>Compra Ø zanahorias.</i></p>	<p>▶ Użycie rodzajnika un/una/unos/unas niesie informację o ilości. Z rzeczownikami niepoliczalnymi ma on charakter metonimii (skrótowego zamiennika innego słowa), a z rzeczownikami policzalnymi oznacza „kilka”.</p> <p><i>Quiero un agua.</i> (= szklankę, butelkę wody). <i>He comprado una carne excelente.</i> (= kawałek mięsa). <i>Compra unas zanahorias.</i> (= kilka marchewek, niewiele).</p>	<p>▶ Rodzajnik el/la/los/las może służyć do wyrażania stwierdzeń ogólnych lub do mówienia o czymś określonym, już wcześniej znanym.</p> <p><i>El agua es la bebida más saludable.</i> (= stwierdzenie ogólne). <i>Me he bebido el agua.</i> (= całą wodę, która była, tę, którą mi dałeś itd.). <i>He metido la carne en la nevera.</i> (= to, które kupiłem). <i>Las zanahorias son una raíz de color naranja.</i> (= zasadniczo wszystkie marchewki takie są).</p>
<p>▶ Nazwy własne zwykle nie posiadają rodzajnika.</p> <p><i>¿Ha llegado Ø Carlos?</i> <i>Ø Madrid es la capital de Ø España.</i> <i>Ø Picasso nació en Ø Málaga.</i></p>	<p>▶ Nazwy własne z rodzajnikiem un/una/unos/unas zmieniają się w rzeczowniki pospolite. W tym przypadku zwykle towarzyszy im jakieś dopełnienie.</p> <p><i>Nunca he conocido a un Carlos.</i> (= żadnej osoby o takim imieniu). <i>Una vez conocí a un (tal) Carlos que vivía en Varsovia.</i> (= osobę o takim imieniu, ale nie pamiętam jej zbyt dobrze). <i>En esta película se nos muestra un Madrid diferente.</i> (= inną wizję Madrytu). <i>Han vendido un Picasso por 100 millones de euros.</i> (= jeden z obrazów Picassa).</p>	<p>▶ Nazwy własne z rodzajnikiem el/la/los/las również zmieniają się w rzeczowniki pospolite i także towarzyszy im dopełnienie, ale w tym przypadku jest ono określone.</p> <p><i>Ha venido el Carlos de Elena.</i> (= chłopak Eleny, który nazywa się Carlos, „jej” Carlos). <i>Paseamos por el Madrid de los Austrias.</i> (= w tym konkretnym rejonie Madrytu). <i>A Pedro le han robado el Picasso que tenía en su casa.</i> (= ten konkretny obraz Picassa).</p>

1 Uzupełnij tekst rodzajnikami określonymi i nieokreślonymi, tam gdzie jest to konieczne.

Quando Gertrudis entró en su despacho vio:

- ramo de flores y caja de bombones sobre la mesa,
- papeles de regalo encima de una silla,
- hombre con chaqueta sentado en suelo y llorando,
- mujer con gato entre brazos.

Gertrudis cerró la puerta y se fue a tomar un café. Media hora después volvió y entonces vio:

- ramo de flores tirado en suelo,
- caja de bombones abierta y vacía,
- papeles de colores esparcidos por el suelo,
- chaqueta de hombre encima de la mesa,
- gato de mujer solo en la habitación.
- Pero no había rastro ni de hombre ni de mujer.

2 Susi i Nico przygotowują imprezę urodzinową. Połącz każde zdanie z opisem sytuacji, której ono dotyczy.

1	a. Susi: Viene también un amigo de Luis. b. Susi: Viene también el amigo de Luis.	a. Ya han hablado del amigo de Luis. b. Todavía no han hablado del amigo de Luis.
2	a. Nico: He comprado un pastel. b. Nico: He comprado el pastel.	a. Susi le ha encargado comprar un pastel. b. Susi no le ha dicho nada sobre el pastel.
3	a. Susi: He invitado a Carlos a la fiesta. b. Susi: He invitado a Carlos a una fiesta.	a. Habla de la fiesta que están preparando. b. Habla de otra fiesta.
4	a. Nico: ¿Me pasas el plato? b. Nico: ¿Me pasas un plato?	a. Hay una pila de varios platos. b. Solo hay un plato a la vista.
5	a. Susi: Una vecina me ha dejado su equipo de música. b. Susi: La vecina me ha dejado su equipo de música.	a. Nico no conoce a los vecinos de Susi. b. Nico sabe que Susi se lleva muy bien con su vecina del 4ºA.
6	a. Nico: ¿Has comprado la bicicleta? b. Nico: ¿Has comprado una bicicleta?	a. Nico y Susi han decidido regalarle una bicicleta. b. Nico está extrañado porque pensaba que querían regalarle un monopatín.

3 Połącz początek zdania z odpowiednim zakończeniem.

1. Ágata es diseñadora de moda...	a. muy conocida en España.
2. Ágata es una diseñadora de moda...	b. más conocida de España.
3. Ágata es la diseñadora de moda...	c. y es muy conocida en España.
4. Gabriel es colombiano...	d. pero vive en Barcelona.
5. Gabriel es un colombiano...	e. que vive en Barcelona.
6. Gabriel es el colombiano...	f. que me presentó a Margarita.
7. Compré vino...	g. de la denominación de origen Priorat.
8. Compré un vino...	h. para la cena.
9. Compré el vino...	i. que me recomendó Alfonso.
10. Manolo lleva corbata...	j. que le regalamos por Navidad.
11. Manolo lleva una corbata...	k. de cuadros y muy bonita.
12. Manolo lleva la corbata...	l. y va muy elegante.
13. La película se sitúa en Varsovia...	m. de antes de la guerra.
14. La película se sitúa en una Varsovia...	n. irreconocible.
15. La película se sitúa en la Varsovia...	o. pero podría ser cualquier otra ciudad polaca.

4 Uzupełnij zdania właściwymi rodzajnikami i, korzystając z ramki, przyporządkuj im ich opis, oznaczając je literą a, b, c lub d.

- | | |
|--------------------------------|----------------------------|
| a. en general | c. cantidad no determinada |
| b. abstracto o no identificado | d. concreto e identificado |

- A polacos les gusta mucho viajar.
- Tengo confianza en la bondad de las personas.
- Ha publicado novelas y libros de poemas.
- tomate es una fruta, pero la comemos como una hortaliza.
- Lucas y Abril son padres de Quique.
- nietos suelen llevarse mejor con abuelos que con padres.
- Con alegría y buen humor la vida es más bonita.
- He visto películas mejores que esta.
- Las que más me gustan son películas románticas.
- Esta es mejor película que he visto en mi vida.
- Trata a animales con ternura.
- Antonio tiene belleza especial que lo hace muy atractivo.

1 Spójrz na przykłady:

- ¿Te has comido **todos** los caramelos? – Zjadłeś wszystkie cukierki?
 –**Todos** no, todavía queda **alguno**. – Wszystkie nie, jeszcze jakieś zostały.
 –¿Me ha llamado **alguien**? – Ktoś do mnie dzwonił?
 –No, no te ha llamado **nadie**. – Nie, nikt do ciebie nie dzwonił.

Przymiotniki nieokreślone wymienione w tym rozdziale odpowiadają polskim zaimkom przymiotnym nieokreślonym.

2 Forma:

	TWIERDZĄCE	PRZECZĄCE
1	todo/a/os/as varios/as algún, alguno/a/os/as un, uno/a/os/as	ningún, ninguno/a
2	algo alguien	nada nadie

Sprawdź użycie *muchos, pocos* itd. w ROZDZIALE 33.

3 Użycie:

- Pierwsza grupa określników ilościowych wskazuje na liczbę osób, zwierząt lub rzeczy.

Todos los animales tienen derechos. Wszystkie zwierzęta mają prawa.

Varias especies de animales están en peligro de extinción. Wielu gatunkom zwierząt grozi wyginięcie.

- Kiedy odnoszą się one do liczby elementów w danej grupie, występuje po nich przyimek **de** (z wyjątkiem *todos*).

Algunos de mis amigos no tienen trabajo. Niektórzy z moich przyjaciół nie mają pracy.

Ninguno de mis amigos es astronauta. Żaden z moich przyjaciół nie jest astronautą.

- **Todo/a/os/as** używamy w liczbie pojedynczej z rzeczownikami niepoliczalnymi i w liczbie mnogiej z rzeczownikami policzalnymi. Zawsze występuje po nich rodzajnik określony (*el, la, los, las*), zaimek dzierżawczy (*mi/s, tu/s, su/s*, itd.) lub wskazujący (*esto/a/os/as*, itd.), oprócz sytuacji, w której występuje po nich zaimek osobowy (*nosotros/as, vosotros/as, ellos/as, ustedes*).

Todo el mundo quiere ser feliz. Wszyscy chcą być szczęśliwi.

Todos mis amigos son tolerantes. Wszyscy moi przyjaciele są tolerancyjni.

Todas ellas son muy inteligentes. Wszystkie one są bardzo inteligentne.

- **Varios/as** używamy tylko w liczbie mnogiej.

Te lo he dicho varias veces. Mówiłem ci to wiele razy.

- **Un, algún, ningún** (formy ściągnięte) używane są z rzeczownikami rodzaju męskiego liczby pojedynczej.

un/algún/ningún amigo. Jakiś / Żaden przyjaciel.

- **Uno, alguno, ninguno** (formy pełne) używane są w pozostałych przypadkach.

- **Ningún, ninguno/a** używamy zawsze w liczbie pojedynczej, z wyjątkiem rzeczowników posiadających wyłącznie formę liczby mnogiej, np. *gafas* (okulary). Jeśli pojawiają się one po czasowniku, należy postawić partykułę *no* przed czasownikiem.

Ninguno de nosotros es chileno. Nikt z nas nie jest Chilijczykiem.

No hay ninguna excursión programada para el jueves. Nie ma żadnej wycieczki zaplanowanej na czwartek.

No tengo ningún jersey azul. Nie mam żadnego niebieskiego swetra.

Ale: No tengo ningunas gafas de sol. Nie mam żadnych okularów przeciwsłonecznych.

- Druga grupa.

- **Algo, nada** dotyczą rzeczy.

–¿*Quieres algo más?* Chcesz coś jeszcze?

–*No, gracias, no quiero nada.* Nie, dziękuję, nic nie chcę.

- **Alguien, nadie** dotyczą osób.

–¿*Ha llegado alguien?* Czy ktoś przyjechał?

–*No, aún no ha llegado nadie.* Nie, jeszcze nikt nie przyjechał.

- **Alguien i nadie** mogą łączyć się z przyimkiem **de** + rzeczownik zbiorowy w liczbie pojedynczej.

Alguien de mi clase ha escrito algo feo en la pizarra. Ktoś z mojej klasy napisał coś brzydkiego na tablicy.

Nadie de mi familia es rico. Nikt z mojej rodziny nie jest bogaty.

- Jeśli zaimki przeczące występują po czasowniku, należy postawić partykułę *no* przed czasownikiem.

No ha ocurrido nada. / *Nada ha ocurrido.* Nic się nie stało.

No protestó nadie. / *Nadie protestó.* Nikt nie zaprotestował.

1 Uzupełnij zdania zaimkami nieokreślonymi z ramki.

algún • alguna • alguno • ningún • ninguna • ninguno • todas • todos

1. Carlitos, ¿has terminado ya los deberes?
2. ¿..... de vosotras quiere otro café?
3. ¿Hay médico en la sala?
4. profesor me lo ha sabido explicar.
5. Todavía no he conocido a de sus hijos.
6. ¿Estáis vosotras bien?
7. Su broma no me ha hecho gracia.
8. No conozco a muchos de mis vecinos, pero conozco a

2 Uzupełnij zdania zaimkiem wskazanym w nawiasie. Dodaj przyimek *de*, rodzajnik (*los, las*) lub zaimek dzierżawczy (*mi/s, tu/s, su/s...*), tam gdzie to będzie konieczne.

1. Cada domingo comemos con *todos nuestros* hijos. (*todo*)
2. ¿Has visto las películas de Amenábar? (*alguno*)
3. sus hijas ha estudiado. (*ninguno*)
4. Se ha enamorado de sus compañeros de trabajo. (*uno*)
5. No tengo el teléfono de electricista. (*ninguno*)
6. Señoras, ¿están ustedes bien? (*todo*)
7. No sé si amigo ha podido ayudarlo. (*alguno*)
8. He preparado esta comida con amor. (*todo*)

3 Przekształć zdania zgodnie z podanym przykładem.

1. Nadie ha querido ayudarme. → *No ha querido ayudarme nadie.*
2. Nada me ha gustado. →
3. Ningún alumno ha suspendido el examen. →
4. ← No cocina bien ninguna de nosotras.
5. ← No me lo ha dicho nadie.
6. ← No es mío ninguno de estos libros.

4 Uzupełnij dialog zaimkami *alguien, algo, nadie* lub *nada*.

Paula: Ayer salí de copas con especial.

María: ¿Ah, sí? ¿Con que yo conozco?

Paula: Sí, con Vicente.

María: ¡Vicente! ¿En serio? ¿Y os vio ?

Paula: Creo que no nos vio, pero no hicimos malo.

María: Te creo, pero ya sabes que la gente siempre piensa mal cuando ve que le sorprende.

Paula: Pues ayer pudo ver extraño, porque solo nos tomamos en una terraza, como un par de amigos.

5 Uzupełnij zdania wyrazami z ramki zgodnie ze wskazówką podaną w nawiasie. Dodaj przyimek *de*, kiedy będzie to konieczne.

****	todos
***	varios
**	alguno / algo / alguien
*	uno
Ø	ninguno / nada / nadie

1. Ya tienes (**) camisas de rayas. ¿Por qué no te compras (**) lisa?
2. (****) las mañanas me levanto temprano y desayuno (**) ligero.
3. En el trabajo (Ø) sabe que he estado (**) días en Mallorca.
4. (*) de vosotros no ha cometido (Ø) error en el test final.
5. (**) me ha despertado esta mañana con gritos a las 6:00. Pero después ya no he oído (Ø) más.

- 1 **Spójrz na przykłady:** *No encuentro el libro que me regaló Martín.* Nie mogę znaleźć książki, którą podarował mi Martin.
El hotel donde nos alojamos estaba muy limpio. W hotelu, w którym się zatrzymaliśmy, było bardzo czysto.

Przysłówki względne, w tym rozdziale, odpowiadają polskim zaimkom przysłownym względnym.

2 **Forma:**

osoba, zwierzę, rzecz	+ <i>que</i>
osoba, zwierzę, rzecz, miejsce	+ przyimek + <i>el que, la que, los que, las que</i>
osoba	(+ przyimek) + <i>quien, quienes</i>
miejsce	+ <i>donde, adonde</i>
moment, data	+ <i>cuando</i>

3 **Użycie:**

- ▶ Zaimki i przysłówki względne odnoszą się zawsze do rzeczownika, który może oznaczać osobę, zwierzę, rzecz lub miejsce.
- ▶ Służą one do rozpoznawania lub określania.
- ▶ Zaimek **que** jest nieodmienny.

No he vuelto a ver a la chica/al chico que vino el otro día.
 Nie widziałem ponownie tej dziewczyny/tego chłopaka, która/który przysła/przyszedł kilka dni temu.

- ▶ Po przyimku zaimek **que** poprzedzony jest rodzajnikiem, który jest zgodny co do liczby i rodzaju z rzeczownikiem, do którego się odnosi.

La chica a la que saludé ayer se llama Inés.
 Dziewczyna, z którą się przywitałem wczoraj, ma na imię Inés.
Ya no están aquí los chicos con los que cenamos el otro día.
 Nie ma tu już tych chłopaków, z którymi jedliśmy kolację kilka dni temu.

- ▶ Używamy zaimka **que** łącznie z rodzajnikiem, również gdy rzeczownik do którego się odnosi, jest jedynie domyślny lub gdy nie odnosi się do żadnego konkretnego rzeczownika.

–¿Cuál es tu bolso? –*El (bolso) que está encima de la mesa.*
 –Która torebka jest twoja? – Ta (torebka), która jest na stole.
Aprueban los (alumnos) que estudian.
 Zdają ci (uczniowie), którzy się uczą.

- ▶ Zaimek **quien, quienes** odnosi się zawsze do osób i odmienia się przez liczbę. Używa się go po przyimku lub gdy nie wskazuje się na żadną konkretną osobę (w tym przypadku, odpowiada wyrażeniu *el/la/los/las que*). W języku mówionym częściej stosowane jest wyrażenie z **que**.

¿Te acuerdas de las vecinas con quienes (=con las que) nos encontramos en el ascensor?
 Pamiętasz te sąsiadki, które spotkaliśmy w windzie?
Quien (=El que) nunca se enteró de nada es Pedro.
 Ten, który nigdy nie wie, o co chodzi, to Pedro.

- ▶ Przysówek **donde** odnosi się do miejsc. Można go zastąpić wyrażeniem *en el/la/los/las que* (nie dotyczy to jednak nazw własnych, w przypadku których przed przysłówkiem *donde* należy dodatkowo postawić przecinek). Przysłówka **adonde** używa się z czasownikami, które wymagają użycia przyimka **a** (w szczególności są to czasowniki wyrażające ruch).

La ciudad donde (=en la que) vive Carmen es bastante pequeña.
 Miasto, w którym mieszka Carmen, jest dość małe.
Ahora vive en Quito, donde ha fundado una empresa.
 Teraz mieszka w Quito, gdzie założył firmę.
Es una isla adonde (=a la que) van muchos turistas.
 To jest wyspa, na którą jeździ wielu turystów.

- ▶ Przysówek **cuando** odnosi się do okoliczności czasowych. Występując z rzeczownikami takimi jak „chwila” czy „dzień”, może zostać zastąpiony przez wyrażenie *en (el/la) que*, ale kiedy odnosi się do dat lub konkretnych lat, można użyć wyłącznie przysłówka **cuando**, przed którym należy postawić przecinek.

No puedo dejar de pensar en la noche cuando (=en que) ocurrió.
 Nie mogę przestać myśleć o tej nocy, kiedy to się wydarzyło.
En 2010, cuando nos casamos, vivíamos en Mallorca.
 W 2010, kiedy wzięliśmy ślub, mieszkaliśmy na Majorce.

1 Połącz zdania, używając zaimka względnego *que*.

1. No conocemos al vecino. Él vive en el 4º. → *No conocemos al vecino que vive en el 4º.*
2. Trabaja en una tienda. Está en la calle Miranda. →
3. Está viendo una película. La descargó de Internet. →
4. Vive en una ciudad. Está al lado del mar. →
5. Tenía una profesora. Llegaba siempre tarde. →
6. La casa es blanca. Es de mis tíos. →
7. El médico me atendió. Era muy simpático. →
8. El ruido era muy molesto. Lo hacía el motor. →

2 Połącz pytania z właściwymi odpowiedziami.

1. ¿Cuál es tu mochila?	a. El que me regaló mamá.
2. ¿Qué libro lees?	b. El que me acompañó a casa ayer.
3. ¿Quiénes son esos chicos?	c. La que está al final de la calle.
4. ¿Qué pantalones llevas?	d. La que está encima del sofá.
5. ¿Qué llaves necesitas?	e. Las que eligió Gonzalo.
6. ¿Cuál es tu casa?	f. Las que están colgadas en el recibidor.
7. ¿Quién es Alberto?	g. Los que me compré en las rebajas.
8. ¿Qué canciones pusisteis en la fiesta?	h. Los que viven en el 3ºA.

3 Uzupełnij podane zdania jednym z wyrażen *el/la/los/las + que*. Pamiętaj, że *de + el to del, a + el to al*.

1. Destruyeron el edificio en *el que* estaba la biblioteca.
2. Los chicos con _____ vive son estudiantes.
3. Las calles por _____ pasamos eran bastante peligrosas.
4. La empresa para _____ trabajaba era familiar.
5. Tengo muy buen recuerdo del pueblo a _____ fuimos.
6. Se parece mucho a la canción con _____ me despertaba mi madre cada mañana.
7. Sinceramente, son unos técnicos en _____ no confío mucho.
8. Este es el detergente de _____ más me fio.

4 Zastąp konstrukcje zapisane wytłuszczonym drukiem konstrukcją *quien* lub *quienes*, tam gdzie to będzie możliwe.

1. No volvió a ver al chico **del que / de quien** se enamoró a los 14 años.
2. El 2 de mayo de 2001 conoció a la mujer **con la que /** se casó dos años después.
3. ¿Quiénes eran los chicos **con los que /** hablabas?
4. El señor **que /** me ayudó fue muy amable conmigo.
5. Vencieron sin problemas a las jugadoras **contra las que /** jugaban.
6. La maestra **que /** me daba clases en quinto era de origen argentino.
7. ¿Estas son las vecinas **con las que /** discutiste ayer?
8. La puerta la cerró **la persona que /** salió en último lugar.

5 Uzupełnij zdania zaimkami lub przysłówkami *quien, donde, adonde, cuando* oraz ich odpowiednikami z *que*, tam gdzie to będzie możliwe.

1. Las playas *donde / en las que* nos bañamos tienen el agua cristalina y la arena blanca.
2. Sus abuelos, con _____ / _____ vivía de pequeño, eran colombianos.
3. La tarde _____ / _____ nos conocimos hacía mucho frío.
4. Actualmente vive en Ecuador, _____ se mudó en 2010.
5. Nunca he estado en el lugar _____ / _____ nos dirigimos.
6. El dormitorio _____ / _____ duermes tú está al final del pasillo.
7. Todo empezó a ir mal el 13 de noviembre, _____ perdió su trabajo.
8. Marta, a _____ / _____ ya conoces, quiere venir con nosotros de vacaciones.

- 1 Spójrz na przykłady: *No trabajes tanto y descansa un poco.* Nie pracuj tyle i trochę odpocznij.
No abras la ventana, por favor. Proszę, nie otwierajcie okna.

2 Forma:

	hablar	comer	escribir
tú	no habl -es	no com -as	no escrib -as
usted	no habl -e	no com -a	no escrib -a
nosotros /-as	no habl -emos	no com -amos	no escrib -amos
vosotros /-as	no habl -éis	no com -áis	no escrib -áis
ustedes	no habl -en	no com -an	no escrib -an

- ▶ Druga (-er) i trzecia (-ir) koniugacja mają taką samą formę.
- ▶ Wszystkie koniugacje posiadają oboczności tematyczne: *-ar* → *-e, -er/-ir* → *-a*.
- ▶ Końcówki drugiej osoby liczby pojedynczej i mnogiej (*tú* i *vosotros*) różnią się od form końcówek trybu rozkazującego dla zdań twierdzących: *habla, no hables; comed, no comáis*.
- ▶ Końcówki pierwszej i trzeciej osoby (*nosotros, usted* i *ustedes*) są takie same w trybie rozkazującym dla zdań twierdzących i przeczących: *hable, no hable; comamos, no comamos; escriban, no escriban*.
- ▶ Aby utworzyć tryb rozkazujący dla zdań przeczących można wyjść od formy twierdzącej trzeciej osoby liczby pojedynczej *usted: cante* → *no cantes, no cante, no cantemos, no cantéis, no canten*.

! Uwaga!

- ▶ Istnieje grupa czasowników, w których występują zmiany ortograficzne we wszystkich formach trybu rozkazującego przeczącego (patrz ROZDZIAŁ 41 i ROZDZIAŁ 42):

buscar	→	<i>no busques, no busque,...</i>
apagar	→	<i>no apagues, no apague,...</i>
distinguir	→	<i>no distingas, no distinga,...</i>
proteger	→	<i>no protejas, no proteja,...</i>
dirigir	→	<i>no dirijas, no dirija,...</i>
cruzar	→	<i>no cruces, no cruce,...</i>
convencer	→	<i>no convenzas, no convenza,...</i>

- ▶ Czasowniki, w których występuje zmiana akcentu, posiadają akcent graficzny we wszystkich formach, oprócz pierwszej i drugiej osoby liczby mnogiej (patrz ROZDZIAŁ 41 i ROZDZIAŁ 42).

enviar	→	<i>no envíes, no envíe, no enviemos, no enviéis, no envíen</i>
continuar	→	<i>no continúes, no continúe, no continuemos, no continuéis, no continúen</i>

3 Użycie:

- ▶ Trybu rozkazującego w formie przeczącej używamy w języku hiszpańskim, gdy chcemy wyrazić:
 - zakaz lub polecenie w formie negatywnej,
No entréis sin llamar. Nie wchodźcie bez pukania.
 - prośbę lub apel w formie negatywnej,
No hablen en voz alta, por favor. Esto es una biblioteca. Proszę nie rozmawiać głośno. To jest biblioteka.
 - instrukcję obsługi lub wytyczne w formie negatywnej,
No gires a la derecha hasta estar seguro de que se puede.
 Nie skręcaj w prawo, dopóki nie będziesz pewien, że można.
 - radę w formie negatywnej.
No comáis tantos dulces, que no son muy sanos. Nie jedzcie tylu słodczy, bo nie są zdrowe.
- ▶ Przed formą trybu rozkazującego dla zdań przeczących zawsze występują partykuły przeczące, takie jak: *no, ni, nunca, tampoco* (nie, ani, nigdy, też nie).
Nunca cruces sin mirar ni tampoco corras por la calle.
 Nigdy nie przechodź przez ulicę bez rozejrzenia się ani po niej nie biegaj.

1 Uzupełnij tabelę z odmianą czasowników w trybie rozkazującym przeczącym.

COMPRAR	AYUDAR	CORRER	RESPONDER	REPARTIR	CONSUMIR
<i>no compres</i>
.....	<i>no ayude</i>	<i>no responda</i>
<i>no compremos</i>	<i>no corramos</i>	<i>no repartamos</i>	<i>no consumamos</i>
.....	<i>no ayudéis</i>	<i>no respondáis</i>
.....	<i>no corran</i>	<i>no consuman</i>

2 Połącz formę twierdzącą czasownika w trybie rozkazującym z jego formą przeczącą i z odpowiednim zaimkiem osobowym.

1. asistamos	a. no esperéis	TÚ USTED NOSOTROS/AS VOSOTROS/AS USTEDES
2. cree	b. no limpiemos	
3. discutid	c. no marques	
4. esconded	d. no creas	
5. esperad	e. no escondáis	
6. lean	f. no prohíbas	
7. limpiemos	g. no asistamos	
8. marca	h. no discutáis	
9. prohíbe	i. no suban	
10. suban	j. no lean	

3 Wpisz formę przeczącą podanych czasowników w trybie rozkazującym i podaj w nawiasie właściwą osobę (*tú/usted/vosotros*).

- | | |
|----------------------------------|--------------------|
| 1. grita → <i>no grites (tú)</i> | 6. paga → |
| 2. regale → | 7. alza → |
| 3. trabaja → | 8. aparcad → |
| 4. beba → | 9. cace → |
| 5. sube → | 10. esquía → |

4 Uzupełnij poniższe zdania formą przeczącą trybu rozkazującego czasowników zapisanych w nawiasach, tak aby powstał poradnik na temat tego, czego nie powinno się robić na pierwszej randce (forma *tú*).

10 COSAS QUE NO TIENES QUE HACER EN UNA PRIMERA CITA

- | | |
|---|---|
| 1. <i>No utilices</i> (<i>utilizar</i>) un perfume demasiado intenso. | 6. (<i>alzar</i>) la voz si el camarero no te hace caso. |
| 2. (<i>reservar</i>) mesa en un restaurante al que nunca has ido. | 7. (<i>arrugar</i>) la servilleta con las manos. |
| 3. (<i>llegar</i>) tarde a la cita. | 8. (<i>hablar</i>) de política durante la cita. |
| 4. (<i>actuar</i>) como otra persona: sé natural. | 9. (<i>criticar</i>) a tus exnovios o exnovias. |
| 5. (<i>fingir</i>) que conoces todos los platos de la carta. | 10. (<i>dejar</i>) como propina todos los céntimos que tienes en la cartera. |

5 Uzupełnij zdania czasownikami z ramki w odpowiedniej formie trybu rozkazującego.

acabar, vosotros • apagar, tú • correr, vosotros
• enviar, nosotros • escuchar, usted • fumar, tú
• leer, tú • localizar, ustedes • marcar, tú • tocar, vosotros

- | | |
|---|---|
| 1. Niños, no, que os podéis caer y haceros daño. | 6. Este niño está muy asustado. Por favor, a sus padres lo antes posible. |
| 2. Por favor, papá, no la tele aún, que está a punto de terminar. | 7. atentamente lo que voy a decirle. |
| 3. Carlos, no con tan poca luz. | 8. ¡No la pared con esas manos tan sucias! |
| 4. esta foto de los niños a sus abuelos. Seguro que les gusta mucho. | 9. No, que es malo para tu salud y para los que te rodean. |
| 5. los deberes antes de poneros a jugar con el móvil. | 10. No el número secreto de la tarjeta delante de desconocidos. |

Tryb rozkazujący przeczący: formy nieregularne

1 Spójrz na przykłady:

No cierres la ventana, por favor. Proszę, nie zamykaj okna.
No tengas prisa ni conduzcas rápido. Nie spiesz się ani nie jedź za szybko.

2 Forma:

- Czasowniki z nieregularną formą czasu teraźniejszego (*presente de indicativo*) są również nieregularne w trybie rozkazującym przeczącym.

- Czasowniki posiadające oboczności tematyczne *e > ie*, *o > ue*, *u > ue*, oprócz pierwszej i drugiej osoby liczby mnogiej (*nosotros i vosotros*):

pensar	→	<i>no pienses, no piense, no pensemos, no penséis, no piensen</i>
volver	→	<i>no vuelvas, no vuelva, no volvamos, no volváis, no vuelvan</i>
jugar	→	<i>no juegues, no juegue, no juguemos, no juguéis, no jueguen</i>

- Czasowniki zakończone na *-ir*, z obocznościami tematycznymi *e > ie*, *o > ue*, *e > i*, zamieniają odpowiednio *e > i* oraz *o > u* w pierwszej i drugiej osobie liczby mnogiej (*nosotros i vosotros*).

dormir	→	<i>no duermas, no duerma, no durmamos, no durmáis, no duerman</i>
mentir	→	<i>no mientas, no mienta, no mintamos, no mintáis, no mientan</i>
pedir	→	<i>no pidas, no pida, no pidamos, no pidáis, no pidan</i>

- Czasowniki z nieregularną pierwszą osobą czasu teraźniejszego (*presente de indicativo*) posiadają w formie przeczącej trybu rozkazującego tę samą nieregularność we wszystkich osobach, zarówno liczby pojedynczej, jak i mnogiej:

			TRYB ROZKAZUJĄCY W FORMIE PRZECZĄCEJ
hacer	→	<i>hago</i>	→ <i>no hagas, no haga, no hagamos, no hagáis, no hagan</i>
tener	→	<i>tengo</i>	→ <i>no tengas, no tenga, no tengamos, no tengáis, no tengan</i>
decir	→	<i>digo</i>	→ <i>no digas, no diga, no digamos, no digáis, no digan</i>
caer	→	<i>caigo</i>	→ <i>no caigas, no caiga, no caigamos, no caigáis, no caigan</i>
ofrecer	→	<i>ofrezco</i>	→ <i>no ofrezcas, no ofrezca, no ofrezcamos, no ofrezcáis, no ofrezcan</i>
traducir	→	<i>traduzco</i>	→ <i>no traduzcas, no traduzca, no traduzcamos, no traduzcáis, no traduzcan</i>
destruir	→	<i>destruyo</i>	→ <i>no destruyas, no destruya, no destruyamos, no destruyáis, no destruyan</i>

- Inne czasowniki z obocznością tematyczną w trybie rozkazującym przeczącym:

saber	→	<i>no sepas, no sepa, no sepamos, no sepáis, no sepan</i>
ir	→	<i>no vayas, no vaya, no vayamos, no vayáis, no vayan</i>
ver	→	<i>no veas, no vea, no veamos, no veáis, no vean</i>
ser	→	<i>no seas, no sea, no seamos, no seáis, no sean</i>

! Uwaga!

- Czasowniki *estar* i *dar* mają nieregularny akcent.

estar	→	<i>no estés, no esté, no estemos, no estéis, no estén</i>
dar	→	<i>no des, no dé, no demos, no deis, no den</i>

- Istnieje grupa czasowników nieregularnych, w których dodatkowo występują zmiany ortograficzne we wszystkich formach trybu rozkazującego (patrz ROZDZIAŁ 1, ROZDZIAŁ 2 i ROZDZIAŁ 57).

elegir	→	<i>no elijas, no elija, no elijamos, no elijáis, no elijan</i>
empezar	→	<i>no empieces, no empiece, no empecemos, no empecéis, no empiecen</i>
fregar	→	<i>no friegues, no friegue, no freguemos, no freguéis, no frieguen</i>
seguir	→	<i>no sigas, no siga, no sigamos, no sigáis, no sigan</i>

3 Użycie:

Patrz ROZDZIAŁ 57.

1 Uzupełnij tabelę z odmianą czasowników w trybie rozkazującym przeczącym.

CALENTAR	PROBAR	REPETIR	SALIR	REDUCIR
.....	<i>no pruebes</i>	<i>no reduzcas</i>
<i>no caliente</i>	<i>no salga</i>
<i>no calentemos</i>	<i>no repitamos</i>
.....	<i>no probéis</i>	<i>no reduzcáis</i>
.....	<i>no repitan</i>	<i>no salgan</i>

2 Uzupełnij tabelę brakującymi formami.

TRYB ROZKAZUJĄCY	
forma oznajmująca	forma przecząca
<i>trae</i>
.....	<i>no huyas</i>
<i>producid</i>
.....	<i>no obedezcáis</i>
<i>sirve</i>
.....	<i>no encuentres</i>
<i>elige</i>
.....	<i>no muerdas</i>

TRYB ROZKAZUJĄCY	
forma oznajmująca	forma przecząca
<i>vuelve</i>
.....	<i>no comencéis</i>
<i>preferid</i>
.....	<i>no invirtáis</i>
<i>oíd</i>
.....	<i>no aparezcás</i>
<i>pon</i>
.....	<i>no hagas</i>

3 Uzupełnij zdania formą przeczącą trybu rozkazującego czasowników podanych w nawiasach, tak aby powstały porady, jak się nie martwić i być szczęśliwym (forma *tú*).

QUÉ NO HACER PARA SER FELIZ

- No (*querer*) tener siempre la razón.
- No (*pensar*) en lo que te falta, sino en lo que tienes.
- Sé idealista, pero tampoco (*soñar*) despierto.
- No (*perseguir*) los sueños de otros: persigue solo los tuyos.
- No (*estar*) pendiente siempre de lo que piensan los demás.
- Nunca (*proponer*) planes que no te apetece hacer.
- No (*dar*) a entender que estás a gusto si no lo estás.
- Y, sobre todo, nunca (*dejar*) de sonreír.

4 Uzupełnij zdania czasownikami podanymi w nawiasach w trybie rozkazującym w formie przeczącej oraz połącz każde ze zdań z sytuacją, w jakiej można by ich użyć.

- No (*caer*) en la tentación y di "NO" a las drogas.
 - No (*introducir*) su número secreto delante de desconocidos.
 - No (*jugar*) tanto con el ordenador y coged un libro.
 - No (*perder*) el tranvía de las 23:15: es el último que sale hoy para volver a casa.
 - No (*ser*) soso y dame un beso.
 - No es un buen momento, así que no (*invertir*) en bolsa ahora; esperad un poco.
 - No (*tener*) miedo, que yo voy a estar con ustedes en todo momento.
 - Por favor, no (*contar*) nada de lo que hice ayer.
- Un padre a sus hijos.
 - Una abuela a su nieto.
 - Un guardaespaldas a una pareja de famosos.
 - A un amigo después de una noche de fiesta.
 - Un folleto contra la drogadicción.
 - Un empleado del banco a un señor mayor.
 - Un asesor financiero a unos amigos.
 - Una madre a su hija adolescente.

- 1 Spójrz na przykłady: *No os alojéis en ese hotel.* Nie zatrzymujcie się w tym hotelu.
Las manos no te las laves solo con agua. Nie myj rąk samą wodą.

2 Forma:

- W odróżnieniu od trybu rozkazującego w formie twierdzącej, w czasownikach zwrotnych trybu rozkazującego przeczącego, zaimki zwrotne umiejscowione są przed czasownikiem i pisane są rozłącznie. Znajdują się one pomiędzy partykułą „nie” a czasownikiem.

	lavarse	atreverse	unirse
tú	no te laves	no te atrevas	no te unas
usted	no se lave	no se atreva	no se una
nosotros, -as	no nos lavemos	no nos atrevamos	no nos unamos
vosotros, -as	no os lavéis	no os atreváis	no os unáis
ustedes	no se laven	no se atrevan	no se unan

- Czasowniki zwrotne i zaimki osobowe w funkcji dopełnienia bliższego (*lo, la, los, las*) z trybem rozkazującym przeczącym.

<i>No te quites los zapatos.</i> Nie zdejmuj butów.	→	<i>No te los quites.</i> Nie zdejmuj ich.
<i>No os pongáis el abrigo.</i> Nie wkładajcie płaszcza.	→	<i>No os lo pongáis.</i> Nie wkładajcie go.
<i>No se lave las manos.</i> Niech pan nie myje rąk.	→	<i>No se las lave.</i> Niech pan ich nie myje.
<i>No se laven la cara.</i> Niech państwo nie myją twarzy.	→	<i>No se la laven.</i> Niech jej państwo nie myją.

- Z zaimkami w funkcji dopełnienia bliższego i dopełnienia dalszego oraz przydawki, patrz ROZDZIAŁ 34, ROZDZIAŁ 35 i ROZDZIAŁ 53. Pamiętaj, że jeśli w zdaniu występuje zarówno dopełnienie bliższe (DB), jak i dalsze (DD), szyk zdania jest następujący: DD+DB.

<i>No des las flores a tu madre.</i> Nie dawaj kwiatów twojej matce.	→	<i>No las des a tu madre.</i> Nie dawaj ich twojej matce.
	→	<i>No le des las flores.</i> Nie dawaj jej kwiatów.
	→	<i>No se las des.</i> Nie dawaj jej ich.
<i>No nos enseñes las fotos.</i> Nie pokazuj nam zdjęć.	→	<i>No nos las enseñes.</i> Nie pokazuj nam ich.
<i>No seas egoísta.</i> Nie bądź egoistą.	→	<i>No lo seas.</i> Nie bądź taki.

3 Użycie:

- Patrz ROZDZIAŁ 57.

1 Zbuduj zdania z podanych elementów.

- pongas/ese/jersey/te/no → *No te pongas ese jersey.*
- se/repitas/lo/no →
- no/saques/me/fotos →
- del/no/te/vecino/rías →
- no/vistáis/de/elegante/os/forma →
- digas/a/lo/madre/no/tu/se →
- te/mal/sientas/no/por/pasó/lo que →
- les/ofrezca/a/alcohol/de edad/no/los menores →
- deis/les/niños/a/los/no/caramelos →
- nos/pongas/otra/esa/canción/no/vez →

2 Dzieci proszą swoją mamę o różne rzeczy. Odpowiedz na ich pytania w formie przeczącej, wcielając się w jej rolę.

- | | |
|---|--|
| 1. Mamá, ¿podemos encender la tele?
.....
<i>No, no la encendáis.</i> | 6. Mamá, ¿podemos maquillarnos?
..... |
| 2. Mamá, ¿podemos llamar al abuelo?
..... | 7. Mamá, ¿podemos comernos esos pasteles?
..... |
| 3. Mamá, ¿podemos utilizar tu móvil?
..... | 8. Mamá, ¿podemos ponernos un disfraz?
..... |
| 4. Mamá, ¿podemos vaciar la nevera?
..... | 9. Mamá, ¿podemos rascarte los pies?
..... |
| 5. Mamá, ¿podemos peinar al perro?
..... | 10. Mamá, ¿podemos pintarle las uñas al gato?
..... |

3 Wyraż poniższe polecenia, używając trybu rozkazującego w formie twierdzącej i przeczącej, z odpowiednimi zaimkami.

	SÍ	NO
1. (Enviar/tú) la invitación a Juan.	<i>Envíasela.</i>	<i>No se la envíes.</i>
2. (Escribir/vosotros) un mensaje a vuestro amigo.
3. (Prestar/nosotros) el coche a Marcos.
4. (Regalar/vosotros) el cuadro a los tíos.
5. (Contar/tú) esos chistes a tus hermanos.
6. (Repetir/usted) esa historia al abuelo.
7. (Pasar/tú) el vaso a tu tía.
8. (Quitarse/vosotros) los zapatos.
9. (Llevarse/usted) el vestido
10. (Comprarse/tú) esa corbata.

4 Uzupełnij dialog właściwymi czasownikami wraz z zaimkami w trybie rozkazującym, twierdzącym bądź przeczącym.

colocarlo • cortarla • dejarlos • guardarlos • hacerlo (x2) • llevarlo • ponerla

Después de hacer la compra

- ¿Qué hago con los tomates? ¿Los guardo en la nevera?
 —No, no (1) en la nevera, porque voy a preparar una ensalada. (2) encima de la mesa.
 —¿Y el detergente para la ropa?
 —Por favor, (3) al cuarto de la lavadora, pero no (4) cerca del calentador de agua.
 —Ya está casi todo. ¿Y esta lechuga? ¿Es para la ensalada?
 —Sí. Si no te importa, (5) y (6) en un bol con agua.
 —Vale.
 —¡Pero no (7) con las manos, hombre! (8) con un cuchillo, que los trozos quedan más bonitos.

- 1 Spójrz na przykłady: *Mañana iré a la playa.* Jutro pójdę na plażę.
El próximo año estudiaré en la universidad. W przyszłym roku będzie studiować na uniwersytecie.

2 Forma:

- Formę regularną czasu przyszłego prostego (*futuro imperfecto*) tworzymy, dodając odpowiednie końcówki do czasownika w bezokoliczniku.

	hablar	comer	escribir
yo	hablar -é	comer -é	escribir -é
tú	hablar -ás	comer -ás	escribir -ás
él, ella, usted	hablar -á	comer -á	escribir -á
nosotros, nosotras	hablar -emos	comer -emos	escribir -emos
vosotros, vosotras	hablar -éis	comer -éis	escribir -éis
ellos, ellas, ustedes	hablar -án	comer -án	escribir -án

- Końcówki czasu przyszłego prostego (*futuro imperfecto*) są takie same dla wszystkich trzech koniugacji. Posiadają akcent graficzny we wszystkich osobach, z wyjątkiem pierwszej osoby liczby pojedynczej (*nosotros/as*).
- W przypadku czasowników nieregularnych nieregularność zachodzi w temacie czasownika, natomiast końcówki są regularne.

querer	→	querr-	
haber	→	habr-	
saber	→	sabr-	
caber	→	cabr-	-é
poder	→	podr-	-ás
salir	→	saldr-	-á
valer	→	valdr-	-emos
tener	→	tendr-	-éis
venir	→	vendr-	-án
poner	→	pondr-	
decir	→	dir-	
hacer	→	har-	

3 Użycie:

- Generalnie używa się czasu przyszłego prostego (*futuro imperfecto*):

- gdy mówimy o wydarzeniach i sytuacjach przyszłych,

Mañana nevará en Cracovia. Jutro będzie padał śnieg w Krakowie.

En diciembre nacerá el hijo de Pablo y Carmen. W grudniu urodzi się dziecko Pabla i Carmen.

- w celu złożenia obietnicy,

Te prometo que no le diré nada a Josefina. Obiecuję ci, że nic nie powiem Josefinie.

- gdy mówimy o przepowiedniach lub prognozach.

En el futuro viajaremos a Marte. W przyszłości polecimy na Marsa.

- Czas przyszły prosty może występować z następującymi określeniami czasu:

después/luego/más tarde – potem/następnie/później

mañana – jutro

pasado mañana – pojutrze

el próximo lunes/martes... = *el lunes/martes... que viene* – w następny poniedziałek/wtorek... = w przyszły poniedziałek/wtorek...

la próxima semana = *la semana que viene* – w przyszłym tygodniu

el próximo mes = *el mes que viene* – w przyszłym miesiącu

el próximo año = *el año que viene* – w przyszłym roku

en el año 2050 – w roku 2050

en enero/febrero... – w styczniu/lutym

en primavera/verano/otoño/invierno – wiosną/latem/jesienią/zimą

dentro de tres días/dos horas/una semana – za trzy dni/dwie godziny/tydzień

1 Uzupełnij odmianę czasowników w czasie przyszłym prostym (*futuro imperfecto*).

INDICAR	BEBER	EXISTIR	PODER	PONER	DECIR
<i>indicaré</i>
.....	<i>beberás</i>
.....	<i>existirá</i>
.....	<i>podremos</i>
.....	<i>pondréis</i>
.....	<i>dirán</i>




2 Znajdź formy czasu przyszłego prostego (*futuro imperfecto*) w podanym ciągu liter i wpisz pod każdą z nich odpowiednią osobę (*yo, tú, él, nosotros, vosotros, ellos*).

UTILIZARÁSOLVIDARÉPROTEGERÁNMOVEREMOSESTARÉSERÁJUGARÉISCERRARÁNVOLVERÉAYUDARÁSDISTINGUIRÉSVIVIRÁ

3 Uzupełnij zdania czasownikami w odpowiedniej formie czasu przyszłego prostego (*futuro imperfecto*).

- El sábado las temperaturas (*bajar*) y (*hacer*) más frío que estos últimos días.
- Mañana (*haber*) niebla casi todo el día, así que casi no (*ver, nosotros*) el sol, aunque quizás (*salir*) un poco a mediodía.
- ¿Cuándo fue la última vez que regaste estas plantas? Ríégalas o (*morirse*) y (*tener*) que comprar otras.
- Pasado mañana (*ir, yo*) a Barcelona y (*quedarse*) allí hasta el final del verano. ¿Cuándo (*querer, tú*) visitarme?
- He tenido una visión: en el año 2120 (*venir*) a la Tierra unos extraterrestres que (*saber*) comunicarse con nosotros a través de la telepatía.
- En el futuro las cocinas (*estar*) conectadas a un ordenador, al que (*poder, nosotros*) pedirle cosas y las tareas (*ser*) mucho más fáciles.
- Ve a ver a tus abuelos. (*ponerse*) muy contentos de verte.
- El curso que viene Andrés (*mudarse*) a Berlín para terminar sus estudios.

4 Uzupełnij horoskop czasownikami z ramek w czasie przyszłym prostym (*futuro imperfecto*).

KOZIOROŻEC CAPRICORNIO		Se aproxima un año de cambios. (1) algunos problemas en tu trabajo. Sucederá algo que (2) un cambio radical en tu manera de ver las cosas, te (3) más la cultura y (4) con el arte y la lectura.	causar disfrutar interesar presentarse
WODNIK ACUARIO		Tu salud (5) buena, pero (6) controlar más lo que comes. En cuanto al estado de ánimo, algunos días (7) lleno de energía, pero (8) bajones emocionales por culpa del estrés.	deber sentirse ser tener
RYBY PISCIS		En el amor, (9) el año con suerte, seguro de tu encanto y con ganas de disfrutar. En tu familia (10) momentos de discordia, ya que tus familiares (11) que alguien (12) aprovecharse de ti.	creer empezar haber querer

Textos inspirados en: <http://www.cometamagico.com.ar/predi.htm>

5 Napisz zdania zawierające przypuszczenia dotyczące przyszłości dla poniższych sytuacji.

- Marta y Luis se acaban de casar. → *Serán muy felices.*
- Gonzalo gasta demasiado dinero. →
- Nuria quiere visitar México. →
- Inés y Vicente discuten cada día más. →
- Javier se ha roto la pierna. →
- Alberto ha adoptado un perrito. →

- 1 **Spójrz na przykłady:** *Si llevas una vida sana, te sentirás mejor.* Jeśli będziesz prowadził zdrowy tryb życia, poczujesz się lepiej.
Si tienes ganas, ven al cine con nosotros. Jeśli masz ochotę, chodź z nami do kina.

2 **Forma:**

realny warunek		konsekwencja w przyszłości
<i>Si</i> + czas teraźniejszy (<i>presente de indicativo</i>),	+	czas przyszły prosty (<i>futuro imperfecto</i>)
realny warunek		polecenie, prośba, zaproszenie, rada
<i>Si</i> + czas teraźniejszy (<i>presente de indicativo</i>),	+	tryb rozkazujący (<i>modo imperativo</i>)

- ▶ Forma trybu rozkazującego dla zdań twierdzących: patrz ROZDZIAŁ 41.
- ▶ Forma trybu rozkazującego dla zdań przeczących: patrz ROZDZIAŁ 57.
- ▶ Forma czasu przyszłego prostego (*futuro imperfecto*): patrz ROZDZIAŁ 60.
- ▶ Zdanie wyrażające warunek może znajdować się na początku lub na końcu zdania. Jeśli jest na końcu, zwykle nie stawiamy przecinka przed *si*.

Si bebo otro café, me pondré histérico. = *Me pondré histérico si bebo otro café.*
 Jeśli wypiję jeszcze jedną kawę, wpadnę w histerię. = Wpadnę w histerię, jeśli wypiję jeszcze jedną kawę.

3 **Użycie:**

- ▶ Używamy formy *si* + **presente de indicativo**, kiedy mówimy o sytuacji realnej, która jest lub będzie możliwa do zrealizowania w teraźniejszości lub w przyszłości, jeśli spełninony zostanie możliwy do spełnienia warunek (patrz ROZDZIAŁ 49).
- ▶ Używając **czasu przyszłego prostego** (*futuro imperfecto*) w zdaniu nadrzędnym, wyrażamy konsekwencję, która zaistnieje w przyszłości w przypadku spełnienia podanego warunku.

Si no tenemos noticias de Sara, llamaremos por teléfono a sus padres.
 Jeśli nie będziemy mieli wiadomości od Sary, zadzwonimy do jej rodziców.

Si me preguntan, les diré la verdad.
 Jeśli mnie zapytają, powiem im prawdę.

Compraré un pastel de almendras si no tienen de chocolate.
 Kupię tort migdałowy, jeśli nie będą mieli czekoladowego.
- ▶ Poprzez użycie **trybu rozkazującego** w zdaniu nadrzędnym, próbujemy wpłynąć na zachowanie innej osoby, formułując polecenia, prośby, zaproszenia, sugestie, bądź rady, które będą mogły zostać wykonane w przypadku, gdy zostanie spełniony podany warunek.

Si tienes hambre, ven a comer con nosotras.
 Jeśli będziesz głodny, choć z nami na obiad.

Si no nos ayudas, al menos no molestes.
 Jeśli nam nie będziesz pomagać, przynajmniej nie przeszkadzaj.

Si quieres sentirte mejor, haz un poco de ejercicio y no fumes.
 Jeśli chcesz poczuć się lepiej, zacznij trochę ćwiczyć i nie pal.




1 Z podanych elementów ułóż zdania warunkowe. Zastanów się, czy chodzi o wyrażenie przyszłych konsekwencji (czas przyszły prosty *futuro imperfecto*) czy o polecenie, radę itd. (tryb rozkazujący *imperativo*).

- (A ti) gustar los garbanzos → (Tú) comer más.
Si te gustan los garbanzos, come más.
- (Yo) tener dinero → (Yo) ir a Colombia el próximo verano.
- (Vosotras) querer aprender rápido → (Vosotras) viajar a un país hispano.
- (Él) no aprobar el examen → (Nosotros) buscarle clases particulares.
- (Yo) tener tiempo esta tarde → (Yo) pasar por casa de mis tíos.
- (Nosotros) no hacer nada para parar el cambio climático → derretirse los casquetes polares.
- (Tú) Necesitarlo para mañana → (Yo) intentar acabarlo esta noche.
- (Tú) tener frío → (Tú) ponerse una chaqueta.
- (Vosotros) querer salir antes → (Vosotros) pedirle permiso a la profesora.
- (Ella) pedirte dinero → (Tú) dárselo y (Yo) devolvértelo.

2 Uzupełnij zdania czasownikami, używając odpowiedniego czasu.

- Si convence a su jefe, le (*subir*) el sueldo.
- No nos (*dejar*) entrar si no llevamos traje.
- Si no sabes cómo se hace, (*buscar*) un tutorial en Internet.
- No (*saber*) qué sabor tiene si no lo pruebas.
- Pero si la foto no sale bien, (*borrarla, tú*), ¿eh?
- Si apago el móvil, mi jefe no (*poder*) localizarme.
- Señores, (*preguntar*) a la secretaria si tienen alguna duda.
- Si no lo intento, mis padres (*decepcionarse*).
- Si quieres un ordenador nuevo, (*comparar*) diferentes ofertas.
- (*compartir*) esta foto con todos nosotros si es tan divertida.

3 Uzupełnij teksty czasownikami z ramek w czasie teraźniejszym (*presente de indicativo*), przyszłym prostym (*futuro imperfecto*) lub w trybie rozkazującym twierdzącym (*imperativo afirmativo*).

WAGA LIBRA		Si (1) casado, en mayo tu pareja (2) a ocupar el primer lugar y viviréis una segunda luna de miel. En cambio, si estás soltero, desde febrero hasta junio (3) aventuras y romances varios.	estar pasar vivir
SKORPIO ESCORPIO		Si (4) en una empresa, (5) el momento adecuado para asumir ciertos riesgos con el objetivo de acercarte a tus metas profesionales. Si (6) tu propio jefe, (7) porque este año te lloverá el dinero.	arriesgarse ser (x2) trabajar
STRZELEC SAGITARIO		Si (8) con alguna persona, (9) cuidado porque no actuará con transparencia: actúa con cautela y sé desconfiado. Si no (10) perder dinero, (11) solo en lo esencial y evita las deudas. Si pretendes tomar una decisión importante, (12) durante la primera quincena de septiembre.	asociarse gastar hacerlo querer tener

4 Dokończ zdania warunkowe według własnego uznania.

- Si el banco me da un crédito,
- Si tenéis sueño,
- Venidme a visitar si
- Si quieres ser feliz,
- Si quieres encontrar pareja,
- Apaga el móvil si

- 1 **Spójrz na przykłady:** *Nuestra vida sería muy diferente sin Internet.* Nasze życie byłoby zupełnie inne bez Internetu.
¿Te imaginas tener un millón de euros? ¡Viajaríamos por todo el mundo!
 Wyobrażasz sobie mieć milion euro? Podróżowalibyśmy po całym świecie!

! Uwaga!

Dość często *condicional simple* tłumaczony jest na język polski jako „tryb warunkowy”. Jednak w rzeczywistości, w języku hiszpańskim, istnieją jedynie trzy tryby: oznajmujący (*modo indicativo*), łączący (*modo subjuntivo*) oraz rozkazujący (*modo imperativo*). *Condicional simple* oraz *condicional compuesto* w języku hiszpańskim są pod względem gramatycznym czasami, dlatego w rozdziale tym używamy takiego właśnie nazewnictwa.

2 **Forma:**

- W przypadku czasowników regularnych tworzymy formę **czasu warunkowego prostego (*condicional simple*)**, dodając odpowiednie końcówki do czasowników w bezokoliczniku.

	hablar	comer	escribir
yo	hablar -ía	comer -ía	escribir -ía
tú	hablar -ías	comer -ías	escribir -ías
él, ella, usted	hablar -ía	comer -ía	escribir -ía
nosotros, nosotras	hablar -íamos	comer -íamos	escribir -íamos
vosotros, vosotras	hablar -íais	comer -íais	escribir -íais
ellos, ellas, ustedes	hablar -ían	comer -ían	escribir -ían

- Końcówki są takie same dla wszystkich trzech koniugacji. Wszystkie formy posiadają akcent.
- W przypadku czasowników nieregularnych nieregularność zachodzi w temacie czasownika, natomiast końcówki są regularne. Są to te same czasowniki, z taką samą nieregularnością jak w czasie przyszłym prostym (*futuro imperfecto*), patrz ROZDZIAŁ 60.

querer	→	querr-	
haber	→	habr-	
saber	→	sabr-	
caber	→	cabr-	-ía
poder	→	podr-	-ías
salir	→	saldr-	-ía
valer	→	valdr-	-íamos
tener	→	tendr-	-íais
venir	→	vendr-	-ían
poner	→	pondr-	
decir	→	dir-	
hacer	→	har-	

3 **Użycie:**

- **Czasu warunkowego prostego (*condicional simple*)** używamy do:

- wyrażania sytuacji teoretycznej, różnej od rzeczywistej,

Trabajarías mejor con Daniel. Pracowałbyś lepiej z Danielem. (Ale pracujesz z Pedro).
Sería más feliz en una ciudad. Byłbyś szczęśliwszy w mieście. (Ale mieszka w małym miasteczku).

- wyrażania chęci, pragnień, życzeń, z użyciem takich czasowników, jak *gustar*, *encantar* oraz *preferir*,

Me encantaría visitar Machu Picchu.
 Miałbym wielką ochotę zwiedzić Machu Picchu. (Chciałbym to zrobić, być może kiedyś to zrobię).
Preferiría vivir en Barcelona.
 Wolałbym mieszkać w Barcelonie. (To moje pragnienie, chociaż tam nie mieszkam).

- udzielania rad,

Deberías decirle a tu marido cómo te sientes. Powinnaś powiedzieć mężowi, jak się czujesz.
Tendrías que ser más tolerante. Powinieneś być bardziej tolerancyjny.
Yo en tu lugar, lo consultaría con un especialista. Ja, na twoim miejscu, skonsultowałbym to ze specjalistą.
Yo que tú, iría al médico. Gdybym był tobą, poszedłbym do lekarza.

- wyrażania uprzejmych prośb.

¿Podrías abrir la ventana? Mógłbyś otworzyć okno?
¿Le importaría hablar más bajo, por favor? Mógłby pan mówić trochę ciszej?

1 Uzupełnij poniższe, hipotetyczne zdania właściwą formą czasu warunkowego prostego (*condicional simple*).

1. Este gazpacho está bueno, pero (*estar*)
mejor con un poco menos de sal.
2. Tu vida (*ser*) más interesante con un
poco más de acción y menos tele.
3. (*cantar, yo*) mejor con
acompañamiento musical que a capela.
4. Con un poco de ejercicio diario
(*perder, tú*) esos kilitos de más.
5. Sin los niños por aquí corriendo
(*poder, nosotros*) concentrarnos mejor.
6. Creo que Carla y tú (*hacer*) buena
pareja. ¿No lo has pensado?
7. Nuestro hijo (*salir*) cada noche hasta
las 5:00, pero no le dejamos.
8. (*poner, yo*) la lavadora antes de salir,
pero es que está casi vacía. Mejor me espero a mañana.

2 Uzupełnij zdania czasownikami z ramki, formułując życzenia w czasie warunkowym prostym (*condicional simple*) i połącz je z odpowiednią przyczyną.

comerse • encantar • gustar • irse • preferir • querer • tomarse • venir

DESEOS	CAUSAS
1. A Ana le ser escritora...	a. porque hace mucho que no te vemos.
2. Yo de vacaciones al Polo Norte...	b. porque le encanta el ambiente que se respira.
3. A Miriam y a mí nos visitarte...	c. porque le encanta escribir.
4. Ahora un helado...	d. porque estamos un poco resfriados.
5. Me parece que Paula un café...	e. porque me echáis de menos.
6. Ya sé que estar aquí conmigo...	f. porque tengo muchísimo calor.
7. Juan a mi pueblo cada verano...	g. porque prefiero los lugares fríos.
8. Lo siento, pero algo caliente...	h. porque tiene mucho sueño.

3 Uzupełnij dialogi, udzielając rad osobom, które przedstawiają swoje problemy.

1. –Últimamente estoy muy cansada y no tengo ganas de hacer nada.
–Deberías
2. –Me duele la cabeza y tengo mareos.
–Yo que tú
3. –No sé si adoptar un perro o un gato. ¿Qué harías tú en mi lugar?
–Yo en tu lugar
4. –Mi hijo tiene problemas con el inglés.
–Tendrías que
5. –En el trabajo tengo mucha presión y estoy muy estresado.
–.....
6. –Mi móvil va cada día más lento.
–.....

4 Uzupełnij dialog czasownikami z ramki w czasie warunkowym prostym (*condicional simple*).

encantar • hacer • importar • necesitar • poder • preferir • quejarse • tener

En el tren

- Perdone, señor, ¿le (1) cerrar la ventana? Es que tengo un poco de frío.
–¿De verdad? Es que a mí me parece que con la ventana cerrada (2) demasiado calor, ¿no cree?
–Pues la verdad es que no. (3) viajar con la ventana cerrada, si no le importa.
–De acuerdo, pero después no se queje si tiene calor.
–Esté usted tranquilo, (4) que hacer mucho calor para quejarme; soy muy friolera y casi nunca tengo calor.
–Le aseguro yo que en Sevilla en agosto sí (5) del calor, porque es difícil de soportar.
–¿Ha estado usted en Sevilla? A mí me (6) visitar Andalucía.
–Nací en Sevilla y pasé allí toda mi infancia y mi adolescencia.
–¿En serio? ¿(7) recomendarme algunos monumentos o restaurantes?
–Sí, por supuesto, pero (8) un mapa para indicarle dónde están.
–Podemos usar mi móvil.

1 Spójrz na przykłady:

Cuando llegó a la oficina, el jefe ya había llegado.

Kiedy dotarł do biura, szef już (był) przyjechał.

Juan suspendió el examen porque no había estudiado mucho.

Juan nie zdał egzaminu, bo nie uczył się (był) zbyt dużo.

2 Forma:

- **Había** (czasownik posiłkowy *haber* w formie czasu przeszłego niedokonanego) + **participio** (czasownik w formie imiesłowu przymiotnikowego biernego).

	hablar		comer		vivir	
yo	había	}	había	}	había	}
tú	habías		habías			
él, ella, usted	había		había			
nosotros, nosotras	habíamos		habíamos			
vosotros, vosotras	habíais		habíais			
ellos, ellas, ustedes	habían		habían			

- Nieregularne formy imiesłowu przymiotnikowego biernego (*participio*): patrz ROZDZIAŁ 31.

abrir	→	abierto	prever	→	previsto
ver	→	visto	describir	→	descrito
escribir	→	escrito	proponer	→	propuesto
romper	→	roto	suponer	→	supuesto
morir	→	muerto	disponer	→	dispuesto
poner	→	puesto	devolver	→	devuelto
volver	→	vuelto	revolver	→	revuelto
decir	→	dicho	predecir	→	predicho
hacer	→	hecho	deshacer	→	deshecho

3 Użycie:

- Ogólne zastosowanie **czasu zaprzeszczego** (*pretérito pluscuamperfecto*) odnosi się do czynności przeszłej, która zaistniała przed inną czynnością przeszłą. W języku polskim możemy przyjąć za odpowiednik tego czasu rzadko już używaną konstrukcję: *był/byli*+czasownik w czasie przeszłym.

Cuando entró en el hotel, los clientes (ya) se habían ido.

Kiedy wszedł do hotelu, klienci już sobie (byli) poszli.

Entonces se dio cuenta de que se había dejado las llaves en casa.

Wtedy zdał sobie sprawę, że zostawił (był) klucze w domu.

- **Czasu zaprzeszczego** (*pretérito pluscuamperfecto*) używamy często z określeniami czasu **ya** (już), **todavía no** (jeszcze nie), aby wyrazić czynność, która już została zrealizowana lub nie została jeszcze zrealizowana przed konkretnym momentem w przeszłości.

A las 12:00 ya había terminado la reunión.

O 12.00 zebranie już było zakończone.

A las 16:00 todavía no habíamos comido, así que yo tenía mucha hambre.

O 16.00 jeszcze nie jedliśmy obiadu, więc byłem bardzo głodny.

- Zwykle używamy go też do wyrażania przyczyn jakiegoś przeszłego wydarzenia.

Se enfadó porque su vecino había ensuciado la escalera.

Rozgniewał się, ponieważ sąsiad nabrudził na schodach.

–¿Por qué lloraba? –Se había caído.

–Dlaczego płakał? –Przewrócił się.

1 Połącz oba zdania zgodnie z przykładem.

NAJPIERW / PÓŹNIEJ

1. La cena acabó / Llegué al restaurante → *Cuando llegué al restaurante, la cena (ya) había acabado.*
2. La ladrones se fueron / entré en casa →
3. Le cortaron el pelo / volví a la peluquería →
4. El perro se escapó / se fueron mis padres →
5. María se durmió / me acosté →
6. La tienda cerró / bajamos del autobús →

2 Połącz opisy przyczyn i skutków, a następnie ułóż zdania, używając czasu zaprzeszłego (*pretérito pluscuamperfecto*).

PRZYCZYNY	SKUTKI
1. Me olvidé la cartera en casa.	a. A Carlos le dolía la cabeza.
2. Comimos muy poco.	b. Les entró sueño.
3. El director se fue.	c. No pude pagar la compra.
4. Bebieron demasiado.	d. No pudimos hablar con el director.
5. Carlos se dio un golpe.	e. Se hizo un cambio de look.
6. Se cansó del peinado que llevaba.	f. Teníamos mucha hambre.

1. *No pude pagar la compra porque me había olvidado la cartera en casa.*
2.
3.
4.
5.
6.

3 Zamień podane zdania na czas przeszły. Zwróć uwagę, że czynność, która jest wcześniejsza w czasie, musi być wyrażona w czasie zaprzeszłym (*pretérito pluscuamperfecto*).

1. Creo que hubo/ha habido un error. → *Creía que había habido un error.*
2. Me parece que Inés ha salido. →
3. Sé que Nicolás y Susana se casaron en julio. →
4. Busco al chico que me escribió este poema. →
5. Estáis comiendo lo que os preparó vuestra madre. →
6. No recuerdas dónde pusiste el móvil. →

4 Uzupełnij tekst czasownikami podanymi w nawiasach, używając czasu zaprzeszłego (*pretérito pluscuamperfecto*).

Arturo ya (1) (*cenar*), pero antes de acostarse le entró hambre. Se dirigió a la cocina y se sorprendió, porque no (2) (*darse*) cuenta de que era más de medianoche. No sabía cómo el tiempo (3) (*poder*) pasar tan rápido: (4) (*ver*) la tele un rato y después (5) (*leer*) un poco, pero no sabía durante cuánto tiempo. Decidió hacerse un bocadillo con el jamón que (6) (*comprar*) esa misma tarde, aunque el pan que él mismo (7) (*hacer*) por la mañana ya empezaba a estar un poco duro. Lo preparó y se fue al salón. Cuando ya (8) (*sentarse*) y estaba a punto de dar el primer mordisco al bocadillo, oyó una fuerte explosión, se asustó y el bocadillo se le cayó al suelo. No se acordaba de que los vecinos (9) (*organizar*) una fiesta para celebrar la noche de San Juan.

5 Połącz zdania z lewej i prawej kolumny tak, żeby tworzyły spójną całość.

- | | |
|---|--|
| 1. Cuando llegó a casa, sus padres se fueron. | a. No vio a sus padres. |
| 2. Cuando llegó a casa, sus padres se habían ido. | b. Sus padres estaban en el salón. |
| 3. Cuando llegó a casa, sus padres se iban. | c. Sus padres estaban en la puerta. |
| 4. La película terminaba cuando salió del cine. | d. Estaban saliendo los títulos de crédito. |
| 5. La película había terminado cuando salió del cine. | e. La pantalla ya estaba apagada. |
| 6. Se desmayó cuando leía la nota. | f. Perdió el conocimiento después de leerla. |
| 7. Se desmayó cuando leyó la nota. | g. Durante la lectura perdió el conocimiento. |
| 8. Ya se había desmayado cuando leyó la nota. | h. La nota no está relacionada con su desmayo. |

1 Spójrz na przykłady:

Quiero que **ayudes** más a tu hermana. Chcę, żebyś więcej pomagał siostrze.
 Es posible que **esté** enfermo. Możliwe, że jest chory.
 Lo hago para que **seáis** felices. Robię to, żebyście byli szczęśliwi.

2 Forma:

- W czasie teraźniejszym trybu łączącego (*presente de subjuntivo*) występuje zamiana samogłosek w odmianie czasowników przez osoby: -ar → -e, -er/-ir → -a.

	CZASOWNIKI REGULARNE		
	hablar	comer	escribir
yo	habl -e	com -a	viv -a
tú	habl -es	com -as	viv -as
él, ella, usted	habl -e	com -a	viv -a
nosotros, nosotras	habl -emos	com -amos	viv -amos
vosotros, vosotras	habl -éis	com -áis	viv -áis
ellos, ellas, ustedes	habl -en	com -an	viv -a

- Czasowniki z obocznością samogłoskową, w czasie teraźniejszym trybu łączącego (*presente de subjuntivo*), wykazują takie same zmiany tematyczne, jak w przypadku czasu teraźniejszego w trybie oznajmującym (*presente de indicativo*), z wyjątkiem trzeciej koniugacji (-ir), w której nieregularność zachodzi również w przypadku pierwszej i drugiej osoby liczby mnogiej (*nosotros/as* i *vosotros/as*).

CZASOWNIKI NIREGULARNE Z OBOCZNOŚCIĄ SAMOGŁOSKOWĄ					
E > IE pensar	O > UE volver	U > UE jugar	E > IE-I mentir	O > UE-U dormir	E > I pedir
piense	vuelva	juegue	mienta	duerma	pida
pienses	vuelvas	juegues	mientas	duermas	pidas
piense	vuelva	juegue	mienta	duerma	pida
piensem	volvamos	juguemos	mintamos	durmamos	pidamos
pienséis	volváis	juguéis	mintáis	durmáis	pidáis
piensen	vuelvan	jueguen	mientan	duerman	pidan

- Inne czasowniki nieregularne wykazują tę samą nieregularność, co w przypadku trybu rozkazującego przeczącego (patrz ROZDZIAŁ 58).

- Czasowniki posiadające nieregularną pierwszą osobę czasu teraźniejszego w trybie oznajmującym (-g-, -ig-, -zc-, -y-), w trybie łączącym (*subjuntivo*) wykazują się tą nieregularnością we wszystkich osobach.

hacer	→	hago	→	haga, hagas, haga, hagamos, hagáis, hagan
tener	→	tengo	→	tenga, tengas, tenga, tengamos, tengáis, tengan
decir	→	digo	→	diga, digas, diga, digamos, digáis, digan
caer	→	caigo	→	caiga, caigas, caiga, caigamos, caigáis, caigan
ofrecer	→	ofrezco	→	ofrezca, ofrezcas, ofrezca, ofrezcamos, ofrezcáis, ofrezcan
traducir	→	traduzco	→	traduzca, traduzcas, traduzca, traduzcamos, traduzcáis, traduzcan
destruir	→	destruyo	→	destruya, destruyas, destruya, destruyamos, destruyáis, destruyan

- Inne czasowniki z nieregularnym tematem lub akcentem.

saber	→	sepa, sepas, sepa, sepamos, sepáis, sepan
caber	→	quepa, quepas, quepa, quepamos, quepáis, quepan
ir	→	vaya, vayas, vaya, vayamos, vayáis, vayan
haber	→	haya, hayas, haya, hayamos, hayáis, hayan
ver	→	vea, veas, vea, veamos, veáis, vean
ser	→	sea, seas, sea, seamos, seáis, sean
dar	→	dé, des, dé, demos, deis, den
estar	→	esté, estés, esté, estemos, estéis, estén

- Czasowniki ze zmianami ortograficznymi – patrz ROZDZIAŁ 58.

buscar → busque, elegir → elija itd.

3 Użycie:

- Patrz ROZDZIAŁY 65-69 i 72-75.

- 1 Połącz formę czasu teraźniejszego trybu oznajmującego (*presente de indicativo*) z jej odpowiednikiem w czasie teraźniejszym trybu łączącego (*presente de subjuntivo*) oraz z osobą, której dotyczy.

PRESENTE DE INDICATIVO		PRESENTE DE SUBJUNTIVO		PERSONA/S
1.	insisto	a.	actúe	yo tú Mariano Elisa y yo Carmen y tú María y Elena
2.	actúas	b.	actúes	
3.	nos levantamos	c.	insistamos	
4.	actúa	d.	insista	
5.	vendéis	e.	me aburra	
6.	insistimos	f.	se aburra	
7.	se aburre	g.	nos levantemos	
8.	vendes	h.	se levanten	
9.	me aburro	i.	vendáis	
10.	se levantan	j.	vendas	

- 2 Uzupełnij odmianę czasowników w tabeli w czasie teraźniejszym trybu łączącego (*presente de subjuntivo*).

TRABAJAR	BEBER	DESCUBRIR	CERRAR	MOVERSE	VESTIRSE
<i>trabaje</i>					
	<i>bebas</i>				
		<i>descubra</i>		<i>se mueva</i>	
					<i>os vistáis</i>
			<i>cierren</i>		

- 3 Zaznacz, czy podane formy czasu teraźniejszego są w trybie oznajmującym (*presente de indicativo*), czy łączącym (*presente de subjuntivo*) i dopisz brakującą formę.

	PRESENTE DE INDICATIVO	PRESENTE DE SUBJUNTIVO
descansas	✓	<i>descanses</i>
vivan		
limpio		
corráis		
me aburro		
se llamen		
mires		
perdona		
saltáis		
intenten		

	PRESENTE DE INDICATIVO	PRESENTE DE SUBJUNTIVO
puedas	<i>puedes</i>	✓
quieran		
pides		
sigo		
regáis		
empiezo		
buscamos		
sirvan		
friegas		
perdemos		

- 4 W podanych bezokolicznikach i formach czasu teraźniejszego trybu łączącego (*presente de subjuntivo*) uzupełnij brakujące litery.

o > ue	e > ie	e > i	e > ie-i	o > ue-u
v.....lver	gob.....rnar	rep.....tir	div.....rtirse	d.....rmir
v.....lva	gob.....rnéis	rep.....ta	me div.....rta	d.....rman
v.....lvamos	gob.....rne	rep.....tamos	nos div.....rtamos	d.....rmáis
pr.....bar	def.....nder	sonr.....ír	m.....ntir	m.....rir
pr.....béis	def.....nda	sonr.....an	m.....ntas	m.....ra
pr.....ben	def.....ndamos	sonr.....áis	m.....ntáis	m.....ramos

eg > ij	gu > g	g > gu	c > qu	z > c
el.....ir	s.....ir	lle.....ar	bus.....ar	empe.....ar
el.....a	si.....an	lle.....es	bus.....en	empie.....en
el.....amos	si.....áis	lle.....emos	bus.....éis	empe.....éis
corr.....ir	distin.....ir	casti.....ar	acer.....arse	avan.....ar
corr.....as	distin.....amos	casti.....en	me acer.....e	avan.....es
corr.....áis	distin.....a	casti.....éis	nos acer.....emos	avan.....emos

1 Spójrz na przykłady:

Quiero que habléis con ella. Chcę, żebyście z nią porozmawiali.
¡Que te mejores! Oby ci się polepszyło!
¡Ojalá Lola esté en casa! Chciałbym, żeby Lola była w domu!

2 Forma:

<i>Que</i> <i>Ojalá (que)</i> <i>Querer/Esperar/Desear que</i> <i>Necesitar que</i> <i>Tener ganas de que</i>	}	+ czas teraźniejszy w trybie łączącym (<i>presente de subjuntivo</i>)
---	---	--

3 Użycie:

- Czasu teraźniejszego w trybie łączącym (*presente de subjuntivo*) używamy w konstrukcjach wyrażających możliwe do spełnienia życzenia bądź chęci, odnosząc się do teraźniejszości lub przyszłości.

¡Que descanses! Śpij dobrze!
¡Ojalá te mejores pronto! Obyś szybko wyzdrowiał!
Espero que lo consigas. Mam nadzieję, że ci się uda.
Tengo ganas de que me acompañes. Chciałbym, żebyś ze mną poszedł.

- Zdania z partykułami **Que** i **Ojalá (que)** + czas teraźniejszy w trybie łączącym (*presente de subjuntivo*) są zawsze wykrzyknikowe i należy je pisać z wykrzyknikami. Nie należy mylić tego użycia *que* jako partykuły, z użyciem *qué* jako zaimka pytającego.

- Struktura **Que** + czas teraźniejszy w trybie łączącym (*presente de subjuntivo*) jest zwykle używana do formułowania życzeń zwyczajowych w określonych sytuacjach.

¡Que aproveche! (przed jedzeniem)
¡Que descanses! (przed pójściem spać)
¡Que cumplas muchos más! (w dniu urodzin)

- Z czasownikami takimi jak *querer*, *esperar* czy *necesitar* używamy bezokolicznika, jeśli podmiot formułujący życzenie jest jednocześnie tym, który ma wykonać czynność. Jeśli są to dwie różne osoby, używamy *que* + czas teraźniejszy w trybie łączącym (*presente de subjuntivo*).

Quiero entrar. (<i>Yo-Yo</i>)	≠	Quiero que entres. (<i>Yo-Tú</i>)
Quieres salir. (<i>Tú-Tú</i>)	≠	Quieres que salga. (<i>Tú-Yo/Él</i>)
Esperamos conseguirlo. (<i>Nosotros-Nosotros</i>)	≠	Esperamos que lo consigáis. (<i>Nosotros-Vosotros</i>)
Necesitan ganar. (<i>Ellos-Ellos</i>)	≠	Necesitan que ganemos. (<i>Ellos-Nosotros</i>)

1 Uzupełnij zdania formami czasu teraźniejszego w trybie łączącym (*presente de subjuntivo*).

- ¿Puedes venir un momento? Necesito que me (*ayudar*).
- El jefe quiere que (*trabajar*, nosotros) este fin de semana.
- Espero que me (*enviar*, vosotros) una postal desde Cuba.
- ¡Ojalá el banco nos (*dar*) el crédito!
- Nuestra madre no quiere que (*beber*, nosotros) bebidas con azúcar.
- Necesito que (*aprenderse*, tú) la lección.
- ¡Ojalá (*llegar*) pronto la primavera!
- No quiere que (*leer*, yo) su diario.
- Espero que (*ver*, tú) pronto a tus familiares.
- Esperamos que no (*creer*, tú) que te ignoramos.
- Deseo que (*encontrar*, tú) el amor de tu vida.
- Tengo muchas ganas de que (*quedar*, nosotros) y (*tomarse*) algo.

2 Połącz opis życzenia z opisem sytuacji, w której mogłoby ono zostać użyte, stosując w każdym z nich właściwą formę czasu teraźniejszego w trybie łączącym (*presente de subjuntivo*).

- ¡Que (*divertirse*)!
- ¡Que (*mejorarse*)!
- ¡Que (*dormir*) bien!
- ¡Que (*tener*) buen viaje!
- ¡Que (*ser*) muy felices!
- ¡Que te (*partir*) un rayo!
- ¡Que (*tener*) suerte!
- ¡Que (*cumplir*) muchos más!
- a. Ana tiene un examen.
- b. Es el cumpleaños de José.
- c. Estás enfadado/a con Ramón.
- d. Inés se va a Argentina.
- e. Inés y Carlos se han casado.
- f. Juan se va a dormir.
- g. Juan y Pedro están enfermos.
- h. María y Elena se van a una fiesta.

3 Wybierz właściwą formę.

- Tengo muchas ganas de *venir/que vengas* a vernos.
- Uno siempre espera que la gente *ser/sea* solidaria.
- ¡Ojalá *haber/haya* algún museo interesante!
- ¿Quieres *conocer/que conozcas* México?
- Esperamos *poder/que podamos* salir pronto.
- Mamá, necesito *ir/que vaya* al baño. No puedo aguantar más.
- ¡Ojalá sus sueños *hacerse/se hagan* realidad!
8. ¿Tenéis ganas de *viajar/que viajéis*?
9. Necesitamos que alguien *entendernos/nos entienda*.
10. No quiero *pensar/que pienses* que no te quiero. ¡No tengas ninguna duda de mis sentimientos!
11. Supongo que no deseas *ser/que seas* una molestia.
12. ¿Quieres *hacerte/que te haga* compañía?

4 Uzupełnij tekst poczty elektronicznej czasownikami z ramki w czasie teraźniejszym trybu oznajmującego (*presente de indicativo*), trybu łączącego (*presente de subjuntivo*) lub w bezokoliczniku.

enfadarse • entender • estar • ir • merecer • perdonar • saber • ser • tener • verse

De: alicia@arrepentida.com

Para: belen@ofendida.com

Asunto: El fin de semana pasado

Querida Belén:

Te escribo porque quiero que (1) la verdad sobre lo que ocurrió el fin de semana pasado. Yo había quedado con Jaime y con Elena porque queríamos (2) al cine, pero no te dije nada porque me imaginaba que no querías venir. Fue un poco incómodo cuando nos encontramos en la fila, tú estabas sola y no supe qué decirte en ese momento. Quizás pensaste que (3) una mala amiga, pero nada más lejos de la verdad. Sé que Elena y tú (4) enfadadas desde que empezó a salir con Jaime, pero necesito que me (5), porque sin tu amistad mi vida no (6) sentido. ¡Ojalá (7) que no era mi intención hacerte daño! Yo estoy en medio de vuestros problemas y no quiero que nadie (8) conmigo, porque no me lo (9) Tengo muchas ganas de que (10) para tomarnos un café y charlar. Por favor, contéstame pronto.

Un beso muy grande,
Alicia

PRESENTE DE INDICATIVO O SUBJUNTIVO CON VERBOS DE OPINIÓN Y PENSAMIENTO

Czas teraźniejszy trybu oznajmującego lub łączącego z czasownikami wyrażającymi opinię, pogląd, zdanie

- 1 Spójrz na przykłady: *–Creo que Jacinto es muy simpático.* Uważam, że Jacinto jest bardzo sympatyczny.
–Pues yo no creo que sea tan simpático. A ja nie uważam, żeby był taki sympatyczny.

2 Forma:

Wyrażenia akceptujące dany pogląd	Wyrażenia odrzucające dany pogląd
Z osobistego punktu widzenia	Z osobistego punktu widzenia
<i>Creo/Pienso</i> <i>Me parece</i> <i>Me imagino</i> <i>Considero</i> <i>Supongo</i>	<i>No creo/pienso</i> <i>No me parece</i> <i>No me imagino</i> <i>No considero</i> <i>Dudo</i>
que + indicativo	que + subjuntivo
Będące stwierdzeniem ogólnym	Będące stwierdzeniem ogólnym
<i>Es verdad/cierto</i> <i>Es evidente/obvio</i> <i>Está claro/demostrado</i> <i>Es innegable/indudable</i> <i>No hay duda de</i>	<i>Es mentira/falso</i> <i>No es verdad/cierto</i> <i>No es evidente/obvio</i> <i>No está claro/demostrado</i> <i>Es imposible</i>
que + indicativo	que + subjuntivo

3 Użycie:

- Kiedy przyjmujemy jakąś kwestię jako pewną, zarówno gdy związana jest ona z osobistym punktem widzenia, jak i ze stwierdzeniem natury ogólnej, używamy **trybu oznajmującego (indicativo)** po spójniku **que**.

Supongo que estáis cansadas.
 Przypuszczam, że jesteście zmęczone.
Me imagino que queréis dormir un poco más.
 Domyślam się, że chcecie dłużej pospać.
Está claro que la vida nunca es fácil.
 To oczywiste, że życie nigdy nie jest proste.
Es innegable que algunas especies están en peligro de extinción.
 To niewątpliwe, że niektóre gatunki są zagrożone wyginięciem.

- Kiedy odrzucamy jakiś pogląd jako nieprawdziwy, zarówno gdy związany jest on z osobistym punktem widzenia, jak i ze stwierdzeniem natury ogólnej, używamy **trybu łączącego (subjuntivo)** po spójniku **que**.

No me parece que tengáis motivos para quejarnos.
 Nie wydaje mi się, żebyście mieli powody do narzekania.
No me imagino que la gente algún día tenga tres brazos.
 Nie wyobrażam sobie, żeby ludzie mieli kiedykolwiek po trzy ramiona.
Es mentira que me guste Andrés. ¿Quién te ha dicho eso?
 To nieprawda, że podoba mi się Andrés. Kto ci to powiedział?
Es imposible que el Atlético de Madrid gane la liga este año.
 To niemożliwe, żeby Atlético de Madrid wygrało ligę w tym roku.

- Czasowniki wyrażające opinię, pogląd, zdanie, takie jak **creer, pensar, considerar, parecer, imaginarse** używane są z **trybem oznajmującym (indicativo)**, kiedy występują w formie twierdzącej, a kiedy występują w formie przeczącej, używane są z **trybem łączącym (subjuntivo)**.

Creo que está enfermo. Sądzę, że jest chory.
No creo que esté enfermo. Nie sądzą, żeby był chory.

- W języku hiszpańskim nie używa się formy przeczącej czasownika *suponer*, zamiast tego używamy *supongo que no* + tryb oznajmujący (*indicativo*).

Supongo que es tu padre. Przypuszczam, że jest twoim ojcem.
Supongo que no es tu padre. Przypuszczam, że nie jest twoim ojcem.

1 Przekształć poniższe zdania tak, aby wyrażały stwierdzenia przeciwne, dodając partykułę *No* oraz zamieniając formę czasownika na tryb łączący (*presente de subjuntivo*).

1. Creo que es peligroso. → *No creo que sea peligroso.*
2. Pensamos que está embarazada. →
3. Me parece que hay mucha gente interesada. →
4. Es cierto que me gustan los dulces. →
5. La policía cree que los sospechosos se esconden en Andorra. →
6. Me parece que este coche cuesta demasiado dinero. →
7. Creo que Julián conoce bien Varsovia. →
8. Creéis que María llega esta tarde, ¿no? →
9. Nos parece que llueve. →
10. Es verdad que los astronautas tienen una vida interesante. →

2 Umieść wyrażenia z ramki w odpowiedniej kolumnie tabeli zgodnie z podaną instrukcją.

Es absolutamente falso • Es imposible • Es indudable • Es evidente • Nos parece • No consideras • No es verdad
• No hay duda de • No te aseguro • No es cierto • Elena se imagina • Suponéis • Os aseguro • Dudamos

Aceptowanie poglądu. Tryb oznajmujący (<i>Indicativo</i>)		Odrzucenie poglądu. Tryb łączący (<i>Subjuntivo</i>)	
	que es fácil.		que sea fácil.

3 Przeczytaj tekst i wybierz właściwą formę czasownika. Zwróć uwagę, czy podane kwestie są akceptowane czy odrzucane.

Antes que nada, me gustaría agradecerle su charla sobre la vida en otros planetas. Ha sido muy instructiva y sugerente, pero hay algunos aspectos con los que no estoy totalmente de acuerdo. En primer lugar, me parece evidente que (1) existe/exista vida en otros planetas, porque el universo es tan grande que ni siquiera podemos imaginárnoslo, por lo que me parece inverosímil que solo (2) hay/haya vida en la Tierra. Otra cuestión es que no podemos asegurar que todas esas formas de vida (3) son/sean inteligentes, porque es obvio que la inteligencia (4) tiene/tenga que considerarse un estadio superior a otras formas de vida mucho más primarias. Soy una gran lectora de ciencia ficción, pero no me gustan las novelas sobre invasiones extraterrestres porque no considero factible que se (5) produce/produzca un ataque de este tipo. Supongo que usted no (6) está/esté de acuerdo con lo que digo, pero realmente no puedo imaginarme que (7) estamos/estemos a las puertas de una guerra intergaláctica, tal como usted ha afirmado en su charla. En realidad, llevo años viviendo con un ser procedente de Europa, el satélite de Júpiter; puedo asegurarle que (8) es/sea uno de los seres más amigables que he conocido en mi vida y dudo que algún día se (9) vuelve/vuelva hostil y me (10) ataca/ataque.

4 Uzupełnij zdania czasownikami z ramki we właściwej formie czasu teraźniejszego w trybie oznajmującym lub łączącym (*presente de indicativo/de subjuntivo*).

decir • hacer • huir • oír • salir • tener • traer • venir

1. Esta noche celebramos una fiesta en casa, pero no creo que nadie vino, por lo que he ido a comprar un par de botellas.
2. Como últimamente están muy ocupados, dudo que mis tíos a vernos estas Navidades. Es una pena.
3. Si no te ganas la confianza de tus hijos, es imposible que te la verdad sobre lo que hacen cuando están fuera de casa.
4. No está claro que esta tarde buen tiempo, así que mejor si cogemos un paraguas.
5. Me parece que no bien del oído derecho, así que he pedido hora con el otorrinolaringólogo. Espero no estar quedándome sordo.
6. Es evidente que que tomar una decisión ya, porque si no, llegará el día de empezar la universidad y todavía no sabrás qué quieres estudiar.
7. No estoy seguro de que toda esta agua del inodoro, pero me parece que sí. Tendremos que llamar a un fontanero.
8. Supongo que siempre de los problemas, pero es que no puedo evitar acobardarme y buscar la solución más fácil.

PRESENTE DE INDICATIVO O SUBJUNTIVO PARA EXPRESAR PROBABILIDAD Y DUDA

Czas terażniejszy trybu oznajmującego lub łączącego, z wyrażeniami prawdopodobieństwa lub wątpliwości

- 1 Spójrz na przykłady:**
- Es posible que vayamos a la playa el sábado.* Możliwe, że pójdziemy w sobotę na plażę.
 - ¡Ah! Pues nosotros quizás también iremos.* Ach, to może my też pójdziemy.
 - En tal caso, quizás nos veamos.* W takim razie może się zobaczymy.

2 Forma:

Wyrażenie prawdopodobieństwa i wątpliwości	
<i>Es probable que</i> <i>Es posible que</i> <i>Puede (ser) que</i>	+ subjuntivo
<i>Seguramente</i> <i>Probablemente</i> <i>Posiblemente</i> <i>Quizás/Quizá</i> <i>Tal vez</i>	+ indicativo/subjuntivo
<i>A lo mejor</i> <i>Igual</i> <i>Lo mismo</i>	+ indicativo

3 Użycie:

- Po wyrażeniach prawdopodobieństwa, które kończą się spójnikiem **que**, zawsze występuje **tryb łączący (subjuntivo)** niezależnie od tego, czy zostaną wzmocnione przysłówkami *muy* lub innym. Czasownik *ser* może zostać zastąpiony przez czasownik *parecer* (*me parece posible* itd.).

Es muy probable que tenga que repetir el curso.
 Jest bardzo prawdopodobne, że będzie musiał powtarzać klasę.

Nos parece bastante posible que nos den la beca.
 Wydaje nam się dość prawdopodobne, że przyznają nam stypendium.

Puede que esté enferma.
 Być może jest chora.

- Wyrażenia prawdopodobieństwa, które zakończone są na **-mente**, a także **quizá/s** i **tal vez**, mogą występować zarówno z **trybem oznajmującym (indicativo)**, jak i **łączącym (subjuntivo)**. W przypadku zdań zaczynających się od *seguramente* istnieje większa tendencja do używania trybu oznajmującego (*indicativo*), chociaż obie opcje są możliwe. *Seguramente* nie jest używane do wyrażania pewności, ale wysokiego prawdopodobieństwa.

Seguramente está/está enfermo.
 Zapewne jest chory.

Muy probablemente iremos/vayamos de vacaciones a Masuria.
 Najprawdopodobniej pojedziemy na wakacje na Mazury.

Tal vez Alejandro puede/pueda ayudarnos.
 Być może Alejandro będzie mógł nam pomóc.

- Wyrażenia typu **a lo mejor**, **igual** i **lo mismo** (te dwa ostatnie bardziej potoczne) łączą się wyłącznie z **trybem oznajmującym (indicativo)**.

A lo mejor cambia de opinión.
 Może zmieni zdanie.

Igual no quiere hablar contigo.
 Może nie chce z tobą rozmawiać.

Lo mismo está ya en casa esperándote.
 Może czeka już na ciebie w domu.

1 Uzupełnij zdania formami czasu teraźniejszego w trybie oznajmującym lub łączącym (*presente de indicativo / subjuntivo*). Jeśli można użyć obu form, wpisz obie.

- Es bastante posible que a final de curso
..... (*organizar, nosotros*) una gran fiesta,
porque es el último año que vamos a estar todos juntos.
- Sintiéndolo mucho, probablemente
(*perderse, yo*) el estreno de tu obra, porque el jefe ya nos ha
dicho que seguramente tendremos que trabajar el viernes
hasta tarde.
- El jueves quizás (*ir, nosotras*)
a ver la última película de Álex de la Iglesia. Igual te
..... (*apetecer*) venir con nosotras.
¿Te apuntas?
- No sé de qué se ríen Pedro y Marcos, pero puede que
..... (*reírse*) de nosotros. Y a mí no me hace
ni pizca de gracia.
- No recuerdo el nombre del restaurante tailandés en el que
cenamos tan bien. Tal vez Antonio
(*acordarse*). Voy a llamarle.
- Está claro que todos podemos dormirnos y llegar
tarde alguna vez, pero no es probable que nunca
..... (*sonar*) la alarma de tu móvil. No
vuelvas a darme la misma excusa de siempre, por favor.
- No estoy segura, pero a lo mejor me
(*subir*) el sueldo.
- Ya me encuentro bastante mejor. Tal vez
..... (*poder*) ayudaros esta tarde con la
mudanza.

2 Uzupełnij zdania wyrazami z ramki.

es posible • probablemente • tal vez • mejor • igual • puede • mismo • probable

- Es que la tienda esté ya cerrada.
- Muy Andrés no quiera verme más.
Estoy muy triste.
- ser que el Gobierno apruebe una
nueva ley de educación.
- Lo Marta y Juana no se hablan
porque se han enfadado. No sé.
- consiga un nuevo trabajo, pero
todavía no hay nada seguro.
- A lo mi grupo tocará en las
fiestas del pueblo. Estamos esperando la confirmación
definitiva.
- que esta tarde ya funcione el
ascensor. Acabo de ver que llegaban los del servicio técnico.
- Mañana Llego un poco tarde,
pero esperadme, por favor.

3 Poniższy tekst mówi o tym, jak prawdopodobnie będzie wyglądać dom przyszłości. Uzupełnij go czasownikami z ramki we właściwej formie czasu przyszłego prostego lub teraźniejszego w trybie łączącym (*futuro imperfecto / presente de subjuntivo*).

comprar • controlar • eliminar • fabricar • fregar • limpiar • mantener
• servir • haber • necesitar • poder • proyectar

La casa del año 2044

- Es probable que ya no pantallas táctiles, sino que seguramente las pantallas se
delante de nosotros y las mediante gestos e impulsos cerebrales.
- Es probable que las paredes nuestro ambiente de malos olores y contaminación. Además, es posible que
los suelos los barran y unos aparatos mucho más pequeños y silenciosos que los robots actuales.
- Puede que una impresora en 3D todo lo que se rompa en casa para reponerlo, así que ya no será necesario
reparar nada. Es probable que este aparato también nos para imprimir los platos más elaborados.
- Tal vez ya no desplazarnos para ir al trabajo y trabajar desde casa mediante una
oficina virtual con pantalla compartida con nuestros compañeros de trabajo.
- Probablemente las frutas y las verduras ya no se, sino que se cultivarán en los huertos verticales que
tendremos en la terraza.
- Seguramente los frigoríficos los alimentos a la temperatura ideal y tal vez incluso
los pesticidas y otras sustancias peligrosas que puedan tener.

Adaptacja tekstu ze strony: <http://www.quo.es/tecnologia/como-sera-mundo-futuro>

Bezokolicznik lub czas teraźniejszy trybu łączącego z czasownikami wyrażającymi odczucia**1 Spójrz na przykłady:**

Me alegro de estar aquí. Cieszę się, że tu jestem.
Me alegro de que estés aquí. Cieszę się, że tu jesteś.

2 Forma:

Czasownik wyrażający odczucia	+ bezokolicznik (gdy podmiot logiczny w zdaniu nadrzędnym i podrzędnym jest taki sam)
	+ <i>que</i> + <i>subjuntivo</i> (gdy podmiot w zdaniu nadrzędnym i podrzędnym jest inny)

3 Użycie:

► Poniższe czasowniki posiadają dwie różne konstrukcje.

Czasowniki typu: <i>prefiero, prefieres...</i>	Czasowniki typu: <i>me/te... gusta</i>
<i>preferir</i> – <i>prefiero, prefieres...</i> (woleć)	<i>gustar</i> – <i>me/te... gusta</i> (lubić, podobać się)
<i>detestar</i> – <i>detesto, detestas...</i> (nieznosić)	<i>encantar</i> – <i>me/te... encanta</i> (uwielbiać)
<i>odiar</i> – <i>odio, odias...</i> (nienawidzić)	<i>fascinar</i> – <i>me/te... fascina</i> (fascynować)
<i>lamentar</i> – <i>lamento, lamentas...</i> (ubolewać)	<i>impresionar</i> – <i>me/te... impresiona</i> (robić wrażenie)
<i>sentir</i> – <i>siento, sientes...</i> (żałować; być przykro)	<i>apetecer</i> – <i>me/te... apetece</i> (mieć ochotę)
<i>temer</i> – <i>temo, temes...</i> (obawiać się)	<i>doler</i> – <i>me/te... duele</i> (boleć)
<i>alegrarse de</i> – <i>me alegro de, te alegras de...</i> (cieszyć się)	<i>molestar</i> – <i>me/te... molesta</i> (przeszkadzać)
<i>avergonzarse de</i> – <i>me avergüenzo de, te avergüenzas de...</i> (wstydić się)	<i>fastidiar</i> – <i>me/te... fastidia</i> (denerwować, odstręczać)
	<i>irritar</i> – <i>me/te... irrita</i> (irytować)
	<i>extrañar</i> – <i>me/te... extraña</i> (dziwić)
	<i>importar</i> – <i>me/te... importa</i> (obchodzić kogoś, coś)
	<i>ser indiferente</i> – <i>me/te... es indiferente</i> (być obojętnym)
	<i>aterrorizar</i> – <i>me/te... aterroriza</i> (przerażać)
	<i>asustar</i> – <i>me/te... asusta</i> (przestraszać)
	<i>preocupar</i> – <i>me/te... preocupa</i> (martwić)
	<i>entristecer</i> – <i>me/te... entristece</i> (smucić)
	<i>sorprender</i> – <i>me/te... sorprende</i> (dziwić)
	<i>escandalizar</i> – <i>me/te... escandaliza</i> (oburzać)

► Podobnie jak w przypadku czasowników wyrażających chęć, wolę lub zamiar (patrz ROZDZIAŁ 65) po czasownikach ujętych w powyższej tabeli możemy użyć **bezokolicznika**, kiedy podmiot wyrażający odczucia jest jednocześnie tym, który ma wykonać czynność ujętą w zdaniu podrzędnym, lub **trybu łączącego (subjuntivo)** wraz ze spójnikiem *que*, jeśli podmioty są różne.

Me molesta hablar con él. (A mí-Yo) ≠ *Me molesta que hables con él. (A mí-Tú)*
Le gusta cantar en la ducha. (A él-Él) ≠ *Le gusta que cante en la ducha. (A él-Yo)*
Detesto hablar en el cine. (Yo-Yo) ≠ *Detesto que me hablen en el cine. (Yo-Otros)*

► **Trybu łączącego (subjuntivo)** używamy, aby zaznaczyć, że nie podajemy informacji o danym fakcie, ale że wyrażamy naszą subiektywną opinię o fakcie już wcześniej znanym.

Me fascina que sepas cantar ópera.
(Oboje wiemy, że potrafisz śpiewać operowo, ale chcę przekazać ci moją opinię na ten temat).
Lamentamos que estéis pasando por este momento tan difícil.
(Wszyscy wiemy, że przeżywasz trudne chwile, ale chcemy przekazać ci nasze współczucie w związku z tym).

- 1 Uzupełnij zdania podanymi w nawiasach czasownikami w formie bezokolicznika lub konstrukcją *que* + czas teraźniejszy trybu łączącego (*presente de subjuntivo*), w zależności od tego, czy podmiot zdania nadrzędnego i podrzędnego jest taki sam, czy różny.

- Nos encanta (*nosotros/celebrar*) fiestas en casa.
- A María le fascina (*los famosos/contestar*) a los mensajes que les deja en las redes sociales.
- Me fastidia (*la gente/querer*) convencerme de ideas en las que no creo.
- Me asusta (*el jefe/no darme*) el aumento de sueldo que le pedí.
- ¿Te gusta (*tú/bailar*) salsa?
¡A mí me encanta!
- Está claro que te gusta (*todos nosotros/hacer*) lo que tú quieres. Eres demasiado intransigente.
- Detesto (*alguien/decirme*) cómo tengo que hacer mi trabajo.
- Me alegro de (*nosotras/conocernos*), porque te has convertido en una persona muy especial para mí.
- A mis tíos les preocupa (*mi primo/no conseguir*) terminar la carrera.
- Me impresiona mucho (*yo/ver*) este tipo de películas tan violentas, así que prefiero (*nosotros/ver*) una más ligera. No te importa, ¿verdad?

- 2 Uzupełnij dialogi zgodnie z przykładem.

- Lo siento, pero debo hacer otra cosa y no puedo acompañarte.
–Lamento que *debas hacer otra cosa y no puedas acompañarme*.
- Estoy enferma y tengo que quedarme en casa.
–Siento que
- Jaime es muy egoísta y nunca nos ayuda.
–A mí también me fastidia que
- En la oficina no hay nadie y la puerta está cerrada.
–Me extraña que
- Mucha gente pasa hambre y vive en condiciones inhumanas.
–Me entristece que
- Carolina quiere quedarse en tu casa y no sabe cómo pedirte.
–Me sorprende que
- Nuria siempre lo hace todo bien y exige lo mismo a los otros.
–Me gusta que
- En casa nadie saca la basura ni friega el suelo.
–A mí también me molesta que

- 3 W poniższej ramce zawarto wyrażenia dotyczące pewnych zachowań ludzi w pociągu. Zastanów się, jakie emocje wzbudzają w tobie te zachowania i ułóż zdania zgodnie z przykładem, umieszczając je w odpowiedniej kolumnie tabeli. Możesz dodać *no* do wyrażen z tabeli.

beber alcohol en el tren • comer salchichas • conversar conmigo • dormir • escuchar música con auriculares • hablar en voz alta
• levantarse varias veces • ir al baño • pagar su billete • obstruir el pasillo con sus maletas • pedirme cosas • roncar
• quitarse los zapatos • sentarse en un sitio que no es el suyo • tumbarse en el compartimento • utilizar el móvil • fumar

Cuando viajo en tren...		
Me gusta/Prefiero 😊	Me molesta/Detesta 😞	No me importa/Me es indiferente 😐
<i>Prefiero que la gente esté en silencio.</i>		

INFINITIVO O PRESENTE DE SUBJUNTIVO CON ESTRUCTURAS VALORATIVAS

Bezokolicznik lub czas teraźniejszy trybu łączącego z wyrażeniami waloratywnymi

1 Spójrz na przykłady:

¡Qué bien que estés aquí! Jak dobrze, że tu jesteś!
Es fantástico que vengáis con nosotros. Fantastycznie, że idziecie z nami.
Me parece genial estar aquí con vosotros. Wspaniale być tutaj z wami.

2 Forma:

Wyrażenie waloratywne (pozytywne lub negatywne)	+ bezokolicznik (gdy sytuacja dotyczy stwierdzenia natury ogólnej)
	+ <i>que</i> + <i>subjuntivo</i> (gdy podmiot w zdaniu nadrzędnym i podrzędnym jest inny)

3 Użycie:

- Wyrażenia waloratywne (oceniające) służą do przekazywania opinii, jaką dana osoba ma o określonym zdarzeniu lub sprawie.
- Zwykle składają się z czasownika **ser** + **przymiotnik**. Istnieją również konstrukcje **estar** + **przysłówek** (*bien/mal*) czy **ser** + **un/a** + **rzeczownik**.

Es bueno/malo (que) – To dobrze/źle, że... (w znaczeniu dobry, pozytywny / zły, negatywny)
Está bien/mal (que) – To dobrze/źle, że... (w znaczeniu właściwy, odpowiedni / niewłaściwy, nieodpowiedni)
Es mejor/peor (que) – To lepiej/gorzej, że...
Lo mejor/ideal es (que) – Najlepiej/Idealnie, żeby...
Es estupendo/fantástico/maravilloso/genial (que) – To wspaniale/fantastycznie/cudownie/świetnie, że...
Es increíble/impresionante/sorprendente/alucinante (que) – To niewiarygodne/imponujące/zdumiewające/nadzwyczajne, że...
Es interesante/curioso (que) – To interesujące/ciekawe, że...
Es importante/necesario/fundamental/conveniente (que) – To ważne/potrzebne/kluczowe/korzystne, żeby...
Es justo/injusto (que) – To sprawiedliwe/niesprawiedliwe, że...
Es lógico/normal/natural (que) – To logiczne/normalne/naturalne, że...
Es ilógico/inconcebible/inaceptable (que) – To nielogiczne/niepojęte/niedopuszczalne, że...
Es raro/extraño/ridículo (que) – To dziwne/niezwykłe/śmieszne (w znaczeniu negatywnym), że...
Es gracioso/divertido (que) – To żartoblie/zabawne (w znaczeniu pozytywnym), że...
Es conmovedor/emocionante (que) – To wzruszające/emocjonujące, że...
Es horrible/espantoso/aterrador (que) – To potworne/straszne/prerażające, że...
Es una maravilla/una sorpresa (que) – To cud/niespodzianka, że...
Es una pena/una lástima/una vergüenza (que) – To szkoda/żał/wstyd, że...
Es una tontería/una barbaridad (que) – To głupota/bzdura, że...

Está muy bien que podamos visitar tantos monumentos. To bardzo dobrze, że możemy zwiedzić tyle zabytków.
Es genial que mañana empiecen las vacaciones. To świetnie, że jutro zaczynają się wakacje.
Es raro que nunca tenga tiempo para mí. To dziwne, że nigdy nie ma dla mnie czasu.
Es normal que al principio te parezca difícil; no te preocupes. To normalne, że na początku wydaje ci się to trudne, nie przejmuj się.

- Trybu łączącego (subjuntivo)** używamy również z formą zaprzeczoną powyższych wyrażen.

No es extraño que estés cansada. To nie dziwne, że jesteś zmęczona.
No es necesario que me acompañes. Nie jest konieczne, żebyś szedł ze mną.

- Zamiast czasowników **ser** i **estar** można użyć czasownika **parecer** (*me parece mejor/bien* itd.).

Me parece injusto que no te den la beca. Wydaje mi się niesprawiedliwe, że nie dostaniesz stypendium.
Me parece estupendo que vayáis de vacaciones a Perú. Według mnie to wspaniale, że jedziecie na wakacje do Peru.

- Bezokolicznika** używamy, gdy chcemy ocenić informację ogólną, taką, która dotyczy wszystkich.

Es importante segregar la basura. = *Es importante que todos separemos la basura.*
 Ważne jest segregować śmieci. = To ważne, żebyśmy wszyscy segregowali śmieci.

- Kiedy osoba, która dokonuje oceny, jest tą samą osobą, która wykonuje ocenianą czynność, również używamy **bezokolicznika**, ma to bowiem znaczenie stwierdzenia ogólnego.

Es raro estar sin trabajo. (Mnie wydaje się dziwne być bez pracy, ale mówię też, że ogólnie jest dziwnym nie mieć pracy).
Está bien tener tiempo para uno mismo. (Mówię o sobie, ale można również rozumieć to stwierdzenie w sensie ogólnym).

- Wyrażeń waloratywnych można używać w większości przypadków w konstrukcji bez czasownika, z wykrzyknikiem **Qué** na początku. Jeśli w wyrażeniu występuje przymiotnik, można postawić po nim czasownik **ser**. W przypadku rzeczowników (np. *una pena*) nie stawiamy przed nimi rodzajnika i nie dodajemy czasownika **ser**.

¡Qué curioso (es) que sepas todo eso! (Ale to) Ciekawe, że wiesz to wszystko!
¡Qué raro (es) que no quiera ayudarte! (Ale to) Dziwne, że nie chce ci pomóc!
¡Qué pena que no puedas ir! (Ale) Szkoda, że nie możesz iść!

- Podobnie jak w poprzednim przypadku (patrz ROZDZIAŁ 68) w wyrażeniach waloratywnych używamy **trybu łączącego (subjuntivo)**, aby zaznaczyć, że nie jest naszym zamiarem informowanie o danym zdarzeniu, ale dokonanie subiektywnej oceny na temat konkretnego, znanego wcześniej zdarzenia.

1 Uzupełnij zdania czasownikiem w bezokoliczniku lub konstrukcją *que* + czas teraźniejszy trybu łączącego (*presente de subjuntivo*) w zależności od tego, czy dokonuje się w zdaniu oceny o charakterze ogólnym, czy osobistym.

1. No es bueno (*los hijos/estar*) sobreprotegidos.
2. Es mejor (*los padres/dar*) libertad a sus hijos para fomentar su autonomía.
3. Lo ideal es (*padres e hijos/tener*) una relación abierta y sincera.
4. Es injusto (*un padre/no escuchar*) lo que le explica su hijo.
5. Es lógico (*en general/preocuparse*) por el bienestar de los hijos.
6. Es normal (*los hijos/querer*) mantener su intimidad y tener su espacio.
7. Es ridículo (*unos padres/mostrarse*) intransigentes si las peticiones de sus hijos son justas y legítimas.
8. Es emocionante (*en general/presenciar*) los progresos que hacen los bebés.

2 Uzupełnij tekst poczty elektronicznej czasownikami z ramki w czasie teraźniejszym trybu oznajmującego lub łączącego (*presente de indicativo/de subjuntivo*).

aprovechar (nosotras) • existir • gustar • hablar (nosotras) • querer • recordar • seguir • tener • traer

De: azucena@melenayimail.com

A: marzena@morenayimail.com

Asunto: visita relámpago

Querida Marzena:

Acabo de leer tu correo y ¡qué sorpresa que (1) venir a visitarme! Es una pena que solo (2) un par de días libres, pero seguro que los (3) al máximo. No sé si podré ir a recogerte al aeropuerto, pero creo que no tendrás problemas para llegar al centro en autobús. Es importante que (4) que puedes tomar el autobús 59, que te deja en la estación de tren. Allí mismo hay un centro comercial y puedes dar una vuelta. Creo que te (5) mucho probar diferentes tipos de té, ¿no? Pues allí hay una tetería genial. La verdad es que es un poco raro que (6) este local, porque ya sabes que a los españoles no nos gusta mucho el té... Mi trabajo está muy cerca y salgo a las 15:00, así que tampoco tendrás que esperarme mucho tiempo. Sobre lo de que te vas a traer un saco de dormir, me parece genial que lo (7) , porque solo tengo una cama. Pero no te preocupes, que el sofá cama es muy cómodo. Bueno, espero que (8) bien y que (9) pronto.

Un beso,
Azucena

3 Ponіżej znajdziesz kilka ciekawostek o zwierzętach. Dopisz wyrażenie waloratywne do podanych zdań i odmień czasowniki w czasie teraźniejszym trybu łączącego (*presente de subjuntivo*). Możesz użyć przymiotników z ramki lub innych.

curioso • interesante • raro • extraño • gracioso • divertido • lógico • normal • aterrador • increíble • sorprendente • impresionante • alucinante • conmovedor • emocionante

1. que los gatos no (*percibir*) el sabor dulce.
2. que el perro más grande (*medir*) 1,02 m de la pata al hombro y 2,20 m de la nariz a la cola.
3. que el organismo del perezoso (*dejar*) de funcionar dos semanas después de morir.
4. que un ratón (*aguantar*) más días sin agua que un camello.
5. que el corazón de una ballena (*pesar*) lo mismo que un coche pequeño.
6. que el cocodrilo no (*cerrar*) completamente la boca, ya que no tiene labios.
7. que los caballos y las ratas no (*poder*) vomitar.
8. que el nombre "canguro" en realidad (*significar*) "No le entiendo".
9. que el "cuac" de un pato no (*producir*) eco.
10. que las estrellas de mar no (*tener*) cerebro.

1 Spójrz na przykłady:

Manuela: "Mañana terminará el trabajo". Manuela: „Jutro skończę pracę”.

Manuela dice que mañana terminará el trabajo. Manuela mówi, że jutro skończy pracę.

Manuela dijo que al día siguiente terminaría el trabajo. Manuela powiedziała, że następnego dnia skończy pracę.

2 Forma:

Czas wyjściowy	Dice / Ha dicho que... + czas wyjściowy	Dijo / Decía que... + czas przeszły lub warunkowy
come	come	comía
comía	comía	
comió	comió	había comido
ha comido	ha comido	
había comido	había comido	comería
comerá	comerá	
comería	comería	

3 Użycie:

- Mowa zależna służy do przytaczania wypowiedzi, nie w formie cytatu, ale relacji. Zwykle stosujemy w tego typu zdaniach czasownik *decir*, chociaż można również użyć innych czasowników, takich jak: *contar*, *explicar*, *prometer*, *confesar*, *reconocer*, *quejarse de*, *anunciar* itd.

- Istotną rzeczą jest zwrócenie uwagi na czas, w jakim przekazuje się wspomnianą wypowiedź, a mianowicie czy jest on równoczesny, czy późniejszy w stosunku do czasu wyjściowego przekazywanej wypowiedzi.

- Jeśli moment, w którym wypowiedź jest przytaczana, jest równoczesny lub następuje tuż po wypowiedzi przytaczanej, zaczynamy zdanie od: *Dice que* lub *Ha dicho que* i stosujemy zasady narracji teraźniejszej.

- W tym przypadku czasy gramatyczne i określenia czasu pozostają takie same. Jedyną rzeczą, która ulega zmianie, jest informacja dotycząca osoby wydającej dany komunikat i osoby, która następnie go przekazuje. Wpływa to na zmiany w formie osobowej czasowników (1 os. → 3 os. itd.), zaimków osobowych (*yo* → *él/ella*, *nosotros/as* → *ellos/as*, *vosotros/as* → *ellos/as* itd.) oraz zaimków dzierżawczych (*mi/s* → *su/s*, *nuestro/a/s* → *su/s*, *vuestro/a/s* → *nuestro/a/s* itd.).

Hoy **estoy** cansada. → María dice/ha dicho que hoy **está** cansada.

Dzisiaj jestem zmęczona → Maria mówi/powiedziała, że dzisiaj jest zmęczona.

Volveremos pasado mañana. → Dicen/Han dicho que **volverán** pasado mañana.

Wrócimy pojutrze. → Mówią/powiedzieli, że wrócą pojutrze.

- Jeśli moment, w którym przytacza się wypowiedź, jest późniejszy względem wypowiedzi przytaczanej, zaczynamy zdanie od *Dijo que* (rzadziej od *Decía que* lub *Había dicho que*) i stosujemy zasady narracji przeszłej.

- W tym przypadku czasy gramatyczne muszą zostać dostosowane i zmienione na przeszłe, zgodnie ze schematem przedstawionym w punkcie *Forma*.

Ya **he comido**, pero aún **tengo** hambre. → Dijo que ya **había comido**, pero (que) aún **tenía** hambre.

Już zjadłem, ale wciąż jestem głodny. → Powiedział, że już zjadł, ale wciąż jest głodny.

- Poza zmianami dotyczącymi osób, w tym przypadku, musimy również dokonać odpowiednich zmian w określeniach czasu i miejsca, gdyż należy je dostosować do perspektywy momentu i miejsca, w którym dokonuje się przekazu.

OKREŚLENIA CZASU	OKREŚLENIA MIEJSCA
ahora → en ese/aquel momento, entonces	este → ese/aquel
hoy → ese/aquel día	esta → esa/aquella
mañana → al día siguiente	estos → esos/aquellos
pasado mañana → dos días después	estas → esas/aquellas
dentro de dos semanas → dos semanas después	aquí → allí
el mes que viene / el próximo mes → el mes siguiente	venir → ir
esta mañana → esa/aquella mañana	traer → llevar
esta tarde → esa/aquella tarde	
esta noche → esa/aquella noche	
anoche → la noche anterior	
ayer → el día anterior	
anteayer → dos días antes	
hace tres días → hacía tres días / tres días antes	
desde hace un mes → desde hacía un mes	

1 Zamień podane zdania na mowę zależną zgodnie z zasadami obowiązującymi w czasie teraźniejszym.

1. "Tus problemas siempre son también mis problemas." → Mi marido siempre me dice que
2. "Tienes que salir más con tus amigos." → Mi madre siempre me dice que
3. "Te quiero mucho, pero necesito mi espacio." → Mi hija me ha dicho que
4. "Me duele la tripa y me encuentro mal." → La niña dice que
5. "Mis vecinos ponen la música muy alta y me molestan." → Mi tía siempre se queja de que
6. "Ahora nuestro abuelo vive en Sevilla con su nueva esposa." → Jaime y Paco me han explicado que
7. "Vuestro trabajo es mejor que el mío." → Marcos nos ha reconocido que
8. "Esta mañana me he encontrado con un amigo tuyo en el parque." → Marta me ha dicho que
9. "Al final nos alojamos en un hotel que nos había recomendado Inés." → Amelia me ha contado que
10. "Ayer os vi por la calle, pero vosotros a mí no me visteis." → Nuestra abuela nos ha dicho que

2 Połącz zdania z ich odpowiednikami w mowie zależnej.

1. Os visitaré la semana que viene.	a. Dijo que nos visitaría la semana siguiente.
2. Os visité la semana pasada.	b. Dijo que nos había visitado la semana anterior.
3. Cantas muy mal.	a. Me dijo que había cantado muy mal.
4. Cantaste muy mal.	b. Me dijo que cantaba muy mal.
5. La conferencia fue muy interesante.	a. Me contó que la conferencia había sido muy interesante.
6. La conferencia es muy interesante.	b. Nos contó que la conferencia era muy interesante.
7. Mi nuevo disco sale este mes.	a. Dijo que su nuevo disco había salido ese mes.
8. Mi nuevo disco ha salido este mes.	b. Anunció que su nuevo disco salía ese mes.
9. Esta noche no he dormido bien.	a. Le dijo que la noche anterior no había dormido bien.
10. Anoche no dormí bien.	b. Le dijo que esa noche no había dormido bien.

3 Uzupełnij odpowiedzi na pytania, używając zasad mowy zależnej w czasie przeszłym.

1. –¿Sabes si Luis está enfermo? –Sí, ayer Carla me dijo que estaba enfermo.
2. –¿Crees que a Luisa le gusta bailar? –Sí, me dijo que
3. –¿Crees que Anita me ayudará? –Sí, me dijo que
4. –¿Sabes si hará buen tiempo? –En la tele dijeron que
5. –¿Estás segura de que Carol quiere colaborar? –Sí, me dijo que
6. –¿Actuarás en la función teatral? –Sí, ya te dije que
7. –¿Había mucha gente en el estreno? –Sí, Joaquín me dijo que
8. –¿Nicolás fue a la fiesta? –Yo no lo vi, pero Ana me dijo que
9. –¿José Miguel era gordito de pequeño? –Sí, al menos su abuela me dijo que
10. –¿Ya le ha llegado el regalo a Lucas? –Sí, me dijo que

1 Spójrz na przykłady:

Manuel: „¿Quieres café?” Manuel: „¿Quieres café?”

Manuel me ha preguntado si quiero café. Manuel zapytał mnie, czy chcę kawę.

Manuel me preguntó si quería café. Manuel zapytał mnie, czy chcę kawę.

2 Forma:

preguntar (que)	+ si	→ pytania zamknięte (z odpowiedzią tak/nie)
	+ zaimek pytający	→ pytania otwarte (z odpowiedzią swobodną)

3 Użycie:

- Mowa zależna może również służyć do przytaczania wypowiedzi w formie pytań. W tym celu używamy czasownika **preguntar** wraz ze spójnikiem **si** lub zaimka pytającego (**qué/quién/cuánto/cuándo/dónde/por qué**). (Patrz ROZDZIAŁ 27). W języku potocznym możemy używać spójnika **que** po czasowniku **preguntar**, ale użycie to nie jest obligatoryjne i czasami uznawane jest za zbyt kolokwialne.

¿Sabes bailar? → Me ha preguntado si sé bailar.

Umiesz tańczyć? → Zapytał mnie, czy umiem tańczyć.

¿Quién ha hecho los deberes? → Nos ha preguntado quién ha hecho los deberes.

Kto odrobił zadanie domowe? → Zapytał nas, kto odrobił zadanie domowe.

- Czasownik **preguntar** może zostać zastąpiony przez wyrażenia **querer saber** lub (**me/te/le...**) **gustaría saber**.

¿Ayer fuisteis al cine? → Quiere saber si ayer fuimos al cine.

Poszliście wczoraj do kina? → Chce wiedzieć, czy poszliśmy wczoraj do kina.

¿Qué película visteis? → Le gustaría saber qué película vimos.

Jaki film obejrzeliście? → Chciał wiedzieć, jaki film obejrzeliśmy.

- W pytaniach, zarówno w mowie niezależnej, jak i zależnej, z zaimkiem pytającym, podmiot umiejscowiony jest za czasownikiem.

¿Dónde nació Picasso? → Me ha preguntado dónde nació Picasso.

Gdzie urodził się Picasso? → Zapytał mnie, gdzie urodził się Picasso.

- Zmiany dotyczące czasów gramatycznych, osoby czasownika, zaimków osobowych, zaimków dzierżawczych i określeń czasu oraz miejsca są takie same jak opisane w poprzednim rozdziale (patrz ROZDZIAŁ 70).

¿Os gusta el té? → Nos preguntó si nos gustaba el té.

Smakuje wam herbata? → Zapytał nas, czy smakuje nam herbata.

¿Te ha gustado el concierto? → Me preguntó si me había gustado el concierto.

Podobał ci się koncert? → Zapytał mnie, czy podobał mi się koncert.

¿En qué año llegó el hombre a la Luna? → En el concurso preguntaron en qué año había llegado el hombre a la Luna.

W którym roku człowiek wylądował na Księżycu? → W konkursie zapytano, w którym roku człowiek wylądował na Księżycu.

¿Cuándo llegarás a Barcelona? → Quería saber cuándo llegaría a Barcelona.

Kiedy przyjedziesz do Barcelony? → Chciała wiedzieć, kiedy przyjadę do Barcelony.

1 Zamień podane pytania na mowę zależną.

1. "¿Os apetece salir con nosotros?" → Marcos y Elena nos han preguntado
.....
2. "¿Me puedes pasar la carpeta que está sobre mi mesa?" → Antonia me preguntó
.....
3. "¿El año pasado fuisteis a Mallorca?" → Me preguntó
.....
4. "¿La semana que viene iréis a la inauguración de la exposición?" → Mi prima quería saber
.....
5. "¿Esta tarde ha venido alguien preguntando por mí?" → La jefa le preguntó a su empleado
.....
6. "¿Te acuerdas de que dentro de dos semanas me ausentaré?" → Ese día Lucas me preguntó
.....
7. "¿Compraste lo que te pedí ayer?" → Mi esposa me preguntó
.....
8. "¿Cuánto nos costó el piso?" → Mi marido no se acordaba y me preguntó
.....

2 Tydzień temu Paulina była na rozmowie kwalifikacyjnej w sprawie pracy. Dzisiaj opowiada koleźce, o co ją pytano. Uzupełnij wypowiedź Pauliny.

- | | |
|---|--|
| 1. ¿Dónde estudiaste y en qué te especializaste? | 6. ¿Por qué quieres trabajar con nosotros? |
| 2. ¿Tienes carné de conducir? | 7. ¿Cuáles crees que serían tus funciones en la empresa? |
| 3. ¿Cómo te definirías a ti misma? | 8. ¿Qué puedes ofrecer a nuestra empresa? |
| 4. ¿Qué es lo que más te gustaba de tu antiguo trabajo? | 9. ¿Cuánto esperas ganas si te ofrecemos un puesto? |
| 5. ¿Qué sabes sobre la empresa? | 10. ¿Podemos hacer el resto de la entrevista en inglés? |

La entrevista parecía bastante informal y desde el principio nos hablamos de tú. Después de algunas preguntas de contacto, me preguntó (1) y (2) Luego pasó a preguntarme (3) y (4) En ese momento empezó a preguntarme cosas sobre la empresa, como (5) (6) y (7) La verdad es que en ese momento la entrevista empezó a ponerse difícil, porque me preguntó (8) y (9) La última pregunta que me hizo fue (10) pero yo estaba tan nerviosa que no fui capaz ni de decir "adiós" en inglés.

3 Poniżej znajduje się relacja z wywiadu przeprowadzonego z piosenkarzem Álvaro Solerem. Wszystkie zdania napisane są w mowie zależnej. Przekształć zdania tak, by zamienić je na oryginalne pytania w mowie niezależnej.

1. Le preguntaron si se esperaba el éxito que había sido su canción "El mismo sol".
→ ¿Te esperabas el éxito que ha sido tu canción "El mismo sol"?
2. Le preguntaron si ya había preparado algún disco nuevo.
→
3. Le preguntaron qué canción le definía mejor a él como artista.
→
4. Le preguntaron cómo había sido la experiencia de trabajar con Jennifer López.
→
5. Le preguntaron con qué artista le gustaría grabar un nuevo disco.
→
6. Le preguntaron qué cantantes actuales le gustaban.
→
7. Le preguntaron si prefería cantar en español o en inglés.
→

1 Spójrz na przykłady:

Rosa: "Entra en casa, por favor." Rosa: „Wejdź do domu, proszę”.
 Rosa me dice que entre en casa. Rosa mówi mi, żebym weszła do domu.
 Rosa me ha pedido que entre en casa. Rosa poprosiła mnie, żebym weszła do domu.

2 Forma:

(me)	dice/ha dicho	+ que + czas teraźniejszy trybu łączącego (presente de subjuntivo)
(te)	pide/ha pedido	
(le)	ruega/ha rogado	
(nos)	aconseja/ha aconsejado	
(os)	recomienda/ha recomendado	
(les)	sugiere/ha sugerido	

3 Użycie:

- Kiedy przytaczamy wypowiedź będącą poleceniem, prośbą lub radą (które często mogą być w mowie niezależnej sformułowane przy pomocy trybu rozkazującego), należy po czasowniku **decir** użyć spójnika **que** + **czas teraźniejszy trybu łączącego (que + presente de subjuntivo)**. Zamiast czasownika **decir** możemy użyć również innych czasowników, bardziej konkretnych, zwanych **verbos de influencia** (ze względu na to, że ich funkcją jest wpływ na zachowanie innych osób), takich jak: **pedir** (prosić), **aconsejar** (doradzać), **recomendar** (polecać), **proponer** (proponować) itd.

Vuelve antes de las 22:00. —> Mi madre siempre me dice que **vuelva** antes de las 22:00.

Wróć przed 22.00. —> Moja matka zawsze mi mówi, żebym wrócił przed 22.00.

Ayúdame con el trabajo, por favor. —> Nos ha pedido que le **ayudemos** con el trabajo.

Proszę, pomóżcie mi z tą pracą. —> Poprosił nas, żebyśmy pomogli mu z pracą.

Escucha con atención. —> Te aconsejo que **escuches** con atención.

Słuchaj uważnie. —> Radzę ci, żebyś słuchał uważnie.

- W celu przytoczenia polecenia nie używa się w języku hiszpańskim zbyt często czasownika **ordenar** (kazać). Częściej stosujemy w tym przypadku czasownik **decir** lub inne czasowniki, takie jak **exigir** (wymagać) lub **prohibir** (zabronić).

Entrégame el informe antes del viernes —> El jefe me ha dicho/exigido que le **entregue** el informe antes del viernes.

Oddaj mi raport przed piątkiem. —> Szef powiedział mi/zobligował mnie, żebym mu oddał raport przed piątkiem.

¡No salgas con Martín! —> Mis padres me han prohibido que **salga** con Martín.

Nie spotykaj się z Martinem! —> Moi rodzice zabronili mi spotykać się z Martinem.

- Często prośby i rady występują w formie grzecznościowej (np. wyrażone czasem warunkowym, patrz ROZDZIAŁ 62), i nie można ich wyrazić w mowie zależnej czasownikami omówionymi powyżej. Wówczas należy je zastąpić innym czasownikiem + **que** + tryb łączący (**subjuntivo**).

¿Te importaría **pasarme** la sal, por favor? —> Me ha pedido que le **pase** la sal.

Mógłbyś, proszę (nie miałbyś nic przeciwko, żeby), podać mi sól? —> Poprosił mnie, żebym podał mu sól.

Ya sé que hace frío, pero ¿podrías **abrir** la ventana? —> Nos ha rogado que **abramos** la ventana.

Wiem, że jest zimno, ale moglibyście otworzyć okno? —> Poprosił nas (usilnie poprosił), żebyśmy otworzyli okno.

Deberías **contárselo** a Pepe. —> Me ha aconsejado que **se lo cuente** a Pepe.

Powinieneś powiedzieć o tym Pepe. —> Poradził mi, żebym powiedział o tym Pepe.

Yo que tú **iría** al médico —> Me ha recomendado que **vaya** al médico.

Ja, na twoim miejscu, poszedłbym do lekarza. —> Doradził mi, żebym poszedł do lekarza.

1 Zamień podane zadania na mowę zależną.

1. "Coge otro trozo de tarta." → Me ha dicho que
2. "Hablad en voz baja." → Nos ha pedido que
3. "Llama a una ambulancia." → Me ha dicho que
4. "Avisa a tu superior." → Me ha pedido que
5. "Siéntate en esa silla." → Me ha dicho que
6. "Poneos cómodos." → Nos ha dicho que
7. "Termínate la cena, Sonia." → Su madre le ha dicho que
8. "Devuélveme la llave." → Me ha pedido que
9. "Acompañadlo a la salida, por favor." → Nos ha pedido que
10. "Ríete y sé feliz." → Me ha dicho que

2 Poniziej znajdziesz kilka rad i próśb. Zamień je na mowę zależną, używając czasowników *decir, aconsejar, recomendar, pedir + que + tryb łączący (presente subjuntivo)*. Pamiętaj, że czasami musisz ominąć formy grzecznościowe.

1. "Yo que tú **cambiaría** de actitud." → *Me ha recomendado que cambie de actitud.*
2. "¿Te importaría **guardar** la leche en el frigorífico?" →
3. "¿Podrías **venir** a mi casa mañana?" →
4. "Yo, en tu lugar, no le **diría** nada a Pilar." →
5. "**Ve** a ver la nueva película de Amenábar. Te encantará." →
6. "Es mejor que no **envíes** todavía las invitaciones." →
7. "Yo que Elena **dejaría** las cosas como están." →
8. "¿Sería tan amable de **indicarme** dónde está el museo?" →
9. "Deberías **hacer** más deporte y **beber** menos cerveza." →
10. "Tendrías que **vigilar** el colesterol y **comer** menos carne." →

3 Uzupełnij zdania zaimkami (*me, te, le, nos, os, les*) i czasownikami z ramki w czasie przeszłym złożonym (*pretérito perfecto*). Może istnieć kilka różnych wersji prawidłowych odpowiedzi.

aconsejar • exigir • ordenar • pedir • prohibir • proponer • recomendar • sugerir

1. El jefe que le entreguemos el informe antes del fin de semana.
2. A Andrea y Julián que vayamos a la piscina esta tarde, pero aún no me han contestado.
3. El psicólogo que me dedique más tiempo a mí misma.
4. Nuestros padres que veamos este tipo de series porque son demasiado violentas.
5. A los vecinos de abajo que hagan menos ruido por la noche.
6. Un experto que intentéis respetaros más, ¿no? Pues hacedlo.
7. Un buen amigo que me tome unas vacaciones para intentar desconectar.
8. Niños, ya tres veces que recojáis la habitación. Recogedla inmediatamente, porque no os lo voy a decir más veces.

4 Przeczytaj wypowiedzi dosłowne i uzupełnij zdania w mowie zależnej, biorąc pod uwagę to, czy wypowiedź komunikuje o czymś (tryb oznajmujący *indicativo*) czy prosi o coś (tryb łączący *subjuntivo*).

1. "Guarda la ropa en el armario. Ya está planchada" → Me ha dicho que la ropa en el armario, que ya planchada.
2. "No me cuentes tu vida. Estoy harto." → Me ha dicho que no mi vida, que harto.
3. "Pareces cansada. Siéntate." → Me ha dicho que cansada, que
4. "Estás equivocado. Cambia de opinión." → Me ha dicho que equivocado, que de opinión.
5. "Cómete la sopa. Ya está casi fría." → Me ha dicho que la sopa, que ya casi fría.
6. "Ven enseguida. Empieza la película." → Me ha dicho que enseguida, que la película.
7. "Eres muy individualista. Sé más solidario." → Me ha dicho que muy individualista, que más solidario.

1 Spójrz na przykłady:

Estudio español para encontrar un trabajo mejor.

Uczę się hiszpańskiego, żeby znaleźć lepszą pracę.

Teresa y Juan se han comprado una casa nueva para que sus hijos tengan más espacio.

Teresa i Juan kupili nowy dom, żeby ich dzieci miały więcej miejsca.

¿Para qué me has llamado a estas horas?

Po co do mnie zadzwoniłeś tak późno?

2 Forma:

Zdania okolicznikowe celu	
<i>para</i>	+ bezokolicznik
<i>para que</i>	+ tryb łączący (<i>subjuntivo</i>)
<i>¿para qué</i>	+ tryb oznajmujący (<i>indicativo</i>)?

3 Użycie:

- ▶ Zdania podrzędne okolicznikowe celu w języku hiszpańskim można tworzyć, używając czasownika w bezokoliczniku lub w trybie łączącym (*subjuntivo*).

- ▶ Spójnika **para** + bezokolicznik używamy wtedy, gdy podmiot zdania nadrzędnego i podrzędnego jest taki sam, lub w przypadku stwierdzeń ogólnych.

El mecánico ha venido [él] para arreglar [él] el motor del coche.

Mechanik przyszedł [on], żeby naprawić [on] silnik samochodu.

Hacer deporte es esencial para llevar [en general] una vida sana.

Uprawianie sportu jest kluczowe dla prowadzenia [generalnie tak jest] zdrowego trybu życia.

- ▶ Spójnika **para que** + tryb łączący (*subjuntivo*) używamy, kiedy podmioty zdania nadrzędnego i zdania podrzędnego są różne.

He llamado [yo] al médico para que me dé [él] los resultados del análisis.

Zadzwoniłem do lekarza [ja], żeby podał mi [on] wynik badania.

Sus padres [ellos] hacen un gran esfuerzo para que pueda [él] estudiar en una universidad inglesa.

Jego rodzice [oni] podejmują duży wysiłek, aby [on] mógł studiować na angielskim uniwersytecie.

- ▶ W zdaniach pytających, które pytają o cel danej czynności, używamy zaimka **para qué** + tryb oznajmujący (*indicativo*). W tym przypadku chodzi o zdanie nadrzędne, a nie podrzędne.

¿Para qué has llamado a Mateo?

Po co zadzwoniłeś do Mateo?

¿Para qué compras caramelos de piña? No le gustan a nadie.

Po co kupujesz cukierki ananasowe? Nikt ich nie lubi.

- ▶ W zdaniach pytających w mowie niezależnej można używać zaimka **para qué** w trybie oznajmującym (*indicativo*).

Me ha preguntado para qué necesito tantos tomates.

Zapytał mnie, po co potrzebuję tych pomidorów.

No entiendo para qué quieres saberlo todo.

Nie rozumiem, po co chcesz to wiedzieć.

1 Uzupełnij dialogi spójnikami *para*, *para que* lub zaimkiem *para qué*.

1. "¿..... necesitas esta sartén tan grande?
-..... preparar una paella.
2. -..... el pollo esté más jugoso, ponlo dentro de esta bolsa especial antes de meterlo en el horno.
-¡Ah! No sabía servía esta bolsa, pero ahora ya lo sé.
3. -Mis alumnos siempre me preguntan
sirven los ejercicios que les mando para casa.
-¿En serio? ¿Y qué les dices?
4. -Suelo decirles que son no se olviden de lo que hemos hecho en clase. A veces soy demasiado práctico.
4. -El consejero matrimonial nos ha dicho que
nuestra relación mejore, tenemos que ser sinceros el uno con el otro.
-¡Qué consejo más gratuito! No entiendo
continuáis yendo.
-Bueno, supongo que vamos intentar ser más felices.

2 Uzupełnij zdania bezokolicznikiem lub konstrukcją *qué* + czas teraźniejszy trybu oznajmującego (*presente de indicativo*), lub *que* + czas teraźniejszy trybu łączącego (*presente de subjuntivo*).

1. He venido para (*yo/acompañar*) a mis padres.
2. Te ayudaré para (*la fiesta/salir*) bien.
3. Envíame un mensaje para
(*nosotros/saber*) dónde estás.
4. El fontanero ha venido para
(*él/arreglar*) el lavabo.
5. ¿Para (*tú/querer*) otro móvil si ya tienes uno?
6. Aceptarse a uno mismo es importante para
(*ser/en general*) feliz.
7. Ponte las gafas para (*el sol/no hacer*) daño.
8. ¿Para (*servir*) este aparato?
9. Han contactado conmigo para
(*traducir/yo*) un libro.
10. Las ciudades son más cómodas para
(*vivir/en general*).

3 Przekształć zdania zgodnie z przykładem.

1. Si enciendo la calefacción, estaremos más calentitos. → *Enciendo la calefacción para que estemos más calentitos.*
2. Si abro la ventana, la habitación se ventilará. →
3. Si hablo en voz baja, no me oírás Elena. →
4. Si adoptamos un perrito, lo cuidarás y te ocuparás de él. →
5. Si actúo en la obra, me verá mucha gente. →
6. Si pongo un espejo de cuerpo entero, podrás ver cómo te queda la ropa. →
7. Si te regalamos un móvil, lo utilizarás. →
8. Si saco muy buenas notas, mis padres me regalarán una moto. →

4 Przekształć zdania, zmieniając osobę drugiego czasownika zgodnie z przykładem.

1. Alquilamos este local para poner un restaurante. → (*tú*) *Alquilamos este local para que pongas un restaurante.*
2. Lo han hecho para tener una vida mejor. → (*vosotros*)
3. Estoy preparado para contarte la verdad. → (*tú a mí*)
4. Esta casa es ideal para montar un *Escape room*. → (*nosotros*)
5. Comprad un sofá para tumbaros cómodamente. → (*ellos*)
6. He venido para ver una película. → (*nosotras*)
7. Canto para sentirme mejor. → (*tú*)
8. He traído el portátil para buscar ofertas. → (*vosotros*)

5 Przepisz podane zdania, dodając do nich osobę oraz wyrażenie *es para que* zgodnie z przykładem.

1. Un bolígrafo sirve para escribir. → (*tú/tus ideas*) *Este bolígrafo es para que escribas tus ideas.*
2. Una goma sirve para borrar. → (*Elena/las soluciones*)
3. Las puertas sirven para entrar o salir. → (*la gente/de sitios*)
4. Las sillas sirven para sentarse. → (*la abuela*)
5. Una agenda sirve para anotar lo que tenemos que hacer cada día. → (*mi hija/sus deberes de la escuela*)
6. Un cuchillo sirve para cortar. → (*tú/la carne*)

1 Spójrz na przykłady:

Cuando era pequeño, no me gustaba ver la tele.
 Kiedy byłem mały, nie lubiłem oglądać telewizji.
Lámame cuando sepas algo.
 Zadzwoń do mnie, kiedy będziesz coś wiedział.
¿Cuándo has llegado?
 Kiedy przyjechałaś?

2 Forma:

Zdania okolicznikowe czasu	
<i>cuando</i>	+ tryb oznajmujący (<i>indicativo</i>)
<i>cuando</i>	+ tryb łączący (<i>subjuntivo</i>)
<i>¿cuándo</i>	+ tryb oznajmujący (<i>indicativo</i>)?

3 Użycie:

- ▶ Zdania podrzędne okolicznikowe czasu ze spójnikiem **cuando** mogą występować z czasownikiem w **trybie oznajmującym** (*indicativo*) lub w **trybie łączącym** (*subjuntivo*).
- ▶ Kiedy zdanie odnosi się do **przeszłości**, używamy **trybu oznajmującego** (*indicativo*) po spójniku **cuando**, zgodnie z ogólnymi zasadami użycia czasów przeszłych.

Esta mañana, cuando me he levantado, no había agua corriente.
 Dziś rano, kiedy wstałem, nie było bieżącej wody.
Cuando salí ayer de casa, dejé a mi perro durmiendo.
 Kiedy wyszedłem wczoraj z domu, zostawiłem mojego psa śpiącego.
- ▶ Kiedy zdanie odnosi się do **teraźniejszości** (głównie aktualnych czynności zwyczajowych), również używamy **trybu oznajmującego** (*indicativo*) po spójniku **cuando**.

Cuando tenemos tiempo, vamos a nuestro restaurante favorito.
 Kiedy mamy czas, idziemy do naszej ulubionej restauracji.
- ▶ W przypadku gdy zdanie odnosi się do **przyszłości**, używamy **trybu łączącego** (*subjuntivo*) po spójniku **cuando**. W zdaniu nadrzędnym występuje wówczas zazwyczaj **czas przyszły** lub **tryb rozkazujący**.

La ceremonia empezará cuando lleguen los invitados.
 Ceremonia się zacznie, kiedy przybędą goście.
Cuando volváis a casa, encended la calefacción.
 Kiedy wrócicie do domu, włączcie ogrzewanie.
- ▶ W zdaniach pytających, które pytają o czas wykonywania danej czynności, zarówno w mowie niezależnej, jak i w mowie zależnej, używamy **trybu oznajmującego** (*indicativo*) po zaimku **¿cuándo?**

¿Cuándo irás al médico?
 Kiedy pójdziesz do lekarza?
¿Cuándo regresasteis de vuestro viaje de vacaciones?
 Kiedy wróciliście z wakacji?
Me ha preguntado cuándo podré ayudarlo.
 Zapytał mnie, kiedy będę mógł mu pomóc.
La abuela quiere saber cuándo irás a verla.
 Babcia chce wiedzieć, kiedy przyjdiesz ją odwiedzić.
Por favor, confírmame cuándo estarás en casa.
 Proszę, potwierdź, kiedy będziesz w domu.

1 Wybierz właściwą formę w każdym z podanych zdań.

1. Cuando *vuelves/vuelvas* esta noche, entra por la puerta del garaje.
2. Cuando *estoy/esté* estresada, me tomo una infusión de té rooibos.
3. Acordaos de llamarme cuando *llegáis/lleguéis* a Barcelona.
4. Cuando *me aburría/me aburrí*, salía a pasear por el parque.
5. Iré a Valencia cuando *nace/nazca* tu hija.
6. Cuando *entré/entre* en casa, no encontré a nadie.
7. Tuvo un accidente cuando *tenía/tenga* 18 años.
8. ¿Cuándo *tienes/tengas* visita con el médico?
9. Cuando *veas/verás* a Antonio, dile que venga a hacerme una visita.
10. No recuerdo cuándo *son/sean* las elecciones.

2 Połącz początek zdania z jego logicznym końcem.

1.	Cuando era pequeño,	a.	encontré la puerta abierta.
2.	Cuando fui a su casa,	b.	estabais muy enamorados.
3.	Cuando hago ejercicio,	c.	le gustaban las películas del Oeste.
4.	Cuando lo perdones,	d.	me siento mejor y más joven.
5.	Cuando me pidas perdón,	e.	me tomo una cerveza con algún amigo.
6.	Cuando os casasteis,	f.	no te veía casi nunca.
7.	Cuando quieras divertirme,	g.	quiero ser astronauta.
8.	Cuando salgo del trabajo,	h.	sal de fiesta con nosotros.
9.	Cuando salías con Inés,	i.	te perdonaré.
10.	Cuando sea mayor,	j.	volveréis a ser amigos.

3 Przekształć zdania tak, by odnosiły się do wydarzeń przyszłych.

1. Cuando nieva, la gente se vuelve loca de alegría. → *Cuando nieve, la gente se volverá loca de alegría.*
2. Cuando estoy en Colombia, me siento muy feliz. →
3. Cuando algo no sale bien, me pongo a llorar. →
4. Sus hijos están muy contentos cuando tienen vacaciones. →
5. La tienda cierra cuando dan las 21:00. →
6. Me levanto cuando el móvil suena. →
7. Cuando el sol brilla, la gente es más simpática. →
8. Cuando tengo dinero, me compro algún capricho. →
9. Viajamos al extranjero cuando nos dan dinero extra. →
10. Dormís más tranquilos cuando no os agobian los problemas. →

4 Uzupełnij zdania czasownikami z ramki we właściwej formie.

acordarse • bajarse • contar • decir • despertarse • empezar
• estar • necesitar • pedir • querer • venir • vivir

1. Cuando a llover, me refugié bajo un balcón.
2. Siempre me olvido el paraguas en casa cuando más lo
3. Cuando Ignacio a visitarnos, lo llevaremos a este restaurante.
4. El examen empezará cuando todos sentados.
5. Cuando Concha chistes, todos nos partíamos de risa. Era muy graciosa.
6. Cuando algún consejo, te lo pediremos. No te preocupes.
7. Cuando no sepas qué hacer, ayuda a alguien.
8. Cuando en tu propia casa, podrás hacer lo que quieras. Antes no.
9. de llamar a tu tía cuando llegues a la estación.
10. Cuando Ernesto me pida matrimonio, le que sí.
11. Cuando, díles que hay cereales y fruta para desayunar.
12. Señora, tenga cuidado cuando del tren. No es muy seguro.

1 Spójrz na przykłady:

Aunque no tengo ganas, voy a estudiar para el examen de mañana.
 Chociaż mi się nie chce, będę uczyć się do jutrzejszego egzaminu.

Aunque esté nevando, queremos salir a pasear.
 Choćby padało, chcemy wyjść na spacer.

2 Forma:

Zdania okolicznikowe przyzwolenia	
<i>aunque</i>	+ tryb oznajmujący (indicativo)
<i>aunque</i>	+ tryb łączący (subjuntivo)

3 Użycie:

- ▶ Zdania podrzędne okolicznikowe przyzwolenia ze spójnikiem *aunque* mogą występować z czasownikiem w trybie oznajmującym (*indicativo*) lub w trybie łączącym (*subjuntivo*) i mówią o niesprzyjających okolicznościach, które pomimo zaistnienia, nie przeszkodziły w zajściu zdarzenia wyrażonego w zdaniu nadrzędnym.
- ▶ Kiedy zdanie odnosi się do zdarzenia, które mówiący uznaje za pewne i potwierdzone, zazwyczaj używamy trybu oznajmującego (*indicativo*) po spójniku *aunque*. Zwykle dotyczy to zdań w czasie przeszłym lub teraźniejszym, chociaż można używać trybu oznajmującego również w przypadku zdań w czasie przyszłym, jeśli jest się absolutnie pewnym, że niesprzyjające okoliczności naprawdę zaistnieją.

Aunque no fumaba y hacía deporte, murió de un infarto.
 Chociaż nie palił i uprawiał sport, zmarł na zawał.

Siempre llega tarde a clase aunque usa un despertador.
 Zawsze spóźnia się na lekcje, chociaż używa budzika.

Aunque no tendremos mucho tiempo para ver la ciudad, saldremos a dar una vuelta cerca del hotel.
 Chociaż nie będziemy mieli dużo czasu na zwiedzanie miasta, wyjdziemy się przejść w okolicy hotelu.

- ▶ Kiedy zdanie odnosi się do spraw, których mówiący nie jest pewien i nie wie, czy są one potwierdzone, na ogół używamy trybu łączącego (*subjuntivo*) po spójniku *aunque*. Zwykle dotyczy to zdań w czasie przyszłym, chociaż można używać trybu łączącego również w przypadku zdań w czasie teraźniejszym.

Aunque sea gratis, no iré a ver esa obra de teatro.
 Chociażby była za darmo, nie pójdę na tę sztukę do teatru. (Nie wiem, czy będzie za darmo, jest to mało prawdopodobne).

Aunque viva cien años, no volveré a tener una experiencia tan emocionante.
 Choćbym żył sto lat, nie przeżyję ponownie tak emocjonującego doświadczenia. (Nie wiem, czy będę żył sto lat).

- ▶ W niektórych przypadkach można używać naprzemiennie trybu oznajmującego (*indicativo*) i trybu łączącego (*subjuntivo*). Chodzi tu o wydarzenia pewne i potwierdzone, które mogą być wyrażone przez tryb oznajmujący (*indicativo*), ale użycie w tym przypadku trybu łączącego (*subjuntivo*) również jest możliwe, jeśli chcemy podkreślić fakt, że ewentualne zaistniałe trudności nie są znaczące lub nam nie przeszkadzają.

Aunque hace/haga frío, quiero ir al zoo.
 Chociaż jest zimno, chcę iść do zoo. (Jest zimno, ale wcale mi to nie przeszkadza).

Aunque es/sea barrendero, su sueldo es bastante alto.
 Chociaż jest zmiataczem ulic, ma całkiem wysoką pensję. (Jest zmiataczem ulic, ale wbrew oczekiwaniom, ma całkiem wysoką pensję).

1 Połącz początek zdania z jego końcem.

1. No aprobaremos el examen	a. aunque come mucho.
2. La cena me sentó mal	b. aunque estaba muy buena.
3. Inés está muy delgada	c. aunque estudiemos toda la noche.
4. No te diré lo que pasó	d. aunque me ha invitado un amigo que vive allí.
5. No tengo coche	e. aunque me iría muy bien tener uno.
6. No voy a ir de vacaciones a Mauricio	f. aunque insistas mucho.
7. Tienes que terminarte la verdura	g. aunque no había mucho público.
8. Cantó y bailó muy bien	h. aunque no salió todo como yo pensaba.
9. Estaré contento	i. aunque no saque un 10 en el examen.
10. Estoy contento	j. aunque no te guste.

2 Połącz każde zdanie z jego znaczeniem.

1. Aunque lo sabe, no te lo diré.	a. Sé que él lo sabe.
2. Aunque lo sepa, no te lo diré.	b. No sé si él lo sabe.
3. Aunque no encuentre otro trabajo, dejaré el que tengo.	a. Estoy buscando, pero no encuentro ninguno.
4. Aunque no encuentro otro trabajo, dejaré el que tengo.	b. Todavía no he empezado a buscar.
5. Aunque sea guapo, no me atrae.	a. Considero que objetivamente es guapo.
6. Aunque es guapo, no me atrae.	b. Otras personas consideran que es guapo.
7. Aunque Jaime quiere solucionar el problema, no sabe cómo.	a. He hablado con Jaime y me ha contado sus intenciones.
8. Aunque Jaime quiera solucionar el problema, no sabe cómo.	b. No he hablado con Jaime.
9. Aunque hace calor, me gusta la idea.	a. La idea es tomarse un helado.
10. Aunque haga calor, no me gusta la idea.	b. La idea es comer una sopa muy caliente.

3 Uzupełnij zdania czasownikami podanymi w nawiasach w trybie oznajmującym (*indicativo*) lub łączącym (*subjuntivo*).

- Aunque me (*ofrecer*) un sueldo más alto, no trabajaré para esta empresa, porque tiene fábricas en países pobres y explota a sus trabajadores.
- Tranquilos, aunque (*darse*) prisa, no llegaremos a tiempo. Es imposible.
- Aunque al día siguiente (*jugar*) un partido importante, Pedro salió de fiesta. Si se entera el entrenador, le echará una buena bronca.
- Aunque mañana (*tener*) un examen, Raúl ha salido de fiesta. No sé en qué piensa este chico.
- No te oirán aunque (*gritar*) hasta quedarte sin voz. Hay demasiado ruido y están demasiado lejos.
- Aunque (*estar*) a 35 grados, tengo frío. Creo que me estoy poniendo enferma.
- Aunque Cristina (*preferir*) que me compre el coche rojo, no me importa: me compraré el que yo quiero.
- Aunque nuestro equipo (*ganar*) los últimos partidos, no fue suficiente para mantenerse en su categoría.
- Pepe no gana mucho dinero aunque (*trabajar*) mucho. Incluso durante el fin de semana tiene que estar pendiente del móvil.
- Estoy cansadísimo aunque no (*hacer*) nada en todo el día. No sé qué me pasa últimamente.

4 Uzupełnij czasownikiem w trybie łączącym (*subjuntivo*) zdania, w których wyrażane są okoliczności lub fakty pewne, ale mało istotne.

- Tengo unos amigos alemanes que me van a dar clases de alemán.
–¿Sí? Ten en cuenta que, aunque tus amigos alemanes, solo por ser nativos no están capacitados para enseñar su lengua.
- Ernesto es muy inteligente.
–Sí, pero aunque muy inteligente, no tiene habilidades sociales.
- A ver si te compras otro ordenador, hombre, que este es más viejo que la tos.
–Aunque viejo, a mí me va muy bien y estoy acostumbrado a él.
- Pero es que aunque ahora acostumbrado a este ordenador, seguro que pronto te acostumbrarías a uno nuevo.
- El otro día Álvaro me contó que hace años había recibido una herencia y tiene mucho dinero.
–¿De verdad? Pues aunque mucho dinero, no lo parece para nada. Siempre lleva la misma camisa y los mismos pantalones.
–Aunque siempre la misma ropa, eso no significa que no sea rico.

1 Spójrz na przykłady:

Estábamos cansados, así que nos fuimos a casa.
Byliśmy zmęczeni, dlatego poszliśmy do domu.

Estudió tanto que sacó la mejor nota.
Tyle się uczył, że dostał najlepszą ocenę.

Es tan simpático que todos lo adoran.
Jest tak sympatyczny, że wszyscy go uwielbiają.

2 Forma:

1	por eso por (lo) tanto así que de manera que de modo que de forma que	+ tryb oznajmujący / tryb rozkazujący
2	tanto tan poco tan (poco) + przymiotnik/przysłówek tanto/a/s + rzeczownik tan poco/a/s + rzeczownik	+ que + tryb oznajmujący

3 Użycie:

- Zdania wynikowe wyrażają konsekwencję albo wpływ jakiegoś działania na określoną sytuację. Zwykle ta konsekwencja wyrażona jest trybem oznajmującym (w dowolnym czasie).

PRZYCZYNA	KONSEKWENCJA
<i>Ha sido padre;</i> Został ojcem,	<i>por tanto, ahora tiene más responsabilidades.</i> dlatego teraz ma więcej obowiązków.
<i>Me sentía incómoda,</i> Czułam się niezręcznie,	<i>de modo que me fui.</i> więc sobie poszłam.
<i>Habrà tanta gente</i> Będzie tyle ludzi,	<i>que será difícil encontrarnos.</i> że trudno nam się będzie znaleźć.

- Pierwsza grupa spójników, w niektórych przypadkach, może również łączyć się z trybem rozkazującym.

Aquí molestas, así que vete.
Przeszkadzasz tutaj, więc idź sobie.
No quiere volver a verte; por tanto, no la llames más.
Nie chce się z tobą więcej widzieć, dlatego nie dzwoń już do niej.

- Po spójnikach z drugiej grupy zawsze występuje tryb oznajmujący. Kiedy łączą się bezpośrednio z czasownikami lub za pośrednictwem przymiotnika, lub przysłówka, formy **tanto**, **tan** i **tan poco** są nieodmienne.

Margarita se cuida tan poco que a menudo se pone enferma.
Margarita tak mało o siebie dba, że często choruje.
Maricarmen vive tan lejos que nunca vamos a visitarla.
Maricarmen mieszka tak daleko, że nigdy jej nie odwiedzamy.
Camilo es tan poco sociable que casi no tiene amigos.
Camilo jest tak mało towarzyski, że prawie nie ma przyjaciół.

- Kiedy spójniki **tanto/a/s** i **tan poco/a/s** łączą się z rzeczownikami, są z nimi zgodne pod względem liczby i rodzaju. Czasami podmiot jest w zdaniu jedynie domyślny.

Ha marcado tantos goles que le han dado un premio.
Strzelił tyle goli, że dostał nagrodę.
Tengo tan pocas ganas de trabajar que se me hace muy duro.
Tak mi się nie chce pracować, że jest mi bardzo ciężko.
En clase somos tantos (=tantos alumnos) que nos han dividido en dos grupos.
Jest nas tylu w klasie (= tylu uczniów), że podzielili nas na dwie grupy.

1 Połącz zdania przy pomocy spójników podanych w nawiasach.

1. Volvimos en taxi. Era muy tarde y hacía frío. —> *(de modo que)* *Era muy tarde y hacía frío, de modo que volvimos en taxi.*
2. No tengo ganas de cocinar. Pediré comida china. —> *(así que)*
3. Saca buenas notas. Es muy estudioso. —> *(por eso)*
4. Ganaba mucho dinero. Era rico. —> *(por tanto)*
5. Me quedaré en casa. Estoy muy cansada. —> *(de forma que)*
6. Quiere ponerse en forma. Se ha apuntado a un gimnasio. —> *(de manera que)*
7. Ha llegado el jefe. Poneos todos a trabajar. —> *(así que)*
8. Cuéntamelo todo. Me interesa mucho. —> *(de modo que)*

2 Wybierz właściwą formę.

1. Sabe **tanto/tantos** idiomas que puede comunicarse en casi cualquier país.
2. Cantó **tan/tanto** mal que el perro salió huyendo.
3. Bailó **tan/tanto** que acabó cansadísima.
4. Escucho **tan poco/tan poca** música que la gente se sorprende.
5. Le gusta **tan poco/tan poca** la música que en casa no tiene ningún disco.
6. Estaba **tan/tanta** contenta que no podía parar de sonreír.
7. A la inauguración asistió **tanto/tanta** gente que no cabía nadie más.
8. Hay **tan/tantas** series buenas que no sé cuál ver.
9. Hay películas **tan/tantas** interesantes que no puedo elegir.
10. En su familia son **tan poco/tan pocos** que celebran todos juntos la Nochebuena.

3 Uzupełnij zdania wyrażeniami z ramki.

tan • tan poca • tan poco • tan pocos • tanta • tantas • tanto • tantos

1. Hizo un día bonito que nos fuimos de picnic.
2. Ha pedido regalos a los Reyes Magos que casi no recuerda qué quería.
3. Hay luz que no sé cómo puedes estudiar.
4. Trabaja horas que los fines de semana no tiene ganas de hacer nada.
5. Te quiero que no puedo vivir sin ti.
6. En el aeropuerto tendremos tiempo que quizás perderemos el segundo avión.
7. Sentía alegría que se olvidó de todo lo demás.
8. Álvaro tiene amigos que sus padres están preocupados; no saben si tiene problemas en la escuela.

4 Przekształć zdania przy pomocy wyrażen: *tanto/a/s, tan lub tan poco/a/s*, dokonując odpowiednich zmian.

1. Hay mucho tráfico. No llegaremos a tiempo. —> *Hay tanto tráfico que no llegaremos a tiempo.*
2. La obra ha tenido mucho éxito. Se han agotado las entradas. —>
3. Marcos estudia muy poco. Va a suspender. —>
4. Es muy astuto. Nos ha engañado a todos. —>
5. Estabas muy callada. Creí que estabas enfadada. —>
6. Había pocos invitados. La fiesta fue un fracaso. —>
7. Fuma mucho. Tose continuamente. —>
8. En Marruecos hacía mucho calor. Echamos de menos el tiempo polaco. —>

5 Przekształć zdania przyczynowe przy pomocy spójników wynikowych. Može być kilka wariantów poprawnej odpowiedzi.

1. Fue al relojero porque se le estropeó el reloj. —> *Se le estropeó el reloj, de modo que fue al relojero.*
2. Ernesto es un poco pesado porque habla mucho. —>
3. Como se sentía muy solo, se ha comprado un perro. —>
4. No tiene futuro en el mundo de la música porque no sabe cantar. —>
5. No pudimos despedirnos de él porque llegamos tarde a la estación. —>
6. Pareces nativo porque hablas muy bien español. —>
7. Cómprate ya el ordenador porque subirá de precio. —>
8. Tranquilizaos, porque estáis demasiado nerviosos. —>

- 1 Spójrz na przykłady:
- Debes ser paciente.* Powinienesz być cierpliwy.
Empezó a llover. Zaczęło padać.
Sigo esperándote. Nadal na ciebie czekam.

2 Forma:

KONSTRUKCJE PERYFRASTYCZNE					
Wyrażające obowiązek	Wyrażające możliwość	Wyrażające zakończenie czynności	Wyrażające rozpoczęcie czynności	Wyrażające powtarzanie czynności	Wyrażające kontynuację czynności
tener que haber que deber	poder deber de	acabar de dejar de parar de	ir a estar a punto de empezar a ponerse a	volver a soler	estar seguir continuar llevar
+ bezokolicznik	+ bezokolicznik	+ bezokolicznik	+ bezokolicznik	+ bezokolicznik	+ imiesłów czynny (gerundio)

3 Użycie:

- Konstrukcje peryfrastyczne to wyrażenia syntaktyczne składające się z dwóch czasowników, z których jeden jest odmieniony, a drugi występuje w formie bezosobowej (bezokolicznika, imiesłowu biernego lub czynnego). Pierwszy z czasowników przekazuje informację gramatyczną, na przykład dotyczącą osoby lub czasu, natomiast drugi zachowuje swoje pełne znaczenie. Generalnie peryfrazy służą do opisywania sposobu zachodzenia jakiejś czynności lub zjawiska.

Puedes devolver el libro a la biblioteca el martes o el miércoles.

Możesz oddać książkę do biblioteki we wtorek lub w środę (wyraża możliwość).

Suelo ir al cine una vez a la semana.

Mam w zwyczaju chodzić do kina raz w tygodniu (wyraża powtarzanie czynności).

- W niektórych przypadkach, kiedy peryfrazę łączy się z **bezokolicznikiem**, pomiędzy jednym a drugim czasownikiem występuje przyimek, wyrażenie przyimkowe (*a, de, a punto de*) lub spójnik *que*.

Me puse a estudiar italiano. Zaczęłem uczyć się włoskiego.

Hay que llamar a una ambulancia. Trzeba zadzwonić na pogotowie.

- Rodzaje konstrukcji peryfrastycznych.

- Peryfrazy wyrażające obowiązek, powinność (patrz ROZDZIAŁ 26) lub możliwość. Należy podkreślić różnicę pomiędzy peryfrazą *deber* + bezokolicznik a *deber de* + bezokolicznik.

Debes estudiar más. Powinienesz więcej się uczyć (powinność, obowiązek, synonim *tiene que*).

Debes de estudiar poco. Pewnie mało się uczysz (możliwość, nie jestem tego pewien, ale tak mi się wydaje).

- Peryfrazy wyrażające zakończenie czynności.

He acabado de leer el libro. Skończyłam czytać książkę (zakończenie pewnego procesu).

Acabo de llamarte por teléfono. Przed chwilą do ciebie dzwoniłem (natychmiastowość czynności przeszłej).

He dejado de fumar. Przestałem palić (definitywny koniec czynności niemającej się powtórzyć).

Ha parado de nevar. Przestał padać śnieg (koniec czynności, która trwała przez jakiś czas).

- Peryfrazy wyrażające rozpoczęcie czynności lub zamiar jej wykonania w przyszłości (*ir a* + bezokolicznik, patrz ROZDZIAŁ 24). W tej grupie zawsze występuje przyimek *a*.

Va a estudiar Medicina. Będzie studiować medycynę (zamiar, plan).

Estoy a punto de comer. Za moment zacznę jeść obiad (natychmiastowość czynności przyszłej).

Se puso a gritar de alegría. Zaczął krzyczeć z radości (nagłość czynności przeszłej, bez uprzedzenia).

- Peryfrazy wyrażające powtarzanie czynności.

Volvió a llamarla porque no había contestado. Zadzwonił do niej ponownie, bo wcześniej nie odebrała telefonu (pojedyncze powtórzenie czynności).

Antes solía correr por este parque. Wcześniej miała w zwyczaju biegać w tym parku (czynność zwyczajowa, powtarzająca się wiele razy).

- Peryfrazy wyrażające kontynuację czynności lub czynność trwającą jakiś czas. Zawsze łączą się z imiesłowem czynnym (*gerundio*). (Patrz ROZDZIAŁ 25).

A las 9:00 estaba leyendo un libro. O 9.00 czytałem książkę (czynność trwająca w określonym momencie).

A las 11:00 seguía/continuaba leyendo. O 11.00 nadal czytałem (czynność trwająca nadal w określonym momencie).

A las 12:00 llevaba leyendo tres horas. O 12.00 czytałem od trzech godzin (czynność trwająca przez określoną ilość czasu aż do danego momentu).

1 Uzupełnij zdania, wpisując: *a, de* lub *que*, tam gdzie jest to konieczne. Następnie połącz każde zdanie z właściwym opisem (a-f).

- De repente se puso llorar y yo no sabía qué hacer.
- Estaba punto salir.
- Ha dejado asistir a las clases.
- ¡Qué oscuro está ya! Deben ser las 20:00 como mínimo.
- Tuve reclamar porque el móvil no funcionaba.
- ¡Empecemos comer! ¡Que aproveche!
- Ese suele venir por aquí todas las tardes.
- Había encontrar una solución y lo hice.

- ¿Continúas viviendo con tus padres?
- Por favor, ponte estudiar inmediatamente, que mañana tienes un examen muy importante.

- a. inicio de la acción
- b. fin de la acción
- c. desarrollo de la acción
- d. acción repetida
- e. posibilidad
- f. obligación

2 Połącz początek zdania z jego zakończeniem.

- Cuando apagué el fogón, el café llevaba...
- De repente el móvil empezó...
- Durante la clase, los alumnos se pusieron...
- Hasta medianoche estuvo...
- Me sonó el teléfono cuando estaba...
- No sé, pero a esa hora debían...
- Para ser feliz en la vida hay...
- Si quieres tener éxito en la empresa, tienes...
- Su profesora le dijo que debía...
- Ya estoy un poco harta. Le he pedido que deje...

- a jugar con el móvil.
- a sonar y me costó un buen rato encontrarlo. Todos me miraban...
- asistiendo a una conferencia. ¡Qué vergüenza!
- de estar en su casa, ¿no? Era tarde.
- de molestarme continuamente.
- entregar los deberes todos los días.
- hirviendo más de 10 minutos. No me lo pude beber.
- preparando las clases que tenía al día siguiente.
- que aceptarse a sí mismo.
- que adaptarte a lo que te piden y esperan de ti.

3 Zastąp odpowiednią peryfrazą zaznaczoną część każdego z podanych zdań. Skorzystaj z odpowiedzi zamieszczonych w ramkach.

acabar de (x2) • deber de • dejar de • estar • ir a • parar de • seguir • soler • volver a

- ¿Tienes la intención de verla otra vez? →
- Ahora mismo ha salido el sol. →
- Eduardo ha decidido no fumar más. →
- Muchos días voy al gimnasio por la noche. →
- Ya he visto entera la serie que me recomendaste. →
- Me dijo otra vez que prefería estar sola. →
- Me parece que el niño ya no llora. →
- En la fiesta éramos más o menos cincuenta. →
- A las 23:00 todavía estudiaba. →
- En ese momento bajaba por las escaleras. →

4 Uzupełnij zdania odpowiednią konstrukcją peryfrastyczną.

- Cada vez que me trabajar, me interrumpe alguien.
- No quiero escucharle más. Avísame cuando este señor hablar.
- Era abril y ya hacer calor.
- planeando un viaje por Argentina y Chile. Queremos ir en verano.
- Su hijo hablar con ellos porque tuvieron una discusión muy fuerte.
- El mes pasado no llover durante tres días.
- Juan le pidió matrimonio y Elena le dijo que no. Tres meses después se lo pedir y ella decirle que no.
- ocho años viviendo en Alicante cuando decidí mudarme.
- Cuando punto de llegar, el coche se estropeó y me quedé tirado en la carretera.
- Estaba tan contenta que se bailar y cantar de alegría.

1 Spójrz na przykłady:

Se peina. Czesze się. *No se hablan.* Nie rozmawiają ze sobą. *Se lo dije.* Powiedziałem jej o tym.
Se vende un piso. Mieszkanie na sprzedaż. *Se venden pisos.* Sprzedaje się mieszkania.

3 Forma:

Se – zaimek zwrotny	Se – zaimek w funkcji dopełnienia zastępujący <i>le/les</i>	Se – partykuła
me ducho te lavas se peina nos peleamos os conocéis se hablan	<i>le/les</i> → <i>se + lo/la/los/las</i> se lo dije se la dimos se los regalas se las entregó	bezosobowa (<i>impersonal</i>) Se vende. zwrotna bierna (<i>pasiva refleja</i>) Se venden pisos.

2 Użycie:

- ▶ Jako zaimek zwrotny **se** jest formą trzeciej osoby liczby pojedynczej i mnogiej, obok form zaimka zwrotnego dla innych osób (*me, te, nos, os*). Czasami ma znaczenie zwrotne (gdy czynność, którą wykonuje podmiot, realizowana jest wobec niego samego), czasami wzajemne (gdy podmiot jest w liczbie mnogiej, a czynność wykonywana jest wobec siebie nawzajem przez przynajmniej dwie osoby), a czasami nie posiada znaczenia konkretnego, lecz jedynie stanowi część czasownika i ma funkcję zaimkową.

Należy pamiętać, że w języku hiszpańskim zaimek zwrotny odmienia się przez osoby, dlatego **se** dotyczy tylko trzeciej osoby, inaczej niż w języku polskim.

Se viste. / *Me visto.*

Ubiera się / Ubieram się (znaczenie zwrotne: sam siebie ubiera).

Se quieren mucho. / *Nos queremos mucho.*

Bardzo się kochają / Bardzo się kochamy (znaczenie wzajemne: jeden kocha drugiego).

Se dejó las llaves. / *Me dejé las llaves.*

Zostawił klucze / Zostawiłem klucze (jest częścią czasownika, ma funkcję zaimkową).

- ▶ Istnieją czasowniki, które zmieniają znaczenie lub odcień znaczeniowy w zależności od tego, czy posiadają zaimek **se**, czy nie.

Han acordado ir de vacaciones a la playa. Uzgodnili, że pojadą na wakacje nad morze.

No se han acordado de traer el protector solar. Nie pamiętali o zabraniu kremu z filtrem.

No se durmió hasta la una, pero luego durmió hasta las diez. Nie zasnął do pierwszej, ale potem spał do dziesiątej.

- ▶ W przypadku gdy zaimki w funkcji dopełnienia dalszego **le/les** łączą się z zaimkami w funkcji dopełnienia bliższego **lo/la/los/las** (patrz ROZDZIAŁY 34 oraz 35), zmieniają formę na nieodmienny zaimek **se**.

Le compré el cuadro a Luis. → *Se lo compré.* Kupiłem mu go.

Les di la tarjeta a Marta y Luis. → *Se la di.* Dałem im ją.

- ▶ Partykuła **se** używana jest w strukturach bezosobowych. Język hiszpański posiada dwie podobne do siebie struktury: jedną bezosobową (taką samą jak w języku polskim), z czasownikiem zawsze w trzeciej osobie liczby pojedynczej, i drugą bierną, w której czasownik może występować w trzeciej osobie liczby pojedynczej lub mnogiej, w zależności od liczby, w jakiej występuje następujący po nim rzeczownik.

Antes se leía menos que ahora.

Kiedyś czytano (czytało się) więcej niż teraz (struktura bezosobowa).

Antes se leía novelas de aventuras.

Kiedyś czytano (czytało się) więcej powieści przygodowych (struktura bezosobowa).

Antes se leían novelas de aventuras.

Kiedyś czytano (czytane były) powieści przygodowe (struktura bierna).

Z dwóch ostatnich przykładów bardziej naturalnie brzmi po hiszpańsku ten ostatni, gdyż rzeczownik w liczbie mnogiej narzuca niejako użycie czasownika również w liczbie mnogiej.

Jeśli po czasowniku występuje przyimek, jedyną możliwością jest użycie czasownika w liczbie pojedynczej.

Se animó a la jugadora. Dopingowano zawodniczkę.

Se aplaudió a los artistas. Oklaskiwano artystów.

Se habló de temas muy importantes. Mówiono na bardzo ważne tematy.

Kiedy przed partykułą **se** występuje podmiot w liczbie mnogiej, jedyną możliwością jest użycie czasownika w liczbie mnogiej. Rzeczownik w tym przypadku ma formę określoną (występuje z rodzajnikiem określonym *los/las* lub innym określnikiem).

Los espárragos se sirven hervidos. Szparagi podaje się ugotowane.

Los canelones se preparan unos días antes. Canaloni przygotowuje się kilka dni wcześniej.

1 Uzupełnij poniższe zdania czasownikami z ramki w bezokoliczniku wraz z zaimkiem w odpowiedniej formie.

ponerse • besarse • lavarse • secarse • ~~vestirse~~ • arrepentirse • ducharse • quitarse • conocerse • quejarse

1. Soy abogado y, para ir al trabajo, debo vestirme de forma elegante.
2. Los dentistas siempre recomiendan los dientes después de cada comida.
3. Los españoles no solemos los zapatos cuando entramos en una casa.
4. ¿De verdad queréis el abrigo con el calor que hace?
5. Cariño, no salgas de casa sin el pelo después de lavártelo.
6. En mi casa preferimos con agua caliente que con agua fría.
7. Después de dos años chateando, hemos llegado a en persona.
8. ¿Os importaría no constantemente? Resulta un poco incómodo.
9. Voy a hacerlo, porque luego no quiero de no haberlo hecho.
10. ¿Podrías dejar de de todo? Es muy molesto.

2 Wybierz właściwą formę w każdym z podanych zdań.

1. Ana **quedó/se quedó** con unas amigas para ir a bailar.
2. Ignacio **quedó/se quedó** en casa porque no tenía ganas de salir.
3. El niño **perdió/se perdió** la mochila. No sabe dónde la dejó.
4. El niño **perdió/se perdió** por el centro comercial, pero lo encontró un guardia.
5. Jaime **enamoró/se enamoró** al público con su encanto.
6. Jaime **enamoró/se enamoró** de Esther.
7. Esther **sintió/se sintió** ofendida cuando Jaime la besó.
8. Esther **sintió/se sintió** mucho la muerte de Jaime.
9. Mis tíos **aprovecharon/se aprovecharon** el fin de semana para visitar a mis padres.
10. Mis tíos **aprovecharon/se aprovecharon** de mis padres y les robaron dinero.
11. Pedro **encontró/se encontró** un trabajo mejor y tuvo que mudarse.
12. Pedro **encontró/se encontró** mal y se fue a casa.
13. Tu hermano **parece/se parece** a tu madre. Son casi idénticos.
14. Tu hermano **parece/se parece** un actor de cine. Es guapísimo.
15. Carlota **dedica/se dedica** su tiempo libre a ayudar a los demás.
16. Carlota **dedica/se dedica** a ayudar a los demás.
17. Patricia **entiende/se entiende** a Pedro y lo apoya.
18. Patricia **entiende/se entiende** con Pedro, pero quieren que su relación sea secreta.
19. El profesor no **ha fijado/se ha fijado** la fecha del examen.
20. El profesor no **ha fijado/se ha fijado** en los dos alumnos nuevos.

3 Uzupełnij zdania zaimkami w funkcji dopełnienia bliższego i dalszego.

1. Marilyn le cantó el "Cumpleaños feliz" al presidente. → Se lo cantó.
2. A mis abuelos les robaron el coche. → robaron.
3. El profesor le puso la peor nota a mi hija. → puso.
4. El jardinero echó agua a las plantas. → echó.
5. Esa escritora firmó su último libro a sus seguidores. → firmó.
6. El jugador lanzó la pelota al árbitro. → lanzó.
7. Los trabajadores pidieron mejoras laborales a su jefe. → pidieron.
8. He enviado invitaciones a varios amigos. → he enviado.
9. El periodista hizo una entrevista a mis vecinos. → hizo.
10. Quique le creó una cuenta de Facebook a su abuela. → creó.
11. Los bomberos salvaron la vida a cuatro chicos. → salvaron.
12. María les dio las buenas noches a sus hijos. → dio.

4 Wskaż prawidłową formę lub formy w poniższych zdaniach, z partykułą *se* bezosobową lub bierną.

1. En esa gala benéfica se **vio/vieron** a muchos famosos.
2. Se **es/son** más feliz sin responsabilidades.
3. Cada día se **construye/construyen** menos edificios.
4. Ayer se **llegó/llegaron** a los 42 grados.
5. En esa cultura se **respeto/respetan** mucho a los ancianos.
6. En Navidades se **come/comen** turrónes, mazapanes y polvorones.
7. Los turrónes se **come/comen** en Navidades.
8. En mi trabajo se **vive/viven** aventuras todos los días.
9. Cada vez se **escribe/escriben** menos a mano.
10. Antes se **utilizaba/utilizaban** otros ingredientes.
11. Las almendras se **usa/usan** para hacer muchos dulces.
12. Estos anuncios se **emite/emiten** solo en horario protegido.

1 Spójrz na przykłady:

Pedro es guapo. Pedro jest przystojny.
Pedro está guapo. Pedro ładnie wygląda.

Isabel es lista. Isabel jest mądra.
La cena está lista. Kolacja jest gotowa.

2 Forma:

- Czasownik *ser*: Patrz ROZDZIAŁ 6. Czasownik *estar*: Patrz ROZDZIAŁ 7.

3 Użycie:

- Czasownik *ser*: patrz ROZDZIAŁ 6. Czasownik *estar*: patrz ROZDZIAŁ 7.
- Porównanie czasowników *ser* i *estar* (część pierwsza): patrz ROZDZIAŁ 48.
- Istnieją w języku hiszpańskim przymiotniki (*guapo, feo, limpio, sucio, nervioso, tranquilo, alegre, tonto, callado...*), które zmieniają odcień znaczeniowy w zależności od tego, czy są używane z czasownikiem *ser* (tu odnoszą się do cech stałych, właściwych osobom lub rzeczom, i w tym sensie obiektywnych, takich jak charakter czy wygląd), czy z czasownikiem *estar* (tu odnoszą się do stanu przejściowego, np. wyniku ze zmiany lub subiektywnej oceny, nastroju lub nietypowego zachowania).
- Marisa es muy guapa.* Marisa jest bardzo ładna (stwierdzenie ogólne).
Hoy Marisa está muy guapa. Dziś Marisa bardzo ładnie wygląda (ocena subiektywna).
Matilde es alegre por naturaleza. Matilde jest z natury wesoła (cecha charakteru).
Matilde está muy alegre porque ha empezado las vacaciones. Matilde jest bardzo wesoła (zadowolona), ponieważ zaczęły się jej wakacje (nastój, stan przejściowy).
David es muy alto. David jest bardzo wysoki (wygląd, cecha stała).
¡Qué alto está ya Luisito! Hacía mucho que no lo veía. Jaki wysoki jest już Luisito! Bardzo dawno go nie widziałam (zdziwienie z powodu zmiany).
- Inne przymiotniki (*aburrido, cansado, atento...*) mogą wskazywać na zmianę perspektywy: z czasownikiem *ser* oznaczają wzbudzenie pewnego odczucia, a z czasownikiem *estar* doświadczanie tego odczucia.
- La película era muy aburrida y me dormí.*
Film był bardzo nudny i zasnąłem na nim (film wywołał odczucie znudzenia).
Estaba aburrido en casa y decidí salir.
Nudziłem się w domu i postanowiłem gdzieś wyjść (ja doświadczyłem znudzenia).
- Z przymiotnikami określającymi kolory czasownik *ser* wskazuje na kolor właściwy dla danej rzeczy, podczas gdy czasownik *estar* wskazuje, że rzecz zyskała dany kolor pod wpływem jakiejś zmiany. Niektóre kolory użyte z czasownikiem *estar* mają sens metaforyczny.
- El edificio era de color blanco, pero debido a la contaminación está gris.*
Budynek był biały, ale przez zanieczyszczenie jest szary (zmienił kolor na szary).
Carmen está negra (=enfadada) con su compañera de piso porque nunca limpia.
Carmen jest wściekła na swoją współlokatorkę, ponieważ nigdy nie sprząta.
- Niektóre przymiotniki całkowicie zmieniają swoje znaczenie w zależności od tego, czy zostały użyte z czasownikiem *ser*, czy *estar*.

	SER	ESTAR
bueno/a	osoba o dobrym charakterze; przedmiot dobrej jakości; coś korzystnego	osoba atrakcyjna lub zdrowa; jedzenie świeże lub smaczne
malo/a	osoba o złym charakterze; przedmiot złej jakości; coś szkodliwego	osoba chora; jedzenie nieświeże lub niesmaczne
cerrado/a	osoba nieśmiała, introwertyczna	rezultat czynności zamykania (drzwi, sklep)
abierto/a	osoba towarzyska, ekstrawertyczna	rezultat czynności otwierania (drzwi, sklep)
rico/a	osoba posiadająca dużo pieniędzy	jedzenie bardzo smaczne
listo/a	osoba inteligentna	gotowy
delicado/a	kruchy/a	osoba o słabym zdrowiu
interesado/a	osoba egoistyczna, która działa tylko we własnym interesie	osoba, która wykazuje zainteresowanie czymś
orgulloso/a	osoba zarozumiała, arogancka	osoba dumna z kogoś lub z czegoś (z przymiotnikiem <i>de</i>)
vivo/a	osoba sprytna, która wykorzystuje okazje dla osiągnięcia korzyści	ktoś, kto nie jest martwy
despierto/a	osoba sprytna, bystra, rozsądna	ktoś, kto nie śpi

1 Uzupełnij zdania czasownikiem *ser* lub *estar*.

- Irene nunca una persona elegante, pero hoy elegante porque tiene un juicio.
- callada porque no sé qué decir, la verdad es que un poco preocupada.
- Mi abuelo muy generoso, siempre nos invita a comer en restaurantes. Pero últimamente un poco más tacaño. Quizás sea por la edad.
- Señor agente, yo tranquilo en mi casa cuando de repente se empezaron a oír los gritos de dos personas que enfadadas.
- No te preocupes, vas a estar muy bien con Abel; muy tranquilo y nunca da problemas.
- Cuando voy a casa de mi abuela, siempre me dice que demasiado delgada. Ya no sé cómo decirle que yo delgada y que, por mucho que coma, no engordo.
- Antonio, ¿te importaría tirar a la basura esa carne que en la nevera? Lleva tantos días allí que ya verde.
- ¡Qué alta la hija de Carlos y Marta! ¿Cuántos años tiene ya? ¿Siete?

2 Połącz każde zdanie z jego znaczeniem.

1. Ernesto está muy orgulloso de sus hijos.	a. Está contento, satisfecho.
2. Miguel es muy orgulloso y nunca reconoce sus errores.	b. Es soberbio, altivo, engreído.
3. Jorge es muy bueno con todo el mundo.	a. Es atractivo, sexy.
4. Alberto está muy bueno y tiene enamoradas a todas las chicas del curso.	b. Es bondadoso, afable.
5. Esa carne es mala. Es mejor que la compres en otra tienda.	a. No tiene buen sabor, sabe mal.
6. Esa carne está mala. Es mejor que la tires a la basura.	b. Es de mala calidad.
7. Carmen es rica, pero muy generosa.	a. Tiene mucho dinero.
8. Esta carne está rica. ¿La has preparado tú?	b. Es muy sabrosa.
9. Carla todavía está despierta. Ve a su habitación.	a. Es una niña muy simpática e inteligente.
10. Carla es muy despierta y nos tiene a todos encantados.	b. Aún no está durmiendo.
11. Bea es muy atenta y todos estamos muy satisfechos con su trabajo.	a. Es amable, cortés, educada.
12. En clase, Bea siempre está muy atenta.	b. Presta atención.

3 Uzupełnij dialog czasownikami *ser* i *estar* we właściwej formie, zależnie od tego, czy odnoszą się do cech charakteru, czy stanów przejściowych.

- ¿Qué tal, Marta? ¿Todo bien con Carlos?
- Bueno, la verdad es que últimamente Carlos (1) un poco raro.
- ¿Ah sí? ¿Más de lo normal? La verdad es que yo siempre he creído que Carlos (2) un poco raro.
- Quizás sí. Pero esta semana (3) muy **pesado**. Me ha llamado unas cinco veces cada día para recordarme que habíamos quedado el sábado, porque no (4) **seguro** de si yo me acordaba.
- ¡Qué **inseguro** (5) este chico! Siempre me lo ha parecido, pero ahora ya veo que también (6) un **pesado**. ¿Cinco veces cada día? ¿En serio?
- Sí, la verdad es que desde hace un tiempo (7) **insoportable**. Creo que voy a decirle que no quiero continuar saliendo con él.
- Es lo mejor que puedes hacer. A la gente que (8) **insoportable** es mejor tenerla lejos.
- Pero la verdad es que en el fondo también (9) muy **atento**. Siempre me ha tratado muy bien. Es muy detallista.
- Bueno, quizás puedes darle otra oportunidad. Pero yo que tú (10) **atenta**, a ver cómo evoluciona. No te fíes completamente.

4 Uzupełnij minidiálogos czasownikiem *ser* lub *estar*. Czasami trzeba będzie użyć czasu teraźniejszego w trybie łączącym (*presente de subjuntivo*), a czasami czasów przeszłych.

- No creo que Margarita callada, más bien creo que ayer callada porque se sentía incómoda.
–Quizás sí que ayer incómoda, pero es normal, porque realmente la situación muy incómoda.
- Ayer fui al cine con Andrés y me aburrí como una ostra.
–¿Pero porque Andrés aburrido o porque la película aburrida?
–No lo sé, sencillamente al final (yo) tan aburrida que me fui a casa.
- Cuando quieras, podemos irnos. Yo ya lista.
–Sí, pero antes mira lo que ha hecho Jorgito. Creo que ha solucionado uno de los problemas matemáticos del milenio.
¡Qué listo nuestro hijo!
–¿De verdad? ¡Qué bien que nuestro hijo tan listo!
- Me molesta que tan interesado. Parece que lo único que te mueve es tu propio interés.
–¿En serio crees eso de mí? ¡Qué decepción! Yo solo interesado en que las cosas vayan mejor entre nosotros.
- ¡Qué viaje más largo! supercansada.
–No me extraña, es que viajar en autobús cansadísimo.

- 1 Spójrz na przykłady: *Se ha vuelto insoportable.* Zrobił się nieznośny.
Llegó a ser presidente. Został prezydentem
Se quedó solo. Został sam.

2 Forma:

Zakres <i>ser</i> (zmiany trwałe)	Zakres <i>estar</i> (zmiany przejściowe)
hacerse + rzeczownik / przymiotnik volverse + przymiotnik / un/a + rzeczownik convertirse en + rzeczownik llegar a ser + rzeczownik / przymiotnik acabar/terminar + imiesłów czynny (<i>gerundio</i>) acabar/terminar de + rzeczownik	ponerse + przymiotnik quedar(se) + przymiotnik / przymimek + rzeczownik acabar/terminar + przymiotnik

3 Użycie:

- Zakres użycia czasownika **ser** dotyczy zmian bardziej lub mniej trwałych, takich jak tożsamość, zawód, charakter itd.
- **hacerse**: zmiana długotrwała, powstała w wyniku decyzji podmiotu i związana z zawodem, ideologią, religią, partią polityczną, kibicowaniem drużynie piłkarskiej. Z niektórymi przymiotnikami może wyrażać zmianę stopniową.
Federico se ha hecho budista y ha dejado su trabajo. Federico przeszedł na buddyzm i rzucił pracę.
Manuela se ha hecho vegetariana. Manuela przeszła na wegetarianizm.
Mis nietos se han hecho muy mayores. Moje wnuki bardzo wydoroślały.
 - **volverse**: używa się w związku z szybkimi zmianami, zazwyczaj negatywnymi. Wyrażenie z rodzajnikiem *un/a* jest emfaticzne i wyraża krytykę. (Wyjątek: *loco* należy do zakresu użycia czasownika *estar*, ale występuje z *volverse*).
Agustín se ha vuelto insoportable, ¿no? Agustín zrobił się nieznośny, prawda?
Se volvió loco / un poco raro. Zwariował / Zrobił się trochę dziwny.
 - **convertirse en**: wyraża zmianę radykalną, o definitywnym i poważnym charakterze. Zwykle używa się tego wyrażenia z rodzajnikiem + rzeczownik + przymiotnik.
Se ha convertido en una persona muy importante y conocida. Stał się bardzo ważną i znaną osobą.
 - **llegar a ser**: wyraża zmianę stopniową, efekt jakiegoś procesu, pozytywną w sensie społecznym (na przykład w związku ze stanowiskiem lub zawodem).
Empezó muy abajo, pero ha llegado a ser el director de la empresa. Zaczął od samego dołu, ale doszedł do stanowiska dyrektora firmy.
 - **acabar/terminar** + imiesłów czynny (*gerundio*); **acabar/terminar de** + stanowisko/zawód: wyraża zmianę stopniową, negatywną w sensie społecznym.
Entró en la empresa como jefe de ventas, pero acabó de conserje. Wszedł do firmy jako szef sprzedaży, ale skończył jako portier.
- Zakres użycia czasownika **estar** dotyczy zmian przejściowych, takich jak stany emocjonalne, zmiany fizyczne itd.
- **ponerse**: wyraża zmianę sporadyczną i tymczasową, związaną z wyglądem, nastrojem, zdrowiem, kolorem...
No te pongas triste, hombre, verás cómo todo se arregla. Nie smuć się, człowieku, zobaczysz, że wszystko się ułoży.
Las hojas del libro se han puesto amarillas. Kartki w książce pożółkły.

! Uwaga! Nie mówimy: **se puso enfadado*, ale *se enfadó*.

- **quedar(se)**: wyraża stan, w jakim znajduje się podmiot po zmianie. Zwykle jest to zmiana głębsza niż tylko zmiana nastroju. Używa się tego czasownika przy problemach fizycznych lub psychicznych, z przymiotnikami lub imiesłowami przymiotnikowymi biernymi (z końcówką *-ado*, *-ido*) oraz z wyrażeniami oznaczającymi brak. Kiedy podmiot jest osobą, **quedar(se)** zwykle występuje jako czasownik zwrotny, a przeważnie jako zwykły czasownik, gdy podmiot jest rzeczą.
Después de su explicación, todo el mundo (se) quedó contento. Wszyscy przyjęli jego wyjaśnienia z zadowoleniem.
Después del accidente, se quedó ciego/sordo/cojo/manco. Pod wpływem wypadku oślepl / ogłuchł / okulał / stracił rękę.
Me he quedado dormido/sorprendido/desconcertado. Usnąłem / Zdziwiłem się / Zmieszałem się.
Debido a su mal carácter, se ha quedado solo. Z powodu swojego złego charakteru został sam.
Se han ido todos y la habitación ha quedado libre. Wszyscy wyszli i pokój opustoszał.

- 1 Połącz każde słowo lub wyrażenie z zakresem znaczeniowym, którego dotyczy, a następnie z czasownikiem wyrażającym zmianę, z którym może występować.

1. de buen humor
2. enfermo
3. ingeniero
4. calvo
5. ciego
6. insoportable
7. rojo
8. solo
9. vegetariano
10. viejo

- a. profesión
- b. edad
- c. ideología
- d. carácter
- e. estado físico
- f. estado de ánimo
- g. color
- h. problema físico
- i. sentido de ausencia: sin pelo, sin compañía

hacerse

volverse

ponerse

quedarse

- 2 Połącz opisy zmian i przyczyn.

- | | |
|--|--|
| 1. Se hizo pintora... | a. porque era muy razonable. |
| 2. Me hice republicano a los 12 años... | b. porque era muy tarde y sus hijos aún no habían vuelto a casa. |
| 3. Se ha vuelto muy egoísta... | c. porque era su sueño desde pequeña. |
| 4. Se volvió muy miedoso... | d. porque había muchos gatos abandonados y nadie se ocupaba de ellos. |
| 5. Se puso muy nerviosa... | e. porque le atracaron por la calle. Ya casi no sale de casa. |
| 6. Se puso furioso... | f. porque nadie había hecho nada de lo que tenía que hacer y tuvo que ocuparse él mismo. |
| 7. Me puse muy triste... | g. porque no había estudiado para el examen. |
| 8. Me quedé muy sorprendida... | h. porque no me esperaba ninguna fiesta de cumpleaños. |
| 9. Se quedó muy preocupado... | i. porque no me gustaba la institución de la monarquía. |
| 10. Se quedó satisfecha con la excusa que le di... | j. porque solo piensa en sí mismo. |

- 3 Wybierz właściwą opcję w każdym z poniższych zdań.

1. Tengo un primo que siempre ha sido muy religioso y **se ha hecho/se ha vuelto** cura.
2. Mi tío siempre había sido de derechas, pero con lo que el Gobierno está haciendo últimamente **se ha hecho/se ha puesto** de izquierdas.
3. El hijo de mi hermana **se ha vuelto/se ha quedado** muy caprichoso. Necesita un poco más de mano dura.
4. Mi cuñada **se puso/se quedó** muda cuando mis suegros nos anunciaron que se separaban.
5. Mi hijo **se volvió/se quedó** más sociable desde que empezó a ir a la escuela.
6. Es importante que los clientes **se pongan/se queden** contentos con nuestro servicio.
7. Mi yerno **se puso/se quedó** en paro y con esta excusa **se ha vuelto/se ha quedado** un vago.
8. Durante la cena los niños **se pusieron/se quedaron** dormidos en la mesa.
9. Mi suegra **se puso/se quedó** viuda muy joven y se volvió a casar al cabo de un tiempo.
10. Se me rompieron los pantalones mientras bailaba y **me puse/me hice** rojo como un tomate.
11. Doña Carmen **se puso/se quedó** viuda hace muchos años.
12. Después de la cena todos **nos pusimos/nos volvimos** enfermos. Seguro que había algo en mal estado.

- 4 Odpowiedz na pytania, używając czasowników wyrażających zmianę.

1. –¿Qué se dice de una persona que ha decidido no comer carne?
–Se ha hecho vegetariana.
2. –Si un cantante alcanza la fama, ¿qué decimos?
–.....
3. –Si alguien pierde la vista, ¿qué se dice?
–.....
4. –¿Qué se dice si alguien va a la playa y su piel se pone más oscura?
–.....
5. –¿Qué le pasa a alguien a quien le toca la lotería?
–.....
6. –Si el cielo cambia de color porque va a haber una tormenta, ¿qué se dice?
–.....
7. –Si alguien tiene un accidente y desde entonces tiene problemas para andar, ¿qué se dice?
–.....
8. –Si alguien deja de ser católico para ser budista, ¿qué decimos?
–.....
9. –Si Ana es catedrática de universidad y queremos destacar que es un cambio socialmente positivo, ¿qué decimos?
–.....
10. –Si Felipe es portero de un edificio y queremos destacar que no se cumplieron sus ambiciones, ¿qué decimos?
–.....

Zaznacz właściwą odpowiedź.

1. Me encanta tocar la
 a. gitara
 b. guitarra
 c. guitara
 d. guitarra
2. Por la tarde me gusta ponerme y ver la tele acostada en
 a. el pijama / el sofá
 b. la pijama / la sofá
 c. el pijama / la sofá
 d. la pijama / el sofá
3. Mis dos cosas favoritas son: y
 a. el noche / el cine
 b. la noche / la cine
 c. el noche / la cine
 d. la noche / el cine
4. Necesito
 a. una gafa nueva
 b. unas gafas nuevos
 c. unos gafas nuevos
 d. unas gafas nuevas
5. Todos los años viajan a España muchos turistas
 a. belgicos e ingleses
 b. belgos e inglesos
 c. belgas e ingleses
 d. belgas e inglesos
6. Las organizaciones ecologistas tienen
 a. líderes valientes
 b. líderes valientos
 c. una líder valienta
 d. un líder valiento
7. Los vecinos de María emigrantes.
 a. es
 b. está
 c. son
 d. están
8. Los suegros de Javier siempre en su casa
 a. es
 b. está
 c. son
 d. están
9. domingo, 23 de octubre.
 a. Estoy a
 b. Somos a
 c. Estamos a
 d. Estamos
10. Tengo el móvil bolso.
 a. dentro del
 b. dentro el
 c. dentro
 d. en del
11. El perro está la pared del hospital.
 a. junto a
 b. junto de
 c. al lado a
 d. al lado
12. En Varsovia mucho tráfico.
 a. hay
 b. está
 c. están
 d. tiene
13. El lápiz junto al cuaderno.
 a. hay
 b. está
 c. están
 d. tiene
14. –(Por teléfono) Buenos días, ¿puedo hablar con
 señora Tejas?
 –Sí, claro. Ahora mismo le paso con ella.
 a. la
 b. una
 c. Ø
15. Rey de España se llama Felipe VI.
 a. el
 b. un
 c. Ø
16. En la pared del comedor hay foto de la boda de mis padres.
 a. una
 b. un
 c. Ø
 d. la

17. En el cajón del armario tengo arma de mi abuelo.
- una
 - un
 - Ø
18. En verano muchos estudiantes trabajan como camareros.
- el
 - Ø
 - unos
 - los
19. –Buenos días, señor Pérez, ¿cómo está?
–Muy bien, gracias.
- el
 - Ø
 - un
20. En mi pueblo viven personas.
- cincocientos
 - cincocientas
 - quinientos
 - quinientas
21. El hombre llega a la Luna en
- mil novecientos sesenta y nueve
 - mil novecientos sesenta y nueve
 - un mil novecientos sesenta y nueve
 - un mil nueve cientos sesenta y nueve
22. El planeta del sistema solar es la Tierra.
- tercero
 - tercera
 - tercer
 - tres
23. El sábado es el día de la semana.
- séptimo
 - seis
 - sexta
 - sexto
24. –¿Esta colección de ceniceros es de tu abuelo?
–Sí, es
- suya
 - suyo
 - su
 - sus
25. Un familiar visita Estados Unidos el próximo mes.
- mi
 - mía
 - mí
 - mío
26. ¿Exactamente en qué calle?
- vivéis
 - vivis
 - vivís
 - vevís
27. Las clases de la escuela a las ocho de la mañana.
- empiezan
 - empezan
 - empuezan
 - empesan
28. En esta discoteca la música muy alta.
- sona
 - siena
 - suenta
 - sueña
29. las indicaciones de la policía cuando hay un accidente de tráfico.
- Siguimos
 - Siguemos
 - Seguemos
 - Seguimos
30. Siempre un café en el bar de la facultad.
- pedo
 - pido
 - piedo
 - pidio
31. ¿Por qué nunca nada?
- decéis
 - dicís
 - dicéis
 - decís
32. Por la tarde de paseo con mis tres perros.
- salgo
 - saló
 - salco
 - sé

33. Me mucho las pizzas sin piña.

- a. gusta
- b. gustan
- c. parece
- d. parecen

34. A mis vecinos les encanta el *heavy metal* y a mí

- a. no
- b. tampoco
- c. también no
- d. sí

35. A Sara parecen interesantes las películas de Carlos Saura.

- a. les
- b. le
- c. se
- d. Ø

36. veo un partido de fútbol en el estadio.

- a. Dos veces al mes
- b. Dos veces en el mes
- c. Dos veces en un mes
- d. Dos veces por el mes

37. tomo el autobús para ir a la universidad.

- a. Todos días
- b. Todos los días
- c. Cada días
- d. Cada los días

38. cocina como tú.

- a. Alguien
- b. Nadie no
- c. Nadie
- d. Alguien no

39. estudio los domingos por la mañana.

- a. Nunca no / Ø
- b. Nunca / no
- c. No nunca / Ø
- d. No / nunca

40. A mucha gente le aburridos los libros de Cervantes.

- a. interesa
- b. interesan
- c. parece
- d. parecen

41. Mañana el pelo porque lo tengo muy largo.

- a. a cortarme voy
- b. voy a cortarme
- c. voy cortarme
- d. voy a me cortar

42. Este invierno Isabel en los Alpes.

- a. va a esquiar
- b. va esquiar
- c. va esquiando
- d. a esquiar va

43. Teresa está para ir al trabajo.

- a. vistiendo
- b. vistiéndose
- c. se vistiendo
- d. vistienda

44. Jaime está y no puede ponerse al teléfono.

- a. dormiendo
- b. dormendo
- c. durmendo
- d. durmiendo

45. Hay que deporte todas las semanas.

- a. practicarse
- b. practicas
- c. practico
- d. practicar

46. que lavarme el pelo.

- a. Tengo
- b. Hay
- c. Me tengo
- d. Me hay

47. ¿ son esas chicas que cantan?

- a. Quién
- b. Quiénes
- c. Dónde
- d. Cuál

48. ¿ de estos coches prefieres?

- a. Qué
- b. Cómo
- c. Cuál
- d. Por qué

49. Pedro tiene 23 años. Es su hermana.

- a. mayor como
- b. mayor que
- c. más grande como
- d. más grande que

50. En esta cesta hay manzanas en aquella.

- a. tantos / como
- b. tantas / como
- c. tantos / que
- d. tantas / que

Odpowiedzi poprawne:

...../50

Muszę powtórzyć:

Zaznacz właściwą odpowiedź.

1. Este libro está roto. ¿Me da?
 a. eso
 b. ese
 c. esto
 d. este
2. –¿Dónde puedo dejar?
 –Déjalo aquí.
 a. eso
 b. esto
 c. esta
 d. aquel
3. No hay libros
 a. aburridísimos
 b. aburridísmos
 c. aburridísimos
 d. aburridisimos
4. En casa tengo una mesa que es
 a. antiguísima
 b. antiqúísima
 c. antigüísima
 d. antiquisima
5. No sé dónde mi cartera. La en algún lugar y no recuerdo dónde.
 a. es / deajo
 b. es / he prestado
 c. está / he dejado
 d. está / dejé
6. ¿Alguna vez problemas con tus profesores?
 a. tuviste
 b. hubieron
 c. han habido
 d. has tenido
7. –¿Vienes conmigo al cine?
 –Sí, he terminado los deberes.
 a. todavía
 b. todavía no
 c. todavía sí
 d. ya
8. –¿Habéis escuchado el último disco de Álvaro Soler?
 –No, todavía no hemos escuchado.
 a. los
 b. lo
 c. les
 d. le
9. –¿Has comprado a tu padre el libro que te pidió?
 –Sí, ya he comprado.
 a. le lo
 b. se lo
 c. lo le
 d. lo se
10. Mañana es mi cumpleaños y celebro en casa con amigos.
 a. lo
 b. los
 c. le
 d. les
11. Estas naranjas ha comprado mi padre en el mercado.
 a. lo
 b. le
 c. las
 d. la
12. he regalado a Verónica un pintalabios y un lápiz de ojos.
 a. lo
 b. le
 c. los
 d. les
13. Todos los fines de semana visito hijo de mis vecinos. Está enfermo y nunca sale a la calle.
 a. Ø
 b. a
 c. al
 d. a la
14. Tengo muchos amigos, pero ninguno contesta a mis llamadas.
 a. Ø
 b. a
 c. a los
 d. a las

CONTINÚA

15. La semana pasada buscaste un buen restaurante y no encontraste nada. Ayer yo uno y lo sin problemas.
- buscé / encontré
 - busqué / encontré
 - buscó / encontró
 - buscó / encontró
16. Natalia, antes de casarse, tres años en la universidad.
- estudió
 - estudié
 - ha estudiado
 - estudiaba
17. Ayer toda la tarde para llegar a tiempo a la fiesta.
- conducí
 - conduje
 - conduje
 - conducía
18. La semana pasada Lidia muy elegantemente para ir a la boda de su hermano.
- se ponío
 - se puso
 - se vestió
 - se vistió
19. –¿Dónde está Javier?
–No lo sé. No
- ha llamado
 - llamó
 - llamé
 - llamaba
20. El año pasado no muchos museos de arte, pero este año ya a tres.
- visité / he ido
 - visitaba / he ido
 - visité / fui
 - visitaba / iba
21. (en casa) Andrés hoy los libros a la biblioteca.
- ha llevado consigo
 - ha traído consigo
 - ha llevado
 - ha traído
22. Siempre a la clase cuando el profesor ya ha empezado a explicar la lección.
- va
 - viene
 - llega
 - lleva
23. Compre crema de protección solar y la piel de sus hijos.
- protege
 - proteje
 - protega
 - proteja
24. Señores, por favor, antes de salir.
- pagen
 - paguen
 - pagad
 - paga
25. –¡..... pronto!
–Sí, mamá.
- volve
 - vuelve
 - volva
 - vuelva
26. Después de la fiesta, el suelo.
- fregad
 - freguad
 - friegen
 - freguen
27. Mi madre siempre me repite los mismos consejos:
“..... la verdad, los deberes,
..... a visitar a tu abuela”.
- di / hace / ve
 - dice / hace / vaya
 - di / haz / ve
 - dice / haz / va
28. –¿Puedo terminar ya el test?
–Claro, ahora o más tarde.
- termínalo
 - terminalo
 - terminaló
 - lo termina

CONTINÚA

29. la chaqueta antes de salir a la calle. Hace frío.

- a. Ponedos
- b. Ponédos
- c. Ponéos
- d. Poneos

30. todo a tu madre.

- a. Cuentaselo
- b. Cuéntaselo
- c. Cuenteselo
- d. Cuénteselo

31. Mi mejor amigo moreno de joven y el pelo largo tres años.

- a. era / llevaba
- b. fue / llevó
- c. era / llevó
- d. fue / llevaba

32. El Ayuntamiento siempre el edificio más antiguo de la ciudad.

- a. fue
- b. era
- c. ha sido
- d. ha estado

33. El coche que no rueda de recambio.

- a. comprábamos / tenía
- b. compramos / tuvo
- c. comprábamos / tuvo
- d. compramos / tenía

34. El sábado pasado a las once y media todavía en la cama.

- a. estaba
- b. estuvo
- c. era
- d. ha estado

35. Esta mañana los estudiantes al profesor quince minutos y después

- a. esperaron / se fueron
- b. han esperado / se han ido
- c. esperaban / se iban
- d. esperaban / se han ido

36. El año pasado todo el verano en Grecia.

- a. pasé
- b. pasaba
- c. he pasado
- d. estaba

37. El sábado toda la noche en un restaurante español nuevo que hay en Cracovia y paella.

- a. estuve / cené
- b. he estado / he cenado
- c. estaba / cenaba
- d. estaba / cené

38. La semana pasada al cine, pero que la película una comedia romántica y no

- a. fui / vi / era / entré
- b. iba / veía / fue / entraba
- c. fui / veía / era / entré
- d. iba / vi / fue / entré

39. Los domingos por la tarde siempre a casa de mis padres, después a otra ciudad.

- a. fui / me mudaba
- b. iba / me mudé
- c. fui / me mudé
- d. iba / me mudaba

40. Esta mañana el profesor muy enfadado porque tarde.

- a. ha estado / hemos llegado
- b. estaba / llegábamos
- c. estaba / hemos llegado
- d. ha estado / llegábamos

41. tiene muchos problemas con sus vecinos, ha decidido cambiar de piso.

- a. Porque
- b. Cómo
- c. Por qué
- d. Como

42. No he conseguido convencerlo es muy terco.

- a. porque
- b. por qué
- c. si
- d. como

43. El regalo María os lo he enviado correo.

- a. por / para
- b. para / para
- c. para / por
- d. por / por

CONTINÚA ➔

44. Necesito un billete Madrid mañana la tarde.

- a. por / por / para
- b. por / para / para
- c. para / por / por
- d. para / para / por

45. Anteayer la mañana más tarde porque domingo.

- a. por / me he levantado / era
- b. para / me levantó / estaba
- c. por / me levanté / era
- d. para / me ha levantado / estaba

46. Decidimos hacer un viaje Polonia porque más barato.

- a. por / era
- b. por / estaba
- c. para / era
- d. para / estaba

47. Estos pantalones muy cómodos, pero rotos. Tengo que comprarme otros.

- a. están / están
- b. están / son
- c. son / están
- d. son / son

48. Si cansado de aquí, nos a casa.

- a. eres / estar / vamos
- b. estás / ser / venimos
- c. eres / estar / venimos
- d. estás / estar / vamos

49. Como tiene problemas, está deprimido.

- a. muchos / un poco
- b. pocas / muy
- c. muchas / poco
- d. pocos / bastante

50. en Katowice durante años.

- a. Viví / muchos
- b. Vivía / bastantes
- c. Viví / mucho
- d. Estaba / pocos

Odpowiedzi poprawne:

...../50

Muszę powtórzyć:

Zaznacz właściwą odpowiedź.

1. Ayer estudiando gramática toda la tarde.
 - a. hemos estado
 - b. estuvimos
 - c. estábamos
 - d. habíamos estado
2. –¿Sabes qué ocurrió ayer? –No, no sé.
 - a. la
 - b. los
 - c. lo
 - d. le
3. –¿Estáis perdidas? –Sí, la verdad es que estamos.
 - a. la
 - b. las
 - c. lo
 - d. los
4. Su esposa es reconocida científica.
 - a. una
 - b. la
 - c. Ø
 - d. uno
5. Este es libro que me regalaste por mi cumpleaños.
 - a. el
 - b. un
 - c. Ø
 - d. la
6. Cuenta la historia de una mujer nacida en Sudáfrica del apartheid.
 - a. Ø
 - b. el
 - c. una
 - d. la
7. Ya he visto capítulos de *Juego de tronos*.
 - a. todos
 - b. ningunos
 - c. varios de
 - d. todos los
8. ¿No conoces a? Es que se me ha estropeado el coche.
 - a. alguno mecánico
 - b. ningún mecánico
 - c. ningunos mecánicos
 - d. alguien mecánico
9. –¿Ha pasado algo? –Tranquila, ha pasado
 - a. no / nada.
 - b. no / algo.
 - c. Ø / nada.
 - d. Ø / algo.
10. –¿Cuál es tu habitación? –..... al fondo.
 - a. La que está
 - b. La que es
 - c. Que está
 - d. El que es
11. Pedro, no más. Ya lo he encontrado: estaba debajo de la mesa.
 - a. lo busques
 - b. la buscas
 - c. búscalo
 - d. lo buscas
12. Por favor, no ruido, que quiero dormir.
 - a. hacéis
 - b. haced
 - c. haréis
 - d. hagáis
13. Venga, Ignacio,, que ya son más de las 11.
 - a. despertarte
 - b. despertaos
 - c. despiértate
 - d. te despierta
14. En el año 2050 mi nieto 70 años.
 - a. estará teniendo
 - b. estará
 - c. será
 - d. tendrá
15. Si te gustan los caramelos, alguno de esta cestita. No tengas vergüenza.
 - a. coja
 - b. coge
 - c. no cojas
 - d. no coges
16. Señores, ¿ hablar en voz baja? Gracias.
 - a. les importaría
 - b. podríais
 - c. les importarían
 - d. importarían

17. Yo que tú, con un especialista.

- a. consulté
- b. consultarías
- c. consultaré
- d. consultaría

18. Cuando abrí los ojos, el monstruo ya

- a. se ha ido.
- b. fue.
- c. se había ido.
- d. no estuvo.

19. ¡Ojalá mis hijos bien!

- a. son
- b. sean
- c. están
- d. estén

20. ¿Quieres que te en el mapa los lugares más interesantes?

- a. indica
- b. indicamos
- c. indique
- d. indicaré

21. Supongo que un aumento de sueldo, ¿no?

- a. necesitas
- b. exijas
- c. quieras
- d. pidas

22. Es posible que el próximo año un curso de alemán. Pero todavía no me he decidido.

- a. empiece
- b. empezaré
- c. empiezo
- d. empieza

23. –¿Por qué no está Lucía? –No lo sé, está enferma.

- a. es probable que
- b. a lo mejor
- c. es posible que
- d. puede que

24. Me parece que Ignacio que tú con él.

- a. prefiera / vayas
- b. prefiere / vayas
- c. prefiere / vas
- d. prefiera / vas

25. Me preocupa que la gente que egoísta.

- a. piense / soy
- b. piensen / sea
- c. piensa / estoy
- d. piensan / esté

26. que Jaime fume.

- a. Creo
- b. Detesto
- c. Tal vez
- d. No hay duda de

27. Es natural que Ernesto independizarse. Ya es adulto y gana un buen sueldo.

- a. quiera
- b. querría
- c. quiere
- d. querrá

28. Es horrible que todavía cosas tan feas en el mundo.

- a. pasan
- b. ocurran
- c. suceden
- d. hay

29. Ayer Esteban me dijo que con su nueva novia.

- a. vaya
- b. venga
- c. irá
- d. iría

30. La entrevistadora me preguntó ganar.

- a. si quiero
- b. cuánto quería
- c. cómo podré
- d. cuándo quise

31. El revisor nos ha pedido que los billetes.

- a. le enseñamos
- b. le enseñemos
- c. lo enseñemos
- d. lo enseñamos

32. Nos contaron que habían asistido a un concierto genial.

- a. la semana que viene
- b. al día siguiente
- c. dos semanas después
- d. el día anterior

33. –¿Para qué me un consejo si luego no lo sigues?
–Para que útil.
- pides / te sientas
 - pidas / te sientes
 - pides / te sientes
 - pidas / te sientas
34. Cuando pequeña, a Ana cantar canciones de Disney.
- fue / les gustó
 - era / le gustaba
 - fue / la gusta
 - sea / le gusten
35. Cuando que te una mano,
- tengas ganas de / echamos / nos avisarás
 - quieras / echamos / pídenosla
 - deseas / echemos / llámanos
 - necesites / echemos / dínoslo
36. Estaré satisfecho aunque no el trabajo. En realidad no me importa.
- consigo
 - conseguiré
 - conseguiría
 - consiga
37. Aunque todos los días por seguir la dieta, no adelgazo. Ya no sé qué hacer.
- me esfuerzo
 - me esfuerce
 - me esforzaré
 - me había esforzado
38. En la carretera había curvas que
- tantas / nos mareemos
 - tanto / me mareo
 - tantas / me mareé
 - tanto / me mareó
39. No entendía nada, hice algunas preguntas.
- así que
 - cuando
 - de un modo que
 - porque
40. Estábamos comer cuando la luz.
- de / se iría
 - a punto de / se fue
 - para / se iba
 - a / se vaya
41. Para que Ana con nosotros, intentar que esté contenta.
- siga colaborando / tenemos que
 - continúa colaborando / debemos
 - empiece colaborar / tenemos
 - póngase a colaborar / debemos
42. Cuando llover, setas.
- empiece / nos comeremos las
 - deje / buscaremos más
 - se ponga a / nos pongamos a buscar
 - pare de / continuaremos buscando
43. No creo que los parques todas las noches.
- se rieguen
 - se riega
 - se riegue
 - se riegan
44. Es imposible que de todo lo que ocurrió.
- os acordéis
 - acuerde
 - nos acordamos
 - se acuerdan
45. Me costó un buen rato, pero luego dormido muy profundamente.
- dormir / se quedó
 - dormirme / me quedé
 - dormirse / me quedaba
 - dormirnos / quedamos
46. Me parece que últimamente Laura un poco rara, creo que enfadada.
- es / sea
 - sea / esté
 - está / está
 - esté / es
47. Le asusta solo. Es uno de sus grandes miedos.
- quedarse
 - quedarle
 - que le quede
 - que se queda
48. Cuando iba a salir, la puerta cerrada y histérico porque creía que encerrado en el edificio.
- fue / se puso / se ha quedado
 - estuvo / me ponía / estaba
 - estaba / me puse / me había quedado
 - fue / me puso / me volví

49. Me imagino que Ana vegetariana, porque ya no nunca carne.

- a. se haga / coma
- b. se volvió / comería
- c. se ha hecho / come
- d. se vuelve / coma

50. No hay duda de que Javier en un actor muy conocido internacionalmente.

- a. llegue a ser
- b. se ha convertido
- c. ha llegado a ser
- d. se convierta

Odpowiedzi poprawne:

...../50

Muszę powtórzyć:

NOTES

NOTES

NOTES

NOTES

NOTES

NOTES

Źródła ilustracji:

Eszter Szadeczky-Kardoss/Shutterstock - okładka; Alexander Zavadsky/Shutterstock s. 3.